

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
YÖNETİM ORGANİZASYON BİLİM DALI

**AB POLİS İŞBİRLİĞİNİN TÜRK POLİS TEŞKİLATI İÇİN
ÖNEMİ VE EUROPOL'E ÜYELİĞİN OLASI ETKİLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Ekrem GÜNEYİSİ

İSTANBUL, 2006

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
YÖNETİM ORGANİZASYON BİLİM DALI

**AB POLİS İŞBİRLİĞİNİN TÜRK POLİS TEŞKİLATI İÇİN
ÖNEMİ VE EUROPOL'E ÜYELİĞİN OLASI ETKİLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:

Ekrem GÜNEYİSİ

EYO 2451-116

Tez Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. Fuat OKTAY

İSTANBUL, 2006

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi Akademik etik ilkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 05.12.2006

Ekrem GÜNEYİSİ

AB POLİS İŞBİRLİĞİNİN TÜRK POLİS TEŞKİLATI İÇİN ÖNEMİ VE EUROPOL'E ÜYELİĞİN OLASI ETKİLERİ

Ekrem GÜNEYİSİ

ÖZET

Yapılan çalışmada küreselleşme süreci sonucunda ortaya çıkan uluslar arası polis işbirliği çalışmalarına genel bir bakıştan sonra Avrupa polis işbirliği ve bu kapsamda Avrupa Polis Teşkilatı-Europol bünyesine altına alınarak irdelenmiştir. Avrupa Birliğine giriş sürecinde bulunan Türkiye'nin coğrafi konumu, tarihi ve siyasi gelişimine dikkat çekildikten sonra terörizm, organize suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı ve kara para aklama suçları baz alınarak Türkiye'nin bu dört önemli suç türündeki profili çıkartılmış ve bunlarla mücadelede uluslar arası işbirliğine ve Avrupa Polis Teşkilatı, Europol'le ilişkilere ihtiyacı ve bu ilişkilerin Türk Polis Teşkilatına olası olumlu etkileri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Küreselleşme Süreci, Avrupa Birliği, Polis İşbirliği, INTERPOL, EUROPOL, SIRENE,

THE IMPORTANCE OF EU POLICE COOPERATION FOR TURKISH NATIONAL POLICE ORGANIZATION AND POSITIVE EFFECTS OF EU MEMBERSHIP

Ekrem GÜNEYİSİ

ABSTRACT

This study gives general overview about international and European police cooperation after globalization process all over the world. It explains main organizations of European Police cooperation and focuses on European Police Office-Europol. After stressed the geographical structure, historical and political improvement of Turkish Republic and analyzed the struggling on main criminal activities in Turkey, terrorism, organized crimes, smuggling of narcotics, money laundering, it evaluated the necessity of European police cooperation and membership of Europol for Turkey. As a result it explains the positive effects of Europol membership of Turkey.

Keywords: Globalization progress, European Union, Police Cooperation, INTERPOL, EUROPOL, SIRENE

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama sürecinde çalışmalarımı yönlendiren, araştırmalarımın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyerek akademik ortamda olduğu kadar beşeri ilişkilerde de engin fikirleriyle yetişme ve gelişmeye katkıda bulunan danışman hocam sayın Doç.Dr. Fuat OKTAY'a, çalışmalarım süresince maddi manevi desteklerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Sayın Münevver ÇETİN'e ve Doç.Dr.Arman TEVFİK'e, yüksek lisans programımızda derslerimize girerek değerli bilgi ve engin deneyimlerini bizlerle paylaşan Beykent Üniversitesinin değerli öğretim görevlilerine, değerli görüş ve önerileriyle çalışmalarına destek olan Polis Akademimizin değerli öğretim görevlisi Sn.Mustafa KAYGUSUZ'a ve kitap ve makaleleriyle çalışmalarımın omurgasını oluşturan Polis Akademisinin değerli öğretim görevlilerine, Dış İlişkiler Daire Başkanlığının uluslar arası polis işbirliği çalışmalarıyla ilgili bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen saygıdeğer devrem Beyhan UĞSUZ'a, yine İnterpol-Europol-Sirene Daire Başkanlığının kaynak ve dokümanlarını, ayrıca sahip olduğu bilgi ve birikimlerini benimle paylaşmaktan çekinmeyen değerli kardeşim Ayhan İLKAR'a, tez konusuyla ilgili kafamda kıvılcım oluşturan ve desteklerini esirgemeyen değerli devrem Raşit POYRAZ'a, tez hazırlama aşamasında yardımlarını esirgemeyen tüm yüksek lisans arkadaşlarıma;

Ayrıca çalışmalarım süresince birçok fedakârlıklar göstererek beni destekleyen çok değerli eşim Dilek Hanıma ve çocuklarım Ahmet, Rabia ve Mervenaz'a en derin duygularla teşekkür ederim.

Ekrem GÜNEYİSİ

İstanbul, Aralık-2006

İÇİNDEKİLER

AB POLİS İŞBİRLİĞİNİN TÜRK POLİS TEŞKİLATI İÇİN ÖNEMİ VE EUROPOL'E ÜYELİĞİN OLASI ETKİLERİ

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
Teşekkür Sayfası	
Tablolar Listesi	VI
Şekiller Listesi	VI
Kısaltmalar	VII
Giriş Bölümü.....	1
Çalışmanın Yöntemi	4
Çalışmanın Temel Savları Ve Sınırlılıklar.....	4

I.BÖLÜM

KÜRESELLEŞME SÜRECİ VE KÜRESELLEŞME UNSURLARI	6
1.1.Küreselleşme Sürecinin Güvenlik Hizmetleri Üzerine Etkileri.....	9
1.1.1.Küreselleşmeyle Birlikte Suç Türlerinde Yaşanan Değişim.....	13
1.1.1.1.Terörizm.....	13
1.1.1.2.Organize Suçlar Ve Karapara.....	16
1.1.1.3.Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı.....	17
1.1.2.Küreselleşme Süreci Ve Uluslar Arası Polislik.....	18
1.2.Güvenlik Hizmetlerindeki Küreselleşme Sonucu Avrupa Birliği Ülkeleri Arasında Polis İş Birliğinin Doğuşu.....	23
1.2.1.Avrupa Birliği Öncesi Polis İşbirliği Girişimleri.....	23
1.2.2.Avrupa Birliğine Doğru Giden Süreç.....	29
1.2.3.Günümüz Avrupa Birliği Polis İşbirliğinin Oluşumu.....	31
1.2.3.1.Avrupa Birliğinde Polis İşbirliğine Yol Açan Gelişmeler.....	35
1.2.3.1.1. Maastricht Antlaşması (Avrupa Birliği Antlaşması).....	36
1.2.3.1.2. Amsterdam Antlaşması.....	38
1.2.3.1.2.1. Amsterdam Antlaşmasında Polis İşbirliği.....	40

1.2.3.1.3. Tampere Zirvesi.....	43
1.2.3.1.4. Nice Antlaşması.....	44
1.2.3.1.5. Avrupa Birliği Anayasasıyla İlgili Antlaşma Ve Polis İşbirliği.....	44
1.2.4. Avrupa Polis İş Birliği Alanındaki Son Gelişmeler.....	47
1.3. Avrupa Birliğinde Polis İşbirliği Kurumları.....	48
1.3.1. Avrupa Polis Koleji.....	49
1.3.2. Avrupa Polis Teşkilatları Arasında Yardımlaşma Amacıyla Kurulan Gruplar.....	51
1.3.2.1. Berne Kulübü.....	51
1.3.2.2. Pompidou Grubu	51
1.3.2.3. Gıeclct Grubu	51
1.3.2.4. Schengen Grubu	51
1.3.2.5. Cross-Channel Intelligence Conference (Ortak İstihbarat Konferansı) Grubu.....	52
1.3.2.6. Trevı Grubu.....	53
1.3.3. Ulusal Düzeyde Örgütsel Yapılanması Bulunan Organizasyonlar / Yapılar.....	54
1.3.3.1. İnterpol.....	54
1.3.3.1.1. İnterpol'e Yöneltilen Eleştiriler.....	58
1.3.3.2. Schengen Ve Sirene Ofisi.....	60
1.3.3.2.1. Shengen Konvansiyonu.....	60
1.3.3.2.2. Schengen Antlaşmasında Polis İşbirliği İmkânları.....	64
1.3.3.2.3. Schengen Bilgi Sistemi (SIS).....	66
1.3.3.2.4. Shengen Anlaşmasına Getirilen Eleştiriler.....	69
1.3.3.3. Europol.....	70

II. BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ POLİS TEŞKİLATI EUROPOL

2.1. Avrupa Polis Teşkilatı Europol	71
2.1.1. Europol'ün Kuruluşu Ve Tarihçesi.....	75
2.1.1.1. Europol Sözleşmesi.....	78
2.1.2. Europol'ün Amaçları.....	79
2.1.3. Europol Yönetim Ve Karar Mekanizması.....	80
2.1.3.1. Yönetim Kurulu (Management Board)	82
2.1.3.2. Başkan Ve Yardımcıları (Director And Deputies).....	82

2.1.3.3.Mali Kurul (Joint Audit Comitee)	82
2.1.3.4.Ulusal İrtibat Birimleri (National Contact Points).....	83
2.1.3.5.İrtibat Görevlileri (Liaison Officers).....	83
2.1.3.6.Yönetim Ve Karar Mekanizmasıyla İlgili Değerlendirmeler.....	85
2.1.4.Europol'ün Görevleri.....	86
2.1.5.Europol'ün Görev Alanına Giren Suçlar.....	88
2.1.6.Europol Haberleşme Sistemleri Ve Lisan.....	88
2.1.7.Personel Ve Bütçe.....	89
2.1.8.Bilgisayar Sistemleri.....	89
2.1.8.1.Merkezi Birim.....	89
2.1.8.2.Temsilcilikler.....	90
2.1.9.Bilgi Güvenliği.....	91
2.1.10.Analiz Çalışmaları (AWF).....	92
2.1.11.Europol'e Üye Ülkeler.....	93
2.1.12.Europol Genişleme Süreci.....	93
2.1.13.Europol'ün Genişleme Planı.....	93
2.1.14.Europol'ün Üye Devletlere Destek ve Katkıları.....	95
2.1.15.Europol'ün AB Üyesi Olmayan Ülke Ve Uluslar Arası Kuruluşlarla İlişkileri...	96
2.1.15.1.Operasyonel Düzeyde İşbirliği.....	96
2.1.15.2.Teknik Ve Stratejik Düzeyde İşbirliği.....	97
2.1.16.Europol'den Üçüncü Taraflara Veri Transferi.....	98
2.1.17.Türkiye'nin Europol İle İlişkileri Ve Üyelik Çalışmaları.....	99
2.1.17.1.Europol Değerlendirme Ziyareti.....	100
2.1.17.2.Anlaşma İle İlgili Son Durum.....	100
2.1.17.3.Europol Ulusal İrtibat Noktası.....	102
2.1.18.Europol-İstihbarat İşbirliği İmkanları.....	101
2.1.19.Europol İle İnterpol Arasındaki Farklar.....	102
2.2.Europol'ün Diğer Polis İşbirliği Kurumlarıyla Karşılaştırılması	
2.2.1.Shengen Bilgi Sistemi(SIS) Varken Europol'e Duyulan Gereksinim Nedenleri....	103
2.2.2.İnterpol Varken Europol'e Duyulan Gereksinim Nedenleri.....	105
2.3.Örgütlü Suçlarla Mücadelede Europol Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	107
2.3.1. 1998 Yılı Rakamlarına Göre Europol Çalışmaları.....	109
2.3.2.Suç Önceliği Alanlarının Belirlenmesi.....	110

2.3.3.Terörle Mücadele Çalışmaları (Counter Terrorism).....	110
2.3.3.1.Genel Eğilimler.....	110
2.3.3.2.Temel Aktiviteler.....	111
2.3.4.Uyuşturucuyla Mücadele.....	111
2.3.4.1.Geleneksel Uyuşturucular.....	112
2.3.4.2.Sentetik Uyuşturucular.....	113
2.3.5.Finansal Suçlar Ve Karapara Aklama.....	113
2.3.5.1.Genel Trendler.....	113
2.3.6.Analiz.....	114
2.3.7.Stratejik İşbirliği.....	115
2.3.8.Europol Tarafından Yürütülen Önemli Uluslar Arası Projeler.....	115

III. BÖLÜM

EUROPOL KAPSAMINA GİREN SUÇLARDA TÜRKİYENİN GENEL DURUMU VE ULUSLAR ARASI İŞ BİRLİĞİ

3.1.Interpol Kapsamına giren dört ana suç türünde Türkiye'nin genel durumu ve uluslar arası işbirliğinin gerekliliği.....	118
3.1.1.Terörizm.....	119
3.1.1.1.Terörizmin Amacı	121
3.1.1.2.Ulusal Ve Uluslar Arası Terörizm.....	123
3.1.1.3.Avrupa Birliğinin Terörizmle Mücadele Yaklaşımı Ve Europol'ün Rolü.....	125
3.1.1.4.Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Jeopolitik Ve Bölgesel Önemi	130
3.1.1.5.Türkiye'deki Terörizmin Genel Dokusu	131
3.1.2.Kaçakçılık Ve Organize Suçlar.....	135
3.1.2.1.Organize Suçlarda Türkiye'nin Durumu.....	141
3.1.2.2.Örgütlü Suçlarda Uluslar Arası İşbirliğinin Önemi.....	143
3.1.3.Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı.....	145
3.1.3.1.Ülkemizin Coğrafi Konumunun Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Açısından Değerlendirilmesi.....	149
3.1.3.2.Uyuşturucu Madde Kaçakçılığıyla Mücadelede Uluslar Arası İşbirliği Çalışmaları.....	150
3.1.4.Karapara Ve Karapara Aklama İle Mücadele.....	152
3.1.4.1.Türkiye'nin Karapara Aklama Suçlarıyla Mücadelesi.....	155

3.1.5. Türkiye'nin Uluslararası Örgütlü Suçlarla Mücadele Çalışmaları Ve Bu Alandaki Ülke Yapılanması.....	159
3.1.5.1. Türkiye'nin Uluslararası Kuruluşlarla Yürüttüğü İşbirliği Çalışmaları.....	160
3.1.5.2. Türkiye'nin Ülkelerle Yürütülen İşbirliği Çalışmaları.....	160
3.2. Türkiye'nin AB Üyeliği Süreci ve Bu Sürecin Uluslararası Polis İşbirliğine Yönelik Ülke Yapılanmasına Etkileri.....	161
3.2.1. Polis işbirliği bağlamında Türkiye'nin Schengen Bilgi Sistemi ve EUROPOL ile Entegrasyonu	163
SONUÇ VE ÖNERİLER BÖLÜMÜ.....	165
KAYNAKÇA.....	176
ÖZGEÇMİŞ.....	185

TABLULAR LİSTESİ

TABLO ADI	S. NO
Tablo:1 Avrupa Polis Teşkilatı Europol hakkında özet bilgiler	72
Tablo:2 Schengen yapılanmasıyla Europol'ün karşılaştırılması	106
Tablo:3 Interpol ile Europol'ün karşılaştırılması	109
Tablo:4 Europol'ün 2004 yılı içerisinde gerçekleştirdiği operasyonel çalışmalar	116
Tablo:5 2002-2003-2004 Yılları Tüm Madde Yakalamaları	150

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL ADI	S. NO
Şekil:1 Türkiye Geneli Terör Olayları İstatistiği	133
Şekil:2 PKK /KONGRA-GEL Terör Örgütü Türkiye Geneli Olayları İstatistiği	136
Şekil:3 Sentetik ve doğal uyuşturucuların Balkan Rotası üzerindeki hareketi	153

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABA	Avrupa Birliği Antlaşması (Maastricht Antlaşması)
AKÇT	Avrupa Kömür Çelik Topluluğu
AT	Avrupa Topluluğu
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
BM	Birleşmiş Milletler
CEPOL	Avrupa Polis Koleji (European Police College)
EDU	Avrupa Uyuşturucu Birimi (Avrupa Drugs Unit)
EFTA	Avrupa Ticaret Birliği
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğu
ELOs	Europol Ulusal İrtibat Görevlileri (Europol Liaison Officers)
EURATOM	Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
EURODAC	Avrupa Otomatik Parmak İzi Tanımlama Sistemi
EUROJUST	Avrupa Adli İşbirliği Birimi
EUROPOL	Avrupa Polis Ofisi (European Police Office)
İKV	İktisadi Kalkınma Vakfı
INTERPOL	Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı
KOB	Katılım Ortaklığı Belgesi
KOM	Kaçakçılık Organize Suçlarla Mücadele Birimi
MASAK	Malî Suçları Araştırma Kurulu
NAFTA	Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması
NGO	Sivil Toplum Kuruluşları (Non-Governmental Organization)
OLAF	Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Birimi
SIRENE	Schengen ülkeleri arasındaki bilgi değişimini sağlayan ulusal irtibat birimi
S.I.S	Schengen Bilgi Sistemi (Schengen Information System)
TADOK	Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suç. Müc. Akademisi
TREVI	Terrorism Radicalism Extremism Violence Internationalism
WCO	Dünya Gümrük Organizasyonu

GİRİŞ BÖLÜMÜ

İnsanoğlu var olduğu günden bu yana güvenli bir ortamda bulunmaya ve yaşamaya ihtiyaç duymuş, bu amaçla savaşmış, barışmış, ittifaklar oluşturmuş, antlaşmalar imzalamış veya bazen daha güvenli ortamlara doğru göç etmek zorunda kalmıştır. Yerine göre fizyolojik ihtiyaçlardan bile önemli hale gelen güvenlik ihtiyacı, temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının da ön şartı olarak kabul edilmektedir. Çünkü güvenliğin, huzur ve barışın olmadığı hiçbir yerde özgürlüklerin kullanılması mümkün değildir.

Toplumlar için temel öncelik olan güvenliğin sağlanması, devletlerin var oluş nedeni ve en önemli görevidir. İnsanlarının toplu yaşayabileceği mutlu ve huzurlu bir ortamı oluşturamayan, iç ve dış tehditlere karşı vatandaşlarının güvenliğini sağlayamayan bir devletin hiçbir anlamı da yoktur. Toplumun huzur ve güvenliğinin sağlanması, insan hak ve hürriyetlerinin yaşatılması temel görevini devlet, kolluk görevlileri aracılığıyla yerine getirmekte, ulusal sınırlar içinde kolluk bu görevini kendisine tanınan yetkilerle yerine getirmeye çalışmaktadır.

Teknoloji, iletişim ve ulaşım alanındaki yenilikler, uluslar arası siyasi gelişmeler, uluslar arası sermaye ve çok uluslu şirketlerin artması, uluslar arası etkiye sahip kuruluşların ve medyanın artması ve gelişmesi sonucu birçok alanda küreselleşmenin etkisi görülmeye başlamış, bu durumdan güvenlik hizmetleri de nasibini almıştır. Küreselleşmenin etkisiyle demokrasi, insan hak ve özgürlükleri alanında büyük gelişmeler yaşanmış, sınırların ortadan kalktığı, insanların, mal ve sermayenin rahatça dolaşabildiği bir dünyaya doğru gidiş süreci başlamıştır. Bütün bunların sonucunda ulus devlet yapıları zayıflamış, ülkelerin güçlerini ve zenginlik kaynaklarını birleştirdikleri ve paylaşımaya açtıkları küresel ve bölgesel birliktelikler ortaya çıkmıştır. Bu tür gelişmelerin en etkin ve yoğun yaşandığı yerlerin başında ülkemizin de içinde bulunduğu Avrupa coğrafyası gelmektedir.

Küreselleşmenin etkisiyle ortaya atılan Avrupa Birliği düşüncesinin gerçekleşebilmesi için Avrupa sınırları içinde insanların, sermayenin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımının sağlanması, bunun için de ulusal sınırların ortadan kaldırılması öngörülmüştür. Avrupa Birliği sınırları içinde Avrupalıların gerek iş, gerekse kişisel nedenlerle daha özgür ve serbest olarak dolaşabilmesi amaçlanmıştır. Ancak Avrupa Birliği sınırları içinde sağlanan bu özgürlük ve serbest dolaşım imkanları, terörist gruplar, suçlular ve suç örgütleri tarafından kendi çıkarları doğrultusunda suiistimal edilmeye başlanmıştır.

Açık toplumlara sahip, demokratik ve özgürlükçü yapısıyla günümüz Avrupası, terörizm ve birçok suç örgütlerine karşı korumasız ve hassas bir yapıda bulunmakta, onlar için cazip bir faaliyet alanı oluşturmaktadır. Demokratik, hukuk devleti ilkeleri ve insan haklarına saygılı olma zorunluluğu içinde birçok yasal kurallara bağlı kalarak çalışmak zorunda olan Avrupa ulus polisleri, suç örgütlerine karşı mücadelede büyük zorluk yaşamaktadır. Ulus polisler karşısında hiçbir kanun ve kurala bağlı olmadan, sınır tanımadan istedikleri şekilde davranan azgın suç örgütleri uluslar arası nitelik kazanmış, bunlarla mücadele edecek ulus devlet polislerinin işi daha da zorlaşmıştır.

Bütün gelişmeler sonucunda küreselleşmenin sunduğu imkanlar aracılığıyla güvenlik kavramına yönelik tehditlerin ve tehdit algılamalarının değiştiği ve bunun doğal sonucu olarak yeni güvenlik anlayışlarının geliştiği görülmektedir. Uluslararası terörizm, uyuşturucu madde kaçakçılığı, bölgesel-etnik çatışmalar, bilişim suçları, organize suç örgütleri, insan kaçakçılığı ve ticareti ile karapara suçları yeni güvenlik algılamalarındaki başlıca tehditler olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha önceleri ulus devletlerin kendi sınırları içinde mücadele ettikleri bahse konu tehditler, küreselleşmeyle birlikte uluslar arası boyutlara ulaşmış ve nitelikli hale gelmiştir.

Ortaya çıkan bu durum, suç ve suçlularla mücadelenin ve bunlarla mücadele edecek kuruluşların da hızlı bir değişim ve gelişim sürecine girmesini gerektirmektedir. Uluslar arası boyutlara ulaşan suç olgusuyla mücadelenin ulusal sınırlar ve ulus devlet yapısı içinde kalınarak yapılamayacağı açıktır. Ulusal devlet yapısı içinde hiçbir ülke yasası kendi polisine başka bir ülkede suç soruşturması yapma yetkisi veremez. Ülke sınırlarının daha az belirli, bilginin kolay ulaşılabilir ve güç kaynağı olduğu günümüz küresel toplumundaki polislik anlayışının evrensel hale gelmesi ve daha çok uluslar arası işbirliğine yönelmesi yeni güvenlik algılamasının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugünün post-modern dünyasındaki realitelerin farkında olan devletler, mevcut uluslararası polis işbirliği kurumlarının işlerliğini arttırmaya, ihtiyaca göre yeni kurumlar açmaya ve buralarda etkin olarak yer almaya çalışmaktadırlar. Her türlü fırsatı değerlendirerek etkinliğini artıran ve uluslar arası nitelik kazanan suç örgütlerine karşı mücadele etmesi gereken Avrupa polislerinin de ortaya çıkan yeni tehdit algılamalarına paralel olarak küreselleşmenin sağladığı olanaklar da kullanılarak kendi aralarında ve tüm dünya polisleri ile sıkı bir iş birliğine gitmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Türkiye'nin siyasal olarak yönünün batıya dönük olması ve batı ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla imzalanan anlaşmalar ve bu anlaşmaların sağladığı serbestlik ortamı ve fırsatlar içerisinde organize suç örgütlerinin de bir ucu hep batı ülkelerine dayanmaktadır. Bazı örgütlerin yönetim merkezleri batılı ülkelerde yer almakta veya bazen da sıkıştıklarında

kaçarak sığındıkları ve saklandıkları ülkeler batı ülkeleri olmaktadır. Kaçakçılık ve uyuşturucu alanında etkili örgütler açısından düşünüldüğünde zengin ve özgürlükçü batı ülkeleri hem iyi bir pazar hem de iyi bir çalışma alanıdır. Dünya üzerinde jeopolitik öneme sahip stratejik bir bölgede yer alan Türkiye'nin, maruz kaldığı yoğun terörizm ve örgütlü suçlara karşı mücadelede uluslar arası polis işbirliğine ve bu doğrultuda Avrupa Birliği içinde kurulacak polis iş birliği çalışmalarına aktif olarak katılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bugüne kadar yapılan çalışmalara göz atıldığında uluslar arası polis işbirliği ve bu kapsamda Avrupa polis işbirliğinin daha çok kurumsal ve teşkilat yapısı olarak ele alındığı görülmektedir. Uluslar arası polis işbirliği kurumları arasındaki farklılıklar, birisi varken diğesine neden ihtiyaç duyulduğu, her birinin misyonu ve vizyonundaki farklılıklar, Türkiye'nin bu kurumlarla nasıl ve ne kadar işbirliği yapması gerektiği ve bu ilişkilerin Türkiye'nin suç ve suçlularla mücadelesine olası katkılarının neler olabileceği üzerinde fazla durulmamıştır. Ayrıca İnterpol gibi küresel polis işbirliği kurumlarının yanında giderek önem kazanan bölgesel polis işbirliği çalışmaları ve bunların içinde en etkili ve önemlisi sayılabilecek Avrupa Polis Teşkilatı Europol'ün kurumsal olarak tanıtımı yapılmış ancak, *Türkiye ile ilişkileri ve Türkiye'ye olası etkileri pek irdelenmemiştir*. Bu konuya açıklık getirmeyi ve bu alandaki boşluğu doldurmayı amaçlayan çalışmayla;

- Uluslar arası polis işbirliğine ve özellikle de Avrupa polis işbirliğine neden gerek duyulmuştur?
- Avrupa polis işbirliği kurumları nelerdir ve aralarındaki farklar nelerdir?
- Interpol gibi küresel ve büyük bir polis işbirliği kurumu varken bölgesel polis işbirliği kuruluşu olan Europol'e niçin gerek duyulmuştur?
- Türkiye, Avrupa polis işbirliğine ve özellikle de Europol'le ilişkilere neden çok ihtiyaç duymaktadır?
- Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üye olmasıyla birlikte Europol'le ilişkilerinde ne tür değişiklikler olacaktır?
- Europol'le yapılan hali hazırdaki ilişkilerin ve tam üyelikle birlikte gelecekteki ilişkilerin Türk Polis Teşkilatına olası olumlu etkileri nelerdir? sorularına cevap aranmıştır.

Yapılan çalışmada uluslar arası polis işbirliği kurumları genel olarak, Avrupa Polis Teşkilatı Europol ise derinlemesine ele alınarak Türkiye'nin Europol'le ilişkilere ihtiyacı ve bu ilişkilerin olası olumlu etkileri üzerinde durulmuş, ancak olumsuz etkileri araştırılmamıştır.

Çalışmaya küreselleşme sürecinin irdelenmesiyle başlanmış, bu süreçle birlikte güvenlik hizmetlerinde yaşanan değişim ve uluslar arası polislik kavramı ele alınmıştır. Daha sonraki bölümlerde güvenlik alanındaki küreselleşmenin doğal sonucu olarak ortaya çıkan uluslar arası polis işbirliği çalışmaları ve kuruluşları ele alınarak bu kuruluşlardan Avrupa Polis teşkilatı, Europol mercek altına alınmıştır. Son bölümdeyse Türkiye'nin en önemli dört suç türündeki profili çıkarılarak bunlarla mücadelede uluslar arası polis işbirliğinin gerekliliği araştırılmış, Avrupa Birliğine tam üyelik sonrası Europol ile yapılabilecek çalışmaların Türk Emniyet Teşkilatı çalışmalarına olası olumlu etkileri üzerinde durulmuştur.

Çalışmamızın temel amacı; küreselleşmeyle birlikte tehdit algılamalarının değiştiği dünyamızda suç ve suçlularla mücadelede küresel ve bölgesel polis işbirliklerine ihtiyaç duyan Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyelikle birlikte Europol'le kurulacak ilişkilere nedenli ihtiyacı olduğunu ortaya koymaktır.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamız sosyal bilimlerdeki araştırma yöntemlerinden ekseriyetle literatür taraması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede konumuzla ilgili olarak veri bulunan kitap, makale, raporlar, gazete köşe yazıları ve söyleşiler incelenmiş ayrıca resmi belgelere de müracaat edilmiştir. Kaynaklardan elde edilen bilgiler mukayese edilerek farklılıklar araştırılmış ve sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmamız esnasında kullanılan diğer bir yöntem ise, konusunda uzman kişilerle yapılan mülakat yöntemidir.

Kaynakların elde edilmesinde küreselleşmenin sağladığı imkânlardan internetin büyük faydasının bulunduğunu belirtmek gerekir. Özellikle de üzerinde çalıştığımız uluslar arası polis işbirliği kurumlarının resmi web sitelerinden büyük oranda istifade edilmiştir. Farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler bütüncül bir bakış açısı ile irdelenmeye çalışılarak bir sentez elde edilmeye çalışılmıştır.

ÇALIŞMANIN TEMEL SAVLARI VE SINIRLILIKLAR

Tez çalışmasında ele alınan uluslar arası polis işbirliği çalışmalarının son dönemlere kadar sınırlı düzeylerde bulunması ve önemli bir ihtiyaç olarak görülmemiş olması, ayrıca bu çalışmada mercek altına aldığımız Avrupa Polis Teşkilatı Europol'ün 5-6 yıllık bir geçmişinin bulunması ve terör ve organize suçlar gibi önemli konulardaki çalışmalarının çok daha yeni olması nedeniyle kapsamlı yazılı eserler ve istatistik verilere ulaşamamış, bu konuyla ilgili

resmi web sitelerindeki bilgiler ve internet üzerindeki bilimsel makale ve çalışmalarla yetinmek durumunda kalınmıştır. Ayrıca Europol’le ilgili Türkiye tarafındaki yetkili uzman kişilerle mülakat yapılmış ancak Europol yetkilileriyle aynı şekilde mülakat fırsatı bulunamamıştır.

Konuyla ilgili yararlanılan yabancı kaynakların çevirisinde gösterilen dikkat ve titizliğe rağmen nadir de olsa bir takım uyumsuz ve bozuk ifadeler görülebilir. Çalışmamızda ele aldığımız temel savları beş noktada özetlemek mümkündür:

1- Teknoloji, iletişim, ulaşım alanındaki gelişmeler ve ortaya çıkan siyasi ve ekonomik olaylarla birlikte yaşanan küreselleşme sürecinden güvenlik hizmetleri de büyük çapta etkilenmiştir.

2- Küreselleşme sürecinin sağladığı fırsatlarından yararlanarak uluslar arası boyutlara ulaşan suç ve suçlularla mücadelede uluslar arası işbirliğine önem verilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

3- Küreselleşme sürecinin, ekonomik, siyasi ve politik yansımaları olduğu gibi güvenlik hizmetleri üzerinde de etkileri olmuştur. Diğer bir ifadeyle küreselleşme süreci de güvenlik kavramının değişim/gelişimine neden olmuştur.

4- Dünya üzerinde jeopolitik öneme sahip stratejik bir bölgede yer alan Türkiye’nin, her zaman yönünü döndüğü ve bir çok alanda işbirliği yaptığı batı ile terörizm ve örgütlü suçlara karşı mücadelede de işbirliğine gitmesi, bu doğrultuda Avrupa Birliği içinde kurulacak polis iş birliği çalışmalarına aktif olarak katılması gerekmektedir.

5- Avrupa Birliğine tam üyelikle birlikte Europol’le kurulacak ilişkilerin Türkiye’nin suç ve suçlularla mücadelesinde önemli katkılar sağlayacağı açıktır.

I.BÖLÜM

1.KÜRESELLEŞME SÜRECİ VE KÜRESELLEŞME UNSURLARI

Küreselleşme çalışmalarının başlangıcı aslında çok eskilere dayandırılmakta olup ekonomik faaliyetler ve finansın uluslar arası bir boyut kazanmasıyla ortaya çıkmıştır. Teknoloji ve iletişim imkanlarının da desteği ile son yıllarda ulusal sınırları aşan finans ve sermaye sektörü, küreselleşme sürecini hızlandırmıştır. Sayıları hızla artan çok uluslu şirketler ve yabancı sermaye yatırımları bu süreçte önemli rol oynamaktadır.

Küreselleşme sürecinin doğmasında en önemli unsur teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmelerdir. İletişim devrimi, küreselleşmenin anahtarı konumundadır. Bilim devriminin 17. yüzyıldaki kazanımlarının Sanayi Devrimine ve modern toplumlara bel vermesi gibi iletişim devrimi de bilgi toplumunu üretmektedir.¹ Bilginin paylaşımını sağlayan bilgisayarlaşma ve internet teknolojisi, telekomünikasyon teknolojileri, dijitalleşme ile bunların minyatürleşme ve sıkışması bilginin kolay elde edilebilir olmasını, bu ise bilgi toplumunun oluşumunu sağlamaktadır. Bilgi toplumunun oluşumu konusunda rol oynayan diğer önemli bir etken ise radyo ve televizyondur.² Teknolojik yetersizlikler ve ideolojik nedenlerle uzun bir dönem devletlerin yönetiminde ve sıkı denetiminde bulunan radyo ve televizyon yayınları 1980'li yıllardan sonra çok kanallı televizyonlar ve özel televizyon kanallarının ortaya çıkmasıyla birlikte tüm dünyaya yayılmıştır.

Küreselleşme sürecinin tamamlanmasında rol oynayan ikinci önemli unsur da uluslararası siyasi gelişmelerdir. Soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte yıkılan demir perde yönetimlerinin ardından ortaya çıkarak tüm dünyaya yayılan liberal ve serbest piyasa ekonomileri küreselleşmenin dinamosu olan ekonomik aktörlerin dünyaya açılmasına ve küreselleşme faaliyetlerinin hızlanmasına yol açmıştır. Ancak ekonomi ve finans alanında ortaya çıkan ulusal sınırları aşma ve uluslararası nitelik kazanma eğilimine karşı iletişim ve teknoloji alanının sağladığı destek yeterli olmamış, uluslararası siyasi yapının da küreselleşmeye uygun hale getirilmesi ihtiyacı belirlemiştir. Küreselleşme sürecinin siyasal sonuçları olarak ortaya çıkan NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) ve EFTA

¹ Aktaran Mim Kemal Öke, *Küresel Toplum*, Asam Yayınları, Ankara, 2001, s. 23

² Thomas L. Friedman, *Küreselleşmenin Geleceği: Lexus ve Zeytin Ağacı*, Elif Özsayar(çev.), Boyner Yayınları, İstanbul, 2000, s. 87.

(Avrupa Ticaret Birliği) gibi bölgesel ekonomik entegrasyonlarla birlikte Avrupa Ekonomik Topluluğu siyasi bir yapıya dönüşerek Avrupa Birliği halini almıştır.

Küreselleşme süreciyle birlikte sürecin en önemli unsuru olan devletlerin egemenlik kullanma anlayışında da değişimler ortaya çıkmıştır. Giderek artan ekonomik ve kültürel bağlar nedeniyle, ulus devlet yapısı içindeki hükümetler, ekonomik nesnelere, teknolojik yeniliklerin, bilgi, haber ve fikirlerin akışını kontrol etmekte güçlük çekmekte ve bu çerçevede başvurulan iç politikalar etkinliğini kaybetmektedir.³ Ulus devletlerin gücünü azaltan diğer bir etken, uluslararası veya uluslar üstü organizasyonların ve anlaşmaların, hem nitelik hem de nicelik bakımından artmasıdır.⁴ Küreselleşmeyle birlikte temel insan hakları ve uluslar arası hukuk önem kazanmış, halkına karşı istediğini yapabilen “mutlak egemen devlet” anlayışı yerini uluslar arası anlaşmalara bağlı “sınırlı egemen devlet” anlayışına terk etmiştir. Günümüzde devletler coğrafi sınırları içerisinde yaşayan kendi vatandaşlarına karşı bile istediğini yapamamakta, yaptıkları eylem ve davranışları yüzünden uluslar arası hukuk çerçevesinde hesap vermekte ve ciddi yaptırımlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Küresel dünyada bir devletin etkinliği ve başarısı, vatandaşlarının diğer toplumlarla ilişki ve işbirliği ortamlarında iyi temsil edilmesi, vatandaşlarının her platformda devletlerinin uygulamalarına güvenle ve onurla sahip çıkmalarını sağlayacak biçimde rasyonel ve tutarlı davranması ve bu şekilde uluslararası camianın saygın bir üyesi olduğunu tescil ettirerek ortaya konulması ile ölçülmektedir.⁵

Küreselleşme sürecinde üçüncü önemli unsur ise uluslararası sermaye ve çokuluslu şirketlerdir. Bilim ve teknoloji alanındaki yeniliklerin de destek ve katkılarıyla dünyanın her tarafına ulaşabilen uluslararası sermaye kuruluşları milyonlarca yatırımcıdan oluşmaktadır. Bütün bu finans ve sermaye kuruluşlarının alacakları kararlar ve uygulamaları devletler üzerinde büyük etkiler yapabilmektedir.⁶

Küreselleşme süreciyle birlikte değerlendirilmesi gereken bir diğer unsur ise uluslar arası etkiye sahip medya kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar dünyanın en uzak noktalarına kadar yayınlarını ulaştırmakta olup ulaştıkları yerlerde devrimsel değişiklikler yapabilmektedir. Küresel faaliyet göstermek isteyen aktörler çalışmalarını mutlaka bu tür medya ile

³ Muharrem İskenderoğlu, “Küreselleşme, Ulus devletin Geleceği ve Türkiye”, *Türkiye ve Siyaset Dergisi*, Sayı: 5, s. 5.

⁴ İskenderoğlu, a.g.e., s. 5.

⁵ Ömer Demir, *Küresel Rekabette Etkin Devlet: Türkiye İçin Etkin Bir Devlet Oluşturma İmkani*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 105.

⁶ Friedman, a.g.e., s. 36.

desteklemek zorundadır. Bilindiği üzere Körfez Savaşı'nda CNN ve BBC gibi dev yayın kuruluşlarını tek yanlı olarak kullanan Amerika Birleşik Devletleri, karşısındaki düşmanın ne kadar acımasız ve tehlikeli olduğunu anlatarak bölgeye müdahalesinin gerekliliğine ve haklılığına tüm dünyayı inandırmıştır. Benzer şekilde 11 Eylül terör saldırıları sonrasında da aynı taktiği izleyen ABD, dünya kamuoyunu ikna ve yönlendirmede küresel medyanın önemini gözler önüne sermiştir.

Küreselleşme sürecinin dördüncü unsuru ise bireylerdir. Küreselleşme süreciyle birlikte sınırların ortadan kalkması ve iletişim ve erişim alanında yaşanan gelişmeler bireyin devletler karşısında daha da güçlenmesine yol açmıştır. Bunun doğal sonucu olarak güçlenen bireyler devletler tarafından önem verilmesi gereken ve tüm dünya tarafından dikkate alınması gereken temel unsurlardan birisi haline gelmiştir. Örneğin Jody Williams, kendi devletinden ciddi bir yardım almadan, beş büyük devletin muhalefetine rağmen, kara mayınlarının yasaklanmasını sağlamış ve 1997 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazanmıştır. Bilgisayar ve internet teknolojisindeki büyük gelişmeler, telefon sistemleri ve uydu yayıncılığı gibi iletişim teknolojisindeki dev yenilikler bireyin devlet tarafından kontrolünü iyice zorlaştırmıştır. Bireyin öneminin giderek artmasıyla birlikte birey haklarının korunması konusu uluslar arası hukukun güvencesi altına alınmış, temel insan hakları ve hürriyetlerinin sağlanması konusunda devletleri bağlayıcı hükümler getirilmiştir.

Küreselleşme sürecinde diğer bir unsur da resmi ve gayri resmi olarak ortaya çıkan uluslararası kuruluşlardır. Günden güne sayıları ve nitelikleri hızla artan bu kuruluşlar, uluslar arası kuralların konulması ve uluslararası iletişim ve dayanışmanın sağlanmasında önemli rol oynamaktadırlar.⁷ Uluslararası para sisteminin işlemlerini sağlamak amacıyla kurulan Uluslararası Para Fonu (IMF) ve ülkelerin imar ve kalkınma çabalarını desteklemek için kurulan Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, günümüz küresel toplumun ekonomisinde etkin aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan Milletler Cemiyeti'nin yerini alan Birleşmiş Milletler de uluslararası siyasi yapının etkin bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek devletlerin onlara üye olma ve onları kullanma konusundaki artan talepleri, gerek küresel ya da bölgesel düzeyde düzenlemeler yapabilme yetkileri ve gerekse ekonomik, siyasal, kültürel ilişkilerdeki artan rolleriyle uluslararası kuruluşların 21. yüzyılda daha etkin hale gelebilecekleri söylenebilir.⁸

⁷ Deniz Ü. Arıboğan, *Globalleşme Senaryosunun Aktörleri*, Der Yayınları, İstanbul, 1997., s. 211.

⁸ Arıboğan, a.g.e., s. 212.

Küresel biçimde örgütlenerek uluslar arası faaliyet gösteren, hiçbir devletle bağlantısı olmayan ve hatta bazen devletlerin insanlık dışı ve hukuk dışı faaliyetlerine karşı duran kısaca NGO denilen devlet dışı örgütlerdir. Eğitim, spor, sanat, bilim, basın, hukuk gibi birçok konuda faaliyet gösteren NGO'lar, devletler kanalıyla gerçekleştirilemeyecek konularda halklar arasında köprü vazifesi üstlenmektedir.⁹ Devlet dışı örgütler olmalarına rağmen NGO'lar belli alanlarda düzenlemeler ve çalışmalar yapmak üzere bazen devletler tarafından da desteklenmekte ve kullanılmaktadırlar. Örneğin Kızılay, Kızılhaç veya Uluslararası Af Örgütü gibi örgütlerin dünya çapında sahip olduğu etki birçok devletten daha yüksektir.¹⁰

1.1.KÜRESELLEŞME SÜRECİNİN GÜVENLİK HİZMETLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Küreselleşme, artık sosyal hayatın tümünü etkileyen bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal hayatın her alanındaki değişimden direkt olarak etkilenen güvenlik kavramının, sosyal hayatın bütününe etkileyen küreselleşme sürecinin dinamik yapısından etkilenmemesi düşünülemez. Küreselleşme, doğası itibariyle bütün sınırları ortadan kaldırmak isterken güvenlik ihtiyacı, sınırları kapatma veya en azından kimin veya neyin içeri girdiğini kontrol etmek gayreti içindedir. Bu ise, küreselleşme ve güvenlik arasında büyük bir etkileşim olduğunu göstermektedir.¹¹ Küreselleşmenin sunduğu imkanlar aracılığıyla güvenlik kavramına yönelik tehditlerin ve tehdit algılamalarının değiştiği ve bunun doğal sonucu olarak yeni güvenlik anlayışının geliştiği görülmektedir. Yeni güvenlik anlayışının üç önemli özelliği bulunmaktadır;

- Yeni güvenlik anlayışı artık sadece devlet düzeyinde odaklanmamaktadır. Güvenlikte rol alan oyuncular devlet düzeyinde olduğu kadar onun üstünde veya altında da bulunabilir.Devlet düzeyinin altında yer alan ana bir düşman olarak karşımıza çıkabilir.
- Yeni güvenlik kavramı, askeri, terörist, silahlanma, suç ve hatta belli bir noktaya kadar insani tehditlerin birbirinden ayrılma çizgisinin kaybolmasından ötürü çok bağlamlıdır.

⁹ Arıboğan, a.g.e., s.212–215

¹⁰ Arıboğan, a.g.e., s. 220.

¹¹ Jack Treddenick, "Globalization and Security Speaking Notes", Kiev, 10 Şubat 2003, www.ndc.nato.int/download/kiev/topic01.pdf, erişim tarihi: 21.10.2003.

- Yeni güvenlik kavramı etkileri ve faaliyetleri açısından ulus aşırıdır. Bu nedenle iç ve dış tehdit arasındaki fark ortadan kalkmaktadır.¹²

Ortaya çıkan yeni tehdit algılamalarına paralel olarak küreselleşmenin sağladığı imkanlar kullanılarak dünya polisleri arasında sağlanacak işbirliği ve polis işbirliği kurumlarının kurulması kaçınılmaz hale gelmiştir. Küreselleşme süreci öncesi her ülke kendi güvenlik tehditleriyle ilgileniyor, diğer ülkelerde veya diğer bölgelerdeki tehditleri önemsemiyordu. Oysa küreselleşme süreci sonunda durum oldukça değişmiştir. 11 Eylül saldırılarına kadar Amerika ve Avrupa devletleri, dünyanın geri kalanındaki güvenlik tehditlerini ve buna neden olabilecek olayları yeterince önemsemiyordu.¹³ Kendi ülkelerini özgürlük ve demokrasi alanı olarak görüyor, dünyanın geri kalan bölgelerinde cereyan eden olayların onları etkileyemeyeceğini düşünerek kendilerini güvende hissediyorlardı. Hele Amerikalılar, coğrafya olarak ta kendisini ayrı bir kıta olarak gördüğünden bölgesel çatışmaların ve tehdit algılamalarının kendileri açısından asla bir tehdit oluşturmayacağına inanmaktaydılar. Ancak 11 Eylül saldırıları, yaşanan küresel değişimlerle birlikte ulusal ve bölgesel olarak değerlendirilen soruların artık bölgesiyle sınırlı kalmayacağını, tüm dünya için tehdit oluşturabileceğini ortaya koymuştur. Teknolojinin, ekonominin ve bilginin küreselleşmesi sonucu ülke içinde yaşanan çatışmalar veya en azından sonuçları da küreselleşmektedir. 11 Eylül saldırıyla birlikte; küreselleşmenin, sadece ekonomik alanla sınırlı kalmadığı, kültürel, politik ve özellikle de güvenlik alanlarında da etkili olduğu tüm dünya tarafından açıkça anlaşılmıştır. 11 Eylül saldırılarını gerçekleştirenlerin yaptığı gibi artık terör örgütleri veya organize suç örgütleri yüksek teknolojiyi, ülkeler arası kolay geçiş fırsatlarını ve yabancı toplum içinde yaşamayı kolaylaştıran sosyal akışkanlığı çok iyi bir şekilde kullanmaya başlamışlardır.¹⁴

Terörizmde olduğu gibi organize suç örgütleri, uyuşturucu ve kara para gibi diğer nitelikli ve ulus aşan suçların ve suç örgütlerinin de küreselleşmenin getirdiği fırsatlardan yararlanarak hızla yayıldığı, tüm dünyayı etki alanına alarak uluslar arası ve iç güvenlik konusunda dikkate alınması gereken önemli bir tehdit haline geldiği görülmektedir. Küreselleşmeyle birlikte uluslararası boyut kazanan suç olgusu, 20–23 Mayıs 1997 tarihleri arasında Viyana’da yapılan 4. Uluslararası Polis Yöneticileri Sempozyumunda ele alınmıştır.

¹² Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi, AB İstihbarat Kurumları, Stratejik rapor No:6, Nisan 2005

¹³ İhsan Bal, Sedat Laçiner, “Küresel Terörle Mücadelede ABD Güvenlik Politikalarının Türkiye’nin İç Güvenliğine Yansımaları”, *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 111-113..

¹⁴ Treddenick, Jack, *Globalization and Security Speaking Notes*, Kiev, 2003, www.ndc.nato.int/download/kiev/topic01.pdf, erişim tarihi: 21.10.2003

Katılan ülke temsilcilerinin kendi ülkelerindeki suç ve suçlu profilini ortaya koymaları sonucunda konunun boyutları ortaya çıkmıştır. Konuyla ilgili olarak Norveç temsilcisi, 1994 ile 1995 yılları arasında kıyaslama yapıldığında müsadere edilen eroin miktarında neredeyse iki katı bir artış olduğu ve 1995 yılında yapılan operasyonlarda gözaltına alınanların % 70'nin organize suç örgütleriyle irtibatlı olduğu düşünülen yabancı ülke vatandaşları olduğunu belirtmiştir.¹⁵ Japonya temsilcisi ise her yıl 3 milyondan fazla yabancı Japonya'ya giriş yaptığını ve bir o kadar Japon vatandaşının da ülke dışına çıktığını belirtmektedir. Teknoloji, iletişim ve taşımacılık işlemlerindeki hızlı gelişimle beraber Japonya'da yaşanan bu hareketlilikle birlikte her türlü uyuşturucu ve silah kaçakçılığının da artmakta olduğunu vurgulamıştır. 1989 ile 1995 arasında Japonya'da suç işleyen ve yakalanan yabancı uyruklu kişilerin sayısı ikiye katlanmıştır.¹⁶ Avusturya temsilcisinin belirttiğine göre ise, Avusturya'da 1975 ile 1995 yılları arasındaki 20 yıllık dönemde kayıt altına alınan suç sayısında iki katı artış olmuştur. Kayıt altına alınan suçlarda ticaret ve vergi kanunlarını ihlal eder nitelikte dolandırıcılık, bilgisayar, çek, kredi kartları içeren yeni finansal suç türlerinin ortaya çıkarak yaygınlaştığı ve uyuşturucu kaçakçılığı, hırsızlık ve insan ticareti suçlarının da genellikle yabancı uyruklu kişiler tarafından yapıldığı belirtilmektedir.¹⁷ Bahse konu sempozyumda söz alan Türkiye temsilcisi ise ülkemizin son yıllara kadar uyuşturucu kullanımıyla ilgili büyük bir problemi bulunmamasına rağmen uyuşturucu tacirlerinin ucuz fiyatla iç piyasaya yönelmesiyle birlikte uyuşturucu kullanımının hızla artmaya başladığını belirtmiştir.¹⁸ Sempozyumda yapılan bu ve buna benzer konuşmalar sonucunda küreselleşmeyle birlikte gelişen ileri teknoloji, sınırların ortadan kalkması ve uluslararası dolaşımın kolaylaşması ve bir başka toplum içinde yaşamayı kolaylaştıran sosyal akışkanlık gibi imkânlar suç olgusunu ve tehdit algılarını da değiştirerek uluslar arası boyuta getirerek küreselleştirmiştir.

Küreselleşme sonucunda suç olgusunda ve güvenlik algılarında meydana gelen değişimin temel nedenin küresel bir sosyal adaletin sağlanamamış olması görülmektedir. İster ekonomik, ister sosyal ve isterse siyasal olsun yaşanan birçok küresel sorunda olduğu gibi

¹⁵ P. Gammelgard, "International Police Cooperation from a Norwegian Perspective", içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, *International Police Cooperation*, Lexington Books, Maryland, 2001, s. 5.

¹⁶ Y. Ohara, "International Police Cooperation in Japon", içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, a.g.e., s. 5.

¹⁷ M. Edelbacher, 'Human Mobility: Criminals and Victims of Human Smuggling', içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, a.g.e., s. 5.

¹⁸ Yalçın Çakıcı, 'International Police Co-operation', içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, *International Police Cooperation*, Maryland: Lexington Books., s. 5.

küresel güvenlik sorunlarının ve suçun temelinde, ulusal ve uluslararası düzeyde “adil bir sosyal ve ekonomik düzenin” gerçekleştirilememiş olmasının yattığı görülmektedir.¹⁹

Küreselleşme süreciyle birlikte ortaya çıkan diğer bir sonuç da etnik ayrışma olup bu durum birçok devlet için büyük bir güvenlik tehdidi olarak algılanmaktadır. Günümüz dünyasında, küreselleşmenin meydana getirdiği toplumsal ve zihinsel parçalanmanın etkisiyle etnik kimlik talepleri, özellikle ayrılıkçı akımlar tarafından dile getirilmekte ve körüklenmektedir. Etnik ayrışmanın altında ekonomik, sosyal ve siyasal nedenler bulunduğu belirtilse de önümüzdeki dönemde bu tehdidin bir çok ülkeyi veya bölgeyi etkisi altına alabilecek küresel bir boyut kazandığı görülmektedir. Çünkü etnik ayrışmanın zamanla kendisini terörle ifade etmeye kalkışması durumunda olayın sadece bir ülkeyi değil bir çok ülkeyi aynı anda etkileyen uluslar arası bir güvenlik tehdidi haline gelebileceği düşünülmektedir.²⁰

Sonuç olarak, küreselleşmeyle birlikte, tüm dünya tek bir toplum, tek bir ülke haline gelmiş, dünya üzerindeki ülkeler de mahalleler haline dönüşmüştür. Bu değişimin doğal sonucu olarak güvenlik alanındaki tehdit algılamaları da değişip gelişmiştir. Küresel toplumdaki bu güvenlik algılamasının askeri nitelikten ziyade polisiye yani suçla mücadele nitelikli olduğu görülmektedir.²¹ İnsan bedeninin her hangi bir uzvunda meydana gelen acı veya hastalık bütün bedeni rahatsız ettiği gibi tek bir toplum, tek bir ülke haline gelen dünyada bir yerde meydana gelen rahatsızlık ve huzursuzluğun tüm dünya toplumlarını etkilediği ve rahatsız ettiği görülmektedir. Normal sağlıklı bir ferdin kendi bedenindeki rahatsızlıklara ve gelişmelere kayıtsız kalmasının düşünülmemeyeceği gibi, küresel toplumun üyeleri olan ulus devletlerin de dünya üzerindeki gelişmelere umursamaz kalması düşünülemez. Çünkü küresel toplumun olumlu veya olumsuz yönleri mutlak surette bütün üyelerini etkilemektedir. Diğer bir ifadeyle küreselleşme süreci, “ortak güvenlik” kavramının gelişimini sağlamıştır.²² Küreselleşme olgusunun olumlu yönlerinin yanında ortaya çıkacak olumsuz yönlerinin bertaraf edilmesi, ancak küresel toplumun işbirliği ve dayanışmasıyla mümkün olacaktır. Tüm ülkelerin yararını hedefleyen ve küresel otoriteler tarafından

¹⁹ Ziya Öniş, ‘11 Eylül ve Dengeli Küreselleşme’, www.home.ku.edu.tr, erişim tarihi:18.01.2003.

²⁰ Öke, a.g.e., s.73.

²¹ Larry K. Gaines, Victor E. Kappeler, Joseph B. Vaughn, *Policing In America*, Cincinnati, Anderson Publishing Co., 1999, s. 521.

²² Ortak Güvenlik konusunda bkz.: Deitrich Fischer, *Nonmilitary Aspects of Security: A System Approach*, Dartmouth Publishing Company, Aldershot, s. 8.

yapılabileceği belirtilen bu yöntem 'küresel yönetim' olarak adlandırılmaktadır.²³ Küresel yönetimin olumsuzlukları bertaraf edebilmesi için Birleşmiş Milletler, OECD, NATO gibi uluslar arası örgütlerin üye sayısı ve etkinliğinin artırılması, yapıyı organize edecek yeni kurumların oluşturulması ve ulusal pazar, etik kurullar ve uluslar arası hukuk alanında yeni düzenlemeler yapılarak küresel otoritelerin etkinliğinin artırılmasını gerekmektedir.²⁴

1.1.1.KÜRESELLEŞMEYLE BİRLİKTE SUÇ TÜRLERİNDE YAŞANAN DEĞİŞİM

1.1.1.1.TERÖRİZM

Küreselleşme süreciyle birlikte terörizm, uluslararası toplum güvenliğini tehdit eden büyük bir tehlike haline gelmiştir. Küresel toplum içerisinde, teröristler hedeflerine daha kolay ulaşabilmekte, iletişim alanındaki gelişmeye paralel olarak terörizme hizmet eden fikir ve öneriler geniş halk kitlelerine daha hızlı bir şekilde ulaşabilmektedir. Küreselleşmenin sunmuş olduğu imkânlar, terörizmin karakterini değiştirecek kadar etkili olduğu görülmektedir.²⁵ Küreselleşmeden etkilenen terörizm, doktrin, strateji, organizasyon ve teknoloji konularında yaşanan değişimle beraber bilgi çağının her türlü kolaylıklarını kullanarak yeni bir hal almıştır.²⁶ Terörizm alanında görülen bu değişikliklere karşı başta ABD olmak üzere tüm ülkelerin güvenlik algılamalarında terörizm öncelikli tehdit haline gelmiş, devletler yeni arayışlara girişmiş ve yeni tedbirlere başvurmak durumunda kalmıştır.²⁷ Terörizmle ilgili yeni anlayışlara paralel olarak devletler de güvenlik anlayışlarında köklü değişikliklere gitmiş, güvenlik teşkilatlarında yapısal değişiklikler yapmışlardır. 11 Eylül saldırılarının ardından, dünyanın süper gücü olan ABD dış politikasını "terörizmle savaş" üzerine odaklamış, dünyayı 'bizden' veya 'onlardan' olarak ikiye bölmüş ve bütün dünya ülkelerinin saflarını belirleyerek, terörizmle mücadelede kendisiyle aynı safta mücadele etmesini istemiştir.

Küreselleşme sonucu ortaya çıkan yeni terörizm anlayışının temel mantığı ve amaca ulaşma yollarında önemli farklılıklar gözlemlenmektedir. Doktrin, strateji, organizasyon

²³ Şenol Baştürk, 'Bir Olgu Olarak Küreselleşme', "...İş, Güç..." Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt:3 Sayı:2, <http://www.isguc.org/senol1.htm>, erişim tarihi 27.02.2004.

²⁴ a.e.

²⁵ Matthew J. Morgan, "The Origins of New Terrorism", *Parameters*, Spring 2004,

<http://carlisle-www.army.mil/usawc/Parameters/04spring/morgan.pdf>, erişim tarihi: 16.01.2004, s. 37.

²⁶ John Arquilla, David Ronfeldt ve Michele Zanini, "Networks, Netwars and Information- Age Terrorism", <http://www.rand.org/publications/MR/MR989/MR989.chap3.pdf> = 2, erişim tarihi 16.01.2004.

²⁷ M.Faruk Demir, *Milli Güvenlik Siyaseti*, Yücel Ofset, Ankara, s. 17.

yapısı veya teknoloji kullanımı konularına baktığımızda yeni terörizmin anlayışındaki farklılık bariz bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

• **Doktrinsel değişiklik:** Yeni terörizm anlayışının doktrinine baktığımızda 1960-1970'li yıllardaki aşırı sağcı ve solcu yaklaşımların yerini 1990'lı yıllardan itibaren dini yaklaşımların aldığını görmekteyiz.²⁸ Örneğin İslami radikal unsurları kullanarak terör eylemleri gerçekleştiren Usame Bin Ladin'in uluslararası terör ağı El Kaide ve Japon Aum Shinrikyo tarikatı, dini karakteristiği olan bir terör örgütü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca ABD ve Avrupa'da da henüz terör eylemleri açığa çıkarılmasa da bazı tutucu militan veya Hıristiyan teröristlerin bulunduğu yönünde spekülasyonlar bulunmaktadır.²⁹ Diğer din mensuplarını düşman olarak gören aşırı dinci gruplar, ekonomik, siyasal ve politik adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri de kullanarak terör eylemlerine karşı destek tabanı aramakta ve etki alanını bu destekle birlikte daha da arttırmaya çalışmaktadırlar. Önümüzdeki dönemde tüm dünya ve özellikle Avrupa ve Amerika kıtası, dinsel kökenli terörün yanı sıra ayrılıkçı hareketler, toprak talepleri, otonomi ve self determinasyon taleplerinden oluşan etnik çatışmaları içeren güvenlik tehditleriyle karşılaşacaktır.

• **Organizasyon yapısındaki değişim:** İş dünyasında, 1960'lardan bu yana organizasyon yapısında tartışılan 'kontrol, otorite ve iletişimin' geliş gidişini sağlayan geleneksel hiyerarşik yapının yerine, yönetim araçlarını yatay olarak işleten bir yapının daha verimli olacağı tartışılmaktadır. Bu ağ şeklindeki organizasyon yapısı, doğasındaki esnekliği, kolay uyum sağlama ve üyelerinin yeteneklerinden azami ölçüde yararlanabilmesi nedeniyle bürokratik yapıya alternatif olarak görülmektedir.³⁰ Yönetimdeki bu adem-i merkeziyetçi görüşlere paralel olarak, yeni terörizmin organizasyon yapısında da değişim görülmektedir. Yeni terörizm, geçmişteki Leninist hücre modeline dayanan örgütlenme modeli yerine bugün çok daha gevşek ağ şeklindeki otonom birimlere dayanan bir örgüt yapısına sahiptir.³¹ Bu organizasyon yapısı örgütleri daha esnek, adaptasyon kabiliyeti yüksek ve bir hatta birkaç biriminin yok edilmesi durumunda bile diğerlerinin faaliyetlerine devam edebileceği ve çabuk toparlanma yeteneklerine sahip olabildikleri bir yapıya kavuşmaktadır.³² Bağımsız üniteler şeklinde oluşan bu ağ yapısında daimi, yoğun bilgi ve iletişim akışına ihtiyaç duyulmaktadır.

²⁸ Serhat Erkmen, "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı", *Stratejik Analiz*, Ekim 2001, Cilt: 2, Sayı 18, s. 6.

²⁹ Morgan, a.g.m., s. 29.

³⁰ Arquilla, Ronfeldt ve Zanini, a.g.e., ss. 48-49.

³¹ Erkmen, a.g.e., s. 6

³² David Tucker, 'What's New About the New Terrorism and How Dangerous Is It?', *Terrorism and Political Violence*, Sayı: 13, Sonbahar 2001, <http://www.nps.navy.mil/ctiw/files/The%20New%20Terrorism.pdf>, erişim tarihi 23.01.2004, s. 2.

Bunun sağlanması için cep telefonu, faks makinesi, elektronik posta, internet siteleri ve bilgisayar konferansları gibi bilgi ve iletişim teknolojisinin en son araçları kullanılmaktadır.³³ Bu ise yeni terörizmin bir diğer özelliği olan, teknoloji ve iletişim ile yakın bağlantılı olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. İletişim devriminin sunmuş olduğu imkânlar, yeni terörizm ağının oluşumunu kolaylaştırmasının yanı sıra terör ağı için ihtiyaç duyulan kaynakların temininde de kullanılmaktadır. Daha geniş bir ifadeyle, bütün terör örgütlerinin ihtiyacı olan finansal, politik, bireysel destek ile bilgi kaynaklarının elde edilmesinde iletişim devriminin imkânları kullanılmaktadır.³⁴ Ayrılıkçı terör örgütü olan PKK-Kadek'in MED TV, MEDYA TV ve en son ROJ TV adı altında ülkemiz dışından yapmış olduğu yayınlarla propaganda faaliyetlerini desteklemesi, iletişim teknolojisinin küresel terör odakları tarafından etkili bir şekilde kullanıldığı ve kullanılmaya devam edileceğini göstermektedir.³⁵ Çünkü PKK Kadek, uydudan yayıncılık sayesinde ETA, IRA gibi benzerlerine oranla kıyaslanamayacak bir başarı elde etmiştir.³⁶

• **Kullanılan silah ve teçhizattaki değişim:** Daha önceleri daha çok ateşli ve ateşsiz silahlar ve patlayıcı maddeleri kullanarak eylem yapan terörist örgütler bilim ve teknolojiye gelişmeler sonucu ortaya çıkan ve kolay üretilebilir ve elde edilebilir nitelikteki kimyasal ve biyolojik silahlarla saldırı yöntemlerine de başvurmaya başlamışlardır. Burada dikkat çekici bir nokta da teknoloji sayesinde yayılan tüm bu bilgilerin Batı'dan çıkarak dünyaya yayılması ve diğer medeniyetler tarafından kullanılmasıdır.³⁷

• **Stratejide meydana gelen değişim:** Yeni terörizmin stratejisi olarak sadece devletler değil devletin vatandaşları da hedef alınmakta ve mesaj verme yanında zarar verme isteğini yoğun bir şekilde barındırmaktadır.³⁸ Yeni terörizm strateji olarak, meşruluğunun temeli olan vatandaşları devletleri ile karşı karşıya getirmeyi benimser hale gelmiştir. Terörle uzun yıllar mücadele etmiş olan ülkemiz de, El Kaidenin 15 Kasım 2003 tarihinde Beyoğlu'ndaki Neva Şalom ve Şişli Sinagogu yakınlarında ve 20 Kasım 2003 tarihinde İstanbul'da önce Levent'teki HSBC Bank'ın girişinde, ardından da Beyoğlu'ndaki İngiliz Konsoloslugu girişinde gerçekleştirilen terör saldırılarıyla, küresel boyutlu 'yeni terörizmle' tanışmıştır. Sonuç olarak güvenlik algılamalarında öncelikli tehdit olarak görülen terörizmle

³³ Arquilla, Ronfeldt ve Zanini, a.g.e., s. 52.

³⁴ Tucker, a.g.e., s. 2.

³⁵ Sedat Laçiner, "Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığında Dış Destek ve Nedenleri", *Avrasya Dosyası*, Cilt: 8, Sayı: 4, Kış 2002, s. 229.

³⁶ Sedat Laçiner, "Bölücü Televizyon Yayıncılığı ve Uluslararası Bağlantıları: Med-Tv Örnek Olayı", *Avrasya Dosyası*, Cilt: 8, Sayı: 2, Yaz 2002, s. 330.

³⁷ Sedat Laçiner, "Yeni Terörizm", *Zaman Gazetesi*, <http://212.154.21.40/2001/11/22/yorum/yorum.htm>, erişim tarihi: 26.03.2004.

³⁸ Sedat Laçiner, "11 Eylül Olayları ve Ermeni Sorunu", s. 40.

mücadele etmek için küresel toplumun daha sıkı bir iş birliği içine girmesi kaçınılmaz bir gerçektir.

1.1.1.2.ORGANİZE SUÇLAR VE KARAPARA

Küreselleşme süreciyle birlikte sayıları ve etki alanları hızla artan organize suç örgütleri ve bunların elde ettiği karaparayı aklaması olayı devletlerin güvenliğine yönelik tehdit algılamalarında önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Devlet mekanizması içerisinde demokrasinin bütün kurumları ile işlerlik kazanmasını engelleyen organize suçlar, zor kullanan, baskı ve tehdit yolu ile şahsi özgürlükleri sınırlayan, toplumda sosyal, ekonomik ve siyasi zaaf oluşturan, adli olduğu kadar sosyolojik yönü de bulunan tehlikeli bir suç türüdür.³⁹ Ekonominin küreselleşmesi sonucu gelir dağılımındaki dengesizliğin çoğalması, zengin-fakir arasındaki uçurumun yükselmesi, modernleşmenin insanı bireyselleştirmesi ve iletişim devrimi ile hedonizm (*hazcılık*) teşhirinin insanları tahrik ederek kolay yoldan zenginleşme arzusunu ve çabalarını artırması suç nitelikleri ve sayısını artırmış, ayrıca örgütlü bir şekilde yapılı hale getirmiştir.⁴⁰ Daha önceleri yerel ve sınırlı suçlarla kısıtlı olan organize suç örgütleri veya halk arasındaki adıyla mafyanın etkinlik alanı küreselleşmeyle birlikte günümüzde daha geniş ve küresel boyutlara ulaşmıştır. Bugün birçok devletin bütçesini aşan mali olanaklarıyla ve silahlı eylem gücüyle mafyanın devlet otoriteleriyle rekabet ettiği görülmektedir. Silahlı eylem yapabilme gücüne sahip olup hiçbir yasa ve kural tanımayan mafya, birçok devletin bütçesinin de üzerinde büyük bir mali güce de sahiptir. Küresel toplumu ilgilendiren birçok suçla ilişkisi bulunan organize suç örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve ticareti suçlarını yürüttüğü görülmektedir. Organize suç örgütlerinin, kazandıkları büyük miktardaki bu parayı kanuni yollardan kullanma süreci, yeni güvenlik kavramının diğer bir tehdit unsuru olan karapara ve karapara aklama konusunu oluşturmaktadır. Yasadışı faaliyetler sonucu elde edilen para, mal veya değerler olarak tanımlanan kara paranın mevcut ekonomik yapı içinde kullanılabilme için çoğu zaman sınır ötesi harekete tabi tutulması yoluyla amlandığı görülmektedir. Bu işlem genellikle yasal mevzuatında boşluk olan ülkelerde gerçekleşmekte, ilk etapta sıcak para girişi olarak görülen bu giriş, daha sonraları yaratmış olduğu haksız rekabet ortamıyla ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedir.⁴¹ Bu nedendir ki organize suç ve suç örgütleriyle

³⁹ İstanbul Emniyet Müdürlüğü, <http://www.iem.gov.tr/organize/index.asp#not3>, erişim tarihi: 08.01.2003.

⁴⁰ Öke, a.g.e., s. 102.

⁴¹ Hayrettin Gümüşkaya, "Karaparanın Ekonomi ve Piyasalar Üzerinde Oluşturduğu Sorunlar", *Yaklaşım Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 70, Ekim 1998

mücadele edebilmek için onların yegane finans kaynağı olan karaparanın denetlenmesi ve kontrol altına alınması şarttır.

1.1.1.3.UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

Uyuşturucu kullanımının giderek yaygınlaşması ve insanlar üzerindeki öldürücü etkilerinin fark edilmesiyle birlikte uyuşturucunun yasaklanması ve mücadele etme süreci başlamıştır. Küresel toplum tarafından erken zamanda uyuşturucu maddelerle mücadelenin başlamış olmasına rağmen uyuşturucu madde bağımlılığı ve kaçakçılığı önemli bir güvenlik sorunu ve tehdidi olmaya devam etmektedir. Örgütlü suçlar arasında değerlendirilen uyuşturucu madde kaçakçılığının dünya üzerindeki boyutu tam olarak bilinmemekle birlikte uyuşturucu pazarında dönen paranın dünya demir çelik sanayisi büyüklüğüne eşit olduğu düşünülmektedir. Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ta uyuşturucu kullanma yaşının giderek daha da düşmesi olup bu sınır önceleri 12 yaş iken uçuşu madde kullananları da hesaba katarsak bu sınır günümüzde 6(altı) yaşına kadara düşmüştür.⁴² Diğer örgütlü suçlarda olduğu gibi küreselleşme sonucu uyuşturucu kaçakçılığı da daha kapsamlı ve sınır aşan bir hale gelmiştir. Teknolojik gelişmeler uyuşturucunun hazırlanması, taşınması ve pazarlanmasında güvenlik güçleri aleyhine esneklikler sağlamıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde uyuşturucu kullanımının modern hayata paralel olarak hızlı artışı uyuşturucu şebekelerinin gelirlerinde de hızlı bir artışa neden olmuştur.

Uyuşturucu kaçakçılığının önemi diğer küresel güvenlik problemlerini beslemesinden kaynaklanmaktadır. Uyuşturucu gelirleri bir yandan terör ve silah kaçakçılığını beslemekte, diğer yandan karapara aklama faaliyetleriyle içli dışlı devam etmektedir. Uyuşturucu ilk üretimi daha çok Orta ve Güney Asya'da ve Latin Amerika'da yapılmaktadır. Ürünün son kullanımın yeri ise daha çok Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'dır. Arada kalan Orta Amerika, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Balkanlar ise geçiş alanlarıdır. Diğer bir deyişle uyuşturucu problemleri kelimenin tam anlamıyla küresel bir yapıya kavuşmuştur. Bu nedenle çözüm önerilerinin de küresel olması gerekmektedir.⁴³ Özellikle terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığına başvurması, devlet başkanlarının bile uyuşturucu madde ticaretiyle ilişkisi olabilmesi gibi nedenlerle uyuşturucu, günümüz küresel toplumunun güvenlik anlayışı içinde

⁴² Sevil Atasoy, "Türkiye Bağımlı Ülke Olamaz", <http://www.milliyet.com.tr/2004/05/20/pazar/paz04.html+uyu%20C5%9Fturucu+ticaretinin+boyutu&hl=tr.>, erişim tarihi: 16.08.2004.

⁴³ Sedat Laçiner, *Küreselleşme ve İç Güvenliğe Etkileri Ders Notları*, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2001.

mücadele edilmesi gereken önemli bir konu olarak algılanmakta ve ortak mücadele için ülkesel egemenlikler bir dereceye kadar feda edilebilmektedir.⁴⁴

1.1.2.KÜRESELLEŞME SÜRECİ VE ULUSLAR ARASI POLİSLİK

Evrensel hale gelen polislik mesleğinde küreselleşme süreciyle birlikte büyük bir değişim ve gelişim yaşanmıştır. Küreselleşmeyle birlikte güvenlik algılamalarında yaşanan değişim ve ortaya çıkan tehditlerin daha nitelikli ve küresel boyutlu hale gelmesi, bunlarla mücadele eden kurumları da değişime ve gelişime zorlamıştır. Uluslararası polislik, polis birimlerinin güvenliğe yönelik tehditlere karşı uluslararası alanda bir arada tek bir birim gibi çalışması, operasyon yapabilmesi olarak tanımlanmaktadır.⁴⁵ Bu tanım çerçevesinde uluslararası polislik, kriminoloji, uluslararası ilişkiler, uluslararası hukuk, güvenlik gibi farklı disiplinleri ilgilendiren disiplinler arası bir konudur.⁴⁶ Küreselleşmenin getirdiği yeni güvenlik algılamaları ve tehditlere karşı kaçınılmaz hale gelen uluslararası polisliğin iki farklı şekilde ortaya çıktığını görmekteyiz;

a) Birleşmiş Milletler Polis Misyonları, üye ülkelerin polislerinden oluşan polis gücünün Bosna, Kosova, Doğu Timor ve Siara Lione örneklerinde olduğu gibi bölgesel ve etnik çatışmalara müdahale sonrası sosyal yapının yerine oturturulması sürecinde görev alması uluslar arası polislik olarak değerlendirilebilir.

b) Uluslararası polislik çalışmalarının görüldüğü diğer bir alan da ulusal kolluk kuvvetlerinin uluslararası terörizm, organize suçlar, uyuşturucu, insan kaçakçılığı, insan ticareti ve karapara aklama gibi uluslararası suçlarla mücadelede yaptıkları ortak çalışmalar olup bu tür çalışmalar çoğunlukla Interpol, Europol gibi uluslar arası polis iş birliği kuruluşlarının koordinasyonu ile gerçekleşmektedir. Bu ortak çalışmalar eğitim, istihbarat ve bilgi paylaşımı ve ortak operasyonlar yapılması gibi alanları içermektedir. Ancak, bu görevlerin her biri için bile çok farklı uluslararası polislik tanımını yapmak mümkündür.

⁴⁴ J. J. Pausst, C. Boussini ve diğerleri, Drug Trafficking and Related Offenses, *International Criminal Law*, Carolina Academic Press, ABD, 1996, s. 132.

⁴⁵ DEA, 'Transnational Policing: A Practical Approach for the Future', 2002, www.usdoj.gov/dea/pubs/intel/02014/02014.htm, erişim tarihi: 07.01.2004.

⁴⁶ Sheptycki James (Ed.), (2000), *Issues in Transnational Policing*, Londra: Routledge s. 1.

Küreselleşme sürecinde polis kurumunun değişim ve gelişimine demografik yapıyı değiştiren sosyal akışkanlık ve teknolojideki gelişmelerin neden olduğu görülmektedir.⁴⁷ Bu süreçte polis kurumlarıyla birlikte suç ve suçluların da aynı unsurlardan etkilendikleri görülmektedir. Küreselleşme süreci polislik kurumunu etkin kılacak bir güvenlik anlayışını ortaya koymuştur. Artık günümüzde güvenlik anlayışı sadece askeri ve polisiye tehditleri değil aynı zamanda ekonomik, sosyal, çevre ve hatta bireyin varlığına yönelik tehditleri içeren bir güvenlik anlayışına doğru kaymaya başlamıştır. Bu yeni güvenlik algılamalarındaki tehditleri ise, uluslararası terörizm, uyuşturucu madde kaçakçılığı, bölgesel-etnik çatışmalar, bilişim suçları, organize suç örgütleri, insan kaçakçılığı ve ticareti ile karapara suçları oluşturmaktadır. Daha önceleri ulus devletlerin kendi sınırları içinde mücadele ettikleri bahse konu tehditler küreselleşmeyle birlikte uluslar arası boyutlara ulaşmıştır. Bunun başlıca nedeni ise demografik yapıda değişiklik meydana getiren sosyal akışkanlık ve teknolojik gelişmelerdir. Küreselleşme sürecinin sosyal akışkanlığı artırması ve teknolojik gelişmeler, ulusal düzeyde yaşanan suçların sınırları aşarak küresel sorun haline gelmesine fırsat vermiştir. Küresel suç olgusunun sosyal nedenlerini irdelediğimizde, küresel toplum şartlarında ortaya çıktığı ve uluslar arası boyut almasına ve uluslararası suçun güvenliğe yönelik tehdit olarak algılanmasına yol açmıştır. Teknolojik gelişmeler ve iletişimde meydana gelen ilerleme ile birlikte bütün unsurların birbiriyle irtibatlı olduğu ve toplumların iç içe girdiği bir yapı oluşmuştur. Böyle bir yapıda haliyle sosyal akışkanlık da artmaktadır. Küresel toplum şartlarında, hayal bile edilemeyen yerlere gidilebilmekte ve gidilen toplumun şartlarında uzun süreler yaşanabilmektedir. Doğal olarak bu durum, toplumsal yapının değişimine neden olmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi turist olarak veya iş amacıyla ülkemize de her yıl milyonlarca yabancı gelmekte ve haliyle Türk toplumuyla etkileşime girmektedir. 2005 yılında Türkiye'ye gelen toplam turist sayısının yaklaşık 21 milyon, bundan sağlanacak gelirin de 18 milyar doları bulacağı belirtilmektedir.⁴⁸ Aynı yıl sadece Antalya'ya 7.5 milyon turist gelmesi hatta bugün Antalya'nın Alanya ilçesinde 20 bine yakın Alman vatandaşının kalıcı olarak ikamet etmesi, gerek ülkemizin gerekse bölgenin sosyal yapısının değişimine neden olmaktadır.

Küresel toplumda var olan sosyal akışkanlığın sonuçlarından bir tanesi de gettolaşmadır. Yabancı bir toplum içinde uyum sağlayamayan, kendi kaderlerine terk edilen ve fırsat eşitsizliğinin altında ezilen bireyler, kendi kültürüne sahip insanlarla doğal olarak bir

⁴⁷ Ray Roberg, John Crank, Jack Kuykendall, *Police & Society*, Roxbury Publishing Company, Los Angeles, 2000, s. 501.

⁴⁸ <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=3381746&tarikh=2005-10-14> erişim tarihi: 16.10.06

dayanışma içine girmekte ve bunun sonucu olarak yabancı toplum içinde kendi kültür ve kurallarına göre yaşayan bölgeler oluşturmaktadırlar. Getto alanlarındaki gruplaşmanın, yoksulluk duygusuyla birleşmesi, aynı şehirde yaşadığı halde birbirini tanımayan ve birbirine düşman olan insanların oluşumuna neden olmaktadır. Her ne kadar sosyal akışkanlık artışının ve gettolaşmanın sanayileşme ile birlikte başladığı düşünülebilir olsa bile küreselleşme süreci her iki konuyu derinden etkileyecek kadar büyük etki yapmıştır. Örneğin ekim 2005'te Fransa'da başlayan ve oradan da Almanya ve Belçika'ya sıçrayan şiddet olaylarına, göçmen ailelerin sosyal ve kültürel farklılıklarının yanı sıra kendi kaderlerine terk edilmeleri ve fırsat eşitsizliği nedeniyle giderek gettolaşmasının neden olduğu belirtilmektedir.

Küreselleşme sonucu uluslar arası boyut kazanan suç olgusu aynı zamanda topyekunlaşmaya doğru gitmektedir. Küresel toplumda girift ve karmaşık hale gelen suçlar ve suç örgütleri çoğu zaman birbirlerine entegre hale gelmişlerdir. Organize suç örgütleri ve terör örgütlerinin gerek birbirleriyle ortak çalışma ve işbirliğine girmeleri, gerekse bir örgütün farklı suç alanlarına kaydığı görülmektedir. Bunun en çarpıcı örneğini terör örgütlerinde görmek mümkündür. Terör örgütlerinin çalışmalarını finanse edebilmek amacıyla uyuşturucu, mafya işlerine girdiği, bazı terör örgütlerinin normalde amaçları dışında olmasına rağmen banka soydukları, büyük çaplı hırsızlık olaylarına karıştıkları görülmektedir. Bugün PKK-Kadek terör örgütünün ülkemizdeki uyuşturucu kaçakçılığında etkili konumda ve söz sahibi olduğu bir gerçektir. Bugün İstanbul gibi büyük metropollerdeki kapkaç çetelerinin bir çoğunun yine terör örgütleri tarafından organize edildiği⁴⁹, hatta statların etrafında uyuşturucu satışının bile terör örgütüyle bağlantılı olduğu anlaşılmıştır.

Suçun ve suç örgütlerinin küreselleşmesi ve topyekunlaşmasının doğal sonucu olarak suçun güvenlik algılamalarında önemli tehditler arasına girmesi ve bunlarla mücadele edecek kuruluşların da hızlı bir değişim ve gelişim içine girmesi kaçınılmazdır. Ülke sınırlarının daha az belirli, bilginin kolay ulaşılabilir ve güç kaynağı olduğu günümüz küresel toplumundaki polislik anlayışının daha çok uluslar arası işbirliğine yönelmesi yeni güvenlik algılamasının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugünün post-modern dünyasındaki realitelerin farkında olan devletler, mevcut uluslararası polislik kurumlarının işlerliğini arttırmaya, ihtiyaca göre yeni kurumlar açmaya ve buralarda etkin olarak yer almaya çalışmaktadırlar. Her gün sayıları ve boyutları hızla artan gerek uluslararası polis işbirliği kurumları, gerekse uluslararası polis misyonlarının katı ulus devlet yapısının ötesinde bir işbirliğine doğru

⁴⁹ <http://www.sabah.com.tr/2005/12/02/gnd93.html>, eriş.tr.12.07.06

yöneldiği görülmektedir. Halk nazarında devlet olarak görülen ve ulusal egemenliğin göstergesi olan polislik alanında yaşanan bu değişimin ulus devlet yapısını zorlayan kaçınılmaz bir gereksinim olduğu görülmektedir.

Suç ve suç örgütlerinin küreselleşmesinin doğal sonucu olarak ortaya çıkan uluslar arası polislik anlayışının somut örneklerle ortaya konulabilmesi ve uluslar arası işbirliğinin verimli ve başarılı bir şekilde yapılabilmesi için kurumlar arasında ortak standartların, ortak değerlerin ve metotların belirlenmesi gerekir. Bu nedenle uluslar arası polis işbirliğinin çalışmaların profesyonel manada uygulandığı eş değer kurumların oluşumlarıyla birlikte başladığı söylenebilir. Bugün dünya üzerinde polislik mesleğinin icra edilmediği bir ülkenin olmaması ve ortaya çıkışındaki militarist yapısının yok olarak, sivil toplumun değerlerine göre hareket eden kısmi bağımsız bir bürokratik yapıya sahip olunması, ortak standart, ortak kültür, değer ve metotlar için gerekli ön zemini oluşturmuştur. Suçla mücadelede aynı veya benzer teknolojilerin kullanılması da ortak standart, kültür, değer ve stratejinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Kullanılan teknolojiye bu benzerlik sonucu suç ve suçluyla mücadele eden polis kurumlarının birbirlerini anlayabildikleri bir dile ve ortak mesleki uygulamalara sahip oldukları görülmektedir. Bugün tüm polis kurumları tarafından suçluların tespitinde yararlanılan olay yeri inceleme sistemleri, parmak izi, DNA, balistik uygulamaları gibi delilden sanığa gitme tekniklerinde ortak bir literatür olduğu gibi, suçluların yakalanması, gözaltına alınması, tutanaklar ve raporlarının tanzimi gibi polis karakolu prosedürlerinin de genelde benzerlikler göstermesi uluslar arası işbirliğini kolaylaştırmaktadır. 2002-2003 yıllarında Kosova Polis Misyonunda Türkiye dahil 54 farklı ülkeden gelen yaklaşık 5000 polisin yukarıda belirtilen prosedürleri içeren aktif polislik alanında değişik polis birimlerinde uyum içinde başarıyla bizzat çalışmaları, buna güzel bir örnek teşkil etmektedir.⁵⁰

Küresel toplumun bir ihtiyacı olarak ortaya çıkan uluslararası polislik anlayışı, bilgi akışını düzenleyen iletişim teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak ilerlemektedir. Polislik çalışmalarında başarılı bir veri toplamanın yanında toplanan verilerin denetimi, analizi ve değerlendirilmesi de çok önemlidir. Bütün bu işlemlerin yapılabilmesi için bilgisayar ve internet gibi gerekli teknolojik alt yapıya sahip olunması gerekir. Çünkü artık sadece sokaklarda yapılan polislik yetmemekte, sokak polisliğiyle elde edilen verilerin analiz edilmesi ve değerlendirilmesi ve gerekli taktik ve stratejilerin belirlenebilmesi için iletişim

⁵⁰ <http://www.unmikonline.org> erş.tr.26.04.06

teknolojilerine sahip büro çalışmalarına gerek duyulmaktadır. Polislik çalışmalarında kullanılan teknolojilerdeki benzeşme ve standartlaşma uluslar arası polis işbirliğini kolaylaştırmakta, ortak çalışma ve soruşturma stratejilerinin geliştirmelerine fırsat vermektedir.⁵¹

Başlangıçta yerel ve ulusal ölçekte kazanımlar olarak başlayan insan hakları daha sonra özellikle Birleşmiş Milletlerin kurulması ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin yayınlanmasıyla evrensel niteliğe ulaşmıştır. Küresel toplumun oluşumuyla birlikte insan hakları ve temel hak ve hürriyetler konusu daha da önem kazanmış, gerek kendi ülkesinde yaşayan insanların gerekse aynı ülkede değişik maksatlarla bulunan ve yaşayan yabancıların haklarının korunması konusundaki duyarlılık artmıştır. Bugün artık ulus devletler, insan haklarının kendi iç işleri olduğunu, başkalarının karışamayacağını savunamaz duruma gelmiştir. Yeryüzünde ulusal sınırları kaldıran ilk konu insan hakları olmuştur. Bu nedenle gerek ulusal gerekse uluslar arası polislik uygulamalarının benzeşmesinde küresel toplumun insan hakları konusundaki duyarlılığı önem arz etmektedir. Küresel düzende oluşturulan uluslar arası insan hakları kuruluşlarının etkinliği ve yetkinliği arttırılarak yapılacak denetim ve zorlama mekanizmalarıyla polis birimlerini insan haklarına saygılı yol ve yöntemleri uygulamaları sağlanmaktadır. Bu kurallara uymayan ulus devletler ve bunların polis teşkilatlarına karşı ciddi yaptırımlar getirilmekte, bu alanda imzalanan anlaşmalar büyük ölçüde bağlayıcı olmaktadır. Küresel toplumda ulus devletin kendi varlığını korumak adına da olsa yapılan insan hakları ihlalleri sert tepkiyle karşılaşmakta, aksine hareket eden ulus devletlerin uluslar arası arenadaki prestiji ve ağırlığı azalmaktadır.

Küresel toplumun güvenliğini sağlamaya yönelik uluslar arası polislik faaliyetlerinde gerekli standartların ve çalışmalardaki yeknesaklık ve ahengin sağlanabilmesinde uluslararası eğitim faaliyetlerinin rolü çok büyüktür. Uluslar arası eğitim faaliyetleri yoluyla polislik mesleğinin evrensel değerler ve standartlara ulaşması sağlanarak bu süreçte ulus devlet polisleri arasında etkileşim yaşanarak ulusal mevzuat, mesleki kültür ve polislik uygulamalarının benzeşmesi sağlanabilecektir. Tüm bu nedenlerle uluslararası polislik uygulamaları küresel toplumun güvenlik anlayışının yükselen bir kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁵¹ Aden, Hartmut, (2001), 'Covergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europa', *European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice*, Vol. 9/2. s. 101.

1.2.GÜVENLİK HİZMETLERİNDEKİ KÜRESELLEŞME SONUCU AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ARASINDA POLİS İŞ BİRLİĞİNİN DOĞUŞU

Küreselleşme olgusunun güvenlik hizmetlerinde de gerçek manada hissedilmeye başlaması sonunda dünya polisleri arasında da global veya lokal işbirliklerinin yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Yaptığımız bu çalışma ile bölgesel bir ihtiyaç olarak ortaya çıkan Avrupa Birliği polis işbirliği ele alınmakta, Türkiye'nin bu işbirliğine gereksinimi ve özellikle de Avrupa Polis Teşkilatı (Europol) ile yapılacak işbirliğinin Türk polis Teşkilatına yansımaları açıklanmaya çalışılacaktır. Ancak buraya kadar dünya üzerindeki küreselleşme çalışmaları irdelenerek bu durumun uluslar arası polis işbirliğini kaçınılmaz hale getirmesi ve sonuçta polislik faaliyetlerinin de küreselleşmesi üzerinde durmuştuk. Avrupa Polis Teşkilatı Europol'e geçmeden önce Avrupa Polis İşbirliğinin geçmişini ele almanın yararlı olacağı değerlendirilerek, bu kapsamda Avrupa Birliği öncesi ve sonrasındaki polis işbirliğinin doğuşu ve yapılan çalışmalar kısaca ele alınacaktır.

1.2.1.AVRUPA BİRLİĞİ ÖNCESİ POLİS İŞBİRLİĞİ GİRİŞİMLERİ

Avrupa Kıtasında güvenlik ve huzur ortamının sağlanması için ortaya atılan bütünleşme çabalarının eski Roma İmparatorluğu dönemine kadar uzandığı görülmektedir. Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra yerine Fransa, İspanya ve İngiltere'de güçlü krallıklar ile İtalya'nın kuzeyinde ve Almanya'da küçük devletler ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Roma İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra ortaya çıkan bu parçalanmış Avrupa görüntüsünün bir çok sorunun temelini oluşturduğunu düşünen Dante, ancak Roma İmparatorluğunun kurulmasıyla bu sorunların ortadan kaldırılabileceğini savunmaktaydı. Ancak, 9 Mayıs 1950 yılında yayınlanan Schuman Bildirgesi ile başlayan harekete kadar ciddi anlamda bir bütünleşme ortaya çıkmamıştır.⁵²

18. ve 19. yüzyıllarda yaşanan sanayi ve endüstri devrimleriyle birlikte bilim ve teknolojik gelişmelerin hızlanması, sermayenin ve buna bağlı olarak da nüfusun kırsal alandan kentlere kaymasına neden olmuştur. Kent hayatının giderek karmaşık hale gelmesiyle birlikte bilim ve teknolojiyle birleşen suç ve suçluların boyutları genişleyerek uluslar arası alana yayılmıştır. Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği bu dönemde baş gösteren bir takım ekonomik ve siyasi krizler sonucu mevcut dikta rejimlerine karşı Avrupa'da ciddi muhalefet

⁵² Ayhan İlkar, "Avrupa Birliği'nde Uluslararası Suçla Mücadele ve Türkiye", yayınlanmamış tez notları, TODAİ Yüksek lisans programı, Kolluk Yönetimi, Ankara-2006, s.96

hareketleri ortaya çıkmıştır. Bu tür muhalefet hareketlerine karşı mevcut dikta rejimlerinin ilk aklına gelen yöntem polisiye tedbirler olmuş ve bu amaçla polis teşkilatları güçlendirilmeye çalışılmıştır. Bahse konu dönemde ulus devletlerin sınırları içinde görev yapan polis teşkilatlarının yapılarında meydana gelen yeniliklerle, Avrupa kıtasını içine alan siyasi polis işbirliği çalışmaları başlatılmıştır. Bu amaçla yapılacak uluslar arası işbirliği kapsamında öncelikle siyasi konularla ilgili istihbarat sistemi kurulması ve rejim aleyhtarı grupların hareketlerinin tespit edilerek elde edilen bilgilerin uluslararası paylaşımına açılması amaçlanmıştır. Ancak yapılan işbirliği çalışmalarının ulus aşan polis işbirliği çalışmalarından ziyade günün şartlarına göre yapılacak tek taraflı ya da çift taraflı çalışmalarda kurumlar ve görevliler arasında iletişim ve koordinasyonu sağlamaktan öte gidememiştir. Bu doğrultuda kurumlar arasında şüpheli olarak aranılan şahıslara ait bilgilerin olduğu yayınlar dağıtılarak iş birliği sağlanmaya çalışılmıştır. Örneğin, Viyana Polisi 1850'den itibaren iki haftada bir çıkardığı 'Merkez Polis Bülteni'nde aranılan şahıslara ait bilgilere yer verilmiş ve bu bülteni Prusya'ya düzenli olarak göndermiştir. Bu bülten 1880'lerden sonrada tüm Avrupa'ya dağıtımı yapılmıştır.⁵³ 19. yüzyılda yaşanan bu gelişmelerle birlikte uluslararası polis işbirliğinin kurumsal temellerinin atıldığı görülmektedir.⁵⁴ Uluslararası polislik ve uluslararası polis işbirliğinin tarihi üzerine araştırmalar yapan Deflem, uluslararası polis işbirliğine gidilmesi gerektiren nedenleri üç başlık altında toplamaktadır;

- “Birincisi, ticaret ve basın faaliyetlerinin sınırları kolayca aşarak kendisine uygun zemini bulduğu yerde yayılması, rejimleri ya da ekonomileri tehlikeye giren devletleri işbirliğine gitmeye zorlamıştır.
- İkinci olarak, ulaşım araçlarındaki gelişmeler, suçluların sınır dışına çıkmasını daha da kolaylaştırmıştır. 1840'da 4.000 km olan demiryollarının uzunluğu 1860'da 50.000 km.'ye ulaşmıştır. 19. yüzyıldan bu yana da ulaşım araçlarının sayısındaki artış ve gelişmeler, suçluların ulusal polisin yetki alanından kolayca kaçabilmelerini sağlamıştır.
- Son olarak, 19. yüzyılın ortalarında kriminoloji alanında gelişen fikirler, uluslararası polis işbirliğine gidilmesinde teşvik etmiştir. Pozitivist kriminolojinin suçluların suçları, vücudu, fiziği ya da çevresiyle bağlantılı çeşitli nedenler dolayısıyla işlediği düşüncesinden faydalanılarak suçlulara ait verilerin toplanması için yöntemler geliştirilmiştir. 1890'lar da Arjantinli Juan Vucetich ve İskoçyalı

⁵³ Mathieu Deflem, "Technology and the Internationalization of Policing: A Comparative Historical Perspective" *Justice Quarterly*, Vol. 19, No 3, September 2002, s. 465.

⁵⁴ Deflem, a.e., s. 465

Edward Henry'in, suçlu tanımlamalarında parmak izi kullanma metodunu bularak, bunun ülkelerce kullanıma geçirilmesi suçlulara ait bilgilerin paylaşımında ortak bir dilin gelişmesini sağlamıştır.”⁵⁵

Nüfusun kırsal alandan kentlere göçmesine yol açan sanayileşme ve teknoloji alanındaki gelişmelerin farklı ülke polislerinin çalışmalarında benzeşmeye ve ortak bir dilin kullanımına katkıda bulunduğu da bir gerçektir.⁵⁶ Aynı zamanda bu gelişmeler ulus devletler içindeki polis kurumunun da gelişmesine ve otonomi kazanmasında önemli rol oynamıştır. Diğer bir ifadeyle, bu gelişmeler sadece suçu ve suçluyu kuvvetlendirmemiş, aynı zamanda ortak suç önleme araçlarını da ortaya koymuştur. Ortak bir dilin gelişimi ve benzer polislik uygulamalarının yayılması uluslararası polisliğin gelişiminde ciddi bir rol oynamıştır. Yukarda belirtildiği üzere, 19. yüzyıl Avrupa'sındaki otokratik rejimlerin sosyalistler, demokratlar, liberaller, anarşistler gibi yıkıcı politik gruplara karşı kendilerini korumak için yürüttükleri çabalar, uluslararası polis işbirliğinin başlamasında önemli rol oynamıştır. Avrupa'nın sanayileşme sürecine erken girmiş olması nedeniyle, polislik ve uluslararası polis işbirliği girişimleri konusunda da Avrupa devletlerinin önde olduğu görülmektedir. Ancak, bu işbirliği çalışmalarına az sayıda ülke polis kurumları katılmış ve oldukça sınırlı alanlarla gerçekleştirebilmiştir.⁵⁷ Bunların arasında en önemli polis işbirliği 'Alman Devletleri Polis Birliği'dir.

Alman Devletleri Polis Birliği, 1851'de Prusya, Avusturya ve Alman bölgeleri olan Sachsen, Hanover, Baden, Wüttemberg ve Bavaria tarafından kurulmuştur. Birlik, polis görüşmeleri, basılı dergi ve bültenler gibi çeşitli bilgi değişim sistemlerinden oluşuyordu. Komünistler gibi bazı politik muhaliflerin Londra, Paris, Berlin gibi Avrupa Başkentlerinde komplo ve suikast senaryoları kurduğuna inanıldığı için Birlik, çalışmalarını özellikle uluslararası polis işbirliği alanında yoğunlaştırmıştır. Ancak Fransa, İtalya ve diğer Avrupa devletlerinin tam desteğini alamadığı için birliğin başarıları sınırlı ve geçici düzeyde olmuş, uluslararası polislik çalışmalarına resmi bir yapı kazandırma konusunda başarılı olamamıştır. Bu nedenle de birlik, gizli uluslararası operasyonlar için ajanlar görevlendirmiştir. 19. yüzyılın politik farklılıkları ve bağımsızlık kaygılarının birleşmesi polis işbirliğinin geniş katılımlı olmasını engellemiştir. Bismark'ın katı dış politikası sonucu, Alman Devletler Polis

⁵⁵ Deflem, a.e., s. 465

⁵⁶ Deflem, a.e., s. 457

⁵⁷ Mathieu Deflem, 'Wild Beasts Without Nationality: The Uncertain Orgins of Interpol, 1898-1910', içinde Philip Reichel (ed.), *The Handbook of Transnational Crime and Justice*, Sage Publications, CA, 2005, s. 2.

Birliğin faaliyetleri giderek azalmaya başlamış ve Prusya ile Avusturya arasında savaş (*Yedi Hafta Savaşları*) çıkması sonucu Birlik tamamen dağılmıştır.⁵⁸

19. yüzyılda uluslararası polis işbirliği kurma çabalarına resmi düzeyde diğer bir örnek ise 1898 Roma Anti-Anarşizm Konferansıdır. 1890'larda anarşist faaliyetlerin canlandığı ve polis kurumlarının da bunları bastırmaya yöneldiği görülmektedir. 19. yüzyılın son on yılında anarşist olaylar sonucunda, 60 ölüm ve 200 yaralanma olmuştur. Mart 1892 ile Haziran 1894 arasında sadece Paris'te, 11 bombalama eyleminde 9 kişi ölmüştür. 1893'de Fransız Polisi II. Wilhem ve Alman İmparatorluğu'nun Chancellor Caprivini'ye yapılması planlanan suikast girişimlerine engel olmuş ve bu bilgileri Berlin polisine göndermiştir. Aynı yıl, Paris ve Barselona'daki bombalama olaylarını takiben, Fransız ve İspanyol devletlerince anarşizme karşı bir Uluslararası Polis Organizasyonu kurmak için görüşmeler başlatılmıştır. İngiltere, Avusturya ve Alman İmparatorlukları da planlara katılmak yönünde ilgi göstermişlerse de, bu çabalar sonuç vermemiştir ve iki taraflı iyi niyet girişimleriyle sınırlı kalmıştır. Örnek olarak 1898'de Fransa ve İtalya polisleri, Milano'daki bombalama ve Paris'teki banka soygunu ile İsveç'teki dinamit hırsızlığı olayları arasındaki muhtemel ilişki hakkında konsolosluklar aracılığıyla bilgi değişiminde bulunmuştur.⁵⁹ 10 Eylül 1898'de Avusturya İmparatoriçesinin İtalyan bir anarşist tarafından öldürülmesi anarşizm tehlikesi üzerine yoğunlaşılmasına neden olmuştur. Suikasttan bir hafta sonra Avusturya Dış İlişkiler Bakanı (Goluchowsky) İsviçreli meslektaşına 'Anti-Anarşist Uluslararası Polis Cemiyeti' kurulmasını teklif etmiştir. Avusturya-İsviçre planı gerçekleştirilememiş ancak birkaç hafta sonra, 29 Eylül 1898'de İtalyan Hükümeti Roma'da anarşizmle savaşmak üzere uluslararası bir konferans davetinde bulunmuştur.⁶⁰

Uluslar Arası Polisiye İş birliğinin temelleri 1898 ROMA Konferansı ile atılmıştır. 1898 yılı kasım ayında 21 Avrupa ülkesinden 54 delegenin katılımıyla toplanan "Anarşizme Karşı Sosyal Savunma İçin Uluslararası Roma Konferansında", hükümet ve polis temsilcileri tarafından anarşizmle mücadele yöntemleri tartışılmıştır. Konferansta, anarşizm kavramının tanımlanması, anarşizme karşı yasal önlemler ve uluslararası anarşizmle mücadele uygulamaları tartışılmıştır. Protokol'de 'anarşizm; şiddet araçlarıyla yıkım amaçlayan bütün sosyal organizasyonlar' olarak tanımlanmıştır. Protokolün diğer bölümlerinde; patlayıcı

⁵⁸ Deflem, "International Policing in 19th Century Europe: The Police Union of German States, 1851-1866", *International Criminal Justice Review*, Vol 6, 1996, s. 36.

⁵⁹ Mathie Deflem, 'Bureaucratization and Social Control: Historical Foundations of International Police Cooperation', *Law & Society Review*, Vol 34, No 3, 2000, s. 5.

⁶⁰ Deflem, a.e., s. 6.

maddelerin kullanımı ve mülkiyetin, anarşist organizasyonlara üye olmanın, anarşist propagandaların dağıtımının ve anarşistlere destek vermenin yasaklanması yer almıştır. Ayrıca, devletlerin anarşist faaliyetleri kontrol edebilmek için mücadele etmesi ve bunun için de devlet başkanlarını öldürmenin cezasının idam olması gerekliliği tartışılmıştır. Polislik uygulamalarıyla ilgili olarak Roma Konferansında polislerin anarşist faaliyetlerinin sıkı takibinin sağlanması, katılımcı devletlerin bu amacı gerçekleştirmek için özel polis birimlerini kurması ve devletler arasında bilgi alışverişini sağlayan bir sistem kurulması kararlaştırılmıştır. Ayrıca protokolü kabul eden ülkeler bir çeşit suçlu tanımlama metodu olan 'portrait parle' (konuşan resim) kabul edilmiştir.⁶¹ Eylül 1901'de A.B.D. Başkanı Mc. Kinley'in bir anarşist tarafından öldürülmesi üzerine Roma Konferansının anti-anarşist programını canlandırma girişiminde bulunan Rusya'ya Almanya da destek vermiş ve Avrupa Devletlerinin yanı sıra ABD'ye de anarşizm üzerine uluslararası bir görüşme yapılması konusunda öneride bulunulmuştur. Bu öneri üzerine St. Petesburg'da on ülke temsilcisinin katıldığı görüşmelerde, Almanya, Avusturya-Macaristan ve Danimarka Anarşizm üzerine 'Gizli Uluslararası Savaş Protokolünü' kabul etmiş, anlaşmaya daha sonra Portekiz ve İspanya'da dâhil olmuştur.⁶² Yukarıda anlatılan girişimler haricinde de Avrupa ülkeleri polis işbirliğinin kurulması için çalışmalar yapılmış ancak uygulamaya yönelik beklenen etkiyi göstermemiştir. Bu girişimler arasında 1904–1910 tarihleri arasında Paris'te düzenlenen görüşmeler sonucunda imzalanan 'Uluslararası Beyaz Kadın Ticareti Konvansiyonu' yer almaktadır. Bu konvansiyonda birtakım polis işbirliğini öngörmüş olmasına rağmen somut ilerlemeler kaydedilememiştir.

Başarısız girişimlere diğer bir örnek olarak, 1914 yılında Monako'da düzenlenen I. Uluslararası Kriminal Polis Kongresi verilebilir. Özel odasına girilerek mücevherleri çalınan Monako Prensi Prens Albert, İtalya'ya kaçan failleri bütün uğraşmalarına rağmen yakalataamaz. Yurtdışına kaçmış olmalarından ve uluslararası hukukun verdiği ümitsizlik neticesinde Albert'in polis birlikleri bu durum karşısında çaresiz kalmıştır. Bu sebeple ülkeler arası polis işbirliğinin organizasyonel bir yapı içinde oluşturması fikri Prens Albert tarafından gündeme getirilmiştir.⁶³ Albert, dünyanın değişik yerlerinden ileri gelen hukukçuları, polis memurlarını ve avukatları Nisan 1914'de şatafatlı olarak nitelendirilen "Birinci Uluslararası Kriminal Polis Kongresi"ne katılmak üzere Monako'ya davet etmiştir. Kongreye yirmi dört

⁶¹ Deflem, a.e., s. 3.

⁶² Deflem, a.e., s. 7.

⁶³ Breseler, Fento N, "İnterpol", Almanya, 1993, s. 28

ülkeden aralarında üç kadının da bulunduğu yüz seksen sekiz kişi katılmıştır.⁶⁴ Böylece, 16-18 Nisan 1914 tarihleri arasında Monako'da düzenlenen I. Uluslararası Kriminal Polis Kongresi'yle teşkilatlanmaya yönelik ilk adım atılmıştır. Bu aynı zamanda INTERPOL Teşkilatının kuruluşuna temel teşkil eden ilk adım olarak da kabul edilmektedir.⁶⁵ 1914 yılında MONAKO'da yapılan Adli Polislik Kongresinde üç konu gündeme getirilmiştir. Birincisi; suçun tahkik edilmesi araştırılması için bir uluslar arası enstitünün kurulması, ikincisi; suçluların mübadelesi için bir mekanizmanın oluşturulması, üçüncüsü ise; uluslar arası iş birliğinde ortak bir lisan geliştirmektir.⁶⁶

Gerek I. Dünya Savaşının olumsuz etkileri ve gerekse diğer teknik yetersizlikler nedeniyle bu girişimler hedeflenen amaçlara ulaşamamıştır. Yapılan bütün girişimler ve çabalardan beklenen sonuç elde edilememiş olmasına rağmen savaş sonrası, özellikle savaş suçlularının karıştığı suçlardaki artış polis otoriteleri arasındaki işbirliğini kaçınılmaz kılmış, Avrupa ülkeleri arasında uluslar arası polis işbirliğinin kurulması gerekliliği bariz bir şekilde ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu görüşmelere polis yetkililerin de katılması ve hatta 1923 Viyana Kongresinin bizzat Avusturya Polisinin girişimleriyle yapılabilecek düzeye gelmiş olması, Avrupa için ümit verici olmuştur.⁶⁷ Bu nedenle savaş suçlularının en çok toplandığı ülke olan Avusturya, 1923 yılında tüm ülkeleri II. Uluslararası Kriminal Polis Kongresine katılmaya çağırmıştır.⁶⁸ 20 ülkenin katılımı ile Viyana'da gerçekleştirilen toplantı neticesinde 10 maddelik Teşkilat Tüzüğü kabul edilmiş ve bu tarih INTERPOL'ün kuruluş tarihi olarak benimsenmiştir.⁶⁹ Bütün bu gelişmeler polis kurumlarının artık kurumsallaşmalarını tamamladıkları ve belli bir otonomiye kazandıklarını göstermektedir. Oluşan bu kurumsallaşmayla diğer ülke meslektaşlarını tecrübe ve bilgilerinden yararlanılacak bir profesyonel uzman olarak görebilen Avrupa Polis Kültürü yükselişe geçmiştir.⁷⁰ Açık toplumlara sahip, demokratik ve özgürlükçü yapısıyla günümüz Avrupası, terörizm ve bir çok suç örgütlerine karşı korumasız ve hassas bir yapıda bulunmakta, onlar için cazip bir faaliyet alanı oluşturmaktadır. Demokratik, hukuk devleti ilkeleri ve insan haklarına saygılı olma zorunluluğu içinde birçok yasal kurallara bağlı kalarak çalışmak zorunda olan Avrupa ulus

⁶⁴ a.e.

⁶⁵ Yalçın Çakıcı, "Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik", Makale, Nobel Yayın Dağıtım Ankara 2003, s.125

⁶⁶ Jimmy Feys, "Uluslar Arası Polis İş Birliği", Uluslar arası Polis İşbirliği Konferansı, Egm, Asayiş Daire Bşk.Lığı, Sasem Eğt.Mrk., 05.06.2000, Ankara

⁶⁷ Mathie Deflem, 'Bureaucratization and Social Control: Historical Foundations of International Police Cooperation', *Law & Society Review*, Vol 34, No 3, 2000, s. 8.

⁶⁸ <http://www.INTERPOL.int/public/ICPO/Governance/SG/history.asp>

⁶⁹ Çakıcı, a.g.e., s.125

⁷⁰ Deflem, 'International Policing in 19th Century Europe: The Police Union of German States, 1851-1866', *International Criminal Justice Review*, Vol 6, 1996, s. 36.

polisleri, suç örgütlerine karşı mücadelede büyük zorluk yaşamaktadır. Ulus polisler karşısında hiçbir kanun ve kurala bağlı olmadan istedikleri şekilde davranan azgın suç örgütleri işleri giderek zorlaştırmaktadır. Avrupa Birliğinin sınırları ortadan kaldırarak serbest dolaşımı sağlayan özgürlükçü yaklaşımı ve bilim ve teknolojideki gelişmeler sonucu rahatça dolaşma imkanına kavuşan suç örgütleri giderek uluslar arası nitelik kazanmış, bunlarla mücadele edecek ulus devlet polislerinin işi daha da zorlaşmıştır. Her türlü fırsatı değerlendirerek etkinliğini artıran ve uluslar arası nitelik kazanan suç örgütlerine karşı mücadele etmesi gereken Avrupa polislerinin de uluslar arası işbirliği ve yardımlaşmaya gitmesi kaçınılmaz bir zorunluluk olarak gözükmektedir.

1.2.2.AVRUPA BİRLİĞİNE DOĞRU GİDEN SÜREÇ

Avrupa'da bütünleşme sürecine ivme kazandıran, biri federasyon yanlısı diğeri işlevselci iki akımın başlıca savunucuları İtalyan Federalist Altiero Spinelli ile 1951'de Avrupa Kömür Çelik Topluluğu'nun (AKÇT) kurulmasına yol açan Schuman Planı'nın ilham kaynağı Jean Monnet'dir.⁷¹ Ancak, 21. yüzyılın en etkin bölgesel entegrasyonu niteliğinde olan ve şimdiki adıyla Avrupa Birliği olarak anılan Avrupa Topluluğu'nun kurulması konusundaki ilk önemli ve somut adım, Jean Monnet ile birlikte hazırladığı sözü edilen planın Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman tarafından 9 Mayıs 1950'de yayınlanan ve "Schuman Bildirgesi" olarak da anılan bildirgenin Avrupalı Devletler; Almanya ve Fransa ile birlikte Benelux Ülkeleri (Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) tarafından imzalanmasıdır.⁷² Schuman Bildirgesi'yle yapılan çağrıya Almanya ve Fransa'nın yanında Benelux ülkeleri (Hollanda, Lüksemburg ve Belçika) ile İtalya'nın da olumlu yanıt vermesi üzerine bu altı ülke 18 Nisan 1951'de imzalanan Paris Antlaşması ile demir, çelik alanında üretim ve dağıtımını, kaynakların birleştirilmesini ve verimliliği artıracak gümrük birliğini sağlamak amacıyla uluslar üstü niteliğe haiz Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT) kurulmasını öngörmüştür. Antlaşmanın 23 Temmuz 1952'de yürürlüğe girmesiyle de Schuman Planı gerçekleşmiştir. Kurucu ülkeler, yeni topluluğun nihai olarak bir Avrupa Anayasası'na varacak daha ileri düzeyde bir siyasal bütünleşmeye gideceğini ümit ediyorlardı.⁷³ Başlangıçta altı kurucu üye arasında bir kömür ve çelik ortak pazarı kurulmasıyla sınırlı olan Topluluğun amacı, savaşın hemen sonra, savaşın galip ve mağluplarının eşit olarak işbirliğinde bulunabilecekleri bir

⁷¹ Enver Bozkurt, Prof.Dr., Mehmet Özcan, Yrd.Doç.Dr., Arif Köktaş, Yrd.Doç.Dr, "Avrupa Birliği Hukuku", Asil Yayın Dağıtım Ltd.Şti., Ankara, 2004, s. 8.

⁷² a.e. s. 4.

⁷³ a.e., s. 9

kurumsal yapı içinde bir araya getirerek temelde barışın güvence altına alınma aracı olarak görülüyordu.⁷⁴

AKÇT 'nin başarısıyla sınırlı alanda başlatılan ve kömür ve çelik gibi sınırlı endüstrilerden ekonominin tüm sektörlerini kapsayacak bir entegrasyon aşamasına geçilmesine karar verilerek 1957 yılında Roma Antlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma kapsamında Avrupa'nın siyasal bütünlüğüne ulaşması için öngörülen ekonomik dengeyi sağlamak üzere altı üye ülke arasında malların, hizmetlerin, sermayenin ve işgücünün serbestçe dolaştığı bir Ortak Pazar ve Gümrük Birliği kurulması amacıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), sınırlı alanda başlatılan bütünleşme çabalarının çeşitli alanlara yaygınlaştırılması kapsamında atom enerjisinin barışçı amaçlarla kullanımını geliştirmek üzere de Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) kurulmuştur. AKÇT, AET ile EURATOM yürütme organları 1967 yılında birleştirilmiş ve 1968 yılında da Gümrük Birliği gerçekleştirilmiştir. 1972 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka üyeliğe geçmiş, 1974 sonunda hükümet ve devlet başkanlarından müteşekkil Avrupa Birliği Konseyi kurulmuştur. 1979 yılından itibaren Avrupa Parlamentosu üyeleri, üye ülke vatandaşlarının genel oyu ile seçilmeye başlamıştır. 1986 yılında Avrupa Tek Senedi ile topluluğun yalnızca tek bir pazardan oluşacağı, bu pazarda malların, bireylerin, hizmetlerin ve sermayenin serbestçe dolaşabileceği karara bağlanmış ve bu hedefin gerçekleşmesi için gereken önlemlerin nitelikli çoğunluk kararıyla alınması öngörülmüştür. 1991 yılında kabul edilen ve 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile tek bir Avrupa parasının hayata geçirilmesinin takvim ve koşulları saptanmış, ortak bir Dışişleri ve Savunma Politikasına doğru gidilmesi, vatandaşlık kavramının oluşturulması ile adli ve polis işbirliğinin kurulması öngörülmüştür. Ayrıca, Avrupa Toplulukları ifadesinin Avrupa Topluluğu olarak anılması ve politik entegrasyon sürecine vurgu yapılmak istendiğinde ise Avrupa Birliği olarak ifade edilmesi gibi konulara da yer verilmiştir. Dolayısıyla "AKÇT" ile yola çıkan "Avrupa Hareketi", AET'nin kurulmasıyla önce "Ortak Pazar", sonra "Avrupa Topluluğu" haline gelmiş, bugün ise Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesi ile de "Avrupa Birliği" adını almıştır.

Birleşik bir Avrupa'nın temelleri, üye devletlerin de benimsedikleri ve Topluluğun operasyonel kurumlarınca hayata geçirilen temel fikirler ve değerler üzerine atılmıştır. Benimsenen bu temel değerler arasında, kalıcı bir barışın sağlanması, birlik, eşitlik, özgürlük, güvenlik ve dayanışma vardır. AB'nin beyan edilmiş hedefleri, bütün üye devletlerce

⁷⁴ Pascal Fontaine, Prof., "On iki Derste Avrupa", Avrupa Komisyonu Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, Paris, 2003, s.8

paylaşılan özgürlük, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerini korumaktır (AB, madde 6(1)). İnsan haklarının ve temel özgürlüklerin korunmasıyla birlikte, bu ilkeler AB Antlaşması'nda takviye edilmiştir; şöyle ki, ilk defa olarak, bu Antlaşma söz konusu ilkelerin ihlal edilmesi halinde tedbirler alınmasını öngörmektedir (AB, madde 7 ve 8). Avrupa Birliği kıtada barışın garantörü olarak görülmekte olup birlik düşüncesini motive eden en büyük güç de barış isteğidir. Özgürlük, doğrudan doğruya barış, birlik ve eşitlikten kaynaklanır. On beş devleti birbirine bağlayarak daha büyük bir oluşumun yaratılması, ulusal sınırların ötesinde dolaşım özgürlüğü olanağını getirmiştir. Dayanışma ise özgürlüğün gerekli düzelticisidir; zira özgürlüğün düşüncesizce kullanımı daima başkalarının aleyhine sonuçlar doğurur. Bu nedenle, eğer bir Topluluk çerçevesi kalıcı olacak ise, bu çerçeve aynı zamanda daima temel bir ilke olarak üyelerinin eşitliğini tanımalı ve hem avantajları hem de yükleri üyeleri arasında eşit ve adil bir şekilde paylaşmalıdır. Avrupa tarihinin, 200 yıldan daha uzun bir zamandır, temel hakların korunmasını güçlendirmeye yönelik devamlı çabalar ile karakterize olduğu da düşünülürse, bu temel değerler ve onların altında yatan kavramlar çerçevesinde, Topluluk vatandaşlarının temel hakları konusu kaçınılmaz biçimde gündeme gelir. Hukuk sistemleri, hukukun üstünlüğü ve bireyin haysiyetine, özgürlüğüne ve kendini geliştirme hakkına saygı temeli üzerine kurulmuş olan AB üye devletleri bakımından bu husus özellikle doğrudur. İnsan haklarının korunmasına dair pek çok uluslararası sözleşme de vardır. Bunlar arasında, 4 Kasım 1950 tarihli İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması İçin Avrupa Sözleşmesi (AİHS) çok büyük önemdedir. Bütün bu değerlerin, temel hak ve özgürlüklerin hayata geçirilmesi için de güvenliğin sağlanması şarttır. Bunun için de Avrupa Birliği için güvenlik ve bu kapsamda polis işbirliği ayrı bir önem taşımaktadır.

1.2.3.GÜNÜMÜZ AVRUPA BİRLİĞİ POLİS İŞBİRLİĞİNİN OLUŞUMU

Daha önceki bölümlerde bahsedildiği gibi küreselleşme süreciyle birlikte suç ve suç örgütlerinin de küreselleşmesi ve uluslar arası boyutlara ulaşması üzerine uluslar arası polis işbirliğinin kurulması kaçınılmaz bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Bu perspektifte Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında oluşturulan ve ABD ve Türkiye gibi diğer ülkelerle de desteklenen polis işbirliği çalışmaları giderek daha da önem kazanmaktadır. Her türlü sorunun üstesinden gelinebilmesinin birlikle mümkün olabileceğine inanılan Avrupa'da bütünleşme olmasaydı, Avrupa Topluluğu olmasaydı, (hem Avrupa'da hem de dünya çapında) barışın, demokrasi, hukuk ve adaletin, ekonomik refah ve sosyal güvenliğin temin edilmesi ve bunların gelecek için garanti edilmesinin mümkün olmayacağı düşüncesi, yaygın bir kanaattir.

Bu anlayışla iç sınırların ortadan kalktığı, dolaşımın serbest olduğu AB’de ortaya çıkan yeni tehdit algılamalarına karşı güvenliği sağlayabilecek yolun uluslar arası işbirliği ve yardımlaşmadan geçtiği de bilinmektedir.

Küreselleşme sürecinin en somut gelişmelerinden birisi olarak kabul edilen Avrupa Birliğinin (AB), küreselleşmenin doğal sonucu olarak kendi sınırları içinde malların, hizmetlerin, sermayenin ve en önemlisi de kişilerin serbest dolaşımını öngören düzenlemeleri uygulamaya koyması, üye ülkelerin ve dolayısıyla AB’nin iç güvenlik politikalarını ve tehdit algılamalarını da önemli ölçüde değiştirmiştir. Küreselleşme sürecinin uluslar arası organize suç örgütlerine sunmuş olduğu fırsatların yanında kişisel özgürlükler ve insan hakları odaklı AB müktesebatına uyumlu kanunların suç örgütlerinin uluslar arası alana yayılması ve genişlemesine fırsat verdiği, bunlarla mücadelenin tek bir ülkenin üstesinden gelemeyeceği gerçeği, üye devletlerin ortak hareket etmelerinde önemli bir etken olduğu söylenebilir. 13 Ekim 2004 tarihinde toplanan üye devlet hükümetleri temsilcileri konferansında beşinci bölüm polis işbirliğiyle ilgilidir. Konferansta, polis işbirliği ile ilgili olarak, “Birlik; suçların önlenmesi, saptanması ve soruşturulması konularında, polis, gümrük ve diğer uzmanlaşmış yasa uygulama birimleri dahil olmak üzere, tüm üye devletlerin yetkili mercilerinin dahil olduğu bir polis işbirliği oluşturur (Madde III-275/1).” hükmü ortaya konulmuştur. AB polis birimlerinin koordinasyonu ile ilgili öncelikler alanında AB komisyonu aşağıdaki öncelikleri belirlemiş, öncelikle aşağıdaki polis koordinasyon birimleri oluşturulmuştur. Bu birimler;

- Etkili ve operasyonel bilgi (Europol) ve üst seviyede bir haberleşme iletişim sistemi (European Police Chief Task Force),
- Personel eğitimi, (European Police College)
- Barışı koruma çalışmaları (European Rapid Reaction Force)

Polis koordinasyonu alanında komisyonun rolü aşağıdaki alanlara da genişletilmiştir.

- AB içinde suçun önlenmesi,
- Serbest dolaşım üzerine oluşturulan Schengen anlaşmasının polis işbirliği alanları,
- Büyük çaplı sportif karşılaşmalarda Holiganizm ile mücadele,
- Terörizmle mücadele⁷⁵

⁷⁵ http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/fsj_police_intro_en.htm erişim tarihi: 16.10.06

2007 yılında gerçekleştireceği altıncı genişleme süreciyle birlikte Avrupa Birliği ülkelerinin uluslar arası terörizm ve organize suçlar gibi küresel güvenlik tehditleriyle daha sık karşılaşacağı düşünüldüğünden, üye devletlerin bu tür eylem ve suçlara karşı ortak hareket edebilmeleri amacıyla Europol, Interpol, Trevi Grubu ve Schengen Konvansiyonu gibi uluslar arası polis işbirliği kurumlarının güçlendirilerek etkinliklerinin artırılmasına çalışılmaktadır. Polis işbirliği çalışmalarının, iç sınırların kalktığı ve özgürlük alanının oluşturulduğu AB için daha fazla önem taşıdığı ortadadır. 1985 tarihli Schengen Anlaşmasında kişilerin serbest dolaşımıyla birlikte Avrupa Birliğinin iç sınır kontrollerinin kaldırılması ancak dış sınır kontrollerinin de güçlendirmesi öngörülmektedir. Amsterdam Antlaşmasına eklenen Schengen Anlaşması, Birliğin özgürlük, güvenlik ve adalet alanının bir parçası olup Avrupa güvenliği adına önemli bir yasal düzenlemedir. Schengen müktesebat alanı dinamik karakterli olup aday ülkelerinin üyelikle kabul etmesi gereken bir hukuk alanıdır. Diğer taraftan, AB'nin 'özgürlük, güvenlik ve adalet alanı' yaratma projesinin önemli bir oluşumu olan Europol, Avrupa Güvenliğini tehdit eden suç tiplerine yönelik olarak önemli bir kurumsal yapılanma örneğidir. Eurodac ise kurumsal alanda polis işbirliği mekanizmalarının teknik bir boyutunu ortaya koymaktadır.

Yeni güvenlik algılamaları doğrultusunda küresel boyutlara ulaşan suç ve suçlulara karşı Avrupa Birliği gerek yasal alanda gerekse kurumsal alanda çeşitli yapılanmalara giderek yeni güvenlik sorunlarının üstesinden gelmeye çalışmaktadır. Küresel alanda yaşanan bu gelişmeler öncelikli olarak bir müktesebat alanını daha sonra kurumsal yapılanmaları gerekli kılmaktadır. Küreselleşmeyle beraber ortaya çıkan gelişmeler, yeni tehdit algılamaları sonucu güvenlik anlayışının küreselleşmesi, siyasi içerikli suçlarla birlikte adi suç tiplerinin bile artık 'küresel güvenlik' konsepti içinde değerlendirilmesi, uluslararası platformlarda ve ilişkilerde terörizm ve organize suçların önemsenmesine yönelik polis işbirliği modüllerinin geliştirilmesiyle birlikte Avrupa Birliği içinde kurulacak polis iş birliği çalışmalarına Türkiye'nin de katılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Kendi ülkelerini demokrasi ve insan hakları alanı olarak gören Avrupa devletlerinin birçoğu ortaya çıkan güvenlik tehditlerinin kendi ülkelerini etkilemeyeceği düşüncesiyle uluslar arası işbirliği çabalarını çok önemsemediği ve işleri ağırdan aldığı görülmekteydi. Yıllardan beri terör belasıyla karşı karşıya bulunan Türkiye'nin uluslar arası işbirliği çağrıları da bu nedenle önemsenmiyordu. Ancak 7 Temmuz 2005'de Londra'da meydana gelen metro ve otobüs saldırıları, Üye Ülkelerin nasıl bir küresel terörizmle karşı karşıya olduğunu bir kez daha göstermiştir. Londra'daki terör eylemleri sonrasında toplanan AB Güvenlik Konseyi, toplantı sonrası

yayınladığı basın bildirisinde “Özellikle Europol ve Eurojust aracılığı ile adliye ve polis bilgilerinin değişimini yoğunlaştırmaya ve Lahey Programına uygun olarak Üye Devletlerin güvenlik ve istihbarat servislerinin Avrupa Birliği Durum Merkezi’ni desteklerini geliştirmeye davet etmiştir.”⁷⁶ Bu bildiri ile Avrupa Birliğine üye ülkelerin polis işbirliği alanında daha etkili çalışmalar yapması istenmektedir.

Avrupa Birliği polis işbirliği, özellikle de genişlemelerden sonra Avrupa Birliğinin karşı karşıya kalacağı açık tehdit ve tehlikelere karşı alınmış ortak bir birlik politikasıdır. Polis işbirliği kapsamında özellikle Europol’e AB’nin iç sınırları içerisinde diğer üye devletlerin de izniyle hareket etme ve suçla mücadele etme yetkisi tanınmaktadır. Yaşanan bu gelişmeler karşısında müzakere rotası çizilen Türkiye’nin de gerekli çalışmalara başlaması ve polis işbirliği mekanizmasının bir parçası olması, küresel güvenliğin sağlanması adına önemli bir adım olacaktır. AB polis işbirliği ve yardımlaşma alanında bugüne kadar yapılanlara göz attığımızda; AB içinde elde edilen en büyük gelişme, AB çapında bir bilgi, koordinasyon ve değişim merkezi olan ve polis ve gümrük memurlarından oluşan Europol’ün kurulması ve geliştirilmesidir. Avrupa çapında polis memurlarının eğitimini amaçlayan Avrupa Polis Koleji (CEPOL) ve Avrupa polis Şefleri Görev Gücünün kurulması girişimleri Avrupa polisleri arasındaki işbirliği ve koordinasyonu daha çok güçlendirmiş ve derinleştirmiştir. Daha pratik ve kullanılabilir polis metotlarının yaygınlaştırılması amacıyla 2001 yılında Avrupa suçu önleme ağı ve suç önleme forumu açılarak suçla mücadele eden insanlar bir araya getirilmiştir. 2003 yılında Avrupa Barışı Koruma Gücü operasyonel hale getirilmiştir. Avrupa çapında polislerden oluşan bu güç, askeri unsurlara gerek olmayan düşük seviyede anlaşmazlıkların olduğu Avrupa sınır bölgelerinin kontrol ve yönetimini sağlamakla sorumlu yüksek seviyede polis birimidir. Ulusal sınırların her iki tarafında kanun hakimiyetini güvence altına almak amacıyla çoğu iç sınırdaki birkaç ortak polis istasyonu ve polis-gümrük işbirliği merkezi kurulmuştur. Bu işbirliği, bilgi değişimini, ortak kontrol ve operasyonları ve koordine edilmiş faaliyetlerin planlamasını gerektirir. Sınırlarda yapılan bu tür işbirliği çalışmalarının ve yapılanmasının daha ilerde yeni AB üyelerini de içine alabilecek şekilde genişletilmesi gerekir.⁷⁷

⁷⁶ Council of The European Union, Press Release, Extraordinary Council Meeting, “The Council adopted a Declaration condemning the terrorist attacks on London” 11116/05 (Presse 187), Brussels, 13 July 2005.

⁷⁷ http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/fsj_police_intro_en.htm, Erşim Tar.28.07.06

1.2.3.1.AVRUPA BİRLİĞİNDE POLİS İŞBİRLİĞİNE YOL AÇAN GELİŞMELER

Yukarıda da açıklandığı gibi Avrupa Birliği, 18 Nisan 1951’de Federal Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksembourg’un Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’nu kurmaları ile başlamış devletler üstü bir entegrasyon sürecidir.⁷⁸ Oluşan bu birlik içerisinde yaşayan vatandaşlar için güvenli bir ortamda serbestçe dolaşmak ve yaşamak önem kazanmıştır. Avrupa vatandaşları, bir Avrupa Birliği (AB) ülkesinden bir diğerine serbestçe dolaşabilmeyi arzu ettikleri gibi aynı zamanda, temel haklarına, düzgün işleyen bir adalet sistemi temelinde saygı gösterilen güvenli bir ortamda da yaşamak isterler. Avrupa’da bir ortak pazar oluşturma fikri ilk kez 1992 yılındaki Stuttgart zirvesinde gündeme gelmiş olup bu fikrin gerçekleştirilmesi için dolaşımın dört temel özgürlüğünün sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Başlangıçta AB içinde kişilerin serbest dolaşımı olarak anlaşılan kavram daha sonraları sermayenin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımını da içine almıştır. Bu özgün ekonomik kavram, kademeli olarak genişletilmiş ve 1993 yılında Maastricht Antlaşması (ABA) çerçevesinde Avrupa Birliği içinde dolaşım özgürlüğü genel bir hak haline gelmiştir. Bir iç pazarın oluşturulması için iç sınırların kaldırılması ve serbest dolaşımın sağlanması kararı, 28 şubat 1986 yılında imzalanan **Avrupa Tek Senedi** ile alınmıştır.

Kişilerin serbest dolaşımı, iç güvenlik açısından bazı sorunlara neden olabilir. Üye devletler arasındaki sınırların kaldırılması, kişilerin girişlerini ve kimliklerini kontrol etmek için önemli bir ulusal araçtan yoksun kalınması demektir. Suçluların, uyuşturucu tacirlerinin, kaçakçılarının veya yasa dışı göç şebekelerinin, yeni dolaşım özgürlüğünü, faaliyetleri için örtü olarak kullanmalarına izin verilmemelidir. İç sınırlardaki denetimin kaldırılmasından doğacak sakıncalar dış sınır denetimlerinin güçlendirilmesiyle kısmen giderilebilir. Dış sınır denetimlerinin güçlendirilmesiyle, göç, iltica ve vizeler konusunda aynı standartların benimsenmesi gibi destekleyici önlemlerin kişilerin serbest dolaşımına eşlik etmesi AB’nde polis işbirliğine yol açan en büyük etmenlerdendir. İç sınırlarda, denetimlerin olmadığı bir AB’nin kurulması, Üye Devletleri, adalet, polis ve gümrük konularında işbirliği yapmaya zorlamıştır. AB vatandaşlarının dolaşım özgürlüğünden tam olarak yararlanabilmesi, polis işbirliği ile sağlanacak güvenlik ortamı ile mümkündür. İşbirliğinin anlamı, diyalog, karşılıklı yardım ve ekip çalışmasıdır. Ortaya çıkan sorunların çoğu, üye devletlerin egemenliğini ve güvenliğini doğrudan etkilediği için, adalet ve içişleri alanında işbirliğinin temel önemde

⁷⁸ Özkan Açıkgoz, Stratejik Öngörü, Stratejik Araştırmalar Dergisi, “AB’nde Kültürel Entegrasyon ve Türkiye’nin Durumu”, TASAM Yayınları, S:1, İstanbul, Mayıs, 2004, s.54.

olduğu anlaşılmıştır. Üye Devletler arasında, sınırlı ölçüde hükümetler arası işbirliği ile başlayan AB, şimdi bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı kurmayı amaç edinmiştir. 1 Mayıs 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması, AB'nin her yerinde serbestçe dolaşma hakkının güvenlik ve adalet şartlarında kullanılabilmesini sağlamaya yöneliktir.⁷⁹ Adalet ve İçişleri alanında özellikle polis işbirliği ve sınır aşan suçla mücadeleye yönelik AB'deki en belirgin düzenlemeler Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları'nda görülmüştür. Bu Antlaşmalarda yapılan düzenlemeler süreç içerisinde bazı kurumsal oluşumlara da etki etmiş ve günümüzde bu alanlarda yapılan mücadelenin bir anlamda temelini oluşturmuştur.

Çalışmamızın bundan sonraki bölümlerinde Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki polis işbirliğini gerektiren nedenler irdelendikten sonra Avrupa Birliği ülkeleri polis işbirliği kurumları ele alınacak ve bu kurumlardan özellikle Europol üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulacaktır. Son bölümde ise Türk Polis teşkilatının Avrupa Ülkeleri arasında oluşturulan polis işbirliği içinde yer almasının gerekliliği ele alınarak bu konuda yapılan çalışmalar araştırılacaktır.

1.2.3.1.1. MAASTRICHT ANTLAŞMASI (AVRUPA BİRLİĞİ ANTLAŞMASI)

Avrupa Toplulukları 9-10 Aralık 1991 yılında Hollanda'nın Maastricht şehrinde yapılmış olan Devlet ve Hükümet Başkanları zirvesi ile, iç bütünleşme yolunda tarihi bir dönüm noktasından geçmişler, Avrupa Birliği sürecinin daha da hızlanmasını sağlayarak ekonomik ve parasal birlikteliğin yanı sıra, politik birlik hedefleri doğrultusunda ortak bir dış güvenlik politikası da oluşturmaya yönelmişlerdir.⁸⁰ Çoğu zaman Maastricht antlaşması olarak ta anılan Avrupa Birliği Antlaşması (ABA), üye ülkelerde yapılan tartışmalar ve referandumlar sonucu 7 Şubat 1992 yılında imzalanmış ve 1 Kasım 1993 tarihinden itibaren de yürürlüğe girmiştir. Bu Antlaşmanın amacı, Avrupa bütünleşmesinin daha da ileriye götürülmesidir. Maastricht Antlaşması'yla AB, mevcut üç Topluluğu (AT, EURATOM, AKÇT) ortadan kaldırmamış bilakis, bu üç topluluğu tek bir sütun olarak değerlendirerek yanına iki yeni sütun daha eklemiştir (Buna üç sütun teorisi de denilmektedir);

1. Sütun: Üç Topluluk (AT, Euratom, AKÇT) daha sağlam bir temele oturtulmuş ve bunlara ekonomik ve parasal birlik eklenmiştir.

⁷⁹ Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, “AB Adalet ve İçişleri Politikası”, Avrupa Komisyonu Yayınları, Ankara, 2000, s.1.

⁸⁰Rıdvan Karluk , “Avrupa Birliği ve Türkiye”, Beta Yayınları, İstanbul, 1998, s.48-49

2. Sütun: Üye devletler arasında Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası (ODGP) üzerinde işbirliğini gerçekleştirmek.

3. Sütun: Adalet ve İçişleri konularında Üye Devletler arasında işbirliğini Adalet ve İçişlerinde İşbirliği Politikası (AİİP) gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir.⁸¹

Maastricht Antlaşmasına kadar Avrupa Topluluğu kurumlarının, adalet ve içişlerinde işbirliği konularında resmi rolleri hiç olmamıştır. Maastricht Antlaşması, K maddesi ile adalet ve içişlerinde işbirliği alanını, AB'nin resmen bir parçası olarak belirlemiştir.⁸² **“Polis işbirliği konusunun, “Adalet ve İçişleri politikası” başlığı altında AB'nin Kurucu Antlaşmasında yer alması Maastricht Antlaşmasıyla gerçekleşmiştir.”** Maastricht Antlaşması'ndan sonra Topluluğun yeni görev ve hedefleri arasına giren Adalet ve İçişleri konularında sıkı işbirliğinin geliştirilmesi hedeflenmiş, AB ülkeleri arasında İnterpol nezdinde kolluk birimleri arasında yürütülen işbirliğinin daha etkin ve verimli yapılabilmesi, kolluk birimleri arasındaki işbirliği, yardımlaşma ve bilgi paylaşımının artırılması amacıyla **Avrupa Polis Teşkilatı-Europol**'ün kurulmasına karar verilmiştir. Buradaki amaç, AB'nin kişilerin serbest dolaşımı ilkesine uygun bir güvenlik alanı haline getirilmesidir. Ortak bir pazarın kurulması nedeniyle üye ülkeler arası geliş-gidişlerin artması ve Shengen Antlaşmasıyla iç sınırların giderek ortadan kalkışı, kişilerin serbest dolaşımının ilerlemesi, Topluluğun dış sınırlarındaki denetimin önemini artırmıştır. Bir yandan Orta ve Doğu Avrupa'daki değişiklikler sonucunda buralardan Batı Avrupa'ya yönelen yeni göçler, bir yandan suçluluk, uyuşturucu kaçakçılığı ve terörle mücadele gerekliliği Topluluk üyesi ülkelerin işbirliğini güçlendirmelerini zorunlu kılmıştır.⁸³

Adalet ve içişlerinde işbirliği ile kısmen ilgili bir başka yenilik üçüncü ülke uyruklulara vize uygulanmasının bütün üye devletler tarafından müştereken yapılmasıdır. Bu alanda Konsey, Komisyonun önerisi üzerine ve Avrupa Parlamentosuna danıştıktan sonra, Topluluğun dış sınırlarında hangi üçüncü ülke yurttaşlarından vize isteneceğini belirtecektir.⁸⁴

Tek senet ve Maastricht Antlaşması ile Avrupa Birliği ülkelerinde “işbirliğinde derinleşme politikası” uygulamasına geçilmiştir. Böylece; iç içe geçme (füzyon), Tek senetle

⁸¹ Ömer Bozkurt, Prof.Dr., “Maastricht Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin Geleceği”, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Semineri -20-21 Mart 1995, Merkez Bankası Yayınları, Ankara, 1995, s.36

⁸² Enver Bozkurt, Mehmet Özcan, Arif Köktaş “Avrupa Birliği Hukuku”, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2004, s.308

⁸³ Ömer Bozkurt, a.e.

⁸⁴ <http://www.hri.org/docs/Rome57/Part3Title05.html#Art100c> erişim tarihi:11.09.06

siyasi birleşme, Maastricht ile ise üç ayaklı bir hareket başlatılmaktadır. a) Avrupa Topluluğu devletleri kendi başlarına karar vermekten çıkma, b) Ortak dış ve güvenlik politikası oluşturma, c) Adalet ve içişlerinde işbirliği dönemi başlamıştır.⁸⁵

Maastricht Antlaşması'ndan sonra adalet alanında, hukukçuların yararlanabildikleri Grotius programı (1998-2000) ve örgütlü suçla mücadeleye katılan görevliler için Falcone programı (1998-2002) gibi değişim ve eğitim programları uygulanmıştır. Bu programlar çerçevesinde, ilgili meslek adamları arasında, üye devletlerin hukuk sistemlerine ilişkin karşılıklı bilgi alışverişinin sağlanması desteklenmiştir.

1.2.3.1.2. AMSTERDAM ANTLAŞMASI

Maastricht Antlaşması, Avrupa entegrasyon sürecinin politik veya yasal olarak son aşaması değildir. 1992 Yılında daha anlaşma imzalanırken ABA'nın ve Avrupa Toplulukları Antlaşmalarının gözden geçirilmesi amacıyla 1996 yılında hükümetler arası konferansın toplanması kararlaştırılmıştır. Bu amaçla, 1996 yılında Torino'da, Hükümetlerarası Konferansla başlayan görüşmelere, 1996 Mart ayında yapılan Turin Zirvesinde de devam edilmiş ve 1997 yılında son bulmuştur. Hollanda'nın dönem başkanlığı sırasında Amsterdam kentinde yapılan Zirve toplantısı ile bu görüşmeler somut bir hale getirilmiştir. Üye devletler arasındaki hükümetler arası konferansta yaşanan yoğun tartışmalar sonunda 2 Aralık 1997'de Amsterdam Antlaşması imzalandı. Anlaşma 1 Mayıs 1999'da yürürlüğe girmiştir.⁸⁶

Amsterdam Antlaşmasının temel amacı; Maastricht Antlaşması'nda belirtilen üç sütunu; Yani Avrupa Toplulukları, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Adalet ve İçişlerinde İşbirliğini yaşama geçirmektir. Amsterdam Antlaşması üç sütunlu yapıyı değiştirmemiş, aksine onu pekiştirmek için çaba sarf etmiştir. Antlaşma, insan hak ve hürriyetleri gibi evrensel kavramların kullanılmasında daha fazla öngörülü, Birlik vatandaşlığı konusuna daha olumlu yaklaşmakta, daha etkili bir dış ilişkiler öngörmekte, kurumsal yapısının daha da yeterli olmasını amaçlamakta ve daha yakın işbirliği için daha fazla esnek olmayı kabul etmektedir.⁸⁷

Amsterdam Antlaşması'nın imzalanması, AB bütünleşme sürecinde bir kilometre taşıdır. Antlaşmayla adalet ve içişleri konularının büyük bir bölümü birinci öncelikler arasına alınarak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratılmasının temeli oluşturulmuş ve

⁸⁵ <http://europa.eu.int/en/record/mt/title6.html> , erişim tarihi:11.09.06

⁸⁶ <http://ue.int/Amsterdam/en/teraty/teraty.htm>

⁸⁷ Enver Bozkurt, a.g.e, s.41

işbirliğinin içeriği değiştirilmiştir. Suç ve suçlularla mücadelede polis işbirliği ise kararların alınması için oybirliğini gerektiren hükümetler arası alanda yürütülmektedir. Böylece, daha etkinleştirilmiş hukuki araçlar kullanılarak, örgütlü suç, terörizm, insan ticareti, çocuk istismarı, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı ve yolsuzluğa karşı mücadele alanlarında üye devletler arasında işbirliği olanakları sağlanmaktadır. Bu yeni çerçeve ile Avrupa Adalet Divanı ve Avrupa Parlamentosu, adalet ve içişleri konularında geçmişte olduğundan daha iyi bir adli ve parlamenter kontrol uygulayabilme konumuna gelecektir. Böylece vatandaşlar, sadece kararların demokratik bir biçimde alınacağı garantisine kavuşmakla kalmayacak, aynı zamanda haklarına saygı gösterilmediği takdirde etkili hukuk yollarına erişim olanağına da sahip olacaklardır. Özellikle, suçla ilgili konularda polis ve adli işbirliğine yönelik veri değişim sistemleri planlanması nedeniyle, özel hayata saygı gösterilmesi ve özellikle kişisel verilerin korunması konusuna da büyük bir dikkat gösterilmektedir.

Amsterdam Antlaşması'nda, "Avrupa Adli Sahası" oluşturulması için AB'nin politikalar üretmesi konusuna yer verilmiştir. Kişilerin üye ülkelerde farklı muamele görmelerinin önüne geçilmesi için tüm üye ülkelerde aynı güvencelerin verilmesi öngörülmüştür. Amsterdam Antlaşması, yalnızca AB yurttaşları ile sınırlı olmayan daha geniş bir özgürlük kavramını tesis etme isteğiyle daha da ileriye gitmektedir. Antlaşma, üçüncü ülke uyruklularla AB yurttaşlarının ne ölçüde eşit muamele görmesi gerektiği konusunda ortak bir anlayış geliştirme ihtiyacını yansıtmaktadır. Özgürlük alanı oluşturulmasıyla birlikte, göç ve iltica politikasında daha sıkı bir işbirliği kurma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Geçmişte kabul edilen araçların çoğu bağlayıcı değildi. Bugün bu alanlar Antlaşma kapsamında olduklarından, Topluluk araçları kabul edilebilir ve gerçek bir Avrupa politikası tanımlanabilir. Antlaşmaya bakıldığında mutabık kalınan hedefin bütün AB üyesi devletlerde tek bir saptama ve soruşturma usulünün uygulanacağı bir Avrupa güvenlik alanı yaratmak olmadığı açıktır. Yeni hükümler, Üye Devletlerin iç güvenliği ve kamu düzenini korumaya yönelik sorumluluklarını etkilemezler. Amsterdam Antlaşması, polis işbirliği ve cezai konularda adli işbirliği alanlarında Üye Devletler arasında ortak eylemler geliştirilmesi için kurumsal bir çerçeve sağlamaktır. Amsterdam Antlaşması bu alanlarda Üye Devletlerin öncü rolünü onaylamakla birlikte Komisyon'a yeni bir girişim hakkı vermektedir. Anlaşmanın yürürlüğe girmesini izleyen 5 yıl içinde Üye Devletlerin bu konularda öngörülen tedbirleri benimsemesi gerekmektedir. Temel haklarda ve adalet ve içişleri konularında gerçek bir ilerlemeyi temsil eden Antlaşma, AB'de ilk kez temel hakların Üye Devletlerde ciddi ve devamlı şekilde ihlal edilmesi haliyle eyleme geçilmesini olanaklı kılıyor. Bu doğrultuda,

Bakanlar Konseyi'ne Komisyon'un teklifi üzerine ve Parlamento'nun görüşünü aldıktan sonra, oybirliği ile uygun tedbir alma yetkisi veriyor. Bu konuda, Avrupa Adalet Divanı'na doğrudan ve resmi bir yol veren Antlaşma, AB'nin "içişleri ve adalet" alanındaki yetkilerini artırmaktadır.⁸⁸

1.2.3.1.2.1. AMSTERDAM ANTLAŞMASINDA POLİS İŞBİRLİĞİ

Amsterdam anlaşmasında polis işbirliği alanında alınan en önemli karar, Europol'ün daha geniş yetki ve etkinliğe sahip olmasıdır. AB üyesi devletler arasında ciddi uluslararası suçlara karşı işbirliği için 1995 yılında kurulan Europol'ün amacı birden fazla üye devleti ilgilendiren hallerde terörizm, uyuşturucu ticareti ve diğer örgütlü suçlara karşı mücadelede işbirliğinin sağlanmasıdır. Europol dışında, Amsterdam Antlaşması'nda kabul edilen "örgütlü suçlara karşı eylem planı" ayrı bir önem taşımaktadır. Polis teşkilatı, bir ülkenin milli egemenlik anlayışının sembolü olduğu için Avrupa Entegrasyonunda en zorlu işbirliği alanlarından bir tanesi olarak tanımlanır. Buna rağmen anlaşmayla bu alanda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Gerek Amsterdam anlaşmasında, gerekse Tampere zirvesinde Europol'e daha büyük bir rol ve yetki verilmiştir. Bu konu Avrupa Konseyinin 21 Eylül toplantısında da güçlü bir şekilde ifade edilerek, üye devletlere özellikle terörle mücadele kapsamında ihtiyaç duyulan bilginin hızlı ve sistematik olarak sunulması ve terör uzmanları ile de destek verilmesi kararlaştırılmıştır.⁸⁹

Amsterdam Antlaşması ile gerçekleştirilmek istenen hedeflerden birisi, gelecek 5 yıl içinde insan ticareti, çocuklara yönelik cinsel sömürü, silah, motorlu taşıt ve uyuşturucu kaçakçılığı, rüşvet ve sahtekarlık gibi örgütlü suçların her türü ve terörizm ile mücadele etmek suretiyle kamu güvenliğini garanti ederek AB vatandaşları ve AB üyesi olmayan ülke uyruklu olan kişilerin AB üyesi ülkelerde serbest dolaşımını sağlamaktır.⁹⁰

Amsterdam Antlaşmasıyla Adalet ve İçişlerinde İşbirliğiyle alanında birliğin üçüncü direğinde yer alan bir çok önemli konu birinci direğe alınmıştır. Bir başka deyişle, Avrupa Parlamentosu ile Adalet Divanı'nın üzerinde yetki sahibi olmadığı Üçüncü direkten, bu organların üzerinde yetki sahibi olduğu birinci direğe önemli konular aktarılmıştır. Ancak suçla ilgili konularda polis ve yargısal işbirliği konusu birinci direğe aktarılmamıştır. Bu

⁸⁸ <http://www.curia.eu.int/en/actu/activites/act98/9806en.htm>

⁸⁹ VAN DE RIJT Wouter, "Toward the Full Implementation of the Amsterdam Treaty", Lecture in the Cicero Foundation Great Debate seminar, 14.02.2002, Paris

⁹⁰ Ertan Beşe, Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Ankara: Seçkin Yayınları, 2002, s. 100-101.

nedenle, üye devletler arasında bu konulardaki işbirliğine yine hükümetler arası düzeyde devam edilecektir. Bununla beraber, iç sınırlarda kontrol olmadan kişilerin bir üye devletten diğerine serbestçe geçmelerine izin verilmesi Birlik içinde yaşayan kişilerin güvenliklerini hiçbir şekilde tehlikeye atmamalıdır. Her türlü örgütlü suçlar, terörizm, çocuklara karşı yapılan her türlü saldırı, uyuşturucu trafiği, sahtecilik, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı gibi suçlar ve bu nitelikteki faaliyetler günümüzde ulusal sınırların ötesine taşmaktadır. Bu nedenle, AB vatandaşlarının korunmasına yönelik Birliğin tedbir alma yetkisi, gerekli olması halinde, sınırların ötesine kadar genişletilebilmeli ve AB vatandaşları için yaşanabilecek güvenli bir ortam sağlanabilmelidir. Bu düşüncelerin etkisiyle, Amsterdam Antlaşması'nın suçla ilgili polis ve yargısal işbirliği alanında yaptığı değişiklikler, suçun önlenmesi, suçla mücadele ve aynı zamanda suçla ilgili polis ve yargısal işbirliğinin geliştirilmesi için daha etkili eylemde bulunabilmesine büyük oranda imkan sağlamaya yöneliktir.

Amsterdam Antlaşmasının suçlarla ilgili polis ve yargısal işbirliğine ilişkin hükümleri VI. başlığında düzenlemektedir.⁹¹ Bu Başlık altında, Avrupa Birliği Antlaşması'nın aynı Başlık altında yer alan aynı konudaki hükümleri değiştirilerek üye devletlerdeki polis güçleri, gümrük ve diğer uzmanlaşmış yasa uygulama birimleri arasındaki işbirliğinin, suçların önlenmesi, ortaya çıkarılması ve soruşturulmasının hızlandırılması amaçlanmıştır. Polis ve suçla mücadelede işbirliği, (kararlar almak için oybirliğini gerektiren) Üçüncü sütun çerçevesinde halen hükümetler arası esasta yürütülmekte olup, ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının önlenmesi ve bunlara karşı mücadele edilmesi gibi yeni bir alanı içine alacak şekilde genişletilmiştir. Daha etkinleştirilmiş hukuki araçlar kullanarak, Üye Devletler örgütlü suçlara, terörizme, insan ticaretine, çocuk istismarına, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığına ve yolsuzluğa karşı mücadelede faaliyetlerini daha iyi bir biçimde eşgüdümleme olanağına sahip olacaklardır. Amsterdam Antlaşmasının öngördüğü polis işbirliği alanındaki ortak eylem kararı şu konuları kapsayacaktır:

- Üye devletlerdeki polis, gümrük ve diğer uzmanlaşmış yasa uygulama birimlerini içine alan, yetkili otoriteler arasında suçların önlenmesi, ortaya çıkarılması ve soruşturulması konularıyla bağlantılı olarak operasyonel işbirliği;
- Kişisel verilerin korunması ile ilgili hükümlere uygun olmak koşulu ile, özellikle Europol aracılığı ile, yasa uygulama servislerince elde edilen şüpheli para

⁹¹ <http://europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/dat/amsterdam.html> erişim tarihi:16.09.06

transferleri ile ilgili raporlar dahil olmak üzere toplama, saklama, işleme tabi tutma, analiz etme ve ilgili bilgilerin değişimi;

- Eğitimde, irtibat görevlilerinin değişimi ile geçici süreyle personel değişiminde, araç ve gereçlerin kullanımında ve kriminalistik araştırmalarda işbirliği ve ortak girişimler;
- Organize suçların önemli formlarının ortaya çıkarılmasıyla bağlantılı olarak özel inceleme tekniklerinin ortak değerlendirilmesidir. (m. 30.1)⁹²

Bütün bu amaçlar doğrultusunda Europol'ün operasyonel yetkileri önemli ölçüde artırılabacaktır. Öte yandan, Başlık VI çerçevesinde, Europol'ün etkinliğinin artırılması kabul edilmiş, bunun gerçekleşmesi için de AB Konseyi görevlendirilmiştir. Bu amaca yönelik şu hükümler getirilmiştir; AB Konseyi Europol aracılığı ile işbirliğini ilerletecektir. Özellikle, Amsterdam Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonraki beş yıllık süre içinde, üye devletlerin yetkili otoriteleri tarafından spesifik soruşturma faaliyetlerinin koordine edilmesini ve yürütülmesini teşvik etmek ve bu faaliyetlerin hazırlanmasını desteklemek ve kolaylaştırmak için, Europol temsilcilerinden oluşan müşterek timlerin destekleyici nitelikteki operasyonel faaliyetlerini de kapsayacak şekilde Europol'ü yetkilendirerek etkin hale getirecektir. Ayrıca, üye devletler organize suç olaylarını soruştururken onlara yardımcı olmak üzere ellerinde bulunabilecek, üye devletlerin spesifik olaylardaki soruşturmalarını koordine etmek ve yönetmek için spesifik uzman raporları geliştirmelerini üye devletlerin yetkili otoritelerinden Europol'ün istemesine izin veren düzenleyici hükümler kabul edecektir. Diğer yandan, AB Konseyi organize suçla mücadelede uzmanlaşmış soruşturma/kovuşturma görevlileri arasındaki irtibat düzenlemelerini, Europol ile yakın işbirliği yaparak ilerletecek, sınır ötesi suçlarla ilgili olarak araştırma, dokümantasyon ve istatistik ağı kuracaktır. (m.30.2)⁹³

Özet olarak belirtmek gerekirse Amsterdam Antlaşmasıyla daha etkinleştirilmiş hukuki araçlar kullanılarak, örgütlü suç, terörizm, insan ticareti, çocuk istismarı, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı ve yolsuzluğa karşı mücadele alanlarında üye devletler arasında işbirliği olanakları sağlanmaktadır.

⁹² <http://www.pmckenna.com/agenda/treaty/amsterdam/democracy3.html> erişim tarihi:16.09.06

⁹³ <http://www.pmckenna.com/agenda/treaty/amsterdam/democracy3.html>

1.23.13. TAMPERE ZİRVESİ

Avrupa Birliği Konseyi, Amsterdam Antlaşması'nı yürürlüğe koymak amacıyla, 15-16 Ekim 1999 tarihlerinde Finlandiya'nın Tampere şehrinde toplanarak adalet ve içişleri alanında politika yönelimleri ve somut hedefler üzerinde anlaştı. Devlet ve Hükümet Başkanları, genişleme ile birlikte, adalet ve içişleri alanında işbirliğinin giderek önem kazandığına işaret ederek, Avrupa politikasının gelecekteki seyrini çizdiler. Ekim 1999'daki olağanüstü Tampere Zirvesi, 15 üyenin Amsterdam Anlaşması temelinde 'üçüncü sütun'u nasıl şekillendirmesi gerektiğini karara bağladı. Bu zirvenin ışığında AB Komisyonu'nun ve üye ülkelerin karar tasarıları ile iç güvenlik ve adalet politikası şekillenmekte ve işlev kazanmaktadır. Zirve sonunda uluslar arası boyutlara ulaşan örgütlü suçlar ve terörizmle mücadelenin güçlendirilmesi amacıyla Eurojust fikri ortaya çıkmıştır. Eurojust ile birlikte ulusal savcılık mercileri arasında daha yakın işbirliğine imkan sağlanması ve özellikle Europol analizlerine dayanarak organize suç davalarındaki adli soruşturmaların desteklenmesine mümkün olacaktır.⁹⁴

AB, üye ülkelerinin değişik konularda ortak bilince vardığını ve son yıllarda iç güvenlik açısından ortak önemli politik ve kurumsal adımlar attığını görüyoruz. AB, ulusal egemenliğin ve bağımsızlığın en belirgin simgesi olarak görülen ve bu nedenle uluslararası işbirliğinin en zor olduğu güvenlik politikasında, son on yıl içerisinde hem anlaşmalar, hem de kurumsallaşma düzeyinde önemli mesafe almıştır. Ekim 1999'da düzenlenen Olağanüstü Tampere Zirvesinin sadece bu konuya ayrılmış olması ve Haziran 2002'deki Sevilla Zirvesinde yasadışı göçün ön planda yer alması da bunun göstergesi olarak kabul edilebilir.⁹⁵ Tampere gündemine baktığımızda bir taraftan örgütlü suça karşı etkili eylem planları hazırlanırken diğer taraftan da özgürlüklerin kısıtlandığı sert, otoriter bir Avrupa imajı vermekten kaçınılmıştır. Zirve Toplantısının sonuçlarında, menşe ve transit ülkeler ile ortaklık içinde çalışmanın, göç politikasında başarı için temel bir unsur olduğu öngörülmektedir. Yoksulluğa karşı mücadele edilmesi, yaşama koşullarının ve iş fırsatlarının iyileştirilmesi, çatışmaların önlenmesi, demokratik devletlerin güçlendirilmesi başta azınlıklar, kadınlar ve çocukların hakları olmak üzere, insan haklarına saygının sağlanması dahil, ortak kalkınmanın teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

⁹⁴ <http://www.deltur.cec.eu.int/default.asp?lang=0&ndx=9&ord=1&key=11654>

⁹⁵ http://www.diplomatikgozlem.com/turkish/ab/20020711_02.html

Tampere zirvesinde, birlik içindeki göç ve mülteci sorunu, suçluların iadesi ve ortak polis teşkilatı konuları da önemli maddeler arasında yer aldı. Avrupa Birliği Konseyi, tüm aşamalarda göçmen akışlarının daha iyi yönetilmesi ihtiyacını vurgulamıştır. Yasadışı göç konusunda bilgilendirme kampanyaları ve vizeler ve sahte belgeler konusunda aktif bir ortak politika gibi tedbirler daha da geliştirilecektir. Buna, üçüncü ülkeler ile daha sıkı işbirliği de dahildir. Yasadışı göçe karşı eylem, göçmenlerin kendileriyle değil, insan kaçakçılarıyla mücadele etmenin önemini vurgulamaktadır. Bu anlamda, insan kaçakçılığına her yerde ciddi bir suç olarak muamele edilmesini sağlamak için ağır yaptırımlar öngören mevzuat kabul edilmesi planlanmaktadır. Üye Devletlerin sınır kontrol birimleri arasında, değişim programları ve teknoloji transferi gibi işbirliği ve karşılıklı teknik yardım düzenlemeleri de geliştirilecektir. Bireylerin özgürlüğünü ve yasal haklarını korurken suça karşı mücadele bağlamında Birlik çapında tedbirlerin dengeli bir biçimde geliştirilmesi sağlanmalıdır. En iyi uygulamaların değiş tokuşunun sağlanması ve suç önleme için yetkili ulusal makamları içine alan bir ağ kurulacaktır. Üye devletlerdeki polis makamları arasında değişimleri ve işbirliğini geliştirmeyi hedefleyen, OISIN programı gibi, suç önlemeye yönelik, Topluluk finansmanlı programlar oluşturma imkanı araştırılacaktır. Yeni Antlaşma, 2004 yılına kadar bazı özel tedbirler alınmasını gerekli kılarak, Avrupa Polis Bürosu (Europol) için hayati ve merkezi bir rol vermekte ve özellikle, daha fazla işbirliği ve Europol için daha çok operasyonel görevler öngörmektedir.

1.2.3.1.4. NİCE ANTLAŞMASI

2003 yılının Şubat ayında yürürlüğe giren **Nice Antlaşması**, Amsterdam Antlaşması'nda denetim ve gözetim rolü sınırlı tutulan Avrupa Parlamentosu'na daha geniş yetkiler vermiştir. Güçlendirilmiş işbirliği çerçevesinde, AB'nin daha hızlı bir şekilde özgürlük, güvenlik ve adalet alanı haline getirilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, üye devletlerin ortaklaşa kabul edilen uygulamalara sadık kalmaları, yasa uygulayıcı kurumlarının, polis, adli ve siyasi kültürlerinin ilgili amacı desteklemesi gerekmektedir.

1.2.3.1.5. AVRUPA BİRLİĞİ ANAYASASIYLA İLGİLİ ANTLAŞMA VE POLİS İŞBİRLİĞİ

AB'ye üye ülkelerinin siyasi bir birlik kurma yolunda attıkları en önemli adım olan AB Anayasası, AB'nin temelini oluşturan kurucu antlaşmaları ve bugüne kadar onları değiştiren ek tüm antlaşmaları tek ve yeni bir metinde bütünleştirmekte ve AB'ne tüzel bir

kişilik kazandırmaktadır. Anayasanın yürürlüğe girebilmesi için her ülkenin ulusal yasalarına göre 2 yıl içerisinde onaylanması gerekmektedir.⁹⁶ Avrupa ve ulusal milletvekillerini, üye Devletlerin devlet veya hükümet başkanlarının temsilcilerinden ve Avrupa Komiserlerinden oluşan bir Konsey tarafından hazırlanan bu Anayasa, yasal olarak bir anayasal antlaşma hüviyetinde olup 2004 yılının Temmuz ayında hükümetler arası kurul tarafından kabul edilmiştir. Avrupa Anayasası 25 üye devletin onayına sunulmuş, Anayasanın milli anayasalar ile birlikte bulunması öngörülmüştür. Avrupa Anayasası'nın başlıca kısımları ve içerikleri;

1. Kısmı özellikle Avrupa Birliği'nin değerleri, hedefleri ve yetkilerini, kurumlarının erklerini ve ekonomik olanaklarını tanımlar.

2. Kısmı Temel Haklar Yasasını içerir.

3. Kısmı, Birliğin iç ve dış politikaları ile çalışma şeklini tarif eder.

4. Kısmı ise esas olarak Anayasanın kabul edilme ve değişiklik yapılma süreçleri hakkındadır.⁹⁷

Avrupa Anayasa'sının, Birliğin Politikaları ve İşleyişi adını taşıyan III.Bölümün III.başlık olan İç Politikalar ve Faaliyetlerin, Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı olan IV.kısımın V.bölümü Madde 275, 276 ve 277'de **Polis İşbirliği** yer almaktadır.

Madde 275:

1.Birlik; suçların önlenmesi, saptanması ve soruşturulması konularında, polis, gümrük ve diğer uzmanlaşmış yasa uygulama birimleri dahil olmak üzere, tüm üye devletlerin yetkili mercilerinin dahil olduğu bir polis işbirliği oluşturur.

2.Avrupa yasaları veya çerçeve yasaları bu amaçla, aşağıdaki konularda tedbirler alabilir:

a) İlgili bilgilerin toplanması, saklanması, işlenmesi, çözümlenmesi ve alışverişi;

b)Personel eğitimi ve personel değişimi işbirliği konusunda, donanım konusunda ve suç tespiti hakkındaki araştırmalar konusunda desteği;

⁹⁶ <http://www.deltur.cec.eu.int/default.asp?lang=0&ndx=37&dbId=17787>

⁹⁷ http://www.europarl.eu.int/presentation/6_1_tr.htm (26.08.2005)

c)Örgütlü suçların ciddi biçimlerinin saptanmasıyla ilgili ortak soruşturma teknikleri.

3.Bakanlar Konseyi'nin bir Avrupa yasası veya çerçeve yasası, bu Maddede anılan makamlar arasında eylemsel işbirliğine ilişkin tedbirler alabilir. Bakanlar Konseyi, Avrupa Parlamentosu'na danıştıktan sonra oybirliğiyle hareket eder.

Madde 276:

1.Europol'ün özel görevi, üye devletlerin polis makamları ve diğer yasa uygulama birimlerinin faaliyetlerini ve bunların, iki ya da daha çok üye ülkeyi etkileyen ciddi suçlar, terörizm ve Birlik politikası kapsamındaki bir ortak çıkarı etkileyen suç biçimlerinin önlenmesi ve bu suçlarla savaşılmaması konusundaki işbirliğinin desteklenmesi ve güçlendirilmesidir.

2.Avrupa yasaları, Europol'ün yapısını, çalışmasını, faaliyet alanını ve görevlerini belirler. Bu görevler aşağıdakileri içerebilir:

a)Özellikle Üye Devletlerin veya üçüncü ülkelerin makamlarınca veya teşkilatlarınca iletilen bilgilerin toplanması, saklanması, işlenmesi, çözümlenmesi ve alışverişinde bulunulması;

b)Üye Devletlerin yetkili makamlarıyla ortak olarak veya ortak soruşturma ekipleri bağlamında yürütülen soruşturma ve operasyon faaliyetlerinin, uygun olan hallerde Eurojust ile bağlantılı olarak, koordine edilmesi, örgütlenmesi ve gerçekleştirilmesi

Avrupa yasaları aynı zamanda, Europol'ün faaliyetlerinin, Üye Devletlerin ulusal parlamentoları ile Avrupa Parlamentosu tarafından incelenmesi prosedürlerini belirler.

3. Europol'ün tüm operasyonları, toprakları söz konusu olan Üye Devletlerin makamlarıyla bağlantılı olarak ve bu makamlarla anlaşma içinde yürütülür. Zorlayıcı tedbirlerin uygulanması, yetkili ulusal makamların münhasır sorumluluğundadır.

Madde 277: Bakanlar Konseyi'nin bir Avrupa yasası veya çerçeve yasası, Madde III-171 ve III-176'da belirtilen Üye Devletlerin yetkili mercilerinin, başka bir Üye Ülkenin topraklarında, o Üye Ülkenin makamlarıyla bağlantılı olarak ve anlaşma içinde operasyon

yapabileceği koşulları ve sınırlamaları belirler. Bakanlar Konseyi, Avrupa Parlamentosu'na danıştıktan sonra oybirliğiyle hareket eder.⁹⁸

1.2.4.AVRUPA POLİS İŞ BİRLİĞİ ALANINDAKİ SON GELİŞMELER

AB'nin adalet ve içişleri konusunda işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çeşitli girişimleri bulunmaktadır. Bu kapsamda, iltica, göç ve dış sınırlar konularında üye devletler ve aday ülkeler arasında mevcut işbirliğinin genişletilmesi ve güçlendirilmesine yönelik 1998-2002 yıllarını kapsayan Odysseus programı adalet ve içişleri alanındaki işbirliğinin artırılmasını hedefleyen AB girişimlerinden biridir. Uyuşturucu maddelerle mücadelele yönelik 2000-2004 yıllarını kapsayan AB Uyuşturucu Maddelerle Mücadele Eylem Planı ile cinsel istismar, sömürü ve kaçakçılık dahil, kadınlara ve çocuklara karşı şiddetle mücadele konularını kapsayan ve 2000-2003 dönemini kapsayan Daphne programı, adalet ve içişleri alanındaki işbirliği mekanizmasının geliştirilmesine yönelik önemli girişimlerdenidir.

Avrupa Birliğine aday tüm ülkeler genişlemiş bir AB içinde bir "Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı" kurulmasına tam olarak katılmak ve etkin biçimde katkıda bulunmak üzere, kendi mevzuat ve uygulamalarını, adalet ve içişleri müktesebatıyla uyumlulaştırmaya çalışmaktadır. 2007 yılında gerçekleştireceği altıncı genişleme sürecinden sonra Avrupa Birliğinin küresel terör eylemleri ve organize suç örgütleri tarafından oluşturulacak tehditlerle daha çok karşı karşıya gelebileceği düşünüldüğünden, polis işbirliği çalışmaları güçlendirilmeye çalışılmaktadır. Polis işbirliği çalışmalarının, iç sınırların kalktığı AB için daha fazla önem taşıdığı ortadadır. İşbirliği çalışmalarının belli başlı nedenlerinden bazıları sıralayacak olursak;

- AB ülkeleri arasındaki coğrafi sınırlar ortadan kalkmış bunun sonucunda yasadışı örgütlerin kolayca bir ülkeye yerleşebilmesi ve faaliyet göstermesi mümkün hale gelmiştir.
- Ulaşım, iletişim ve bilgi teknolojisi alanlarında meydana gelen son gelişmeler, uluslar arası ticaret ile birlikte, yasadışı ticaretin de artmasına neden olmuştur. Organize suç örgütlerinin bir çoğu internet ve şifreli yazılım sistemlerini kullanarak aktivitelerini daha mükemmel hale getirmektedir.

⁹⁸ Mehmet Özcan Bozkurt, Arif Köktaş, "Avrupa Birliği Temel Mevzuatı", Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara, 2005, s.153-154.

- Doğu Bloğunun çözülmesi ile birlikte şimdi AB'ye tam üye olan merkezi ve doğu Avrupa ülkelerindeki organize suç örgütlerinin dünyaya açılması, hem yeni kaynaklara hem de yeni ulaşım yollarına kavuşması, yolsuzluk, rüşvet, kara paranın yaygınlığı ile organize suç örgütlerinin özellikle sınırların kalktığı AB ülkelerinde hareket özgürlüğüne kavuşabilmeleri,
- Para hareketlerinin kolaylaşması⁹⁹ gösterilebilir.

Kamu gücünü kullanarak kanuni dairede toplumun asayişini ve güvenliğini sağlamakla görevli olan polis birimi, Avrupa Birliği'nin Adalet ve İçişleri alanındaki işbirliğinin en önemli ve en kapsamlı kısmını oluşturmaktadır. Avrupa'da, polis işbirliği alanında gerçekleştirilen ve değişik yönlerden AB ile bağlantılı olan başlıca organizasyonlar; Avrupa Polis Koleji, yardımlaşma amaçlı oluşturulan gruplar, ulusal düzeyde örgütlenmesi bulunan Interpol, Schengen-Sirene ofisleri ve Europol'dür.

1.3.AVRUPA BİRLİĞİNDE POLİS İŞBİRLİĞİ KURUMLARI

Herhangi bir kısıtlama ve sınırlama olmaksızın, herhangi bir koşul aranmaksızın üye ülke vatandaşlarının kıta içinde özgür ve rahatça dolaşabilmelerini sağlayan serbest dolaşım hakkıyla kıta içinde giderek daha fazla Avrupalının kişisel veya ekonomik nedenlerle seyahat ettiği görülmektedir. Sağlanan bu ve buna benzer özgürlükçü haklarla birlikte Avrupa Birliği içerisindeki derinleşmenin hiç şüphesiz Avrupa Entegrasyonuna katkısı çok büyük olacaktır. Ancak serbest dolaşım hakkı gibi özgürlükçü haklarla birlikte ülkelerin güvenlik endişeleri ve yeni tehdit algılamaları da ortaya çıkmıştır. Bu nedenle kurulan özgürlükçü ortamda kötü niyetli kimseleri önlemek, suç ve suçluların önüne geçmek amacıyla çok iyi bir denetim mekanizmasının ve sıkı bir işbirliğinin de oluşturulması da kaçınılmazdır.

Üye devletlerin kendi aralarındaki sınırları kaldırması, onların, kişilerin kimliklerini ve girişlerini kontrol etmek adına önemli bir araçtan yoksun bırakılmalarına neden olmuştur. Ancak bununla beraber dış sınır denetimlerinin arttırılması ve ortak bir standart benimsenmesi, iltica ve göç konularında ek önlemlerin alınması ile bu zafiyet kısmen telafi edilmiştir. Ayrıca üye devletler arasında iç sınır denetimlerinin kaldırılması da, üye

⁹⁹ Serkan Yardımcı, "Küreselleşmenin Güvenliğe Olumsuz Etkileri" s.2

devletlerin kendi aralarında gümrük, polis ve adalet konularında işbirliği yapmalarının önünü açmıştır¹⁰⁰. Polis işbirliği çalışmaları birbiriyle bağlantılı üç seviyede yapılmaktadır.

- Makro seviyede işbirliği; anayasal ve uluslar arası anlaşmaların ulusal yasalarla ve düzenlemelerle uyumlu hale getirilmesi ile ilgilidir.
- Orta seviyede işbirliği; polisin operasyonel yapısı, çalışmaları, prosedürleri ve teknolojisi ile ilgilidir.
- Mikro seviyede işbirliği; spesifik suçların ve suç problemlerinin araştırılması önlenmesiyle ilgilidir.¹⁰¹

Ortaya çıkan bu durumun gösterdiği üzere, Avrupa Birliği üyelerinin, kendi istikrar ve güvenliklerini koruyabilmeleri ve sürekliliğini sağlayabilmeleri için güvenlik alanında etkin bir işbirliğine gitmeleri zorunludur. Bu etkin işbirliği ulusal polis gücünü, gümrük muhafazayı ve konu ile ilgili her türlü yasal düzenlemeyi kapsamalıdır. Ancak bunun dahi yeterli olacağı şüphelidir. Bundan dolayı Avrupa'nın güvenliğinin korunabilmesi için bu alanda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşların da Avrupa Birliği'ne destek olmaları ve Birlik ile işbirliği ve istihbarat alışverişini geliştirmeleri zorunludur.

1.3.1.AVRUPA POLİS KOLEJİ

1999 Yılında yapılan Tampere Zirvesi'nde üst düzey polis yöneticilerinin eğitimi için mevcut ulusal eğitim sistemini kullanmak suretiyle faaliyet gösteren bir Avrupa Polis Koleji kurulması için çağrıda bulunulmuştur. Bu çağrı üzerine Konsey 22 Aralık 2000'de Fransızca'daki kısaltması olan CEPOL olarak anılan bir Avrupa Polis Koleji kurulması kararını almıştır.¹⁰² Konseyin kararında Cepol'ün amacı; "Avrupa Birliği üye ülkelerin üst düzey polis yöneticilerinin eğitimine yardım ve üye ülkelerin suçla mücadele, kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması ile bu konularda karşılaşılan uluslararası problemler için ortak bir yaklaşım geliştirmek ve desteklemek" şeklinde belirtilmiştir. Bu karar doğrultusunda Cepol'ün ana hedefleri şu şekildedir:

— Ulusal Polis Sistemlerinin bilgisini artırmak,

¹⁰⁰ AB Adalet ve İçişleri Politikası, s. 1.

¹⁰¹ Lecture in Cicero Foundation Great Debate seminar "Justice and Home Affairs - How to Implement the Amsterdam Treaty?", PARIS, 13 - 14 April 2000 <http://www.cicerofoundation.org/lectures/p4bruggeman.html>

¹⁰² Avrupa Birliği, http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/college/wai/fsj_police_college_en.htm, erişim tarihi: 21.09.2004.

— Birlik içindeki üye ülkeler, sınır aşan polis işbirliği ile Europol'ün yapılarını kuvvetlendirmek,

— AB düzeyinde suçla mücadelede mevcut işbirliği alanlarında var olan uluslararası kurumların bilgisini artırmak,

—Savunma haklarıyla ilgili demokratik emniyet tedbirlerine saygı gösterilmesi için gerekli eğitim faaliyetleri düzenlemek,

— Diğer polis eğitim kurumlarıyla işbirliğini teşvik etmek,

Bu hedefler doğrultusunda Cepol; üst düzey polis yöneticileri için ortak standartlar üzerine eğitim programları düzenlemek, uzman eğitici sağlamak, eğiticilerin eğitimini sağlamak ve geliştirmek, örnek uygulamaları ve araştırma sonuçlarını yaymak, askeri olmayan kriz yönetimine katılan AB polis kuvvetlerini hazırlamak, AB üyelik için başvuran polis yetkililerinin eğitimini sağlamak ve geliştirmek, eğitim kapsamında polislerin göreve getirilme ve değişimlerini kolaylaştırmak gibi çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Cepol bu hedefler için 2002 yılından itibaren artan oranlarda kurs ve seminerler düzenlemektedir.¹⁰³ Bu düzenlemeler esnasında Cepol'ün bir bütçesi olmadığı için ulusal bütçelerden faydalanılmıştır.

Avrupa Polis Koleji ilk yıllarını kurumsallaşma sürecine harcamış olmasına karşın, bu sürecin hala tamamlanmadığı ve devam ettiği görülmektedir. Konseyin kararları doğrultusunda Cepol Yönetim Kurulunca hazırlanan üç yıllık değerlendirme raporu Konseye sunulmuştur. Bu raporda, Cepol'ün gelişim süreci ile ilgili olarak yasal kurumlar arası bir ağ şeklindeki bir yapılanma, bu ağı temsil edenlerden oluşan bir Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu'na destek verecek bir daimi Sekreterlik şeklinde bir kurumsallaşma olması gerektiği noktasında sonuç ve tavsiye kararı alınmıştır.¹⁰⁴ Bu kararlar doğrultusunda, Brüksel'de toplanan Avrupa Konseyi, 13 Aralık 2003'de Cepol Sekreterliğinin daimi yerinin İngiltere'nin Bramshill şehri olmasına karar verilmiştir. 5 Ekim 2004 tarihinde de Avrupa Komisyon'u Cepol'ün faaliyetlerinin üye ülkelerden gelen yardımlar yerine Birlik bütçesinden finanse edilmesini kabul etmiştir. Ayrıca Komisyon artık sadece üst düzey polis yetkililerine değil sınır yönetimi görevlilerinin de dâhil olduğu tüm kanun uygulama birimlerinin istifade

¹⁰³ Cepol'ün düzenlemiş olduğu kurslar için bkz.: <http://www.cepol.net/KIM/>.

¹⁰⁴ *Three Year Report on the Operation and Future Of the Network*, Roma, 2003. s. 18.

edebileceği bir yapıya dönüştürülmesini de kabul etmiştir.¹⁰⁵ Yaşanan gelişmelerle birlikte Cepol'ün Avrupa Birliği seviyesi ve ötesinde uluslararası polisliğin eğitim ve politika düzenleme konusunda daha da etkin bir yapıya kavuşacağı görülmektedir. Polislik uygulamalarında eğitimin önemi göz önünde bulundurulduğunda etkin bir Cepol'ün Europol ve diğer uluslararası polislik kurumlarının gelişimine katkıda bulunacağı da söylenebilir.

1.3.2. AVRUPA POLİS TEŞKİLATLARI ARASINDA YARDIMLAŞMA AMACIYLA KURULAN GRUPLAR

1.3.2.1 BERNE KULÜBÜ: Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg, Hollanda ve Danimarka gibi bazı AB ülkelerinin terörizmle mücadele amacıyla istihbarat şeflerinin toplandığı bir çalışma grubudur. AB üyesi olup ta Berne Kulübü çalışmalarına katılmayan, Yunanistan, İspanya, İrlanda, ve Portekiz gibi ülkeler olmasına karşın, İsviçre ve A.B.D Grubu gibi çalışmalara aktif olarak katılan AB üyesi olmayan ülkeler de vardır. Bu kulüpte çeşitli toplantılar ve konferanslar organize edilerek ortak çalışma platformları oluşturulmuştur.¹⁰⁶

1.3.2.2 POMPİDOU GRUBU : Dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Georges POMPIDOU' nun girişimiyle 1972 yılında, kurulmuştur. Avrupa Konseyi üyelerini kapsamakta ve Avrupa düzeyinde terörle mücadele faaliyetlerini yürütmektedir. Bununla birlikte, uyuşturucu ile mücadele alanında da faaliyet gösteren Pompidou grubu, düzenli olarak sürdürülen toplantılarını gizlilik içinde yürütmüş ve grubun çalışmaları ile çalışma sonuçları da gizli tutulmuştur.

1.3.2.3 GIECLCT GRUBU: Terörizmle Mücadelede İşbirliği Avrupa Danışma grubu olarak adlandırılan grup, 1980 yılında AT ülkeleri terörizmle mücadele birimlerinin operasyonlardan sorumlu birim amirleri tarafından terörizmle mücadele amacıyla alınacak tedbirlerin görüşülüp tartışıldığı bir platform olarak oluşturulmuş ve çalışma toplantıları düzenlemek suretiyle faaliyetlerine yürütmüştür.

1.3.2.4 SCHENGEN GRUBU: Avrupa'nın yıllarca geçmeyi planladığı tek iç pazar projesinin bir ön çalışması olarak sınırların kaldırılması amacıyla Schengen Anlaşması 14

¹⁰⁵ The Week in Europe, http://www.delmlt.cec.eu.int/press_highlights/european-police-college.htm, erişim tarihi: 27.12.2004.

¹⁰⁶ EGM Terörle Mücadele Daire Başkanlığı İnternet Sitesi, "AB ve Terör Karşıtı Yapılanmalar", http://www.teror.gen.tr/turkce/ab_karsit/index.html, erişim tarihi:05.09.2002

Haziran 1985'te Lüksemburg' un Schengen kasabasında Almanya, Fransa ve üç Benelüks ülkesinin katılımıyla imzalanmıştır. Sınırların bu ülkeler arasında kaldırılmasıyla birlikte terörizm ve silah, mermi ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele ve bu alanlarda ülkeler arasında işbirliğinde bulunulması amacıyla Schengen Grubu oluşturulmuştur. Schengen çalışmaları, suçla mücadeleye yönelik alınan tedbirler ve kurulan sistemler ile Schengen Bilgi Sistemi ve SIRENE hakkında detaylı bilgi ileriki bölümde verilecektir.

1.3.2.5 CROSS-CHANNEL INTELLIGENCE CONFERENCE (ORTAK İSTİHBARAT KONFERANSI) GRUBU : İngiltere, Fransa, Belçika ve Hollanda'dan üst düzey polis görevlilerinin 1963'te oluşturmuş olduğu bu grup, Kuzey ve Manş Denizi etrafındaki, başta terörizm olmak üzere diğer güvenlik sorunlarının da müzakere edildiği bir "düşünce merkezi" niteliğindedir.

1.3.2.6 TREVI GRUBU: Terrorism/Terörizm, Radicalism/Köktendincilik, Extremism/Aşırılık, Violence/ Şiddet, International/Uluslararası kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır. Terörle mücadelede karşılıklı iş birliğinin artırılması amacıyla Almanya'nın girişimleriyle bir araya gelen Avrupa Birliğine üye ülkelerin, devlet ve hükümet başkanlarının, Avrupa Konseyi'nin kararını dikkate alarak, 01-02 Aralık 1975 tarihinde aldıkları ortak karara göre, ülkelerin iç güvenlik konularından sorumlu İçişleri ve Adalet Bakanlarının 29 Haziran 1976 tarihinde Lüksemburg'da güvenlik konusunda işbirliğinin sağlanması için bir çalışma programı oluşturmaları kararlaştırılmıştır. Çalışma programı kararıyla TREVI işbirliği uygulamaya geçirilmiştir.¹⁰⁷ Kısaca belirtmek gerekirse temel olarak üye ülkelerin İçişleri ve Adalet Bakanları'nın çalışma grubudur. Schengen İşbirliği çalışmalarında olduğu gibi herhangi bir genel merkezi, bütçesi, sekreteryası ve sürekli personeli olan bir kuruluş değildir. TREVI, pratik bilgilerin, tecrübelerin ve girişimlerin tartışıldığı ve paylaşıldığı gizli toplantılar etrafında şekillenir. İlk yıllarında terörle mücadele ve güvenlik konularında yoğunlaşmıştır.¹⁰⁸ TREVI grubunun amaçları; bilgi değişimi ve paylaşımı, tecrübe değişimi ve paylaşımı, metot ve tekniklerin değişimi ve paylaşımı ve üst düzeyde bir işbirliği için iyi bir personel ilişkileri ve iletişiminin sağlanmasıdır.

¹⁰⁷ http://www.terror.gen.tr/turkce/ab_karsit/trevi2.html (05.09.2002)

¹⁰⁸ EGM Terörle Mücadele Daire Başkanlığı İnternet Sitesi, "AB ve Terör Karşıtı Yapılanmalar", http://www.terror.gen.tr/turkce/ab_karsit/index.html

Geçen yıllar içerisinde özellikle 1985 yılında Roma’ da yapılan bakanlar toplantısında, diğer bazı polis konularında da işbirliğinin genişletilmesine karar verilmiştir. Bu yüzden TREVI-1 Terörle Mücadele konusunda, TREVI-2 Polis Eğitimi, Teçhizat ve Teknoloji, TREVI-3 Organize Suçlar, TREVI-4 Nükleer Santrallerin Güvenliği ve TREVI-5 ise EUROPOL üzerinde yapılan çalışmalar ile ilgilidir. TREVI adı altında 1986 yılından günümüze altı ayda bir olmak üzere düzenli olarak aşağıdaki belirtilen düzeylerde oturumlar yapılmaktadır.

- a) Çalışma Grupları (TREVI I, II, III, IV, V, VI)
- b) AD-HOC Çalışma Grupları (TREVI 1992 ve Europol)
- c) Üst rütbeli memurların oluşturduğu komisyon
- d) Bakanlar düzeyinde oturumlar.

Tüm düzeylerde başkanlık, altı ay süre ile Avrupa Konseyi’ndeki sıralamaya göre değişik ülkelerce yürütülür. Yalnızca AD-HOC Europol Çalışma Grubu içindeki danışmanlık komisyonları faaliyetlerini İngiltere’nin başkanlığı altında yerine getirir.¹⁰⁹

INTERPOL’ün varolduğu bir ortamda TREVI Grubu adı altında yeni bir örgütün kurulmasının nedeni, INTERPOL’ün bu konularla alakalı hassas verileri değerlendirmesine karşı duyulan güvensizliktir.¹¹⁰ TREVI işbirliğinin genel amacı, ulusal hukuk sistemlerinin değişkenliğinden, Polis ve Güvenlik Teşkilatlarının yapısından ve ceza muhakeme makamlarının sorumluluklarından dolayı ortaya çıkan problemlerin çözümünü araştırmaktır.¹¹¹

Genel olarak, Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında suçla mücadele alanında adli ve polis işbirliğine imkan sağlayan şu beş işbirliği kanalından bahsetmek mümkündür:

- 1) Evrensel düzeyde en geniş üye sayısına sahip INTERPOL Teşkilatı,
- 2) Örgütlü suçun bulunduğu dair somut belirtiler içeren ve iki veya daha fazla Üye Devleti etkileyen ve terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ile diğer uluslararası ağır suç tiplerinin önlenmesinde ve bunlarla mücadelede AB üyesi devletlerin kanun uygulayıcıları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine destek sağlamak üzere kurulan EUROPOL,

¹⁰⁹ http://www.terror.gen.tr/turkce/ab_karsit/trevi3.html (05.09.2002)

¹¹⁰ <http://www.cas.sc.edu/socy/faculty/deflem/zinterpolterror.html> (05.09.2002)

¹¹¹ http://www.terror.gen.tr/turkce/ab_karsit/trevi4.html (05.09.2002)

- 3) Sınırların kaldırılarak malların, bireylerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımının sağlanması neticesinde ortaya çıkan güvenlik açığını en aza indirmek üzere kurulmuş SIS'nin ulusal düzeydeki işlemlerinin hızlı ve sürekli değişimini temin ederek otomatik arama prosedürleri ile bütün bu hizmetlerin sağlıklı işleminin sağlamak üzere her bir Schengen üyesi ülkede merkezi yapı içinde yer alan ve merkezi sorumluluğa sahip, 7 gün 24 saat hizmet veren SIRENE Ofisleri,
- 4) İkili ve çok taraflı (bölgesel) işbirliği anlaşmalarının sağladığı imkanlar dahilinde gerçekleştirilen işbirliği çalışmaları,
- 5) İrtibat Görevlileri

Bu çalışma kapsamında, ulusal düzeyde örgütsel yapılanması bulunan INTERPOL, SIRENE Ofisleri hakkında genel bilgiler verilecek, bu kurumlardan tez çalışmamızın ana konusunu teşkil eden Avrupa Polis Teşkilatı, Europol'ü ise ayrı bir bölüm halinde daha ayrıntılı olarak ele alacağız.

1.3.3.ULUSAL DÜZEYDE ÖRGÜTSEL YAPILANMASI BULUNAN ORGANİZASYONLAR / YAPILAR

1.3.3.1. İNTERPOL

Uluslararası boyutlardaki suç ve suçlularla daha etkili, sürekli ve süratli bir şekilde mücadele edebilmek amacıyla ülkeler arasında ortak bir polisiye işbirliği mekanizmasının oluşturulması düşüncesiyle ortaya çıkan İnterpol, Birleşmiş Milletlerden sonra en büyük uluslararası kuruluştur.¹¹² Uluslar arası suç ve suçluları engellemek ve suçluların adalet önüne çıkarılmasını sağlamak gibi iki farklı rolü bulunan Interpol, şüpheli kişiler ve faaliyetleri hakkında üye ülkelerden bilgi toplar, bunları analiz ederek zamansal ve sistematik bir biçimde tasnif ederek depolar ve gerekli yerlere iletir.

Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (I.C.P.O.– International Criminal Police Organization) olarak adlandırılan İnterpol'ün, ilk olarak 1914 yılında Monako'da 14 ülkenin polis ve yargıçlarının katılımıyla düzenlenen 1.Uluslararası Kriminal Polis Kongresi ile temelleri atılmıştır. 1923 yılında 20 ülkenin katılımıyla Viyana'da 2. Uluslararası Polis Kongresinde "Uluslararası Kriminal Polis Komisyonu" kurulmuş ve 10 maddelik ilk Teşkilat Tüzüğü'nün kabul edilmesi ile Interpol resmi bir statü kazanmıştır. 1923 – 1938 yılları

¹¹² <http://www.egm.gov.tr/interpol/turkce/tanitim.htm> (26.06.2004)

arasında faaliyet göstermiş olan Uluslararası Kriminal Polis Kurulu'nun yerini almış olan INTERPOL, 1946 yılında kurulmuştur.¹¹³ 1956 yılında ise "uluslar arası polis komisyonu" olan adı Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı olarak değiştirilerek kısaca İnterpol kısaltması kullanılmaya başlamıştır. İnterpol'ün merkezi, 1989 yılında Fransa'nın Lyon şehrine taşınmış olup faaliyetlerine halen orada devam etmektedir.¹¹⁴ Günümüzde ise Genel Merkezi Fransa/Lyon'da bulunan Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı – Interpol 184 üye ülkesiyle Birleşmiş Milletlerden sonra dünyanın en büyük uluslar arası örgütüdür. Teşkilat üye ülkelerin senelik katkılarıyla finanse edilmekte ve bu miktar senede toplam 30 milyon Euro'yu bulmaktadır. 2001 yılı rakamlarına göre Interpol Genel Sekreterliği 54 ülkeyi temsil eden 384 personele iş vermiş, aynı yıl yaklaşık 1400 kişi Interpol bildirimleri sonucunda tespit edilerek tutuklanmıştır. INTERPOL'ün dört temel organı bulunmaktadır. Bunlar; 1) Genel Kurul, 2)İcra Komitesi, 3) INTERPOL Genel Sekreterliği ve 4) Üye ülke Milli Merkez Büroları (Birimleri)¹¹⁵

INTERPOL başlangıçta uluslararası gönüllü bir kuruluş olmasına rağmen, 1971 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Ekonomik ve Sosyal Konseyi ile imzalanan 14 nolu belge ile devletlerarası bir teşkilat statüsü kazanmıştır. Bu tarihten itibaren BM'in bütün bölümleri INTERPOL ile devletlerarası bir kuruluş olarak ilişkilerini sürdürmüş, 15 Ekim 1996 tarihinde INTERPOL'e gözlemci statüsü verilmiştir.¹¹⁶ INTERPOL, uluslararası suç ve suçlu ile mücadeleyi daha etkin bir hale getirmek için BM Suç Önleme Merkezi, Dünya Gümrük Teşkilatı (WCO), FBI, EUROPOL, Uluslararası Havacılık Teşkilatı, Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) gibi teşkilatlarla sürekli işbirliğinde bulunma azmindedir. Bu çerçevede, söz konusu uluslararası teşkilatlarla işbirliğini kolaylaştırmak ve güçlendirmek için ikili anlaşmalar imzalamaktadır.¹¹⁷

INTERPOL'ün mali kaynakları Teşkilat Tüzüğü'nün 38. maddesinde belirtildiği üzere üye ülkelerin yıllık aidatları ile İcra Komitesi'nce kabul edilen hediye, hibe, gayrimenkul ve her türlü yardımlardan oluşmaktadır.¹¹⁸ INTERPOL Ana Tüzüğü'nün 32. Maddesinde; "Uluslararası polisiye işbirliğini gerçekleştirmek için her üye ülke, Milli Merkez Bürosu olarak çalışacak bir organ kurar. Bu organ, ülke içindeki çeşitli birimler arasında diğer ülke

¹¹³ George Bruce and Watson Timothy, "International Terrorism After 1992 ", Y. Alexander and Dennis A.Pluchinsky (Ed.), **European Terrorism: Today & Tomorrow**, Virginia: Brassey'S Inc., 1992, s.186.

¹¹⁴ <http://www.egm.gov.tr/interpol/turkce/tarihce.htm> (26.06.2004)

¹¹⁵ www.egm.gov.tr/INTERPOL

¹¹⁶ A/LES/51 sayılı Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararı

¹¹⁷ <http://www.INTERPOL.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

¹¹⁸ <http://www.INTERPOL.int/Public/ICPO/LegalMaterials/constitution/constitutionGenReg/constitution.asp>

Milli Merkez Büroları ile INTERPOL Genel Sekreterliği arasında irtibatı sağlar.”¹¹⁹ denilmektedir. Bu vesile ile 1930 yılında INTERPOL’e üye olan ülkemiz de **Türk Milli Merkez Bürosu’nu (Birimini)** kurmuştur.¹²⁰

INTERPOL Tüzüğü’nün 1. maddesi, Uluslararası Kriminal Polis Kurulu’nun bundan böyle Uluslararası Kriminal Polis Örgütü olarak anılacağını öngörmektedir.¹²¹ Öte yandan, örgütün amaçları ise yine tüzüğün 2. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir :

a) Uluslararası İnsan Hakları Bildirisi çerçevesinde ülkelerin adli polis yetkilileri arasında, yürürlükteki ulusal yasaları kapsamında en geniş şekilde yardımlaşmayı sağlamak,

b) Adli suçların önlenmesi ve izlenmesi konusunda etkin bir biçimde çalışacak kurumları kurmak ve geliştirmek.

Anlaşılacağı üzere INTERPOL’ün temel rolü, üye ülkelerin ilgili polis mercileri arasında bir iletişim kanalı olmaktır. INTERPOL’ün görevi uluslararası suçları araştırmak ve soruşturmak değil, sadece bunların araştırılmasında aracılık yapmaktır.¹²² Sınır aşan suç örgütleri tarafından ülkeleri tehdit eden tehlikelere karşı koymak amacıyla kurulan ilk uluslararası polis teşkilatı İnterpol’dür. Vizyon olarak daha güvenilir bir dünya kurmayı amaçlayan İnterpol, bu bağlamda da suçla mücadelede uluslararası verimliliği arttırmayı hedeflemiştir. Geniş bir küresel polis iletişim sistemine ve kriminal veritabanına sahip olan İnterpol, bu hedeflerini gerçekleştirmek için araç olarak, küresel perspektifte istihbarat alışverişini ve uluslararası işbirliğini kullanmaktadır.¹²³

İnterpol’ün özellikle kamuoyunda da dikkatle izlenen en önemli görevlerinden biri yayınladığı bültenlerdir. İnterpol’ün çıkardığı bu bültenlerle bir taraftan suç ve suçlularla mücadelede iletişim ve işbirliği oluşturulmakta, diğer taraftan da kimliği belirsiz cesetlerin kimliğini tespiti ve kayıp şahısların teşhisine çalışılmaktadır.

Örgütlü suçlarla mücadelede uluslararası polis işbirliğinin gerekli olduğunu, organize suç örgütlerinin değişik türde suçlarla karşımıza çıktığını belirten İnterpol, bu suç gruplarının

¹¹⁹ <http://www.INTERPOL.int/Public/ICPO/LegalMaterials/constitution/constitutionGenReg/constitution.asp#gp>

¹²⁰ www.egm.gov.tr/INTERPOL/

¹²¹ INTERPOL tüzüğü için bkz: Mehmet Genç, **Birleşmiş Milletler ve Uzmanlık Örgütleri Mevzuatı**, I. Cilt. Bursa: Ezgi Kitapevi, Mart 1991, ss. 606–612.

¹²² Bruce George and Timothy Watson, “ International Terrorism After 1992 ”, Y. Alexander and Dennis A.Pluchinsky (Ed.), **European Terrorism: Today & Tomorrow**, Virginia: Brassey’S Inc., 1992, .s. 187.

¹²³ <http://www.interpol.int/Public/Icipo/default.asp> (10.08.2005)

operasyonları, hareketleri ve faaliyetleri konusunda üye ülkelerin işbirliği içinde dikkatli olmaları gerektiğini ifade etmiştir. Ancak görüldüğü üzere İnterpol'ün çalışmaları genel olarak suç ve suçlularla mücadeleyi hedef almıştır. Bu nedenle Avrupa'daki polis işbirliğinin geliştirilmesinde İnterpol'ün etkisi sınırlıdır. Ayrıca çalışmalara daha etkili bir boyut kazandırabilecek bölgeselleşme önerilerine İnterpol'ün anayasal konumu izin vermemektedir. İnterpol daha çok orta seviyede sınırlı bir işbirliği yapmakta olup İnterpolle makro seviyede daha büyük, daha etkili bir işbirliğinin geliştirilmesi oldukça zordur.¹²⁴ Ayrıca İnterpol'ün karar mekanizmalarının bağlayıcı kararlar alamaması nedeniyle ulus devletleri ve bunların polis teşkilatlarını zorlayamamaktadır.¹²⁵

İnterpol'e üye her ülke polis teşkilatının, İnterpol Genel Sekreterliği, üye ülke polis teşkilatları ve ilgili diğer uluslararası kuruluşlarla temas ve işbirliğini sağlayan birimleri vardır. Bu birimler bulunduğu ülkede tüm güvenlik birimlerinin yanı sıra, gümrük, kara, hava, deniz hudut kapıları, idari ve mali kuruluşlarla çalışır. Türk Polis Teşkilatının İnterpol nezdinde temsil edildiği birim, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı İnterpol-Europol-Sirene Daire Başkanlığıdır.¹²⁶ 2005 yılında Berlin'de düzenlenen 74. INTERPOL Genel Kurul'da alınan kararla Buhan (Bhutan) Krallığı ve Türkmenistan'ın da üyeliğiyle birlikte üye sayısı 184'e ulaşan İnterpol'e Atatürk'ün imzasını taşıyan 8 Ocak 1930 tarih ve 8761 sayılı kararname ile üye olan Türkiye o tarihten itibaren de İnterpol içerisinde aktif olarak yerini almıştır.¹²⁷

Bazı olumsuzluklara rağmen INTERPOL, Avrupa'daki polis ve güvenlik güçlerinin anti-terörist stratejilerinde işbirliği yapmalarını olanaklı kılan önemli bir platform konumundadır. Bugün Avrupa kıtasındaki tüm ülkelerin üyesi olduğu örgütün Avrupa meseleleri ile ilgilenen ve merkezleri Lyon'da bulunan bir "Bölgesel Avrupa Meclisi", bir "Avrupa Komitesi" ve bir de "Avrupa Bürosu" bulunmaktadır.¹²⁸ Uluslararası suçların değişen yapıları ve birbirleriyle bağlantılı hale gelmeleri nedeniyle global bir sorun haline gelen suçla mücadele çalışmaları uluslar arası bir örgüt olan INTERPOL'e duyulan ihtiyacı arttırmıştır.

¹²⁴ Polis İçin Avrupa Birliği El Rehberi, İzmir Emniyet Müdürlüğü, s. 19.

¹²⁵ Karl-Heinz KIND, Interpol temsilcisi, Kültürel Haklarla İlgil Suçlar Konulu Eğitim Semineri, Macaristan/Budapeşte, 7-10 Haziran 2005, http://www.kulturturizm.gov.tr/portal/bakanlik_tr.asp?belgeno=57883

¹²⁶ <http://www.egm.gov.tr/interpol/turkce/turkint.htm> (23.03.06)

¹²⁷ <http://www.egm.gov.tr/interpol/turkce/turkint.htm> (26.06.2004)

* Türk Milli Merkez Bürosu, INTERPOL resmi dillerinden İngilizce ve Fransızca dillerinde hizmet vermekte ve yazışma yapmaktadır

¹²⁸ Chalk Peter, "West European Terrorism and Counter Terrorism", Palgrave Macmillan Yayınları, İngiltere, 1996, s.125

INTERPOL, uluslararası suçlara karşı dünya çapında etkin bir biçimde faaliyet göstermeye çalışan ve bu anlamda da en geniş bir faaliyet alanı bulunan uzmanlık örgütüdür. 10 Haziran 1928 tarihinde Bern/İsviçre’de yapılan INTERPOL Genel Kurul Toplantısı’nda temsil edilen ülkemiz, daha sonraki gözlemci sıfatıyla katıldığı bir kaç toplantıya müteakip resmi olarak, ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk’ün imzasını taşıyan Kararname ile İnterpol Teşkilatı’na üye olmuştur.¹²⁹ Daha öncede belirtildiği gibi INTERPOL üyesi olarak uluslararası alanda adli ve polis işbirliğinde bulunmak için, en önemli adımlardan birisi bir milli merkez bürosunun kurulmasıdır. Bu çerçevede, ülkemizde de ulusal düzeyde koordine ve işbirliğini sağlayarak, INTERPOL çalışma dillerinden en az birindeTürk Milli Merkez Bürosu (Birimi) kurulmuştur.* Bu hizmeti yürütmek üzere, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan INTERPOL-EUROPOL-SIRENE Dairesi Başkanlığı görevlendirilmiştir. Ulusal yetkili bu birim aracılığıyla Türk kanun uygulayıcıları, INTERPOL Genel Sekreterliği ve/veya INTERPOL’e üye ülkelerle işbirliğinde bulunabilmekte ve karşılıklı bilgi değişimi yapabilmektedirler.

1.3.3.1.1.İTERPOL’E YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Evrensel nitelikte olan ve bu kadar geniş bir ülke yelpazesine sahip INTERPOL, üye ülkelerin siyasi yapılanmaları, hukuki altyapıları, suç tanımlamaları gibi bir çok alandaki farklılıklar sonucu üye ülkelerin beklenti ve ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaz hale gelmiştir. Özellikle de gelişmiş ülkelerdeki demokratikleşme ve hukuk alanındaki gelişmeler karşısında gelişmekte olan ülkelerin buna ayak uyduramaması nedeniyle bu devletler arasındaki siyasi ve hukuki farklılıklar iyice belirginleşmiştir. Bütün bu farklılıklar sonucu özellikle Avrupa Birliği gibi bölgesel ihtiyaçlar sonucu ortaya çıkan ve her geçen gün gelişen ve genişleyen, belirlenen ortak amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik işbirliği alanlarını geliştiren yeni oluşumlarda, teknik ve hukuki altyapısı daha güçlü polis işbirliğinin sağlanmasına yönelik bölgesel oluşumlar ortaya çıkmıştır.¹³⁰ Son yıllarda birçok ülkede büyük çaplı terörist saldırıların düzenlenmesi nedeniyle, terörizmin bütün ülkeleri tehdit eder hale gelmesi, günümüzde pek çok ülkenin terör örgütü üyesi olmayı suç saymaya başlamasına neden olmuştur. Bunun neticesinde de INTERPOL, politikasını değiştirerek teröristler hakkında sadece terör örgütü üyesi olmaktan dolayı uluslararası seviyede arama ve yakalama bülteni olarak bilinen INTERPOL Kırmızı Bülteni’ni yayınlamaya başlamıştır. Yine de Interpol tüzüğü’nün 3. maddesi, özellikle terör konusu başta olmak üzere bir takım kısıtlamalar

¹²⁹ 08.01.1930 tarih ve 8761 sayılı Kararname

¹³⁰ İlkar,a.g.e., s.24

getirmektedir. Bu madde örgütün siyasal, askeri, dinsel ya da ırksal karakterli çalışmalar yapmasına veya bu tip bir fonksiyon üstlenmesini kesinlikle yasaklamaktadır. Örgüt, ilgili madde uyarınca, bu tip meselelere karışmayacak veya bunları soruşturmayacaktır. Uzun yıllar boyunca bu madde, INTERPOL'ün terörizme karşı mücadelesine engel olmuştur. Öte yandan, 3. madde dahilinde terörizmin siyasal nitelikli bir suç olarak görülmesi nedeniyle, terörizmle fazlaca ilgilenilmemesi, buna karşın diğer suçlar üzerindeki vurgunun güçlendirilmesi ve böylesi bir taahhüdün ön görülmesi terörizme meşru bir alanmış gibi bakıldığı yönünde çeşitli değerlendirmelerin yapılmasına yol açmıştır.¹³¹ Sonraki dönemlerde özellikle terörizm başta olmak üzere bir çok olumlu kararlar alınmasına rağmen INTERPOL tarafından alınan kararların hukuki anlamda bir bağlayıcılığının bulunmaması nedeniyle, üye devletler üzerinde herhangi bir etki yaratmaktan uzaktır. Zira, uygulamada üye ülkelerin kendi çıkarları yönünde hareket ettikleri görüldüğü gibi terörizme yakın olan, sempati duyan ya da destekleyen kimi ülkelerin işbirliğine yanaşmadıkları da görülmektedir.¹³²

Tüm girişim ve kararlara rağmen, INTERPOL'ün uluslararası terörizmle mücadele konusu başta olmak üzere, rolü ve konumu ciddi biçimde eleştirilmektedir. Avam Kamarası'nın Avrupa Toplulukları içerisindeki polis işbirliğini araştırmak üzere oluşturmuş olduğu Seçme Komite, yapmış olduğu bir araştırmada INTERPOL'e yönelik şu eleştirileri getirmektedir:

- ✓ İstenilen bilgilere cevap verme hızının düşüklüğü,
- ✓ Öngördüğü bürokratik formalite ve prosedürlerin karmaşıklığı,
- ✓ Güvenlik düzeyinin zayıflığı¹³³

Bu komite tarafından yapılan başka değerlendirmede ise, INTERPOL personelinin tasnif edilmiş bilgileri koruma konusunda yeterli deneyime sahip olmadığı, zorunlu nitelikteki bir takım güvenlik gereksinimlerinin bile eksik olduğu ve bu çerçevede de bazı üye devletlerin politika ve motivasyonlarının en azından söylemsel boyutta olduğu belirtilmiştir.¹³⁴ Esasında INTERPOL'e yönelik eleştiriler iki temel noktada toplanmaktadır;

¹³¹ Sezgin Kaya, Avrupa Birliği'nde Uluslar arası Terörizmle Mücadele Alanında İşbirliği, Uludağ Ün. Sos.Bil.Ens. Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2002, s. 90

¹³² Richard Clutterbuck, "Terrorism, Drugs and Crime In Europe After 1992", Routledge Yayınları, London, 1990, s.119

¹³³ Bruce George, Timothy Watson, a.g.e., s.130

¹³⁴ Chalk Peter, "West European Terrorism and Counter Terrorism", Palgrave Macmillan Yayınları, İngiltere, 1996, s.131

birincisi ele alınan sorunların tanımına yönelik şekli eleştiriler, ikincisi ise örgüt bünyesindeki güvenlik düzeyinin düşüklüğüdür.¹³⁵

Tüm bu olumsuzluklara rağmen INTERPOL, polisin ve diğer güvenlik güçlerinin anti-terörist stratejilerinde işbirliği yapmalarını olanaklı kılan önemli bir forum konumundadır. Bu bağlamda örgüt, EUROPOL'ün varlığına rağmen Avrupa için de büyük öneme sahiptir. Zira örgüt, aynı zamanda Avrupa'da polisiye işbirliğine yönelik en eski örgüt olma özelliği de taşımaktadır.¹³⁶ Uluslararası suçların giderek değişen doğaları, birbirleri ile giderek daha da bağlantılı hale gelmeleri ve bu haliyle küresel bir soruna dönüşmüş olmaları, küresel ölçekte faaliyet gösteren bir uluslararası örgüt olarak INTERPOL'e duyulan ihtiyacı arttırmaktadır.

1.3.3.2. SCHENGEN VE SİRENE OFİSİ

1.3.3.2.1. Shengen konvansiyonu

Avrupa Topluluğu kurucu antlaşması olan Roma Antlaşması'nın 2. maddesinde “dolaşımın dört özgürlüğü” olan malların, hizmetlerin, sermayenin ve kişilerin serbest dolaşımı olmak üzere dört alanda serbest dolaşımın oluşturulması öngörülmekte olup bunlar topluluğun amaçları arasında belirtilmektedir. Avrupa ortak pazarının oluşturulabilmesi için çok önemli olan bu dört özgürlüğün gerçekleştirilebilmesi için serbest dolaşımın önündeki fiziki, teknik ve mali engellerin kaldırılması gerekir. Bu amaçla öncelikle üye ülkelerin kendi ulusal sınırlarında gerçekleştirdiği sınır kontrollerinin (pasaport, bagaj ve polis kontrolleri) kaldırılması gerekmektedir.¹³⁷ İkinci olarak ulusal mevzuatın serbest dolaşımı sağlayacak biçimde topluluk mevzuatına uyumlaştırılması gerekmektedir.¹³⁸ Serbest dolaşımın gerçekleştirilebilmesi için sınır kontrollerinin kaldırılması yada en azından aşamalı olarak azaltılması gerekecektir. Ancak kişilerin serbest dolaşımlarıyla birlikte Avrupa'da ortaya çıkacak tehdit algılamaları ve güvenlik problemleri nedeniyle alınması gereken tedbirler ve yapılması gerekli düzenlemelerle ilgili başlıca iki görüş ortaya çıkmıştır;

- Birinci görüşe göre grup serbest dolaşımın sadece üye devlet vatandaşları için geçerli olması gerektiğini, üye olmayan devletlerin uyruklarının denetlenmesi için Avrupa

¹³⁵ Chalk Peter ,a.g.e, s.130

¹³⁶ John Benyon, “Policing the European Union: The Changing Basis of Cooperation on Law Enforcement”, International Affairs (Royal Institute of International Affairs), Volume 70, Issue 3, Jul., 1994, s. 505.

¹³⁷ Karluk Rıdvan, “Avrupa Birliği ve Türkiye”, Beta Basım ve Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998, s.32

¹³⁸ a.e., s.33

Birliği üyesi ülkelerin kendi aralarındaki sınır denetimlerine devam etmesini savunuyordu.

- Diğer görüşe sahip olanlar ise artık Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki sınırlarda bir denetime gerek kalmadığını savunmaktaydı¹³⁹

Bazı Avrupa Devletleri ise genel anlamda devletlerin sınır kontrollerinin kaldırılması yerine yeni güvenlik yapılarının kurulmasını öneriyor aksi halde uluslar arası suçlarla mücadelede bazı olumsuzlukların ortaya çıkacağını belirtmiştir. Örneğin; dönemin İngiltere Başbakanı Thatcher 1988 yılında Bruges’de yaptığı bir konuşmada; 1992 yılına kadar iç pazarın oluşturulması fikrini, genişletilmiş tüketici tercihleri ve yatırımlarının teşviki açısından desteklediğini belirtmiş, ancak sınır kontrollerinin tamamen kaldırılmasının vatandaşların korunmasına yönelik bir takım tehlikeleri de beraberinde getireceğine dikkati çekmiştir. Zira Thatcher ’a göre, sınırların kaldırılması ile birlikte uyuşturucu kaçakçılıkları, kaçak işçiler ve teröristlerin de serbest bir biçimde dolaşımı sağlanmış olacaktır. Bu önlenemediği sürece de sınırların kaldırılması fikrine destek vermeyeceğini ifade etmiştir.¹⁴⁰

Serbest dolaşım ile birlikte ortaya çıkacak sorunların giderilmesi amacıyla dış sınır kontrollerinin güçlendirilmesi gerektiği öne sürülmüş ve bunun gerçekleşmesi için de üye devletler kendi aralarında ortak bir takım normlar oluşturmaya yönelmişlerdir. İltica ve göç politikalarının yeniden belirlenmesi ve bu alanlarda ortak hareket edilmesi gibi konular bu açıdan değerlendirilebilecekler arasındadır. Diğer taraftan, iç sınırların kaldırılması fikri, sonuçta bir takım risklerle birlikte bir takım ihtiyaçları da beraberinde getirmektedir. Bu ihtiyaçların başında da işbirliği yapmayı kolaylaştıracak kurumların oluşturulması gelmektedir.

Ortak pazara ulaşılması için serbest dolaşımın sağlanması gerekir. Ancak onun sağlanabilmesi için gerekli olan iç sınırların kaldırılması konusunda üye devletlerin bir uzlaşmaya varamamış olması, bir takım devletlerin bu alanda entegrasyon sürecinden bağımsız olarak iş birliği yapmalarına neden olmuştur. Konuyla ilgili tartışmaları karara bağlamak ve üye ülkeler arasında gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla 14 Haziran 1985 tarihinde Almanya, Fransa ve Lüksemburg’un sınırlarında yer alan Schengen kasabasında Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg devletleri Schengen Antlaşması’nı imzalayarak Avrupa bütünleşmesi için çok önemli bir adım attılar. Schengen anlaşması hem kapsamı hem

¹³⁹ AB Adalet ve İçişleri Politikası, s. 5.

¹⁴⁰ Sezgin, a.g.e, s. 126

de öngördüğü tedbirler itibariyle o döneme kadar atılmış ilk ve en ileri adımdır. Ancak, Schengen, entegrasyon süreci dışında sürece paralel bir biçimde gelişmiştir. Görüldüğü üzere Schengen anlaşması, Avrupa tek senedinin ortak pazara ilişkin olarak öngördüğü tarih olan 1992 yılından daha önce gerçekleşmiştir. Shengen'in ilk bölümü malların ve hizmetlerin serbest dolaşımıyla alakalı olup kısa vadeli bir takım tedbirler öngörmektedir ve 1 Ocak 1986'da yürürlüğe girmiştir. İkinci bölüm ise kişilerin serbest dolaşımıyla alakalı olup uzun vadeli önlemleri içermektedir. SCHENGEN anlaşmasının asıl amacı buna imza koyan ülkeler arasında ulusal sınırları kaldırmak ancak bu sınırları kaldırırken de bir takım tedbirleri ortaya koymak olmuştur. [Schengen anlaşması](#), bu ülkelerin ortak sınırlarındaki denetimlerin yumuşatılmasına ve uzun vadede bu denetimlerin tamamen kaldırılarak dış sınırlara kaydırılmasına yönelik bir anlaşmadır. Schengen anlaşmasının arkasındaki temel düşünce, Tek Senet'le karara bağlanan mal ve kişilerin serbest dolaşımı ve bu kapsamda sınır kontrollerinin kaldırılmasıyla ilgilidir. İç güvenlik konusu ise tek senet anlaşmasında yer almamıştır.

AB'nin iç güvenlik konusunda attığı ilk önemli adım, Almanya ve Fransa öncülüğünde 1985'te Schengen Anlaşması'nın imzalanmasıdır. Alman ve Fransız polis teşkilatları, sınır kontrollerinin kalkmasıyla önemli denetleme olanaklarından birinin yok olacağını, sermaye, hizmet, mal ve kişilerin yanı sıra, mafya teşkilatı ve uyuşturucunun da serbest dolaşıma gireceğini görerek harekete geçmiştir. Schengen, bugünkü şeklini 90'lı yıllarda almıştır. Shengen müzakereleri sırasında ortaya çıkan asıl güçlük, anlaşmaya taraf olan ülkelerin hukuk kuralları ve uygulamalarının uyumlaştırılması sorunu olmuştur. Bunun yanı sıra silahların kontrolü, şüphelilerin ve teröristlerin sınırlardan geçişi esnasında sıcak takibi, gözetim alma, ulusal polis birimlerinin bilgisayar veri tabanı ile birbirine bağlanması, polisiye bilgi değişimi ve istihbarat birimleri arasındaki işbirliği ve iletişim ve adli işlemler gibi konular da sorun teşkil etmiştir. Üye devletlerin bu konularda bir takım anlaşmazlıkları bulunmaktaydı. Örneğin Fransa ve Belçika'da silah elde etmek daha kolaydı ve bu durum Hollanda'yı kaygılandırmaktaydı. Öte yandan Hollanda'daki hafif uyuşturucuların kullanımına karşı gösterilen ılımlı tavır da Almanya'yı kaygılandırmaktaydı. Hem uyuşturucular, hem de silahlar konusundaki bu serbestlik ise İngiltere'yi kaygılandırmaktaydı. Yine o dönemde, Danimarka'nın AB üyesi olmayan Nordik ülkelerle sıkı ilişkileri yada İsviçre ile sınırları olan Almanya, Fransa, İtalya gibi AT üyesi ülkelerin bu ülkeyle olan özel ilişkileri sorun yaratan diğer hususlardır. (Nordik ülkeler; İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya gibi İskandinav ülkelerini kapsar.) Bu ve buna benzer sorunlar nedeniyle Schengen anlaşmasının

uygulanmasında bir takım gecikmeler olmuştur. 15 Haziran 1985 tarihinde Shengende varılan mutabakatın uygulanması ise daha sonra imzalanan bir konvansiyonla olmuştur. Shengen anlaşmasını tamamlayıcı nitelikteki bu konvansiyon, anlaşmanın imzalandığı tarihten beş yıl sonra haziran 1990'da imzalanmış olup kesin olarak 1 Ocak 1993'te yürürlüğe girmiştir. Bu konvansiyona shengen-II veya shengen ek anlaşması diyenler de olmuştur. Bu konvansiyonla ilk anlaşmaya açıklık getirilmeye çalışılmıştır.¹⁴¹

Ortak pazara ulaşılması amacıyla gerekli olan iç sınırların kaldırılması konusunda üye devletlerin ortak bir fikir birliğine varamamış olması, bir takım devletlerin bu alanda entegrasyon sürecinden bağımsız olarak işbirliği yapmalarına neden olmuştur. Danimarka Konvansiyon'un kimi maddelerini kabul etmemiş, Fransa Konvansiyon'un sığınma hakkı konusunda güçlükler doğurduğunu öne sürerek uygulamayı dondurmuş, Büyük Britanya ve İrlanda ise ada ülkeleri olmalarının da verdiği psikoloji ile Konvansiyon'u hala onaylamamışlardır¹⁴². Ancak buna rağmen Avrupa Birliği üyesi olmayan iki ülke, Norveç ve İzlanda, Schengen Konvansiyonu'na dahil olmuşlardır.

Schengen anlaşması ile üye ülke topraklarının kendi aralarındaki sınırların kaldırılması ile oluşan alana [Schengen Alanı](#) denilmektedir. Söz konusu Anlaşma, Amsterdam Antlaşması ile Avrupa Birliği çerçevesine dahil edilmiş¹⁴³ ve adalet ve içişleri sütunu ile bağlantılı olarak Schengen Müktesebatını Avrupa Birliği çerçevesiyle bütünleştiren Protokol imzalanmıştır. Polis ve güvenlik alanında yapılan çalışmalar dört alt çalışma grubuna sahiptir ve bunlar sırasıyla; Yasadışı Uyuşturucular Grubu, Ateşli Silahlar ve Mühimmat Grubu, Yasadışı Göç Grubu ve Veri Değişim Grubu'dur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Schengen anlaşmasında dolaşımın dört temel özgürlüğünün sağlanması amaçlanmış olup bu doğrultuda en can alıcı nokta iç sınırlar tamamen ortadan kaldırılırken dış sınırların daha da güçlendirilmesine çalışılmıştır. Ancak sınırların kaldırılarak bireylerin serbest dolaşımı sağlanırken suç ve suç örgütlerinin de serbest dolaşımına imkan sağlayan bir yapı ortaya çıkacağından bu alanda doğacak boşluğun giderilebilmesi, adli, gümrük, ve polis makamları arasında karşılıklı işbirliğinin kurulması amacıyla 1995 yılından itibaren ortak bir bilgi sistemi olan Schengen Bilgi Sistemi (SIS-Schengen Information System) kurulmuştur.

¹⁴¹ AB'nin Adalet ve İçişleri Alanındaki Müktesebatı ve TR'nin Uyumu, s. 41.

¹⁴² Şeref Ünal, Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler Arasında İçişleri ve Adalet Alanlarında İşbirliği, s. 4.

¹⁴³ "Cooperation In the Field of Justice and Home Affairs", <http://ue.eu.int/jai/pres.asp>

26 Mart 1995 tarihinde fiili olarak uygulanmaya geçen Schengen Sözleşmesi ve bu hükümetler arası ortak uygulama Avrupa Birliği Kurucu Antlaşmalarından olan Amsterdam Antlaşmasının 1997’de imzalanmasıyla birlikte 13 ülkeyi içine alan (İngiltere ve İrlanda bu oluşumun dışında kalmayı istemiştir) bir yapıya dönüşmüş, İzlanda ve Norveç’in de katılımıyla schengen bölgesi uygulamasına katılan üye sayısı 15’e ulaşmış, 1 Mayıs 1999 yılında Avrupa Birliği hukukuna da dahil edilmiştir. [Schengen Konvansiyonu’nun](#) getirdiği düzenlemeler ile antlaşmaya taraf ülkeler aralarındaki tüm kara, deniz ve hava alanlarındaki sınır denetimlerini kaldırarak, sığınma ve vize politikalarında ortak bir tutum takınarak üye devletlerin dış sınırlarını güçlendirecektir.

1.3.3.2.2.SCHENGEN ANTLAŞMASINDA POLİS İŞBİRLİĞİ İMKÂN LARI

Amsterdam Antlaşması ile AB Müktesebatına dahil edilen Schengen Sözleşmesi’nin Polis ve Güvenlik başlıklı III. Bölümün 39-46. maddeleri ile düzenlenen polis işbirliğinin sağlanması, ilgili makamlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun desteklenmesi, iç ve dış sınırların geçişinde düzenlenen yeni uygulamalarda ortaya çıkan aksaklıkların en aza indirilmesi, Sözleşmesi’nin 95-100’üncü maddelerinde belirtilen ve SIS üzerinde kayıtlı Schengen kayıtlarının hızlı ve sürekli değişiminin sağlanması, polis, gümrük ve adli işbirliği taleplerinin karşılanması ve otomatik arama prosedürleri ile bütün bu hizmetlerin Sözleşmenin 126-130. maddelerinde belirtilen kriterler çerçevesinde sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla her bir Schengen üyesi ülkede merkezi yapı içinde yer alan ve merkezi sorumluluğa sahip SIRENE Ofisleri’nin kurulması öngörülmüştür. Kurulan bu yapılarla birlikte malların, bireylerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımına imkan sağlayan güvenli alanlar oluşturulması hedeflenmiş ve kolluk birimleri arasında daha etkin ve verimli işbirliği imkanları sağlanmıştır.¹⁴⁴

Schengen Antlaşması’nın polis işbirliği ile ilgili en önemli kısmı yedinci maddedir. Buna göre taraf devletler denetim ve kontrollerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak üzere karşılıklı olarak yakın işbirliği yapacaklardır. Devletler, özellikle bireylerin isimleri ile ilgili bilgileri hariç olmak üzere, ilgili bütün önemli bilgilerin değişimini yapmak, mümkün olduğunca kontrollerden sorumlu otoritelere verilen talimatları uyumlu hale getirmek ve kontrol noktalarındaki görevlilerin tek tip eğitimini ve hizmet içi eğitimini desteklemek zorundadır¹⁴⁵. Konvansiyon ayrıca suçluların takibi, karşılıklı yardımlaşma ve

¹⁴⁴ İlkar, a.g.e., s.96

¹⁴⁵ AB’nin Adalet ve İçişleri Alanındaki Müktesebatı ve TR’nin Uyumu, s. 43.

istihbarat alışverişi gibi konular hakkında da taraf devletlere yükümlülükler getirmiştir¹⁴⁶. Bu yükümlülüklerden bir tanesi de, “İmzacı devletler diğer bir imzacı devlet tarafından aranan birisini kendi topraklarına girerken ve çıkarken yakalama ve iade etme” hususlarıdır. Yani taraf devletlerden birisinin aradığı birisini diğer taraf devletler de arayacaktır. Ancak suçluların ortak takibi veya yakalanıp iade edilmesini ön gören bu tedbirler, iç sınırların kaldırılmasıyla ortaya çıkan sorunların giderilmesi için tek başına yeterli olmayacaktır.¹⁴⁷ Konvansiyonun III. Başlık isimli kısmı tamamen polis ve güvenlikle ilgilidir. Bu kısımda taraf üyeler bir “suç sayılan eylemler” listesi kabul etmişlerdir. Suikast, tecavüz, kundakçılık, cinayet, taklitçilik, insan ticareti, ... vb. eylemler 40 (7). Madde ile suç sayılmıştır¹⁴⁸. Schengen üye ülkeleri arasında polis işbirliği kapsamında bilgi değişimini sağlayan ulusal irtibat biriminin kısaltılmış adına **SIRENE** denilmektedir.

Özgürlükle güvenliği dengelemek için, serbest dolaşımı sağlayacak önlemler alınmıştır. Bunun içerisine organize suç ve terörizm gibi önemli sorunlarla mücadelede gerekli önlemlerin alınması, adli birimler, gümrük birimleri ve polis birimleri arasında koordinasyonun artırılması gibi konular da girmektedir. Bunu sağlayabilmek için de Schengen grup üyelerince bir takım önlemler benimsenmiştir. Bunlar;

- Mevcut sınır kontrollerinin yerini, dış sınır kontrollerine bırakması,
- Dış sınırlardan giriş çıkış kurallarının yeniden değerlendirilerek genel tanımlarının yapılması,
- Havaalanı ve limanlarda, Schengen Bölgesinde seyahat edenlerle, bu bölge dışından gelenlerin ayrılması,
- Kısa süreli vize ve giriş şartları ile ilgili kuralların uyumlaştırılması,
- Sınırların gözetimi konusunda ilgili birimler arasında koordinasyonun kurulması ve güçlendirilmesi,
- Bir ülkeden diğerine geçecek AB vatandaşı olmayanların, resmi bir beyanname bulundurmaları,
- Sığınmacılar için kuralların belirlenmesi (Dublin Anlaşması),
- Takip etmeme ve gözetim hakkının düzenlenerek tanımlamanın yapılması,
- Adli yargılamaların yerine getirilmesi ile ilgili bilgilerin daha hızlı değişimi ve daha hızlı iade sistemi kanalıyla adli işbirliğinin güçlendirilmesi,

¹⁴⁶ http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/schengen/fsj_police_schengen_en.htm

¹⁴⁷ Clutterbuck, a.g.e., s.125

¹⁴⁸ AB'nin Adalet ve İçişleri Alanındaki Müktesebatı ve TR'nin Uyumu, s. 43-44.

- Schengen Bilgi Sistemi'nin kurulması,

Görülmektedir ki Schengen anlaşması oluşan polis işbirliği çalışmaları, ilerleyen süreçte Europol'ün öncülüğünü yapmış, Avrupa polis işbirliğinin ilk temellerini oluşturmuştur. Schengen anlaşması bundan sonra yapılacak polis işbirliği çalışmalarına da cesaret oluşturmuştur.

1.3.3.2.3. SCHENGEN BİLGİ SİSTEMİ (SIS)

Schengen sözleşmesiyle birlikte kişilere serbest dolaşım hakkı ve seyahat özgürlüğü sağlanmıştır. Ancak sağlanan bu özgürlük ortamının aynı zamanda suçlulara da daha geniş bir hareket serbestisi sağlayacağı aşikardır. Schengen alanında bütün bu kaygıları gidermek amacıyla önleyici maksatlı sınır kontrolüne yarayan bir ortak haberleşme sistemi olan Schengen Bilgi Sistemi (SIS) kurulmuştur. İç güvenlik açısından Schengen antlaşmasının en önemli unsuru, önemli konularda güvenlik güçlerinin eşgüdümünü karara bağlayan ve bu kapsamda bilgi alışverişini öngören bir sistemin (SIS-Schengen Information System) 1995 yılında kurulmasıdır. Schengen bilgi sistemi SIS;

- Ülke kayıtlarının hızlı ve sürekli değişimini sağlamak,
- Kolluk kuvvetlerinin taleplerini karşılamak ve,
- Otomatik arama prosedürleri ile bütün bu hizmetlerin sağlıklı bir şekilde işlenmesini sağlamak üzere bir çarkın dişlisi gibi düzenlenmiş bir bilgisayar ağı üzerine kurulmuştur.¹⁴⁹

Schengen ülkelerince belirlenen makamlara otomatik arama prosedürleri vasıtasıyla üye ülke kayıtlarına giriş izni vermektir. SIS, ulusal polis ve adli yetkilileri içine alan bir sistemdir. Ancak SIS'in devreye girmesi bir takım yeni sorunları da birlikte getirmiştir. Bunlar;

- Üye devletler arasında suçluların iadesi,
- Aynı suçlara benzer cezaların uygulanması gereği ve
- Polisiye operasyonlar şeklinde sıralanabilir.

¹⁴⁹ Yiğit,Dilek, “Ankara Bütünleşme Sürecinde Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları”, Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, 2001 Ankara, s.83

Bu konularda enformasyon değişiminin öngörülmesi, üye devletler arasındaki farklılıkların da ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir.

Schengen kayıtları, hızlı ve sürekli bilgi alışverişini sağlayarak, polis ve adli işbirliği taleplerinin karşılanması ile iç ve dış sınır geçişlerindeki yeni düzenlemelerle baş edebilmek üzere oluşturulmuştur. SIS üzerindeki kayıtları, bu sebeple sade bir bilgi dosyasından daha çok, operasyonel ve tahkikata esas veri dosyasıdır da diyebiliriz. Sistem sayesinde, ilgili birimlerce yapılan kontrollerde, bilgi talebinde bulunanların kimlik ve bilgilerinin kontrol edilmesi kolaylaştırılır. Bilgi değişimleri belirlenen kriterler dahilinde şeffaf bir şekilde yapılır. Ülkelerin bilgi kullanımlarıyla ilgili bağımsızlıkları korunur (Her ülke, sözleşmede tanımlandığı üzere, yasal veya uygunsuz zeminlerde istenen bir bilgiye cevap vermeyi erteleyebilir ve karar verme gücüne sahiptir.) Her Schengen ülkesine, bilgisayar ortamında kişisel bilgilerin korunmasıyla ilgili kendi kanunlarını uygulama imkanı sağlar. Schengen Sözleşmesinde, SIS’de yer alacak bilgilerin detayları belirtilerek Avrupa Topluluğu kararları ve üye ülkelerin milli mevzuatları kapsamında bilgi değişimine yönelik işbirliği hedeflenmiştir.

Schengen Bilgi Sistemi ile birlikte, anlaşmaya taraf ülkeler arasındaki polis işbirliği mekanizması hızlı bir şekilde işletilerek bürokratik işlemler asgariye indirgenmiştir. Schengen Sistemi’ne dahil ülkeler arasındaki bilgi değişiminin sürekli sağlanması amacıyla, bir bilgi altyapı sistemi kurulmuştur. Üye ülkeler arasında 24 saat bilgi alışverişini sağlamaya yöneliktir.¹⁵⁰ Kuruluş dönemindeki aksaklıkları aşarak bir çok konuda etkin hale gelerek polis işbirliğine önemli katkılar sağlayan Schengen Bilgi Sistemi’nin veri tabanları sözleşmenin 95-100. maddelerinde şu ana kategorileri içermektedir;

- Tutuklanıp iade edilecek kişiler,(95. Madde),
- Schengen Alanı’na girmeleri yasaklanan üçüncü ülke uyrukları (md. 96),
- Yerlerinin bulunmasına çalışılan kayıp kişiler (md. 97),
- Yerlerinin belirlenmesi için adli otoritelerin önüne çıkması gereken tanıklar ya da kişiler (md. 98),
- Özel kontrollere tabi olan ya da takibe alınan kişiler ve araçlar (md. 99),
- Çalınan ya da kayıp olduğu bildirilen objeler (md. 100)¹⁵¹.

¹⁵⁰ İlkar, a.g.e., s.53

¹⁵¹ http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/schengen/fsj_police_schengen_en.htm

Schengen bilgi sistemi kapsamında merkezde bulunan bilgiler veya üye ülke terminallerinden girilen yeni bilgiler diğer üye ülkelerde bulunan terminallere dağıtılır. Merkezden girilen Sistem, uyuşturucu, insan ticareti gibi konularda da bilgi alışverişi için kullanılmakta ve güvenlik güçlerinin Avrupa çapında operasyonlarını kolaylaştırmaktadır. Ancak kurulmuş olan bilgi sistemi detaylı bilgilere sahip olmayıp, anahtar bilgileri barındırmaktadır. Bu nedenle herhangi bir ülke polisinin terminallerden yaptığı bir sorgulamanın olumlu çıkması durumunda, sorgulama ile ilgili ayrıntılı bilgilere ulaşılabilmesi amacıyla 7 gün-24 saat esasına dayalı olarak çalışan SIRENE Ofisleri kurulmuştur. Ülkelerin ulusal suçla mücadele birimleri SIRENE Ofisleri aracılığı ile, diğer ülke SIRENE Ofisleri ile irtibata geçmektedirler. SIRENE Ofisleri; III. Bölüm'de düzenlenen polis işbirliğinin sağlanması, makamlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun desteklenmesi, İç ve dış sınırların geçişinde düzenlenen yeni uygulamalarda ortaya çıkan aksaklıkların en aza indirgenmesi amacıyla kurulmaktadır.

Veri merkezi, CSIS, temel itibari ile kayıtların tutulduğu veritabanınının yönetiminden, devamlılığın, verilerin fiziksel ve manyetik güvenliğinden ve ülkeler arasında gerçekleşen iletişimin aksamadan yürütülmesinin temininden sorumludur. Bu noktada, veritabanında saklanmakta olan verilerle ilgili işlemlerden, sisteme giriş yapan ülke sorumludur. Buradaki verilerin silinmesi, değiştirilmesi, veri eklenmesi sadece o ülke tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkelerin veri girişleri ile ilgili denetimi ise, her ülkenin kendi ulusal veri koruma kanunları çerçevesinde yapılmaktadır. Dolayısı ile Schengen ülkeleri arasındaki veri denetimleri farklılıklar göstermektedir. Schengen Sistemi'nden yararlanılabilmesi için (veri girişi ve sorgulama), Schengen Sözleşmesinde ifade edildiği üzere (madde 117-126-119), ülkeler verilerin korunması ile ilgili bir kanuna sahip olmak zorundadır. Bu durum, sadece Schengen Sistemi için değil, aynı zamanda Avrupa Birliği'ne üyelik ve ilgili diğer tüm kurumlarla (EUROPOL) işbirliği için de bir ön koşul durumundadır.

Shengen anlaşmaları, üye ülkelerin katılımını sağlayan protokoller, sözleşmeler ve alınan tedbirleri ifade etmek için kullanılan [Shengen müktesebatı](#), 1 Mayıs 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam anlaşmasıyla Avrupa Birliğinin çerçevesine dahil edilmiştir. Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Shengen yürütme komisyonunun yerini AB konseyi almıştır.¹⁵² Bütün bu bağlayıcı hükümlere rağmen İngiltere ve Danimarka'nın Shengen anlaşmasının dışında kalması, yeni üye ülkelere de bu anlaşmayı tanımama lüksü

¹⁵² Başbakanlık Devlet Planlama Müsteşarlığı, AB Sözlüğü, Ekim 2004

sunmamaktadır. Çünkü Shengen müktesebatını Avrupa Birliğiyle ilgili anlaşmaya dahil eden protokolün 8.maddesi uyarınca AB genişleme sürecindeki üye adayı devletlerin shengen müktesebatını tamamen kabul etmiş olması gerekmektedir.

Shengen müktesebatının iç sınır kontrollerinin kaldırılmasını öngörmesi, AB'ye üyelik ile yeni ve eski üye ülkeler arasındaki sınır kontrollerinin hemen kalkması anlamına gelmemektedir. Üyelik gerçekleşikten belli bir süre sonra, yeni üye ülkelerin mevzuat ve uygulama açısından hazır olup olmadığına yönelik yapılan kontrolü takiben ayrı bir Konsey kararıyla iç sınır kontrolleri kalkmaktadır. Bu hazırlıkta en önemli araçlardan birisi, [Shengen Uygulama Eylem Planı](#)'dır. Bu plan Shengen yükümlülüklerini yerine getirmek için üyelik tarihinden önce biten bir takvim öngörmektedir. Her aday ülkenin Amsterdam Antlaşması ile AB müktesebatının bir parçası olan Shengen müktesebatına uyum sağlaması gerekmekte, Shengen dışında kalma imkanı bulunmamaktadır. Shengen müktesebatının polis ve adli işbirliğini içeren önemli bir bölümünün uygulanması üyelikle başlayabilmekte, yalnızca iç sınırların kaldırılmasına yönelik uygulama, üyelikten sonra gerçekleşmektedir. İç sınırlar kaldırılmadan önce özellikle Shengen Bilgi Sistemi'ni kullanmada ve etkili dış sınır kontrolünde her yeni üyenin yasal, örgütsel, operasyonel, pratik ve teknik olarak ön koşulları yerine getirip getirmediğine ilişkin bir değerlendirme süreci başlatılmaktadır. AB Komisyonu ayrıca yeni üye ülkelerin sunduğu Shengen Eylem Planı'nın uygulanışını düzenli olarak izlemektedir.¹⁵³

1.3.3.2.4.SHENGEN ANLAŞMASINA GETİRİLEN ELEŞTİRİLER:

- Büyük önemine rağmen Shengen Bilgi Sisteminin (SIS) hiç yabana atılmayacak dezavantajları da bulunmaktadır. Çünkü SIS, bir ülkeden gelen bilgileri diğerine iletir; bu yüzden, bilgi deposu, üye ülkelerdeki güvenlik birimleriyle aynıdır.
- Merkez, üyelere gelen dışında bilgi toplayamadığı gibi, eldeki veriler üzerinde analiz yapma ve böylece bilgi geliştirme kapasitesine sahip değildir. Bu yapısıyla SIS, üye ülkelerdeki bilgi merkezlerine kıyasla hayli zayıf ve ilkel kalır. Shengen Bilgi Sisteminin bu eksikliği Europol'ün kuruluşunu da tetikleyen nedenlerden birisidir.
- Shengen anlaşmasının diğer bir dezavantajı, tüm AB üyesi ülkeleri kapsamamasıdır. Örneğin AB üyesi İngiltere, Danimarka ve İrlanda bu anlaşmanın dışında kalmışlardır. Bu nedenle AB ülkelerinin sınır aşan suçlar ve terörizmle mücadelesinde birlik

¹⁵³ İktisadi Kalkınma Vakfı, "AB ile Katılım Müzakereleri Rehberi", İKV Yayınları No184, Promat Basım Yayın San. ve Tic.A.Ş., İstanbul, 2005, s.379.

sağlanamamış, bu şekilde eksik kalmıştır. Sonuçta AB'nin ortak bir güvenlik politikası oluşturulamamaktadır.

- Ayrıca shengen anlaşması, gerek müzakere aşamasında, gerekse de uygulanması bakımından kimi kesimlerce anti-demokratik kabul edilmektedir. Çünkü hazırlanma aşamasında ulus parlamentolarının yeterince görüşü alınmamış, bu konuda siyasi tartışmalar yapılmamıştır.
- Shengen anlaşmasına göre veri koruma işlemlerine yönelik bir uzlaşma da kurulamamıştır. Ayrıca anlaşmadan kaynaklanan sorunların giderilmesine yönelik ortak bir yargı organının bulunmaması da diğer bir sorun olarak görülmektedir. Bütün bu farklı anlayışlar ve ortaya çıkan kaygılar giderek anlaşmayı zayıflatmakta etkinliğini azaltmaktadır.

1.3.3.3.EUROPOL

Aşağıda ayrı bir bölüm olarak ele alınacaktır.

II. BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ POLİS TEŞKİLATI EUROPOL

2.1.AVRUPA POLİS TEŞKİLATI (EUROPOL)

Tablo:1 Avrupa Polis Teşkilatı Europol hakkında özet bilgiler

Europol nedir? Niçin kurulmuştur?	Europol; Avrupa Birliğine üye ülkeler için kurulmuş Merkezi Polis Teşkilatı olup suç istihbarat faaliyetlerini yöneterek üye ülkelerin emniyet birimlerine yardım eden yasa uygulayıcısı bir kuruluştur. Europol düşüncesinin altında yeni tehditlere karşı önlem alma, güvenli ve özgür bir Avrupa'nın kurulması düşüncesi yatmaktadır.
Europol'ün amacı	Uluslar arası örgütlü suçlar ve terörizmle mücadele ve önlemede AB'ye üye devletlerin yetkili güvenlik organları arasındaki işbirliği ve yardımlaşmayı ve etkinliği geliştirmektir. AB'nin kişilerin serbest dolaşımı ilkesine uygun bir güvenlik alanı haline gelmesine çalışılmaktadır.
Europol'e doğru giden adımlar	<ol style="list-style-type: none">1. Avrupa Polis Ofisi oluşturulması yaklaşımı, ilk kez Haziran 1991 tarihli Lüksemburg Zirvesi'nde gündeme gelmiştir.2. Europol'ün kurulmasına 07.02.1992 yılında yapılan ve Avrupa Birliği anlaşması olarak ta bilinen Maastricht anlaşmasında karar verildi. Anlaşmanın K.1(9) maddesinde yer alan Europol'ün anlaşmada yer alan ismi; Avrupa Polis Ofisidir.3. Avrupa Polis Ofisi, 3 Ocak 1994 tarihinde Avrupa Uyuşturucu Ünitesi (EDU) olarak sınırlı operasyonlara başladı.4. Europol anlaşması 01.10.1998 yılında imzalanarak Europol, 1 Temmuz 1999 tarihinde tam olarak çalışmalarına başladı.
Yerleşim:	Lahey, Hollanda
Faaliyet Alanı	Polis ve adli işbirliği ve suçla ilgili konular
Bütçe	2005 yılında 63.4 milyon Euro olup üye ülkelere karşılanır.
Direktör	Halen direktör Max-Peter-Ratzel olup ilki ise Alman Jürgen Storbeck'dir. (2004 yılına kadar)
Europol Organları	Yılda en az iki defa toplanan ve üye devletlerin temsilcilerinden oluşan Yönetim Kurulu, Konsey tarafından belirlenerek atanan ve Europol'ün yasal temsilcisi olan Direktör, Mali Kontrolör ve Mali Komiteden oluşur.(m. 27)
Europol'ün sağladığı katma değer	Europol,çok uluslu ve dilli, çok kurumlu, çok kültürlü bir organizasyondur. Hızlı ve güvenilir bilgi değişimi, analitik, teknik ve operasyonel soruşturma desteği, uzmanlık, eğitim ve proje desteği sağlar.

Europol'un işbirliği yaptığı partnerleri

- **Operasyonel işbirliği anlaşması imzalananlar:**
Bulgaristan, Kanada, Hırvatistan, İzlanda, Norveç, Romanya, ABD, Rusya, Eurojust, Interpol.
- **Startejik işbirliği anlaşması imzalananlar:**
Kolombiya, Rusya Federasyonu, Türkiye, AB Komisyonu, ECB, EMCDDA, OLAF, UN/ODC, WCO.
- **Anlaşma Aşamasında olanlar:**
Arnavutluk, Avusturya, Bosna Hersek, FYROM, İsrail, Moldova, Monako, Serbia & Montenegro, İsviçre, Ukrayna

Europol'e Üye Ülkeler

Hali hazırda Europol'un üyeleri 25 AB üyesi ülkeden oluşmaktadır. Bunlar Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka ,Fransa, Finlandiya, Hollanda, İngiltere, Yunanistan, Kıbrıs (G.K.R.Y.), İrlanda Cum., Polonya, Letonya, İspanya, Çek Cumhuriyeti, Litvanya, İsveç, Macaristan, Estonya, İtalya, Slovakya, Lüksemburg, Slovenya, Portekiz, Malta'dır. Europol'e en son üye olan ülke Estonyadır(2005). 2007 yılında AB'ye katılacak olmasına rağmen Bulgaristan ve Romanya şimdiden Europol'e üye olmuşlardır.

Europol Personeli

Çok yönlü bir organizasyon olan Europol, polislerin yanında gümrük, göç birimleri ve finans polisinden oluşan yaklaşık 410 personele ve 90 Europol Liaison Officers veya ELOs sahiptir.

Resmî Websitesi

<http://www.europol.eu.int>

Küreselleşmenin etkisiyle ortaya atılan Avrupa Birliği düşüncesinin gerçekleşebilmesi için Avrupa sınırları içinde insanların, sermayenin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımının sağlanması, bunun için de ulusal sınırların ortadan kaldırılması öngörülmüştür. Avrupa Birliği sınırları içinde Avrupalıların gerek iş, gerekse kişisel nedenlerle daha özgür ve serbest olarak dolaşabilmesi amaçlanmıştır. Ancak Avrupa Birliği sınırları içinde sağlanan bu özgürlük ve serbest dolaşım imkanları, terörist gruplar, suçlular ve suç örgütleri tarafından kendi çıkarları doğrultusunda suiistimal edilmeye başlanmıştır. İç sınırların kalkmasıyla birlikte uyuşturucu kaçakçılığı, hırsızlık, soygun, oto hırsızlığı ve dolandırıcılık gibi suçlarda önemli artışlar yaşanmıştır.¹⁵⁴ Yıllık istatistiklerde örgütlü suç gruplarının yılda ortalama 500.000 kişinin yasadışı yollardan AB sınırlarından geçiş yapmasını sağladıkları, çok miktarlarda uyuşturucu maddeyi AB coğrafyasına soktukları görülmüştür.¹⁵⁵ Bunun yanı sıra o dönemde görülmeye başlanan bazı gelişmelerin de bu alanda işbirliği yapmayı zorunlu kıldığı görülmektedir. Bu çerçevede ele alınabilecek en önemli gelişme, Sovyetler Birliği'nin çöküşüdür. Bu çöküşün ardından eski Sovyet coğrafyasında bir takım yeni tehditler ortaya çıkmış ve yeni suç şebekeleri oluşmuştur. İtalyan mafyasının dışarıya açılması, uyuşturucu kaçakçılığında görülen önemli artış, finans piyasalarının karapara aklama işi için kullanılması ve yasadışı organize göç şebekelerinin ortaya çıkması gibi sorunlar ise bu bağlamda ele alınabilecek diğer

¹⁵⁴ Benyon, a.g.e., ss. 499-500.

¹⁵⁵ ÖZCAN, Mehmet, "Genişleme ve Avrupa Birliği İç Güvenlik Sorunsalı, Uşak Gündem Web Sitesi, <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=4&type=2>, eriş.tr.20.07.06

gelişmelerdir.¹⁵⁶ Serbest dolaşımın yanında kanun hakimiyetinin sağlanması da Avrupalı için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu tür suç gruplarıyla daha etkili mücadele edebilmek için Avrupa Birliğinin ulusal polis birimlerinin günlük esas üzerinden birbirleriyle daha çabuk ve daha etkili bir işbirliği ve yardımlaşma imkanı oluşturulmalıdır. Ulusal polis birimleri, gümrük birimleri ve adli mekanizmaları arasında daha sıkı bir işbirliğine ihtiyaç vardır. Avrupa Birliği ulusal ve yerel polis ve yasa uygulayıcı birimler arasında oluşturulacak bu işbirliği ve yardımlaşma, kişisel hak ve özgürlüklerin korunduğu, özgür bir Avrupa'nın da güvencesi olacaktır.

Avrupa Birliğine üye ülkelerin polis ve diğer güvenlik kurumlarının suçlularla mücadelede kullandıkları yasal düzenlemeler ve prosedürler ve savcı ve adalet mekanizması ile ilişkilerinde bazı farklılıklar vardır. Ulusal polis görevlileri komşu ülkelerde suç soruşturması yapmak üzere yetkilendirilmemiştir ancak uluslar arası bir suçu önlemek veya çözümlenmek amacıyla hızlı ve güvenilir bir şekilde bilgi ve istihbarat transferi sağlanabilmelidir. Tüm bu ihtiyaç ve gelişmelerin doğal sonucu olarak ortaya çıkan yeni güvenlik sorunları, yeni tehdit algılamaları karşısında Avrupa Birliği sınırları içinde kanun hakimiyetinin sağlanabilmesi amacıyla Europol fikrini ortaya çıkarmış olup gelişen teknik ve teknolojileri çok iyi kullanan organize suç örgütleri ve terörizm, bu sürecin hızlanmasında önemli bir etken olmuştur.

Tüm Adli Polis (Kolluk) Otoriteleri arasında, karşılıklı olarak en geniş düzeyde yardımlaşmayı ve adi suçların önlenmesi ile bastırılmasına katkıda bulunmak üzere kurulan evrensel nitelikli INTERPOL Teşkilatının, AB'nin amaçları doğrultusunda özellikle malların, bireylerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımına imkan sağlayan bütünleşmiş Avrupa'nın kurulması ve güçlendirilmesine ciddi anlamda destek sağlayabilmesi pek mümkün olmamıştır. Bu sebeple, 1992 yılında kabul edilen Maastricht Antlaşması ile birlikte INTERPOL kapsamında yürütülmekte olan hizmetlere ilave olarak, başta bölgesel ihtiyaçlara bağlı daha güçlü hukuki temellere sahip yeni suçla mücadele yapılanmasına gidilmesi öngörülmüştür. Öncelikli olarak, örgütlü suçun bulunduğu dair somut belirtiler içeren ve iki veya daha fazla üye devleti etkileyen ve büyüklük, önem ve sonuçları itibarıyla üye devletlerin ortak yaklaşımına ihtiyaç duyan terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ile diğer uluslararası ağır suç tiplerinin önlenmesinde ve bunlarla mücadelede üye devletlerdeki yetkili

¹⁵⁶ Bunyan, **The EUROPOL Convention**, London: Statewatch, 2000, ss. 3-4.

makamların etkinliğini ve işbirliğini iyileştirmek üzere EUROPOL kurulmuştur.¹⁵⁷ Kırsaca Europol düşüncesinin altında yeni tehditlere karşı önlem alma, güvenli ve özgür bir Avrupa'nın kurulması düşüncesinin yattığı söylenebilir.

Avrupa Birliğine üye devletler arasındaki sınırların kaldırılması ve serbest dolaşımın ortaya çıkaracağı güvenlik zafiyeti ve yeni tehdit algılamaları karşısında ortak bir güvenlik mekanizmasının kurulması amacıyla ilk olarak TREVI Eylem Programı temel alınarak kurulan Avrupa Uyuşturucu İstihbarat Birimi daha sonra narkotiklerle ilgili bilgi değişimini hedef alan Avrupa Uyuşturucu Bürosuna (EDU) dönüşmüş, daha sonra da yetki ve görev alanı genişletilerek, motorlu araç suçları, nükleer ve radyoaktif maddelerle bağlantılı suçlar, yasa dışı göçmen kaçakçılığı ve yasa dışı kara para aklanması gibi suçları da kapsamına almıştır. Bu şekilde kapsamını iyice genişleten kuruluş, ilerleyen süreçte Avrupa Polis Ofisi'ne yani EUROPOL'e, 1995 yılında imzalanan EUROPOL Sözleşmesi'nin 45/4 maddesi ile dönüşmüştür¹⁵⁸. EUROPOL, resmi ve tam olarak çalışmaya 1 Temmuz 1999'dan itibaren başlamıştır.

Europol; Avrupa Birliğine üye ülkeler için kurulmuş Merkezi Polis Teşkilatı olup üye ülkelerin emniyet birimlerine yardım ederek işbirliği halinde çalışmaktadır. Bu tanıma bakıldığında Europol'ün uluslar arası polis işbirliği teşkilatı olmasından ziyade Avrupa Birliğine üye ülkelerle sınırlanan, özellikle birden fazla Avrupa ülkesinde ortaya çıkan suç ve suçlularla mücadelede ortak çalışmalarını ve koordinasyonu sağlayan başlı başına bir kuruluş olduğu görülmektedir. EUROPOL 'ün yasal dayanağı, AB kurucu antlaşmalarından olan Maastricht Antlaşması'nın K.1 maddesinin 9. fıkrasıdır. Bu maddeye göre polisiye işbirliği bir 'ortak çıkar' alanı olarak görülmekte olup bu işbirliği, doğrudan ya da dolaylı olarak EUROPOL aracılığıyla yapılacaktır.

Terörizmin, yasadışı uyuşturucu ticaretinin ve uluslararası organize suçların her türlü şeklini önlemeye ve bunlarla mücadele edilmesini teminen üye ülkelerdeki ilgili makamların etkinliğini artırmaya ve aralarında işbirliği yapmalarını sağlamaya yönelik olarak kurulan Europol, suç istihbarat faaliyetlerini yöneten Avrupa Birliğinin yasa uygulayıcısı bir kuruluştur. Europol'ün amacı; uluslar arası örgütlü suçlar ve terörizmle mücadele ve önlemede AB'ye üye devletlerin yetkili güvenlik organları arasındaki işbirliği ve yardımlaşmayı ve etkinliği geliştirmektir. AB'nin kişilerin serbest dolaşımı ilkesine uygun bir güvenlik alanı haline gelmesine çalışılmaktadır.

¹⁵⁷ İlkar, a.g.e., s.96

¹⁵⁸ http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/europol/fsj_police_europol_en.htm

Merkezi Hollanda'nın Lahey kentinde bulunan EUROPOL'de her üye ülkenin irtibat memurları birlikte çalışırlar, suç vakalarını daha hızlı bir şekilde çözmek için bilgi alışverişinde bulunurlar. Bu nedenlerle EUROPOL bugün Avrupa'da polis işbirliği kavramının karşılığı olarak kullanılmakta ve bu işbirliği ortamına en fazla katkıda bulunmuş organizasyon olarak kabul edilmektedir¹⁵⁹. EUROPOL, suç işlediğinden şüphelenilen kişiler, çalıntı araçlar ya da yasa dışı göçmenler gibi konularda veri tabanı oluşturan Schengen Bilgi Sistemi'nden (SIS) farklıdır. EUROPOL, esas olarak, uluslararası organize suç ve terörizm konularında, üye devletler arasında bilgi değişimine imkan sağlayan; bilgi ve istihbarat toplayarak bunları tasnif ve analiz eden; üye devlet yetkili otoritelerini, kendileriyle ilgili olan bilgiler ve suç girişimleri arasında tespit eden herhangi bir ilişki hakkında gecikmeksizin haberdar eden; üye devletlerdeki soruşturmalara yardımcı olan ve toplanan bilgilerden bilgisayar sistemi oluşturan bir irtibat kurumudur. EUROPOL'ün , SIS verilerine erişim hakkı vardır ve bu verileri silme ve değiştirmesine izin verilmiştir. EUROPOL , bağımsız bir operasyonel güç değildir.

2.1.1.EUROPOL'ÜN KURULUŞU VE TARİHÇESİ

İlk etapta ekonomik işbirliği olarak öngörülen Avrupa topluluğunun faaliyet alanı ihtiyaçlara bağlı olarak günden güne genişlemiştir. 1975 yılında Roma'da bir toplantı yapan Avrupa Topluluğu Konseyi, üye ülkeleri güvenlik alanında işbirliği yapmaya çağırmıştır. Üye ülkelerin içişleri ve adalet bakanlarının, bir araya gelerek bir çalışma grubu (TREVITerrorism, Radicalism, Extremism, Violence, Internationalism) oluşturmaları önerisi, üye ülkelere kabul edilmiştir. Trevi grubuyla birlikte Avrupa kıtasında yürütülmekte olan polis işbirliği çalışmaları yeni bir ivme kazanmış olup Europol'ün temeli de bu çalışmalar sonunda atılmıştır.¹⁶⁰

1976 Haziranında Lüksembourg'da bakanlar düzeyinde gerçekleştirilen TREVI Bakanlar Toplantısında, organize suçlar ve özellikle terörizm konusunda ortak mücadele yürütmek üzere çalışma grupları oluşturulması, bu grupların yılda iki kez bir araya gelerek bilgi alışverişinde bulunması ve işbirliğinin geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.¹⁶¹ Aralık 1987'de Kopenhag'da toplanan TREVI Çalışma Grubu toplantısında da üye ülkelerin "Milli

¹⁵⁹ AB'nin Adalet ve İçişleri Alanındaki Müktesebatı ve TR'nin Uyumu, s. 90.

¹⁶⁰ B.Hebenton and T.Thomas, Policing Europe: Co-Operation, Conflict and Control, St.Martin's Press, Newyork, 1995, s.70-72.

¹⁶¹ Arif Köktaş,Dr, "Avrupa Birliğine Üye Devletlerin Yeni Polis Teşkilatı: Avrupa Polis Ofisi (EUROPOL)", Polis Dergisi 155.Yıl Özel Sayısı, Ankara, 2000, s.61

Uyuşturucu ile Mücadele Birimleri” arasında bir istihbarat ağı tesis edilmesi ve bu sayede uyuşturucu suçlarına karşı geniş bir TREVI İstihbarat Ağı'nın oluşturulması değerlendirilmiştir.¹⁶² Bu amacı gerçekleştirmek üzere, Lüksembourg'da toplanan TREVI III. Çalışma Grubu ve 1990 yılında yapılan alt grup çalışmaları neticesinde, 1991 yılı Haziran ayında TREVI Bakanları EDIU (Europe Drug Information Unit) olarak ifade edilen bir Avrupa Uyuşturucu İstihbarat Ünitesi'nin kurulmasına karar vermiştir. Alınan bu karar doğrultusunda Almanya Başbakanı KOHL 'un teklifi ve Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand 'ın desteği ile hükümetler arası işbirliği çalışma birimi olarak tasarlanan merkezi bir Avrupa Polis Teşkilatı'nın “EUROPOL” kurulması önerilmiştir.¹⁶³ TREVI Bakanları, Avrupa Konseyi'nin 28-29 Haziran 1991 tarihinde Lüksembourg'daki toplantısında Almanya Başbakanı Kohl, günümüzdeki yapısına yakın bir kurum olarak EUROPOL fikrini ilk kez bu toplantıda ortaya atmış ve ABD'deki FBI (Federal Bureau of Investigation) ve Almanya'daki BKA (Bundeskriminalamt) benzeri bir yapı olarak, Avrupa Kriminal Polis Bürosu (European Criminal Police Office)'nun kurulmasını önermiştir. EUROPOL 'ün kurulması yolundaki teklifini değerlendirerek, bu teklifin detaylarını belirlemesi için, EDIU Alt Grubu'na görev vermiştir. Ancak Europol'un Avrupa Birliği'nin resmi bir kurumu olarak kabul edilmesi doğrultusundaki Almanya önerisi benimsenmemiştir. Bu çalışmalar neticesi olarak, 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan Avrupa Birliği Maastricht Antlaşması ile 3 Ocak 1994 tarihinde kurulması planlanan Avrupa Uyuşturucu Birimi'nin (EDU - European Drug Unit) hukuki temelleri atılmıştır.¹⁶⁴ Lüksembourg toplantısında benimsenen plana göre, üye devletler arasında uluslararası organize suçlar, terörizm ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi ciddi nitelikteki suçlarla mücadele alanında işbirliğini sağlayacak yeni bir yapının oluşturulması fikri, İngiltere'nin çekincelerine rağmen benimsenmiştir. Bu çerçevede EUROPOL Üzerine Ad Hoc Çalışma Grubu (Ad Hoc Working Group on EUROPOL – AHWGE) kurulmuştur.¹⁶⁵ Bu birim, TREVI şemsiyesi altında faaliyet gösterecek ve öncelikle bir EUROPOL Uyuşturucu Birimi (EUROPOL Drug Unit – EDU) kurulması doğrultusunda faaliyette bulunacaktır.¹⁶⁶ Bu doğrultuda, 1-2 Temmuz 1993 tarihinde Kopenhag'da yapılan ve TREVI'den görevlilerin de

¹⁶² Feys, a.g.e.

¹⁶³ www.terror.gen.tr/turkce/ab_karsit/trevi5.htm

¹⁶⁴ Köktaş, a.g.m., s.63

¹⁶⁵ Michael Santiago, *Europol and Police Cooperation in Europe*. New York: The Edwin Mellen Press, 2000, s. 45

¹⁶⁶ Willy Bruggeman, “EUROPOL—A European FBI In Making?”, Lecture in Cicero Foundation Great Debate Seminar “Justice and Home Affairs –How to Implement the Amsterdam Treaty?”, Paris, 13-14 April 2000. <http://www.cicerofoundation.org/lectures/p4bruggeman.html> (27.01.2004)

katıldığı içişleri bakanları toplantısında EDU'yu kuran anlaşma imzalanmıştır¹⁶⁷ Amaç, Avrupa'daki uyuşturucu kaçakçılığı ile kolektif bir biçimde mücadele etmektir. Uyuşturucu konusunda toplanan tüm bilgilerin üye devletler arasında EDU aracılığıyla paylaşılması öngörülmekteydi. Öte yandan, toplanan hiçbir kişisel bilgi dışarı sızdırılmayacaktı. EDU, bu anlamda EUROPOL'ün öncüsü sayılmaktadır¹⁶⁸ Daha sonraları kapsamını geliştirerek Avrupa Polis Teşkilatı Europol adını alacak olan Avrupa Uyuşturucu Birimi –EDU, bu anlaşmanın ardından, 16 Şubat 1994'te resmen faaliyetlerine başlamıştır.¹⁶⁹

Başlangıçta her ne kadar uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele EUROPOL 'ün faaliyetlerinin ağırlık noktasını oluşturmuş ise de, geçen zaman içerisinde diğer suç alanlarını içine alacak şekilde görev kapsamı genişletilmiştir. Sonraki dönemlerde AB üyesi ülkelerin, EUROPOL 'ün suçla mücadele alanının genişletilmesi ve bilgi ağının oluşturulmasına yönelik istekleri, EUROPOL Sözleşmesi'nin hazırlanmasını sağlamıştır. Ancak bu anlaşmanın imzalanması uzun zaman almıştır.¹⁷⁰ EUROPOL Sözleşmesi, tüm üye ülkeler tarafından onaylanarak 26 Haziran 1995 tarihinde imzalanmış, 01 Ekim 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeden kaynaklanan yasal işlemlerin yerine getirilmesinin ardından EUROPOL, 01 Temmuz 1999 tarihinden itibaren EDU'yu da içine alarak 15 AB üyesi ülke arasında faaliyetlerine başlamıştır.¹⁷¹ 1 Ocak 2002'den itibaren geçerli olmak üzere Europol'ün görev alanı Avrupa Sözleşmesi'nin Ekinde belirtilen her türlü ciddi uluslar arası suçu kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 1 Mayıs 2004 tarihinde 10 yeni devletin AB'ne üye olması ile birlikte yeni ülkelerin yasal ve teknik altyapılarını tamamlamalarını müteakip, EUROPOL üye sayısı 25'e çıkmıştır.

AB üyesi ülkeler arasında malların, bireylerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı önündeki engellerin tamamı kaldırılmıştır. Bunun tek istisnası ise kanun uygulayıcılarıdır. Ceza Kanunları, uygulamaları ve bunların icrasında görev alan kuruluşlar arasındaki farklılıklar nedeniyle bu alanda istenilen düzeyde yardımlaşma ve işbirliği sağlanamadığından EUROPOL, iki veya daha fazla üye ülkeyi etkileyen ağır nitelikli

¹⁶⁷ Bunyan, a.g.e., ss. 3-4.

¹⁶⁸ Santiago, a.g.e., ss. 45-47.

¹⁶⁹[31] Frank Gregory, "Policing Transition In Europe: The Role of EUROPOL and the Problem of Organized Crime", The European Journal of Social Sciences, Vol.:11, Issue: 3, September 1998, s. 290.

¹⁷⁰ "Area of Security", http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l14005_a.htm

¹⁷¹ Thomas Mathiesen, "On Globalisation of Control Towards an Integrated Surveillance System in Europe" Print West One yayınları, Londra, 1999, s.20

organize suçlarda etkinliği artırmak üzere kurulmuştur.¹⁷² EUROPOL tarafından yayınlanan rehberde , EUROPOL 'e ilişkin anlatılan şu örnek olay EUROPOL 'e bakış açısını tam olarak ortaya koyabileceği kanaatindeyim; ‘‘Belçika’da operasyon düzenlemek üzere olan Belçika Polisi, uyuşturucu imalathanesi önünde park halinde bekleyen İtalyan plakalı bir otomobil tespit eder. Bu bilgi ulusal suç araştırma birimi tarafından EUROPOL 'e gönderilir. Kısa bir sürede Almanya’daki bir mafya grubunun olayla bağlantısı tespit edilir ve birkaç saat içinde adı geçen ülkelerde peş peşe düzenlenen operasyonlarla organize olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen bir örgüt çökertilir. Uyuşturucu imalathanesi dağıtılır, tutuklamalar gerçekleştirilir ve çok miktarda ecstasy ve kokain ele geçirilir’’ Bu olaydan da anlaşılacağı üzere aslında bir icra organı olmayan EUROPOL, EUROPOL Bilgi Sistemi’nin etkin kullanımı çerçevesinde, üye ülkeler arasında hızlı bilgi alış verişine bağlı başarılı çalışmalar ortaya koymaktadır.¹⁷³

2.1.1.1.EUROPOL SÖZLEŞMESİ

Europol Sözleşmesi, 18 Temmuz 1995’de kabul edildi. Bu Sözleşme, bütün üye devletler tarafından onaylanarak 1 Ekim 1998’de yürürlüğe girdi.¹⁷⁴ Sözleşme ile ilgili bir takım yasal düzenlemelerden sonra Europol 1 Temmuz 1999’dan itibaren tümüyle faaliyete geçmiş oldu. Bu Sözleşme, Avrupa Birliği Antlaşmasının (ABA) K.3. maddesine istinaden Avrupa Polis Ofisinin kurulması için hazırlanan bir sözleşmedir. Europol Sözleşmesi, 7 üst başlık altında yer alan 47 maddeden ve buna ekli olan deklarasyondan meydana gelmektedir. Europol, terörizm, yasa dışı uyuşturucu trafiği ve uluslararası organize suçların diğer önemli türlerinin önlenmesinde ve bu suçlarla mücadelede üye devletlerin yetkili otoriteleri arasında işbirliğini ve etkinliği artırmayı amaçlayan Avrupa yasa uygulama teşkilatıdır. Europol’ün misyonu, özellikle suç örgütlerinin dahil olduğu organize suç karşı Avrupa Birliğinin yasa uygulama faaliyetlerine çok önemli katkılar yapmaktır.

Europol’ün hedefi, terörizm, yasa dışı uyuşturucu trafiği ve uluslararası organize suçların diğer önemli türlerinin önlenmesinde ve bu suçlarla mücadelede, organize suç örgütünün dahil olduğu ve iki ya da daha fazla üye devletin etkilendiği yönünde gerçek verilerin olduğu durumlarda üye devletlerin yetkili otoriteleri arasında işbirliğini ve bunların etkinliğini artırmaktır.

¹⁷² EUROPOL Yönetimi, ‘‘Freedom, security, justice - A guide to EUROPOL’’, EUROPOL Yayınları, Hollanda, 2003, s.3

¹⁷³ EUROPOL Yönetimi, ‘‘EUROPOL Intelligence Handling’’, EUROPOL Yayınları, Hollanda, 2003, s.17

¹⁷⁴ EU Press Release, October 1, 1998, No. 81/98.

2.1.2.EUROPOL'ÜN AMAÇLARI

Europol, Avrupa Birliği'nin suç istihbarat faaliyetlerini yöneten yasa uygulayıcı kuruluştur. Amacı, ciddi uluslararası organize suçların önlenmesi ve mücadele edilmesinde Üye Devletlerin yetkili makamlarının etkinliğinin ve bunlar arasındaki işbirliğinin artırılmasıdır. Europol'un görevi, özellikle suç örgütlerini hedef alarak Avrupa Birliği'nin suç örgütlerine karşı yasaların uygulanmasına yönelik çabalarına önemli bir katkıda bulunmaktır.

EUROPOL'ün amaç ve görevleri EUROPOL Sözleşmesinin ilgili maddelerinde açıklanmıştır. Sözleşmenin 2. Maddesinde EUROPOL'ün amacı; Avrupa Birliği Sözleşmesi Madde K.1(9) uyarınca üye devletler arasında öngörülen işbirliği çerçevesinde, Europol sözleşmesinde belirtilen tedbirlerle; örgütlü suçun bulunduğu dair somut belirtiler içeren ve bir veya daha fazla üye devleti etkileyen ve büyüklük, önem ve sonuçları itibarıyla Üye Devletlerin ortak yaklaşımına ihtiyaç duyan terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ile diğer uluslararası ağır suç tiplerinin önlenmesinde ve bunlarla mücadelede, Üye Devletlerdeki yetkili makamların etkinliğini ve işbirliğini arttırmaktır. Bu çerçevede EUROPOL, yasadışı uyuşturucu kaçakçılığı, nükleer ve radyoaktif madde kaçakçılığı, yasadışı göç, insan kaçakçılığı ve motorlu araçlara ilişkin suçlara yönelik olarak derhal harekete geçecektir. Alınan bir karar ile EUROPOL, terörizme karşı da görevlendirilmiştir¹⁷⁵

EUROPOL'ün madde 2. de belirtilen amacın gerçekleştirebilmesi yönünde bir takım görevleri bulunmaktadır. Konvansiyon'un 3. maddesinde düzenlenen bu görevler çerçevesinde EUROPOL; üye devletler arasında enformasyon değişimini kolaylaştıracak, enformasyon ve istihbarat toplayarak bunları düzenleyecek ve analiz edecek, bunlardan üye devletlerin yetkililerini ulusal birimler aracılığıyla haberdar edecek, üye devletlere ilgili tüm bilgileri sağlayacak ve soruşturmalarda yardımcı olacak ve bilgisayarlı bir enformasyon sistemi aracılığıyla elde edilen bilgileri saklayacaktır¹⁷⁶ Ancak, EUROPOL'ün bu görevleri yerine getirebilmesi, yani ilgili suç biçimlerine karşı harekete geçebilmesi üç önemli şarta bağlıdır.

- Öncelikle EUROPOL'ün harekete geçebilmesi için ortada örgütlü bir suçun bulunduğu dair somut kanıtların olması gerekmektedir.
- İkinci olarak, mevcut durumdan en az iki veya daha fazla devletin etkilenmesi

¹⁷⁵ Beşe, a.g.e., s. 99

¹⁷⁶ European Information Association, EIA Quick Guides : European Police Office (EUROPOL), Manchester : EIA Association, June 2000, s. 1.

gerekmektedir.

- Son olarak, bu durum sonuçları ve büyüklüğü açısından ortak bir tavır göstermeyi gerekli kılmalıdır¹⁷⁷ Dolayısıyla, EUROPOL'ün şüphe üzerine ve kendiliğinden harekete geçebilmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

2.1.3.EUROPOL YÖNETİM VE KARAR MEKANİZMASI

Europol sözleşmesinin 27. maddesine göre Europol'ün temel organları; Yönetim Kurulu, Direktör, Mali Kontrolör ve Mali Komiteden oluşur. (m. 27). EUROPOL Yönetim Kurulu'nda her üye devletin bir temsilcisi bulunur ve her yıl iki defa bir araya toplanır. Yönetim Kurulu genel olarak kuruluşun faaliyetlerinin denetlenmesinden sorumludur. Kurul ayrıca EUROPOL'ün faaliyetleri ve gelecekteki planları ile ilgili raporlar hazırlar. Yönetim Kurulu'nun başlıca görevleri, veri dosyalarından sorumlu olan kurulları idare etmek, veri dosyalarını açacak komutlara onay vermek, Direktör ve Direktör Yardımcılarının atanmasına onay vermek yada bunları görevden almak, bütçenin ve beş yıllık mali planların hazırlanmasında görev almak, Mali Kontrolörü atamak ve denetlemek ve Avrupa Birliği Konvansiyonu'ndaki değişikliklerde görev almaktır¹⁷⁸. Yönetim Kurulunun temel fonksiyonu Europol'ün amaçlarının ve hedeflerinin genişletilmesinde yer almaktır (m. 28). Karma Denetim Komitesi ise her üye devletin atadığı iki veri koruma uzmanından oluşmaktadır. Bu uzmanlar Europol tarafından tutulan kişisel kayıtların kullanımını gözlemlemektedir.

Europol'ün hukuki temsilcisi ve başkanı Direktördür. Bu kişi, AB Konseyi tarafından Yönetim Kurulunun görüşü alındıktan sonra Avrupa Birliği Antlaşmasının VI. başlığında yer alan prosedüre uygun olarak oybirliği ile atanır. Direktörün görev süresi 4 yıldır ve bir defa yenilenebilir. Konsey tarafından belirlenecek belirli sayıda yardımcısı olan Direktör, Europol'e tahsis edilen görevlerin yerine getirilmesinden, günlük yönetimden, personel yönetiminden, Yönetim Kurulunun kararlarının gerektiği şekilde hazırlanmasından ve uygulanmasından, taslak bütçe, taslak kuruluş planı, beş yıllık taslak mali planın hazırlanmasından ve Europol bütçesinin uygulanmasından Yönetim Kuruluna karşı sorumlu olacaktır (m. 29). Müşterek Denetleme Organı adı altındaki bir birim EUROPOL'ün faaliyetlerini denetlerken, Müşterek Mali Denetleme Komitesi ve Mali Kontrolör, Yönetim Kurulu adına EUROPOL'ün mali durumunu yönetir ve

¹⁷⁷[41] Bruggeman, agm.

¹⁷⁸ W. Bruggeman, EUROPOL and Accountability.

inceler¹⁷⁹. EUROPOL, Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Komisyonu kanalı ile Avrupa Parlamentosu'nun denetimine tabidir.

EUROPOL Sözleşmesi'ne göre, her bir üye devlet Sözleşme çerçevesindeki görevlerini yerine getirmek için bir Ulusal Büro kurmalıdır. Bu büro, EUROPOL ile yetkili ulusal otoriteler arasındaki tek irtibat organı olacaktır. Ulusal Büro ile yetkili otoriteler arasındaki ilişkiler ulusal kanunlara ve özellikle ilgili anayasal gereklere göre yürütülecektir. Üye devletler, ulusal büroların görevlerini yerine getirebilmeleri ve özellikle ilgili ulusal bilgileri elde edebilmeleri için gerekli olan önlemleri almakla yükümlüdür. Her bir Ulusal Büro, EUROPOL'de en az bir irtibat görevlisi atayacak, bu irtibat görevlileri temsil ettikleri üye devletin ulusal kanunlarına ve EUROPOL'ün yönetiminde uygulanacak hükümlere uygun olarak, EUROPOL içinde kendi ülkelerinin çıkarlarını temsil etmek üzere kendi ulusal bürolarından talimat alacaklardır. Bu irtibat görevlileri, kendilerini atayan Ulusal Büro ile EUROPOL arasındaki bilgi alış verişine, atandığı Ulusal Büro'dan EUROPOL'e bilgi sağlayarak, EUROPOL'den de atandığı Ulusal Büro'ya bilgi göndererek ve atandığı ülke ile ilgili bilgilerin analizinde fikir verip bilgi sağlayarak, EUROPOL görevlileri ile işbirliği içinde bulunurlar. Ayrıca EUROPOL merkezinde, merkezi bir bilgisayar sistemi kurulacak ve üye ülkelerin milli makamları bu merkezden doğrudan bilgi alabileceklerdir¹⁸⁰.

EUROPOL, AB Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi 'ne karşı sorumludur. Konsey, EUROPOL 'ün yönlendirilmesi ve denetimini gerçekleştirmektedir. Müdür ve Müdür Yardımcılarını atamakta ve bütçeyi onaylamaktadır. Bakanlar Konseyi, bütün üye devletlerin temsilcilerini içermektedir ve kararların oybirliği ile alınması şartı, EUROPOL 'ün demokratik bir şekilde denetlenmesinin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.¹⁸¹ EUROPOL çalışmalarıyla ilgili birçok düzenlemeler yapmakta her yıl hazırladığı raporu Avrupa Parlamentosu'na sunmaktadır. Europol'ün beş temel organı bulunmaktadır.

- 1- Yönetim Kurulu,
- 2- Başkan ve Yardımcıları,
- 3- Mali Kurul,
- 4- Ulusal İrtibat Birimleri,
- 5- İrtibat Görevlileri.

¹⁷⁹ <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=mgmtcontrol&language=>

¹⁸⁰ Şeref Ünal, Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler Arasında İçişleri ve Adalet Alanlarında İşbirliği, s. 5.

¹⁸¹ Factsheet, www.EUROPOL.eu.int,

Şimdi Europol'ün beş temel organını ayırı ayrı ele alalım;

2.1.3.1.YÖNETİM KURULU (MANAGEMENT BOARD)

Yönetim Kurulu, Avrupa Konseyi tarafından atanmaktadır. Her üye devletin belirlediği birer temsilciden oluşmakta, her temsilcisinin de bir oy hakkı bulunmaktadır. Kuruluşun faaliyetlerinin denetlenmesinden sorumludur. EUROPOL'ün suçla mücadele kapsamında gelişmesini sağlar. Başkan ve başkan yardımcılarını atama onaylarını yaptığı gibi, gerektiğinde görevden alınması için görüş bildirir. Bilgisayar veri sisteminin gelişmesi için gerekli tedbirleri alarak bütçe ve personel imkanları doğrultusunda, EUROPOL'ün gelecekteki faaliyetlerine ilişkin raporlar düzenler. Yönetim Kurulu, üye devletlerin EUROPOL'e göndereceği irtibat görevlilerinin sayısını belirler. İrtibat görevlilerinin hakları ve sorumluluklarının belirlenmesi de Yönetim Kurulu'nun görevleri arasındadır.¹⁸² Yönetim Kurulu yılda en az iki kez toplanır. Her yıl önceki yıla ait EUROPOL faaliyetlerini içeren genel bir raporu, Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi'ne sunar.

2.1.3.2.BAŞKAN VE YARDIMCILARI (DIRECTOR AND DEPUTIES)

Başkan dört yıllığına Konsey tarafından atanır. Başkanın yenilenebilme koşulu ile belirli sayıda yardımcısı olabilir. Günlük işleyişten de personelin yönetiminden birinci derecede sorumludur. Yönetim Kurulu kararlarının gerektiği şekilde hazırlanmasını temin eder. Mali planın hazırlanışında görüş bildirerek EUROPOL'ün bütçesinin gerektiği şekilde kullanılmasını sağlar. Başkan, Yönetim Kuruluna karşı sorumludur ve toplantılara katılır. EUROPOL'ün hukuki temsilcisi konumundadır. Halihazırda EUROPOL Yönetimi, Müdür Max-Peter Ratzel (Almanya) ve Müdür Yardımcıları Mariano Simancas (İspanya), Jens Højbjerg (Danimarka) ve Kevin O'Connell (İngiltere)'dan oluşmaktadır.

2.1.3.3.MALİ KURUL (JOİNT AUDİT COMİTEE)

EUROPOL üye ülkelerin gayri safi milli hasıllarına göre yaptıkları katkılarla finanse edilmektedir. EUROPOL'ün yıllık hesapları bir denetime tabidir. Bu denetim Avrupa Sayıştay tarafından atanan üç üyeden oluşan Karma Denetim Komitesi tarafından yapılır. Karma Denetim Komitesi, Avrupa Birliği Antlaşmasının altıncı başlığı altında yer alan prosedüre uygun olarak yıllık hesaplara dair bir hesap raporunu, Konsey'e teslim eder.

¹⁸² "Managment and Control" , <http://www.EUROPOL.eu.int/index.asp?page=facts>

2.1.3.4.ULUSAL İRTİBAT BİRİMLERİ (NATIONAL CONTACT POINTS)

Ulusal İrtibat Birimleri, EUROPOL ile üye ülkelerdeki kanun uygulayıcılar arasındaki yegane irtibat birimidir. EUROPOL Ulusal İrtibat Birimleri ile EUROPOL arasındaki ilişkiler, EUROPOL Sözleşmesi ile ulusal mevzuat yükümlülükleri çerçevesinde yürütülür. EUROPOL Ulusal İrtibat Birimleri, EUROPOL' ün görevini yerine getirebilmesi için gerekli bilgi ve istihbaratı sağlar ve EUROPOL 'ün bilgi, istihbarat ve öneri taleplerine cevap verir. Sağladığı bilgi ve istihbaratın güncel tuttuğu gibi aynı talepleri, ulusal yetkili birimler için EUROPOL 'den talep eder. Ulusal kanunlar çerçevesinde yetkili otoriteler için bu bilgi ve istihbaratı değerlendirir. Üye ülkeler ile EUROPOL arasındaki bilgi değişiminin her aşamasında bu bilgilerin hukuka uygunluğunu sağlamakla da yükümlüdür.¹⁸³

2.1.3.5.İRTİBAT GÖREVLİLERİ (LIAISON OFFICERS)

EUROPOL üyeleri arasında iletişimi sağlayan en önemli unsurlar ise İrtibat Görevlileri ve Ulusal Birimler (Liaison Officers and National Units)'dir. Konvansiyon'un 4. maddesi uyarınca her üye ülkenin ilgili maddede sayılan görevleri yerine getirmek amacıyla bir Ulusal Birim oluşturması veya kurması gerekmektedir.¹⁸⁴ Ulusal Birimler'in genel görevi, suç ve suçlularla ilgili olarak ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde istihbarat ve enformasyon toplamak, bunları karşılaştırmak, analiz etmek, geliştirmek ve diğer üye ülkelere vermektir¹⁸⁵ Yani Ulusal Birimler, EUROPOL'ün enformasyon ve istihbarat ihtiyaçlarını karşılarlar. Ancak hemen belirtelim ki, Ulusal Birimler ülkelerinin çıkarlarına zarar vereceğini düşündükleri durumlarda hassas bilgileri EUROPOL'e vermeme hakkına da sahiptirler¹⁸⁶ Öte yandan, Ulusal Birimler soruşturma ajansları veya bölümlerince yürütülen operasyonel faaliyetlere de yardımcı olurlar ve bu faaliyetlerin koordinasyonunu sağlarlar. Yine, kanunların icrası ile görevli tüm ulusal birimlerin katılımıyla bir ulusal veri tabanı oluşturmak da Ulusal Birimlerin görevleri arasındadır. Bunların yanı sıra Ulusal Birimler, milli sınırlar dahilinde bir irtibat merkezi (ENFOPOL) oluşturarak, uluslararası düzeyde bilgi paylaşımını ve değişimini sağlamakla da yükümlüdürler¹⁸⁷ Ulusal Birimler'in dışında Konvansiyon'un 5. maddesi uyarınca her üye devletin EUROPOL bünyesinde en az bir tane İrtibat Görevlisi

¹⁸³ EUROPOL Sözleşmesi Madde 4

¹⁸⁴ Bunyan, a.g.e., s.13

¹⁸⁵ Santiago, a.g.e, s.48

¹⁸⁶ Bunyan, a.g.e.,s.5

¹⁸⁷ Santiago, a.g.e., s. 48.

bulundurması gerekmektedir¹⁸⁸ Avrupa İrtibat Görevlileri (European Liaison Officers–ELOs) de denilen bu kişilerin bir takım görevleri bulunmaktadır. Temelde bu görevler, ikincil ulusal birimlerden EUROPOL’e enformasyon ve istihbarat sağlamak, EUROPOL’den bu birimlere enformasyon göndermek ve sağlanan enformasyonu analiz etmek şeklinde sayılabilir¹⁸⁹

İrtibat Görevlileri, ulusal irtibat birimleri tarafından EUROPOL bünyesinde çalışmak üzere görevlendirilirler. Üye devletlerin EUROPOL’e kaç tane irtibat görevlisi gönderebilecekleri Yönetim Kurulu’nun oybirliği ile alacağı karar bağlıdır. Bu karar Yönetim Kurulu’nun oybirliği ile aldığı bir başka karar ile her zaman değiştirilebilir. Her bir ulusal irtibat birimi EUROPOL’e en az bir irtibat görevlisi atar. İrtibat görevlileri, ulusal birimleri tarafından, ulusal birimlerinin çıkarlarını EUROPOL içinde, kendilerini gönderen üye devletin ulusal hukuku ve EUROPOL’ün idaresine uygulanacak hükümlere uygun olarak temsil etmekle görevlendirilmişlerdir. İrtibat görevlileri atandığı ulusal birimden EUROPOL’e, EUROPOL’den atandığı birime bilgi göndermek ve diğer irtibat görevlileri ile işbirliği halinde koordinasyonu sağlamakla görevlidir. İrtibat görevlileri atandıkları ülkenin ulusal kanunlarına uygun olarak, EUROPOL Yönetimi tarafından tespit edilen şartlara bağlı, EUROPOL’ün ilgi alanlarında, temsil ettikleri ülke ulusal irtibat birimlerinden talimatlarını alırlar.

Her bir üye devletin, ulusal hukuka uygun olarak, EUROPOL’e ilgili üye devletlerce verilen, ondan geri alınan ve iletilen kişisel verilerin müsaade edilebilirliğini ve bu verilerin haklarının ihlal edilip edilmediğini denetlemek üzere bağımsız bir Ulusal Denetleme Kurulu (National Supervisory Body) oluşturması gerekmektedir.¹⁹⁰ Ulusal Denetleme Kurulu’nun, teftiş amaçlı EUROPOL’deki kendi irtibat görevlilerinin ofisleri ve belgelerine inceleme yetkileri bulunmaktadır. Ayrıca, ulusal hukuk çerçevesinde kişisel bilgilerin korunması ile ilgili olduğu sürece ulusal denetleme birimi ulusal birimlerin ve irtibat memurlarının faaliyetlerini denetler. Herkes Ulusal Denetleme Kurulu’na kendisi ile ilgili bilgilerin herhangi bir şekilde EUROPOL kayıtlarına girip girmediğini sorabilme ve bilgiyi giren ülkenin konuyu yasal olarak aktarıp aktarmadığını öğrenme hakkına sahiptir. Bu hak isteği yapan üye ülkenin ulusal mevzuatı çerçevesinde yürütülmektedir. EUROPOL’de bulunan bilgiler ile bireylerin haklarının ihlal edilmemesi ve kötüye kullanılmaması için teşekkül edilmiş bir de Ortak Denetleme Kurulu (Joint Supervisory Body) vardır. Ulusal Denetleme

¹⁸⁸ Bunyan, a.g.e., s. 13

¹⁸⁹ ELO’ların görev ve sorumluluklarına ilişkin detaylı bilgi için bkz.: Santiago, op. cit., ss. 49-52.

¹⁹⁰ EUROPOL Sözleşmesi Madde 24

Kurulu, gerekli şartlara haiz her üye ülkenin iki temsilcisi tarafından oluşturulmaktadır. Her temsilcinin bir oyu vardır. Kurulun bir başkanı vardır ve bir başka kuruluştan talimat almaz. Ortak Denetleme Kurulu, EUROPOL'ün faaliyetlerine yönelik uygulama ve denetleme görevini üye ülkelerin denetleme kurullarından farklı olarak denetlemek ve bilgi vermek yetkisine sahip olmanın yanında, mevcut problemlere çözüm bulmada da yetkilidir. Herkesin, Ortak Denetleme Kurulu'na kendi kişisel bilgisinin EUROPOL tarafından toplanmasının, depolanmasının doğru ve hukuki olup olmadığını öğrenmek için başvurma imkanı ve yetkisi vardır.

2.1.3.6.YÖNETİM VE KARAR MEKANİZMASIYLA İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

EUROPOL Sözleşmesi 4. maddede de belirtildiği üzere, INTERPOL 'deki gibi tüm kanun uygulayıcılar adına hizmet vermek üzere bir ulusal irtibat biriminin belirlenmesi ve yine bu madde de anılan yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için bu ulusal birimin, gerekli hukuki ve teknik altyapıya sahip olması gerekmektedir. EUROPOL ulusal irtibat birimlerinin yapılanmasına ilişkin herhangi bir resmi düzenleme olmadığı gibi AB ilgili komisyonları ile EUROPOL Merkezi tarafından da hazırlanmış herhangi bir resmi metin bulunmamaktadır. Ancak, TAIEX - Danimarka SIRENE Ofisi ortak işbirliğinde 2003 yılında Danimarka'da düzenlenen "SIRENE/Schengen, İnterpol ve EUROPOL İletişiminde Ulusal Temas Biriminin Oluşturulması ve Çalıştırılması " seminerine EUROPOL temsilcisi olarak katılan EUROPOL 3. Ülke ve Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği Bölüm Başkanı, EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi'nin İdeal Yapılanması ve Fonksiyonlarına ilişkin yaptıkları çalışma neticesi olarak şu sonuçlara vardıklarını belirtmiştir; EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi'nin sorumluluklarını yerine getirebilmesi ve diğer ulusal birimlerle işbirliğini sağlayabilmesi için sağlam bir hukuki altyapıya sahip olması gereklidir. Bu hukuki düzenleme, aynı zamanda EUROPOL Sözleşmesi'nin 12. maddesinde belirtilen kişisel verilerin korunması ile ilgili kriterleri de içine almalıdır. Bu ulusal birimin, tüm ulusal soruşturma birimleriyle işbirliği sağlanmalı ve işbirliğinin prosedürleri yazılı metinlerle düzenlenmelidir. Benzer yazı metinlerin, adli makamlarla da tesis edilerek hangi bilgilerin değişiminin sağlanacağını açık bir şekilde ortaya konması gerekmektedir.

Uluslararası suçla mücadele alanında faaliyet gösteren bilgi kanalları olarak, INTERPOL Milli Merkez Bürosu, SIRENE Ofisi, bölgesel ve ikili işbirliği anlaşmalarından kaynaklanan işbirliği kanalları ile irtibat görevlileri (yabancı ve yurtdışında görevlendirilen

ulusal irtibat görevlileri) sayılabilir. EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi ise, bu bilgi kanalları aracılığıyla yürütülen adli ve polis işbirliği faaliyetlerinden sorumlu ulusal birimin bünyesinde olmalı veya yakın koordine içinde bulunmalıdır. Ancak bu şekilde stratejik çalışmalarda, EUROPOL'e tavsiyelerde bulunabilmesi mümkündür. Ayrıca, suçla ilgili karşılıklı bilgi değişimini ve elde edilen bilginin işlenmesi, depolanması, güncellenmesi vb. çalışmaların EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi tarafından yerine getirilebilmesi için ulusal birimler ile EUROPOL arasında koordinasyonu sağlayacak güçlü yapılara sahip olması gerekmektedir. EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi, EUROPOL operasyonel faaliyetlerinde ulusal stratejinin geliştirilmesi ve uygulanmasından sorumludur. Bu çerçevede, EUROPOL ile ortak üye ülkelerce kurulan proje, özel operasyon ve ortak araştırma timlerine katılabilme imkanı olmalı ve ulusal veri tabanları ile kanun uygulayıcıların bilgi sistemlerine giriş yetkisinin bulunması lazımdır.¹⁹¹

2.1.4.EUROPOL'ÜN GÖREVLERİ

EUROPOL'ün görevleri; bilgi toplamak, analiz etmek ve bunları mübadele etmek, diğer görevi de uzman tahkikat bilgisini geliştirmektir. (Suç tahkikatında uzman bilgisini geliştirmektir.) Operasyonel kaynakların etkin kullanımı ile stratejik istihbarat ve yardım temin etmek ve yukarıda bahsetmiş olduğumuz suçlar hakkında genel durum raporları hazırlamak, polisin eğitimi, yönetimi, donatımı, suçun önlenmesi, teknik ve aktif polis konularında tavsiyelerde bulunmak, araştırmalar yapmaktır. SCHENGEN ile mukayese edildiğinde şunu göreceğiz; EUROPOL operasyonel olmaktan ziyade bilgi mübadelesine dayalı bir kurumdur.

EUROPOL, üye devletleri farklı şekillerde destekler. Bu destek şekilleri, istihbarat alışverişi, operasyonel analiz desteği, eldeki istihbarat üzerinden stratejik raporlar hazırlamak ve Avrupa Birliği içinde yürütülen operasyonlar için teknolojik destek¹⁹². Europol, yasadışı uyuşturucu ticareti, terörizm ve diğer uluslararası organize suç faaliyetlerini önleme ve bunlarla mücadele etmede, üye ülkelerin yetkili birimlerinin etkinliğini artırmayı ve karşılıklı işbirliğini geliştirmeyi amaç edinen bir Avrupa İdari Teşkilatıdır. Europol'ün misyonu,

¹⁹¹ Seitner Manfred-EUROPOL 3. Ülke ve Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği Bölüm Başkanı, TAIEX - Danimarka SIRENE Ofisinin ortak işbirliği çerçevesinde düzenlenen "SIRENE/Schengen, Interpol ve EUROPOL İletişiminde Ulusal Temas Biriminin Oluşturulması ve Çalıştırılması" semineri-11.12.2003, Danimarka Dışişleri Bakanlığı, Kopenhag, 2003

¹⁹² http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/europol/fsj_police_europol_en.htm

organize suç faaliyetlerine karışan suç örgütleri hakkında etraflı bilgi ile önemli katkıda bulunmaktadır.¹⁹³ Sözleşmenin 3.Maddesinde Europol'ün görevleri şu şekilde belirtilmektedir;

3.1. Madde:

- Üye ülkeler arasında bilgi değişimini sağlamak,
- Bilgileri toplamak, düzenlemek ve analizlerini yapmak,
- Suçla ilgili tespit edilen her türlü bağlantılar hakkında üye ülke ilgili makamlarını ulusal irtibat noktaları vasıtası ile haberdar etmek,
- Ulusal İrtibat Noktalarına suçla ilgili tüm bilgileri aktararak üye ülkelerdeki soruşturmalara yardım etmek,
- Suç ve suçlularla ilgili bilgilerin tutulduğu bilgisayar sistemini korumaktır.

Madde 3.2:

- Üye ülkelerdeki ilgili birimler arasındaki işbirliğini geliştirmek ve etkinliklerini arttırmak,
- Operasyonel faaliyetlerde ulusal kaynakların en etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla istihbari bilgi sağlamak,
- Genel durum raporları hazırlamaktır.

Madde 3.3:

Europol İmkanları ölçüsünde ilgili kurumların, personelinin eğitimi, yapılanması ve teçhizatı, suç önleme metotları, teknik ve adli polis metotları ile araştırma prosedürleri hakkında destek sağlamaktır.

Kısaca özetlemek gerekirse EUROPOL, üye ülkeler ve kanun uygulayıcı birimler arasında bilgi değişimini sağlayarak bu bilgilerin işlenmesini sağlamakta ve analizlerini yapmaktadır. Suçla ilgili tespit edilen tüm bağlantı ve bilgileri EUROPOL, ulusal irtibat birimleri aracılığıyla ilgili birimlere aktarılmasını temin etmekte, operasyonel faaliyetlerde ulusal kaynakların en etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla istihbari bilgi sağlamaktadır.

¹⁹³ <http://www.europol.eu.int/facts/en.htm> (10.10.2002)

Bunlara ilave olarak tehdit değerlendirmeleri yaparak imkanlar dahilinde eğitim, yapılanma, teçhizat gibi yollarla üye ülke kanun uygulayıcı birimlerini desteklemektedir.¹⁹⁴

2.1.5.EUROPOL'ÜN GÖREV ALANINA GİREN SUÇLAR

EUROPOL'ün görevleri kapsamına halen,

- Yasadışı uyuşturucu kaçakçılığı,
- Terörizm,
- İnsan Kaçakçılığı,
- Yasadışı motorlu araç kaçakçılığı,
- Çocuk pornografisi de dahil her türlü insan kaçakçılığı,
- Para ve diğer ödeme araçları ile ilgili kalpazanlık,
- Radyoaktif ve nükleer maddelerin yasadışı ticareti ve kaçakçılığı,
- Karapara aklama faaliyetleri,
- Kalpazanlık,
- Müessir fiil,
- Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Kaçakçılığı,
- Yüksek Teknoloji Suçları¹

Bu çerçevede, bu suçların organize suç örgütü yapısı dahilinde işlendiğine dair verilerin mevcut olması ve iki veya daha fazla AB üyesi ülkenin bu suçlardan etkilenmiş olması halinde EUROPOL harekete geçmektedir.² Europol Sözleşmesi'ne ve bunu takiben Avrupa Konseyi'nin oybirliği ile vereceği muvafakate istinaden EUROPOL, uluslararası organize suçların diğer ağır türlerini de kapsayacak şekilde gelecekte görev alanını genişletebilecektir. Europol ayrıca, Avrupa Birliği bünyesindeki organize suçlarla ilgili olarak kriminal analiz yapılması hususunda bir bilinç oluşturulması ve tüm soruşturma teknikleri arasında bir uyum sağlanması konusunda da faaliyetlerde bulunmaktadır.

2.1.6.EUROPOL HABERLEŞME SİSTEMLERİ VE LİSAN

Europol, üye ülkelerin Ulusal İrtibat Noktaları ile arasında güvenli haberleşmesini sağlayan, tamamen kapalı bir ağ üzerinden şifreli ses ve bilgi transferine imkan tanıyan bir

¹⁹⁴ EUROPOL Sözleşmesi, Madde 3

¹ Europol Sözleşmesi, Madde 2

² Europol Sözleşmesi, Madde 2

haberleşme ağına sahiptir. Haberleşme ISDN bağlantılı ve şifreli cihazlarla şifreli e-mail olarak yapılmaktadır. Ayrıca Europol merkezinde 3.ülkeler ile Europol Merkezi arasında güvenli haberleşme ağını kurabilmek için Europol bilgisayar ağından fiziksel olarak tamamen ayrılmış yeni bir bilgisayar ağı da kurulmuş olup 3.Ülkelerle haberleşme bu ağ üzerinden gerçekleştirilmektedir. İdare Kurulunca hazırlanması istenen raporlar, resmi evraklar ve dokümanlar Avrupa Birliği'nin resmi dillerinde hazırlanır ve İdare Kurulunun çalışma dilleri de Avrupa Birliği'nin resmi dilleridir.¹³

2.1.7.PERSONEL VE BÜTÇE

Halihazırda EUROPOL bünyesinde bütün üye devletlerden gelen 490 personel bulunmaktadır. Bunlardan 80'i kanun uygulayıcı kuruluşları (polis, gümrük, jandarma, göçmenlik kuruluşları, vs) temsil eden EUROPOL İrtibat Görevlileridir. EUROPOL İrtibat Görevlileri, EUROPOL memurları, analizcileri ve öteki uzmanlarla birlikte günde 24 saat etkin, hızlı ve çeşitli lisanlara dayanan güvenilir bir hizmet vermektedir.¹⁹⁵

EUROPOL, üye ülkelerin gayri safi milli hasıllarına göre yaptığı katkılarla finanse edilmektedir. 2005 yılı bütçesi 63,4 Milyon Euro'dur ve EUROPOL 'ün yıllık hesapları Avrupa Topluluğu Sayıştay'ı tarafından atanan ve üç üyeden oluşan Karma Denetim Komitesi tarafından yapılmaktadır.¹⁹⁶

2.1.8.BİLGİSAYAR SİSTEMLERİ

Europol bilgisayar sistemi yapı olarak birbirine paralel, gerektiğinde eşgüdüm içerisinde çalışan iki birimden oluşur.

2.1.8.1.MERKEZİ BİRİM:

Bir bilgi ve veri merkezi olan birimin önemi giderek artmaktadır. İlk yıllarda pek gerçekleşmeyen bilgi akışı, özellikle 11 Eylül'den sonra üyelerin sıkı desteğiyle hızlanmıştır. Günümüzde Europol, gerçek bir veri ve bilgi merkezine dönüşmüştür. Üyelerin, ellerindeki bilgileri Europol bilgisayarlarına yüklemesiyle ilk defa Avrupa düzeyinde ortak ve kapsamlı veriler oluşturularak, analiz yapma olanağı sağlanmıştır. Europol'ün bugünkü bilgi ve analiz kapasitesi, üyelerin güvenlik birimlerinin hayli üstüne çıkmıştır. Artık üyelerden gelen veya

¹³ Europol Sözleşmesi, Madde 33

¹⁹⁵ <http://www.EUROPOL.eu.int/>

¹⁹⁶ a.e

kurumun derlediği bilgiler Europol'ün sadece kendi analizlerinde kullanılmak üzere koruma altındadır. Uluslararası düzeyde aranan bazı terörist isimlerin, sadece AB ülkelerinde en az altı değişik şekilde yazıldığını düşünürsek, bu işbirliğinin ne gibi sorunlarla mücadele ettiğini ayrıca irdelemeye gerek kalmaz.

2.1.8.2.TEMSİLCİLİKLER:

İkinci birim, üye ülkelerin Europol'deki temsilciliklerinden oluşur. Bu temsilcilikler, hem Europol merkeziyle bilgi alışverişini sağlar, hem de merkezden bağımsız, üye ülkeler arasındaki eşgüdüm için çalışır. EUROPOL Sözleşmesi; verilerin kaydedilmesi, ulaştırılması ve analiz edilmesi için EUROPOL'ün bir bilgisayarlı sistem oluşturmasını ve sürdürülmesini öngörmekte, verilerin korunması, denetimi, idaresi ve güvenliği konusunda da kesin bir çerçeve çizmektedir. Bu bağlamda EUROPOL Analiz Sistemi, İndeks Sistemi ve Bilgi Sistemi olmak üzere üç ana bölümden oluşan EUROPOL Bilgi Sistemi'ni kurmuştur. Yapılan çalışmalarla bu sistemlerden Analiz ve Endeks sistemleri tamamlanmış, bilgi sistemi ise geçici bir versiyonla 1 Ocak 2002 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Nihai olarak bütün 15 üye ülke arasında ağ oluşturularak sisteme AB'nin bütün resmi dilleri ile ulaştırılmasını sağlayacak daha modern yapılar üzerinde hâlihazırda çalışılmaktadır. Bilgi sistemine üye devletlerden, üçüncü ülkelerden veya diğer organlardan toplanmış ya da doğrudan Europol tarafından elde edilmiş veriler girilmektedir. Bu bilgi sisteminin işleyişinden ve bu çerçevede yapılacak işlemlerden yine Europol'ün kendisi sorumludur. Belli kurallara uyulması zorunludur. Üye devletlerin kurduğu ulusal birimler bilgi sistemi ile iletişimden de sorumludur. Bu amaçla üye devletlerdeki veri işleme teçhizatlarının güvenliğini sağlamak da ulusal birimlerin sorumluluğundadır.¹⁹⁷ Bilgi sisteminin kapsamı konvansiyonun 8.maddesinde belirlenmektedir. İlgili madde uyarınca bilgi sistemi, yalnızca Europol'ün görevlerini yerine getirmesi için gerekli görülen suç ve suçluya ait verilerin saklanması için kullanılır. Bilgi Sistemi, suçlular ve suç isnat edilen kişiler, şüpheliler ve bir suçun şüphelisi, mahkumu olanların kayıtlarını tutar. Sisteme girilen veriler, kişilerin tanımlayıcı bilgileri olan ad, soyadı, doğum tarihi-yeri, cinsiyet, uyuşu ve gereken durumlarda, hüviyetin belirlenmesine yardımcı olacak değişime uğramayan nesnel fiziksel özellikler de dahil olmak üzere diğer özellikler olabileceği gibi kişisel bilgileri içerdiği gibi suç ile ilgili bilgileri de kapsamaktadır.¹⁹⁸

¹⁹⁷ Europol Konvansiyonu Md.7

¹⁹⁸ Ben Hayes, "The Activities and Development of EUROPOL", Statewatch Yayınları, Londra, 2002, s.4

EUROPOL, ilk sırada bilgisayar ağından oluşan bilgi mübadelesi sistemi ile karşımıza çıkmaktadır. Diğer çalışma yöntemi de irtibat görevlileri ile yapılan çalışmadır. Kısaca sistemin nasıl çalıştığını açıklayacak olursak; Hollanda'nın Lahey kentinde merkez bilgi üssü vardır ve üye ülkelerin merkezle doğrudan bağlantıları bulunmaktadır. Ayrıca bu ulusal merkezlerin kendi irtibat görevlileri ile merkeze irtibatları da söz konusudur. Bir üye ülkenin yönlendirilmiş olduğu bilgileri diğer üye ülkeler tarafından da hemen alınabilmektedir. Üye ülkeler arasında öncelikle kişiler ve şüpheliler hakkındaki bilgiler mübadele edilir. Ancak bu bilgilerin EUROPOL'ün sıralamış olduğu listedeki suçlarla ilgili olması gerekir. Avrupa sözleşmesine göre kendi ulusal kanunlarına göre potansiyel suçlu olan veya suç işlemesinden endişe edilen herhangi bir kişi hakkındaki bu tür bilgiler, bu merkeze gönderilir yani bu tür bilgiler merkezde toplanır ve ilgili yerlere iletilir, bunlar da kendi aralarında küçük suçlar, orta dereceli suçlar ve ağır suçlar kategorize edildiği için en düşükten başlayarak oradaki suç işleme potansiyeli geçmiş itibarıyla çok olan insanlar veri tabanına aktarılmaktadır. Veri tabanında bu kişilerin önce isimleri, doğum yeri, doğum tarihleri, cinsiyetleri, uyrukları, ve eğer mümkünse olabiliyorsa onu tanımlayan fiziksel özelliklerde bu veri tabanında belirtilir. Orada muhafaza edilen bilgilerde öncelikle insanlar, ikinci olarak ta suçlar geliyor ve bu suçların hangi vasıtalarla işlenmiş olduğu belirtilir. Bu olayı hangi birim inceliyor o belirtilir, suça karıştığına inanılan kişinin örgüt üyesi olup olmadığı gibi bilgiler ve tabii ki o kişinin adli sicili bu kayıtlarda yer alır çok detaylı bir konudur.¹⁹⁹

2.1.9.BİLGİ GÜVENLİĞİ

Europol sistemi içindeki kişisel veriler, Europol'ün yetki ve görev alanına giren suçlar ve diğer nitelikli suç türleriyle mücadele etmede kullanılabilir. Öte yandan bireyler sistemde kendilerine ait bilgilere ulaşabilir, yanlış olduğunu düşündükleri bilgilerin düzeltilmesini veya silinmesini üye devletlerin yetkili makamlarından isteyebilirler. Europol, bu sözleşmenin uygulanmasını teminen gerekli teknik ve yapısal önlemleri almakla yükümlüdür. Bu çerçevede, bilgilerin işlenmesi esnasında Europol ve üye ülkeler, yetkisiz şahısların veritabanlarına ulaşmasını, okumasını, kopyalamasını, bir yerden başka bir yere taşımalarını, yetkisiz veri girişi yapılmasını, kayıtlı bilgilerin yetkisiz şahıslarca silinmesi veya üzerinde değişiklik yapılmasını, otomatik veritabanı sisteminin yetkisiz şahıslarca kullanılmasını engellemekle ve bu sisteme işlenen şahsi bilgilerin kim tarafından ve ne zaman işlendiğini

¹⁹⁹ Feys , a.g.e.

tesbit etmekle sorumludur.¹¹ Ayrıca belirlenen gizlilik derecesine göre bilgilerin korunması için gerekli önlemleri Europol ve üye ülkeler almalıdır.¹² Ayrıca kişilerin sistem içindeki kendilerine ait bilgilerin depolanması, işlenmesi ya da kullanılmasından ötürü mağdur olmalarını önlemek, Europol'ün faaliyetlerini gözlemlemek amacıyla kurulmuş bağımsız bir ortak denetleyici kurul (The Joint Supervisory Bord-JSB) oluşturulmuştur. Europol, JSB'nin görevlerini yerine getirebilmesi için gerekli kolaylıkları göstermekle sorumludur. Bu çerçevede, JSB'nin gerek duyduğu bilgileri sağlamak, sistem içindeki dokümanları açmak ve JSB'nin aldığı kararları dikkate almak da Europol'ün sorumluluğu altındadır. Görülmektedir ki Europol, suçla mücadelede işbirliği yapmak amacıyla bu güne kadar Avrupa'da oluşturulan kurumlardan çok daha güçlü bir yapıya sahiptir. Europol, bu haliyle geçmişte oluşturulan kurumlarla kıyaslandığında görev alanı net bir biçimde tanımlanmış, belli bir yasal temele oturtulmuş daha güvenilir bir yapı olarak görülmektedir. Bu nedenle Europol'ün oluşturulan suçla mücadele çalışmalarının güçlenmesinde önemli bir rolü olacaktır.

2.1.10. ANALİZ ÇALIŞMALARI (AWF)

Europol Sözleşmesinin 10. maddesi Europol'e, Avrupa Birliği Sözleşmesi Madde K.1(9) uyarınca AB Üyesi Devletler arasında öngörülen işbirliği ve sözleşmede belirtilen tedbirler çerçevesinde, örgütlü suçun bulunduğu dair somut belirtiler içeren ve iki veya daha fazla üye devleti etkileyen, büyüklük, önem ve sonuçları itibariyle üye devletlerin ortak yaklaşımına ihtiyaç duyulan terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ile uluslararası ağır nitelikli suçların önlenmesinde ve bunlarla mücadelede üye devletlerdeki yetkili makamların etkinliğinin ve işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla suçlarla ilgili verileri başka dosyalarda depolayabilme, değiştirebilme, kullanabilme ve özel analizler yapabilme yetkisi vermektedir. Bu yetki çerçevesinde Europol bünyesinde hali hazırda 18 Analiz Çalışma Dosyası (AWF) bulunmaktadır. Bu dosyalardan AWF Mustard, AB üyesi ve aday ülkelerinde bulunan Türk Suç Örgütlerini ele almaktadır. 2000 yılında kurulan bir analiz veri tabanı olan AWF Mustard, Europol'deki analiz projesi kapsamında başta eroin olmak üzere yasa dışı uyuşturucu madde olaylarına karışan Türk Suç Örgütleri arasındaki bağlantıları tespit ederek operasyonel önlemlerin alınmasını amaçlamaktadır.

¹¹ Europol Sözleşmesi, Madde 25

¹² Europol Sözleşmesi, Madde 31

2.1.11.EUROPOL'E ÜYE ÜLKELER

Halihazırda Europol'ün 25 (yirmi beş) üyesi bulunmaktadır. Bunlar; Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Finlandiya, Hollanda, İngiltere, İrlanda Cumhuriyeti, İspanya, İsveç, İtalya, Lüksemburg, Portekiz, Yunanistan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Slovakya, Slovenya, Malta, Kıbrıs(GKRY), Letonya, Litvanya, Estonya

Suç ve suçluların Avrupa Birliği üye ülkelerinin sınırlarını aşması, özellikle AB üyesi olmayan 3. Ülke ile AB dışındaki uluslararası kuruluşlarla karşılıklı işbirliği tesis edilmesi halinde, suçla mücadelenin daha güçlü ve etkin yürütüleceği değerlendirildiğinden, Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi'nin 27 Mart 2000 tarihli kararıyla EUROPOL İdaresine, AB üyesi olmayan ülkeler ve AB ile bağlantısı bulunmayan uluslararası kuruluşlarla üyelik müzakerelerini başlatma yetkisi verilmiştir.

2.1.12.EUROPOL GENİŞLEME SÜRECİ

Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi'nin 27 Mart 2000 tarihli kararıyla EUROPOL İdaresine, AB üyesi olmayan ülkeler ve AB ile bağlantısı bulunmayan uluslararası kuruluşlarla üyelik müzakerelerini başlatma yetkisi verilmiş ve bu yetki çerçevesinde AB üyesi olmayan 3. Ülke ve uluslararası kuruluşlarla üyelik müzakerelerine başlanmıştır. Bu kapsamda; OLAF dahil Avrupa Komisyonu, Eurojust, Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Müptelalarını İzleme Merkezi (EMCDDA), İsviçre, Türkiye, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Önleme Ofisi (UNDCP), Romanya, Rusya, Bulgaristan, Kolombiya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Avrupa Merkez Bankası, EMCDDA (Avrupa Uyuşturucu Bağımlılığı ve Uyuşturucu İzleme Merkezi), Macaristan, İzlanda, İnterpol, Norveç, Polonya, Slovenya, ABD, Dünya Gümrük Teşkilatı ile operasyonel ve/veya stratejik düzey işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır.²⁰⁰

2.1.13.EUROPOL'ÜN GENİŞLEME PLANI

Bilindiği gibi suçlar özellikle de örgütlü suçlar sınır tanımamakta, AB üyesi olmayan ülke ve kuruluşlarla da işbirliğini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle öncelikle İnterpol ve BM uyuşturucu programı(UNDP) gibi kuruluşlarla işbirliğine gidilmesi planlanmış, bunlarla bilgi paylaşımına ve bilgi değişimine gidilmesi planlanmıştır. Avrupa Birliği Konseyi 27 Mart

²⁰⁰ www.europa.eu.int

2000 tarihli kararıyla Avrupa Birliği Polis Teşkilatı-EUROPOL Müdürü Jurgen STORBECK'i AB üyesi olmayan ülkeler ve AB ile bağlantısı olmayan uluslararası kuruluşlarla yapılması düşünülen model anlaşma konusunda görüşmelere başlama hususunda yetkilendirmiştir. Bu karar doğrultusunda Avrupa Birliği Polis Teşkilatı-EUROPOL, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu AB üyesi olmayan ülkeler ve AB ile bağlantısı olmayan kuruluşlarla resmi işbirliği görüşmelerini başlatmak, bu amaçla AB tarafından oluşturulmuş olan Model İşbirliği Anlaşmasını tanıtmak ve ülkelerle bu alanda yapılabilecek işbirliğinin biçimini belirlemek amacıyla 26-27 Nisan 2000 tarihlerinde Lahey'de bulunan EUROPOL merkezinde bir seminer düzenlemiştir. Seminere, AB üyesi olmayan ülkelerden Amerika Birleşik Devletleri, Bulgaristan, Bolivya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Fas, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, İsviçre, İzlanda, Kanada, Kolombiya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Norveç, Peru, Polonya, Romanya, Rusya, Slovakya, Slovenya ve Türkiye, uluslararası kuruluşlardan da Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı-INTERPOL, BM Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP) ve Dünya Gümrük Teşkilatı (WCO) davet edilmiştir. Düzenlenen seminerin amacı; EUROPOL'ün idari ve teknik yapılanması, Eurapol Sözleşmesi'nin maddeleri, bu maddelerde düzenlenen hususların uygulanması, EUROPOL'ün genişleme planı ve üçüncü ülkelerle yapılması düşünülen Model Anlaşma konusunda katılımcıları bilgilendirmek olarak ifade edilmiştir. EUROPOL'ün bu konuda önceliği Avrupa Birliği'ne aday ülkeler, Schengen işbirliği ortakları (İzlanda ve Norveç) ile İsviçre ve İnterpol'e vereceği belirtilmiştir. Seminerde, EUROPOL teşkilatı, görevleri ve sorumlulukları, 2000 yılı çalışma programı, üçüncü ülkeler ve uluslararası teşkilatlarla anlaşma yapma prosedürü, yapılacak işbirliğinin düzeyi, milli irtibat noktaları tesis edilmesi, irtibat görevlilerinin değişimi konularında katılımcılara bilgiler verilmiştir. Ayrıca, EUROPOL'ün haberleşme ve bilgi teknolojisi sistemleri tanıtılmış, bilgilerin korunması, gizlilik ve güvenilirliği konuları ele alınmış, katılımcı ülkelerden ulusal düzeyde gerekli hazırlıkları tamamlamaları istenmiştir. Genişleme planı çerçevesinde üçüncü ülkeler ve kuruluşlarla yapılacak olan anlaşmanın temelde teknik, stratejik ve operasyonel olmak üzere üç aşamada yapılması planlanmaktadır. Teknik düzey; sadece yeni sentetik uyuşturucular, analiz metodları ve özel eğitim işbirlikleri gibi teknik konularla sınırlı olacak, stratejik düzey; örnek uygulamalar konusunda bilgi değişimi, genel suç durumu, organize suçların gelişimi gibi konularla sınırlı olacak, operasyonel düzey ise; kişisel bilgilerin değişimi, suçlulukla ilgili verilerin analizi ve operasyonel işbirliğini içerecektir. Ana hedef, anlaşmayı operasyonel düzeye getirmek olarak belirlenmiş ancak bunun için ilgili ülkelerin gerekli alt-yapı konusunda hazırlıklı olmaları gerektiği belirtilmiştir. Seminer sonunda bir basın bülteni yayınlanmış, genişleme planı çerçevesinde

EUROPOL'ün uluslararası organize suçlarla mücadele konusunda yeni bir adım attığı ve bu seminerin adil, güvenli ve özgür bir Avrupa yaratmak amacına önemli katkılarda bulunacağı ifade edilmiştir.¹⁴

2.1.14.EUROPOL'ÜN ÜYE DEVLETLERE DESTEK VE KATKILARI

Europol üye devletlere aşağıdaki şekillerde destek sağlar;

- Üye devletlerin farklı yasa uygulama birimlerinin temsilcilerinden oluşan ve Europol'e yardımcı olmak üzere oluşturulan Europol irtibat görevlileri (ELOs - Europol Liaison Officers) arasında ulusal kanunlara uygun olarak (kişisel ya da kişisel olmayan) veri alışverişini kolaylaştırmak;
- Tehdit algılamaları üzerine stratejik raporlar hazırlamak,
- Üye devletlerin operasyonlarına ve stratejik raporlarına destek olmak için operasyonel analizler yapmak,
- Europol'ün kendi kaynaklarından veya üye devletlerden topladığı istihbarat ve bilgi çerçevesinde suç analizleri sağlamak,
- İlgili üye devletlerin yasal sorumluluğu ve denetimi altında üye devletlerin yasa uygulama birimlerince yürütülen soruşturmalar ile sürmekte olan operasyonlar için teknik destek ve uzmanlık desteği sağlamak,
- Europol, ayrıca, üye devletlerin yetkili otoritelerinin elemanlarının eğitimi, söz konusu otoritelerin organizasyonu ve araç gereç donanımının sağlanması, suç önleme metotları ve teknik ve adli polis metotları ile araştırma prosedürleri konularında da bütçe ve personel durumunun elverdiği ölçüde üye devletlere yardımcı olur (m. 3).
- Öte yandan Europol, AB düzeyindeki organize suçlarla ilgili suç analizleri ve soruşturma tekniklerinin harmonizesi konularında dikkatlerin artırılmasında da aktif olarak çalışmaktadır.
- Tehdit algılamaları üzerine stratejik raporlar hazırlamak ve üye devletlerden ve diğer kaynaklardan toplanan bilgi ve istihbarata dayalı olarak suç analizleri yapmaktır.

Görüldüğü gibi Europol Avrupa'nın FBI kuruluşu değildir. Çünkü Europol, yönetim gücüne sahip değildir. Sadece, AB üye devletlerinin kanun uygulayıcı güçlerine destek verme servisi. Bu demektir ki Europol görevlileri yakalama, tutuklama gibi ulusal polislerin sahip

¹⁴ Europol Basın Bülteni, 27 Nisan 2000, Lahey (Press Release of Europol, 27 April 2000, The Hague)

olduğu görevlere ve yetkiye sahip değildir. Bu tür polis işlemlerini yapamazlar. Europol'ün imkanları, ulusal polislerce yürütülen çalışmalara katkıda bulunmakla sınırlıdır. Bu destek imkanları yukarıda da belirttiğimiz gibi hızlı bilgi değişimi, komplike istihbarat analizleri, koordinasyon, uzmanlık ve eğitimidir. Europol'ün devreye girip çalışmalara katılması için;

- Üye devletlerden birden çoğunu ilgilendirmesi ve içermesi gerekmektedir,
- Örgütlü bir suç veya terörizm olduğuna dair gerçekçi göstergeler olmalıdır,
- Suçun üye devletlerin yönetimleri içinde gerçekleşmesi gerekir.²⁰¹

Özet olarak belirtmek gerekirse; Avrupa Polis Teşkilatı(Europol), iki veya daha fazla sayıdaki ülkeyi ilgilendiren organize suçlarda güvenlik birimlerinin birbiriyle işbirliği ve yardımlaşmasını sağlayabilmek amacıyla kurulmuştur. Bu yardımlaşma ve işbirliği, suç ve suçlulara ait istihbarat paylaşımı ve değişimi ki bu öncelikle ELO tarafından yapılır, yeni ve aksiyona geçirecek teyit edilmiş bilgilerin aktarımı ile olur. Bu işbirliği ve yardımlaşma esas olarak , ELO ile birlikte çalışan uzmanlar tarafından hazırlanan Europol analizleri ile yapılmaktadır. Operasyonel seviyedeki işbirliği ve yardımlaşmada, soruşturmalarda ulusal bazda soruşturmacılara direkt katkı sağlanırken, stratejik seviyedeki işbirliği ve yardımlaşma ulusal bazda değil Avrupa'nın gelecek perspektifi ile ilgili işbirliği ve yardımlaşma yapılmaktadır. Farklı güvenlik kurumları ve ülkelerden toplanan bilgiler, büyük bir titizlik ve güvenlik içinde saklanarak, suç ve şüphelilerle bağlantısı araştırılmaya çalışılır.

2.1.15.EUROPOL'ÜN AB ÜYESİ OLMAYAN ÜLKE VE ULUSLAR ARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİ

EUROPOL, AB üyesi olmayan ülke ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğini iki düzeyde öngörmektedir.

2.1.15.1.OPERASYONEL DÜZEYDE İŞBİRLİĞİ

Kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişi ile ilgili herhangi bir bilgi anlamına gelen kişisel verilerin mübadelesini içerir. Ayrıca bu bilgilerin toplanması, kaydedilmesi, depolanması, silinmesi veya yok edilmesi gibi konularda kişisel verilerin işlenmesi, kullanılması olarak da değerlendirilmektir. Operasyonel Düzeyde İşbirliğinden söz edebilmek için en önemli konu aday ülkede, Kişisel Verilerin Korunması ile ilgili bir mevzuatın Europol

²⁰¹ Europol resmi internet sitesi, "Frequently Asked Questions", <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=faq>, erş.tr.28.07.06

Sözleşmesinde belirtilen çerçevede bulunması olmazsa olmaz ilkelerinden olarak belirtilmektedir. Ülkemizde bu konu ile ilgili mevzuat hazırlık çalışmaları Adalet Bakanlığımız nezdinde devam etmektedir

2.1.15.2.TEKNİK VE STRATEJİK DÜZEYDE İŞBİRLİĞİ

Ülkemiz tarafından da doldurularak Europol İdaresine gönderilen anket formlarında Teknik ve Stratejik ve Operasyonel Düzeyde İşbirliği şu şekilde belirtilmektedir.

Teknik Düzey İşbirliği:

- Analiz metotları,
- Mükemmeliyet merkezleri,
- Kalpazanlık metotları,
- Eğitim konuları/faaliyetleri,
- Erken uyarı uyuşturucu sistemi,
- Uyuşturucu el kitapları,
- Kimyasal uyuşturucu profili,
- Uyuşturucu ödülleri,
- Kara para aklama,
- İleri teknoloji suçları,

Stratejik Düzey İşbirliği:

- Tehdit değerlendirmeleri,
- Genel organize suçlar hakkında durum raporları,
- Spesifik organize suçlar hakkında durum raporları,
- Uyuşturucu logosu projeler,
- Suç önleme stratejileri,
- Kalpazanlık (EURO),
- Uyuşturucu yakalama,

2.1.16.EUROPOL'DEN ÜÇÜNCÜ TARAFLARA VERİ TRANSFERİ

Europol Sözleşmesi 18. maddesinde belirtilen kriterler çerçevesinde;

A) Europol ile üçüncü ülke veya üçüncü taraf arasında imzalanmış bir anlaşma bulunması veya,

B)Europol'ün amaçları doğrultusunda üye ülkelerin çıkarlarının korunması ve suçla ilgili acil tehlikenin bertaraf edilebilmesi amacıyla Europol Başkanınca veri transferinin kesinlikle gerekli görüldüğü durumlarda transfer edilebilmektedir.

Europol Tarafından Üçüncü Ülke ve Üçüncü Kurumlara Kişisel Verilerin Transfer Kurallarını düzenleyen 12 Mart 1999 tarihli Konsey Kararında; Europol Sözleşmesi 18. maddesinde belirtilen kriterler çerçevesinde Europol'ün üçüncü ülke veya üçüncü taraflara kişisel verileri;

- Europol ile üçüncü ülke veya üçüncü taraf arasında imzalanmış bir anlaşma bulunması veya,
- Europol'ün amaçları doğrultusunda üye ülkelerin çıkarlarının korunması ve suçla ilgili acil tehlikenin bertaraf edilebilmesi amacıyla Europol Başkanı'nca veri transferinin kesinlikle gerekli görüldüğü durumlarda transfer edebileceği,

Aynı kararın "İlgili Makamlar" başlığı altında yer alan ve veri iletiminde ulusal yetkili birimleri konu alan 4. maddede ise; üçüncü ülkelere transfer edilecek bilginin, ulusal mevzuat çerçevesinde suçların önlenmesi ve mücadelesinde görevli makamlar tarafından kullanımıyla sınırlı olduğu, işbirliğine esas anlaşma değerlendirilmesi aşamasında Europol'ün, üçüncü ülkenin tüm yetkili makamlarını temsil eden bir ulusal İrtibat noktası belirlemesi konusunda her türlü gayreti sergilemesi gerektiği, üçüncü ülke tarafından ulusal irtibat noktası olarak tek yetkili bir birim atamasının mümkün olmadığı (eyalet sistemi bulunan ABD gibi ülkelerde) durumlarda anlaşmanın, üçüncü ülkedeki bir veya daha fazla yetkili birime bilgi aktarma imkanı sağlayabilecek şekilde düzenlenebileceği, Europol bilgiyi yalnızca, diğer üçüncü ülke veya kurumlara aktarmayacağı taahhüdünü veren yetkili makamlara aktarabileceği, konularına yer verilmektedir.

2.1.17.TÜRKİYE’NİN EUROPOL İLE İLİŞKİLERİ VE ÜYELİK ÇALIŞMALARI

Türkiye’nin Avrupa Birliğine adaylık sürecinde Avrupa Birliği uyum çalışmalarına temel teşkil eden Ulusal Programın Adalet ve İçişleri Bölümünün çeşitli maddelerinde EUROPOL’e tam üyelik için gerekli müktesebat uyum çalışmaları tamamlanarak hazırlıkların yapılması ve işbirliği anlaşmalarının imzalanması konusunda çalışmalar, ağustos 2006 itibariyle hala sürdürülmektedir.

Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi’nin 27 Mart 2000 tarihli kararıyla EUROPOL İdaresine, AB üyesi olmayan Ülkeler ve AB ile bağlantısı bulunmayan uluslararası kuruluşlarla üyelik müzakerelerini başlatma yetkisi verilmiş olup, bu çerçevede ülkemizin de aralarında bulunduğu 23 ülke ve 3 uluslararası kuruluş, başlatılacak müzakerelere esas olmak üzere 26-27 Nisan 2000 tarihleri arasında EUROPOL merkezinin bulunduğu Lahey/Hollanda’da düzenlenen seminere davet edilmiş ve ülkemiz bu seminere İnterpol Daire Başkanlığından bir heyetle katılmıştır. Seminer sonrası Europol İdaresince 21.12.2000 tarihinde Hollanda/Lahey Büyükelçiliğimiz kanalıyla gönderilen anket formları ilgili kurum ve kuruluşlarımız tarafından doldurularak EUROPOL İdaresine gönderilmiştir. İlk aşamada, teknik ve stratejik düzeyde işbirliğine imkan sağlayan bir anlaşmanın imzalanması konusunda mutabakata varılmıştır.

Her ne kadar Avrupa Konseyi’nin 1981 tarihli “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması ile İlgili Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşmesi” ülkemiz tarafından imzalanmış olsa dahi henüz TBMM’ce onaylanmamıştır. Ayrıca, ülkemizde EUROPOL Sözleşmesi’nin kişisel verilerin korunması/kullanılması ile ilgili maddelerine paralel kabul edilmiş hukuki bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu sebeple, Türkiye ile EUROPOL arasındaki işbirliğinin ilk aşamada teknik ve stratejik düzeyde yapılması öngörülmüş ve 18.05.2004 tarihinde imzalanan işbirliği anlaşması 28 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girerek ülkemiz ile EUROPOL arasında teknik ve stratejik düzeyde işbirliği faaliyetlerine başlanmıştır.²⁰² Kimliği tanımlanabilir şahısların bilgilerinin de değişimine imkan sağlayan Operasyonel Düzeyde işbirliği ise ancak, Adalet Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve Başbakanlığa gönderilen verilerin korunması ile ilgili kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı’nın TBMM tarafından onaylanarak yürürlüğe girmesini müteakip geçilebilecektir.

²⁰² Avrupa Birliği Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan 24_adalet_ve_icisleri dokümanı, http://www.abgs.gov.tr/UVT/UPizleme_kurumsal.htm, Ankara, 2005,(28.09.06)

2.1.17.1.EUROPOL DEĞERLENDİRME ZİYARETİ

İlk aşamada yapılması değerlendirilen teknik ve stratejik düzey işbirliği hazırlık çalışmaları kapsamında 21-23 Kasım 2002 tarihleri arasında EUROPOL’de görevli iki üst düzey yetkili tarafından ülkemize değerlendirme ziyareti gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler neticesinde, Türkiye ile EUROPOL arasında yapılması öngörülen teknik ve stratejik düzey işbirliğine esas olmak üzere EUROPOL tarafından hazırlanan taslak anlaşma metni, ilgili kurum ve kuruluşlarca genel itibari ile uygun mütalaa edilmekle birlikte taslak metnin bazı bölümlerinde bir takım değişiklikler yapılarak bu değişikliklerin bir kez de EUROPOL İdaresince incelenmesi amacıyla 31.03.2003 tarihinde Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir. Dışişleri Bakanlığımız da İngilizce ve Türkçe hazırlanan taslak metinleri Lahey Büyükelçiliğimiz aracılığıyla EUROPOL’e bildirmiştir.

2.1.17.2.ANLAŞMA İLE İLGİLİ SON DURUM

Avrupa Birliği Konseyi, 27 Mart 2000 tarihli kararıyla Avrupa Birliği Polis Teşkilatı (Europol) Müdürü Jürgen STORBECK’i AB üyesi olmayan ülkeler ve AB ile bağlantısı bulunmayan uluslararası kuruluşlarla işbirliği anlaşması imzalamak üzere yetkilendirmiştir. Ülkemiz ile Europol arasındaki “İşbirliği Anlaşması”, 18 Mayıs 2004 tarihinde, Emniyet Genel Müdürü Gökhan AYDINER ile Europol Başkanı Jürgen STORBECK tarafından Ankara’da Emniyet Genel Müdürlüğü binasında imzalanmıştır. “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Polis Teşkilatı Arasındaki İşbirliğine İlişkin Anlaşma” Bakanlar Kurulu’nca 5 Temmuz 2004 tarih ve 2004/7577 sayılı karar ile onaylandığı, 15 Temmuz 2004 tarih ve 25523 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, ülkemiz mevzuatı açısından yürürlüğe girdiği, diğer taraftan anılan anlaşmanın Europol açısından 28 Temmuz 2004 tarihi itibarıyla yürürlüğe girdiği Dışişleri Bakanlığı tarafından resmi yazı ile bildirilmiştir.

Ayrıca Ülkemizin AB’ye uyum sürecinde Ulusal Programın kısa ve orta vadeli öncelikleri arasında “Öncelik 24.8 Polis İşbirliği, Schengen Bilgi Sistemi ve Europol’e Katılım” başlığı altında “AB’de gerçekleştirilen uygulamalara yönelik olarak Europol, Schengen, İnterpol, Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Birimi (OLAF) ve ileride AB bünyesinde kurulacak kolluk teşkilatları ile haberleşme, bilgi değişimi ve işbirliği amaçlı olarak tüm kolluk birimlerinin iştirakiyle bir Milli Büro’nun oluşturulması” taahhüdümüzün yerine getirilmesini teminen Milli Büro, 6 Ocak 2004 tarihli Bakanlık oluru ile Emniyet Genel

Müdürlüğü İnterpol Dairesi Başkanlığı bünyesinde oluşturulmuş olup, Merkez ve Taşra Teşkilatında Milli Büronun kurulmasına dair gerekli çalışmalara başlanılmıştır.

2.1.17.3.EUROPOL ULUSAL İRTİBAT NOKTASI

Seminerde kurulması üyelik çalışmalarının temel şartı olarak belirtilen EUROPOL Ulusal İrtibat Noktası, Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol Daire Başkanlığı bünyesinde olacağı EUROPOL İdaresine bildirilmiş ve 27.05.2002 tarihli İçişleri Bakanlığı Makam Olur'u ile de "İnterpol Daire Başkanlığı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği"nde gerekli düzenlemeler yapılarak *EUROPOL Büro Amirliği* kurulmuştur. 06.11.2000 tarih ve 2000/1658 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile çıkartılan 09.07.2001 tarih ve 2001/39 sayılı Başbakanlık Genelgesine istinaden yürütülmekte olan Norm Kadro Çalışması kapsamında EUROPOL Büro Amirliğinin Şube Müdürlüğü seviyesine çıkarılması için gerekli girişimlerde bulunulmuş olup, 29.10.2003 tarihli Bakanlık Oluru ile **İnterpol Europol ve Sirene Şube Müdürlüğü** kurulmuştur.

2.1.18.EUROPOL-İSTİHBARAT İŞBİRLİĞİ İMKANLARI

Europol'ün özellikle son zamanlarda yaptığı toplantılarda Europol-istihbarat işbirliği imkanları gündeme getirilmekte, üye ülkelerin sahip oldukları uluslar arası düzeydeki istihbarat imkanlarını ve elde ettikleri bilgileri paylaşma açmalarının çok yararlı olacağı belirtilmektedir. Avrupa'nın iç güvenliğini sağlayabilmek, terör ve organize suç şebekeleriyle etkin mücadele edebilmek için istihbarat servisleriyle Europol arasında yapılacak işbirliğinin önemi vurgulanmaktadır. Bugünün güvelik ortamında uluslar arası istihbarat örgütleri arasındaki işbirliğini geliştirmek zorunlu hale gelmiştir. Küresel güvenlik tehditleri karşısında birlikte mücadele edilecekse kolektif tehdit değerlendirmeleri yapılmalıdır. Bu tehditlerin doğru bir şekilde algılanması ve tanımlanması, ayrıca bu tehditlere karşı çok taraflı ve çok araçlı cevap verilebilmesi için değişik ülke istihbarat birimleri arasında yüksek istişare ve işbirliği gereklidir. AB elindeki araçlardan yola çıkarak derinleştirilmiş bir istihbarat işbirliği için doğal bir çatı oluşturmaktadır. AB diğer örgütlerin aksine geniş açılımlı güvenlik araçları kullanmalı ve bunları koordine etmelidir. Bu nedenle AB'nin diğer örgütlerden daha farklı bir istihbarat desteğine ihtiyacı vardır. Birlik bunu gerçekleştirmek için şimdiden farklı türdeki istihbaratların değişimi ve üretimi için kendi yapısını geliştirmeye başlamıştır. Ortak güvenlik politikaları formüle etmek için, AB'nin ortak bir uyarı anlayışına, ortak bir tehdit algısına ve bundan hareketle de ortak değerlendirmelere ihtiyacı vardır. Avrupa güvenlik politikalarının

uygulanması için yeterli istihbarat desteğine ihtiyaç vardır. Bu yüzden var olan istihbarat iş birliğinin yeni güvenlik ortamına, tehdit algılamalarına uygun olarak Avrupa Birliğinin ortak politikalarına hizmet edecek şekilde uygun hale getirilmesi ve yeniden yapılandırılması gerekmektedir. AB içerisinde suç istihbaratı çalışmalarına dahil olmak için tasarlanmış tek birim Europol'dür. Bu nedenle Europol, suç istihbaratı ve bir noktaya kadar güvenlik istihbaratı değişiminde kendi rolünü oynamaktadır. Üye devletler arasında bilgi değişimi için takas bürosu olarak kurulmuş ve kendisine terörizm, örgütlü suçlar ve uyuşturucu ticaretinin ciddi şekilleri karşısında pek çok devletten bilgi derleyerek analiz yapma görevleri verilmiştir. Europol'ün bilgi derleyerek ve analizler yaparak örnekler bulması, farklı suç faaliyetleri arasında bağlantı kurması ve suçla mücadelede çok önemli sonuçlara ulaşması beklenmektedir. İstihbarat servislerinin görevleri gereği "çok gizli bazı bilgilere sahip olmaları anlayışla karşılanmalıdır" ancak İstihbarat servislerinin terör örgütleri ve organize suç şebekeleriyle mücadele konusunda ellerindeki önemli bir istihbaratı Europol ile paylaşımlarında bir sakınca bulunmayacağı, bilakis diğer ülkelerle paylaşımına açılan bilgilerin gelecek ek bilgilerle daha da pekişeceği açıktır. Bilindiği gibi Irak'taki bombalı intihar eylemlerinde Belçikalı genç bir bayanın görev yaptığı EUROPOL tarafından belirlenmiş, aynı şekilde İrlanda'da Cezayirli bir teröristin de eylemini gerçekleştiremeden yakalanmasında EUROPOL etkili olmuştur.²⁰³

2.1.19.EUROPOL İLE İNTERPOL ARASINDAKİ FARKLAR

İnterpol gibi dünya çapında görev yapan büyük bir polis işbirliği örgütü varken Europol'e neden ihtiyaç duyulduğu sorusu hemen akla gelmektedir. İnterpol ve Europol arasındaki farkları görünce bu sorunun yanıtı da verilmiş olacaktır. Bu iki polis iş birliği örgütü arasındaki en önemli farklar;

- ✓ İnterpol, dünya çapında faaliyet gösteren uluslar arası bir polis organizasyonudur. Oysa Europol, 15 Avrupa Birliği ülkesi için yasa uygulayıcı bir organizasyondur.
- ✓ Genel olarak bakıldığında İnterpol, tüm dünya ulusal polislerinin işbirliği yaparak suç ve suçlularla mücadelesi olarak görülür. Oysa Europol fikrinin altında güvenli ve özgür bir Avrupa yaratma düşüncesi yatmaktadır. Dolayısıyla Europol'ün yüzü içe dönük yani Avrupa'ya dönüktür. Oysa İnterpol'de durum daha farklıdır, global bir iş birliği hedeflenmektedir.

²⁰³ <http://www2.dw-world.de/turkish/politik/1.167969.1.html> erş.tr.01.02.06

- ✓ İnterpol, gönüllü bir organizasyon olmasına rağmen Europol, sadece AB'ye üye ülkelerin katılabildiği ve giderlerinin de üyelerce karşılanmasının zorunlu olduğu bir teşkilattır.
- ✓ İnterpol, kendi üyelerinden oluşan yönetim yapısıyla kendi kendisini idare eder ve kendiliğinden çalışır. Oysa Europol çalışmaları Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi tarafından idare edilir ve yapılacak çalışma programları konsey tarafından belirlenir.
- ✓ Üzerinde çalışılan suçlarla ilgili görev alanı olarak İnterpol'de herhangi bir sınırlama yoktur ve faaliyet ve işbirliği alanı tüm dünya ülkelerini kapsar. Oysa Europol, talimatnamede belirtilen görev alanlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.
- ✓ İnterpol çalışmalarında ulus devletlerin kendi ülkelerindeki suçlarla mücadele amacı, huzur ve güvenliği sağlama düşüncesi vardır. Yani İnterpol, tüm dünyanın ulus devletlerinin suçla mücadele amaçlarına hizmet eder. Oysa Europol'ün üye olmayan devletlerle yaptığı işbirliğinde bile güvenli ve özgür Avrupa hedefinin bulunduğu, işbirliğine girildiği görülmektedir.
- ✓ Bütün bu farklılıklara rağmen iki kuruluş arasında karşılıklı anlayış ve danışma üzerinde resmi kabul vardır. Bölgesel bir organizasyon olan Europol'ün başarısı için dünya çapında yapılanması bulunan Interpol ile işbirliği ve yardımlaşması gerekir.²⁰⁴

2.2.AVRUPA POLİS İŞBİRLİĞİ KURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

2.2.1.SHENGEN BİLGİ SİSTEMİ (SIS)VARKEN EUROPOL'E DUYULAN GEREKSİNİM NEDENLERİ

S	SHENGEN BİLGİ SİSTEMİ(SİS)	AVRUPA POLİS TEŞKİLATI EUROPOL
1	Shengen Bilgi Sistemi, SIS, bir ülkeden gelen bilgileri diğerine iletir; bu yüzden, bilgi deposu, üye ülkelerdeki güvenlik birimleriyle aynıdır. Merkez, üyelerden gelen dışında bilgi toplayamadığı gibi, eldeki veriler üzerinde analiz yapma ve böylece bilgi geliştirme kapasitesine sahip değil. Bu yapıyla SIS, üye ülkelerdeki bilgi merkezlerine kıyasla hayli zayıf ve ilkel kalır. Shengen Bilgi Sisteminin bu eksikliği Europol'ün kuruluşunu da tetikleyen nedenlerden birisidir.	Oysa Europol bilgisayar sisteminde verilerin korunması, denetimi, idaresi ve güvenliği konusunda da kesin bir çerçeve çizilmiştir. Europol bilgi sistemi; Analiz Sistemi, İndeks Sistemi ve Bilgi Sistemi olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Europol bilgi sistemi, üye devletlerden, üçüncü ülkelere veya diğer organlardan toplanmış yada doğrudan Europol tarafından elde edilmiş verilerden girilmektedir. Bu bilgi sisteminin işleyişinden ve bu çerçevede yapılacak işlemlerden yine Europol'ün kendisi

²⁰⁴ Frans-JAN-MULSCHLEGEL röportajı, <http://www.osint.org/osq/v2n2/mulschlegel.htm> (01.02.06)

		sorumludur. Bu çerçevede Europol, bilgi toplamak, analiz etmek ve bunları mübadele etmek ve suç soruşturmasında uzmanın bilgisini geliştirmek görevlerini ifa eder.
2	Shengen anlaşmasının diğer bir dezavantajı, tüm AB üyesi ülkeleri kapsamamasıdır. Örneğin AB üyesi İngiltere, Danimarka ve İrlanda bu anlaşmanın dışında kalmışlardır. Bu nedenle AB ülkelerinin sınır aşan suçlar ve terörizmle mücadelesinde birlik sağlanamamış, bu şekilde eksik kalmıştır. Sonuçta AB'nin ortak bir güvenlik politikası oluşturulamamaktadır.	Oysa Europol, Avrupa Birliği'nin genel müktesebatı içinde yer almış ve üç direktten birisi olan Adalet ve İçişleri kapsamında değerlendirilen yegane polis işbirliği kurumudur. AB Konseyi, Europol aracılığı ile işbirliğini ilerletecektir
3	Ayrıca shengen anlaşması, gerek müzakere aşamasında, gerekse de uygulanması bakımından kimi kesimlerce anti-demokratik kabul edilmektedir. Çünkü hazırlanma aşamasında ulus parlamentolarının yeterince görüşü alınmamış, bu konuda siyasi tartışmalar yapılmamıştır.	AB Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi, bütün üye devletlerin temsilcilerini içermektedir ve kararların oybirliği ile alınması şartı, EUROPOL 'ün demokratik bir şekilde denetlenmesinin sağlanmasına yardımcı olmaktadır
4	Shengen anlaşmasına göre veri koruma işlemlerine yönelik bir uzlaşma da kurulamamıştır. Ayrıca anlaşmadan kaynaklanan sorunların giderilmesine yönelik ortak bir yargı organının bulunmaması da diğer bir sorun olarak görülmektedir. Bütün bu farklı anlayışlar ve ortaya çıkan kaygılar giderek anlaşmayı zayıflatmakta etkinliğini azaltmaktadır.	
5	Shengen anlaşmasına göre silahların kontrolü, şüphelilerin ve teröristlerin sınırlardan geçişi esnasında sıcak takibi, gözaltına alma, ulusal polis birimlerinin bilgisayar veri tabanı ile birbirine bağlanması, polisiye bilgi değişimi ve istihbarat birimleri arasındaki işbirliği ve iletişim ve adli işlemler gibi konularda sorun teşkil etmiştir. Üye devletlerin bu konularda bir takım anlaşmazlıkları bulunmaktaydı.	
6	Schengen ve SIS işbirliği içerisinde operasyonel güç bulunmamaktadır. Schengen anlaşması daha çok veri paylaşımı olarak ortaya çıkmıştır. Oysa bazı konularda operasyonel işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.	Oysa Europol'le bu eksiklik giderilerek operasyonel işbirliği de yetki kapsamı dahiline alınmıştır.

Tablo:2 Shengen yapılanmasıyla Europol'ün karşılaştırılması

2.2.2.İTERPOL VARKEN EUROPOL'E DUYULAN GEREKSİNİM NEDENLERİ

S.N	INTERPOL	EUROPOL
1	Politik kaygılar ve farklılıklardan ötürü İnterpol gibi dünya çapında geniş katılımlı kuruluşlar içinde özellikli konularda uluslar arası işbirliği yapılamamaktadır. Hassas verilerin değerlendirmesinde interpol'e karşı güvensizlik duyulmaktadır.	Bu nedenle Europol gibi bölgesel ve daha homojen yapıdaki bir kuruluşa ihtiyaç olmuştur.
2	İnterpol'ün çalışmaları genel olarak suç ve suçlularla mücadeleyi hedef almış olup Avrupa'daki polis işbirliğinin geliştirilmesinde Interpol'ün etkisi sınırlıdır. Ayrıca İnterpol yapılanması içinde daha etkili bir boyutta derinlikli bir işbirliği mümkün değildir. İnterpol, bölgesel polis işbirliği çalışmalarına da tatmin edici değildir ve interpolün bölgeselleşmesi önerilerine karşı interpolün anayasal konumu izin vermemektedir. İnterpol daha çok orta seviyede sınırlı bir işbirliği yapmakta olup İnterpolle makro seviyede daha büyük, daha etkili bir işbirliğinin geliştirilmesi oldukça zordur.	Avrupa çapında daha homojen ve bölge ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilen ve bölgesel bir nitelik taşıyan Europol ile Avrupa güvenliği açısından daha verimli ve etkili bir işbirliği ve yardımlaşma hedeflenmiştir.
3	Ayrıca İnterpol'ün karar mekanizmalarının bağlayıcı kararlar alamaması nedeniyle ulus devletleri ve bunların polis teşkilatlarını zorlayamamaktadır. İnterpol'ün bu özelliğinden ötürü Avrupa gibi olağanüstü dinamik bir bölgede suç ve suçlularla mücadelede hareket kabiliyeti yüksek, bölgenin dokusuna uygun, bağlayıcılığı yüksek bir uluslar arası polis işbirliğine ihtiyaç duyulmuştur ki Europol, bu eksikliği gidermeye çalışmıştır.	EUROPOL, Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Komisyonu kanalı ile Avrupa Parlamentosu'nun denetimine tabidir. EUROPOL, AB Adalet ve İçişleri Bakanlar Konseyi 'ne karşı sorumludur. Konsey, EUROPOL 'ün yönlendirilmesi ve denetimini gerçekleştirmektedir. Mevcut yönetim ve karar mekanizmasıyla Europol'ün dinamizmi ve karar mekanizması daha hızlı çalışmaktadır.
4	INTERPOL'ün temel rolü üye ülkelerin ilgili polis birimleri (kolluk teşkilatları) arasında bir iletişim hattı oluşturmaktır. Dolayısıyla INTERPOL, araştırma ve soruşturma yapmakla görevli bir kuruluş olarak değerlendirmek pek uygun değildir. Sonuç olarak INTERPOL'ün görevi uluslararası suçları araştırmak değil, bunların araştırılmasında aracılık yapmaktır.	Oysa EUROPOL, üye ülkeler ve kanun uygulayıcı birimler arasında bilgi değişimini sağlayarak bu bilgilerin işlenmesini sağlamakta ve analizlerini yapmaktadır. Suçla ilgili tespit edilen tüm bağlantı ve bilgileri EUROPOL ulusal irtibat birimleri aracılığıyla ilgili birimlere aktarılmasını temin etmekte, operasyonel faaliyetlerde ulusal kaynakların en etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla istihbarı bilgi sağlamaktadır.

5	Evrensel nitelikte olan ve bu kadar geniş bir ülke yelpazesine sahip INTERPOL, üye ülkelerin siyasi yapılanmaları, hukuki altyapıları, suç tanımlamaları gibi bir çok alandaki farklılıkları neticesinde, başta gelişmiş ülkelerdeki demokratikleşme ve hukuk alanındaki gelişmelere bağlı olarak ülkelerin beklenti ve ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaz hale gelmiştir.	Üye ülkelerin siyasi yapılanmaları, hukuki altyapıları, suç tanımlamaları gibi bir çok alanda daha homojen bir yapıya sahip Europol Avrupa'nın polis işbirliği alanında bölgesel ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilecektir.
6	Terörün ortak bir tanımı üzerinde uzlaşamadığı için İnterpol yapısı içinde terörizmle etkili bir mücadele yapılamamaktadır. İnterpol'ün mevcut yasal düzenlemeleri de böyle bir etkili mücadeleyi zorlaştırmaktadır. İnterpol daha çok adi suçlar ve suçlular üzerinde odaklanmaktadır.	AB ülkeleri arasında yapılan terör tanımı az çok birbirine benzerlik göstermekte olup Europol'ün terörle mücadele çalışmaları daha çok ayakları yere basan bir nitelik göstermektedir. Avrupa Konseyi terörle mücadele deklarasyonu ile Europole terörle mücadele gücünü yeniden aktif hale getirme yetkisi verildi. Bu güç Avrupa Birliği ülkelerine yönelen tehditlere karşı mücadele etmek ve özellikle de istihbarat toplama amaçlı olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. Bundan sonra Europol üye devletlere operasyonel destek sağlamaya ve operasyonel analitik raporlar doğrultusunda ortak operasyonlar yapılmaya başlanmıştır.
7	Enformasyon değişimi ve paylaşımı konusunda çok düşük bir güvenlik düzeyine sahip olmasıdır. Interpol üyeleri arasında Libya, Suriye ve İran gibi teröre göz yumduğu ve hatta destek verdiği iddia edilen ülkelerin bulunması da batılı ülkeler tarafından kaygıyla karşılanmakta, bu durum bir zafiyet olarak değerlendirilmektedir. Bu durum Interpol'ün enformasyon değişiminin yapılabileceği güvenli bir yer olmasını engellemektedir.	Avrupa Birliği ülkeleri ve sınırlı sayıdaki işbirliği yapılan ülkelerle Europol daha güvenilir bir yapı oluşturmakta, bilgi değişimi ve paylaşımı konusunda yüksek bir güvenilirlik düzeyine sahip bulunmaktadır.
8	INTERPOL personelinin tasnif edilmiş bilgileri koruma konusunda yeterli deneyime sahip olmadığı, istenilen bilgilere cevap verme hızının düşüklüğü,	
9	Öngördüğü bürokratik formalite ve prosedürlerin karmaşıklığı,	
10	Güvenlik düzeyinin zayıflığı, zorunlu nitelikteki bir takım güvenlik gereksinimlerinin bile eksik olduğu,	

11	İnterpol'ün global yapısı, güvenli ve özgür bir Avrupa kurulması düşüncesindeki Avrupa Birliği'ni tatmin etmemekte, bölgesel ihtiyaçları İnterpol yapısı içinde karşılayamamaktadır. Bu nedenle Europol, Avrupa Birliği'ne üye ülkeler için kurulmuş Merkezi Polis Teşkilatı olup üye ülkelerin emniyet birimlerine yardım ederek işbirliği halinde çalışmaktadır.	Europol'ün uluslar arası polis işbirliği teşkilatı olmasından ziyade Avrupa Birliği'ne üye ülkelerle sınırlanan, özellikle birden fazla Avrupa ülkesinde ortaya çıkan suç ve suçlularla mücadelede ortak çalışmaları ve koordinasyonu sağlayan başlı başına bölgesel bir kuruluş olduğu görülmektedir. Ceza Kanunları, uygulamaları ve bunların icrasında görev alan kuruluşlar arasındaki farklılıklar nedeniyle bu alanda istenilen düzeyde yardımlaşma ve işbirliği sağlanamadığından EUROPOL, iki veya daha fazla üye ülkeyi etkileyen ağır nitelikli organize suçlarda etkinliği artırmak üzere kurulmuştur
12	Çok geniş bir yelpazede görev yapan İnterpol yapısı içinde kaçakçılık, örgütlü suçlar ve yasadışı ürün ve eşya geçişi gibi sınırlar ve gümrükte meydana gelen suçlara karşı işbirliği ve mücadele etmek zordur. Farklı siyasi yapıya sahip birçok ülkenin üyesi olduğu İnterpol ile AB için çok önemli olan sınır güvenliğini sağlama çok zor olacaktır.	Oysa bölgesel bir polis işbirliği teşkilatı olan Europol yapısı içinde AB sınır güvenliği ile ilgili özel ve bölgesel sorunlar ve kaygılar daha rahatlıkla çözümlenecek, işbirliği daha kolay sağlanacaktır. Europol'e öncülük eden ve ümit ve motivasyon kazandıran Schengen anlaşması ile sınırlardaki işbirliği başarılı olup bu durum Europol içindeki sınırlarda işbirliği çalışmalarına da ilham olmuştur.

Tablo:3 Interpol ile Europol'ün karşılaştırılması

2.3.ÖRGÜTLÜ SUÇLARLA MÜCADELEDE EUROPOL TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR

Europol'ün amacı; uluslar arası büyük organize suçlarda üye ülkelerin yetkilileri arasındaki işbirliği ve etkili çalışmanın geliştirilmesidir. Europol'ün misyonu; hedef alınan organize suç örgütlerini vurgulayarak, organize suçlara karşı kanun hakimiyetinin sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Avrupa polis işbirliği kapsamında Türkiye'nin Europol'e ihtiyacı ve Europol üyeliğinin Türk Polis Teşkilatına sağlayacağı katkıları anlayabilmek için Europol'ün yaptığı çalışmaların ve etkinliklerinin mercek altına alınarak irdelenmesinde fayda vardır. Aşağıdaki bölümlerde Europol'ün örgütlü suçlarla mücadelede yaptığı çalışmaları, temel suçlar olan örgütlü suçlar ve terörizmle mücadele, uyuşturucu ile mücadele ve kara para aklama ile mücadele olarak dört alanda irdelenecek ve bu alanlarda Europol tarafından

yapılan çalışmaları mercek altına alacağız. Bütün bu çalışmaların giderek ivme kazandığını gördükçe Türkiye'nin Europol'e tam üyelikle elde edebileceği kazanımları daha iyi görmüş olacağız.

Terörizm ve örgütlü suçlarla yapılan mücadelede Europol tarafından üye ülkelere ve işbirliği yapılan ülkelere sağlanan yardım, günden güne hızla artmaktadır. Özellikle mart-2004 Madrid saldırıları sonrasında en temel öncelik, terörizmle mücadele olmuştur. Terörle mücadele görev gücü yeniden aktif hale getirilerek terörist saldırılara karışan örgütler üzerine odaklanmıştır. Bilgi değişiminin ve istihbarat analizi çalışmalarının geliştirilmesi, yasadışı göç, uyuşturucu kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve finansal suçlara karışan örgütlerle mücadelede Europol'e güç vermiştir. Suç örgütlerine karşı yapılacak başarılı çalışmalar büyük oranda Europol ve üye devletlerin irtibat görevlileri arasındaki işbirliğine, bilgi değişimine ve paylaşımına bağlıdır. Europol'e bilgi akışında 2004 yılında bir önceki yıla göre önemli artış sağlanmıştır. 2004 yılında yaklaşık 154000 operasyonel mesaj gelmiş ve paylaşımına açılmıştır. Avrupa Birliğinin genişlemesi süreci Europol çalışmalarını olumlu yönde etkilemiştir.

Euro sahteciliğiyle ilgili başarılı operasyonlar yapılmış olup, Europol'ün bu alandaki rolü Europol anlaşması ve Avrupa Birliğinin Euro sahteciliğiyle mücadelede merkez ofisi olmasıyla daha da güçlendirilmiştir. Dış ilişkiler stratejisi ile yeni ortaklar kazanılmış, Europol, Türkiye, Birleşmiş milletler ve İsviçre ile uyuşturucu ve suç alanında işbirliği anlaşması imzalamıştır.

Aralık 2004'te yapılan yönetim kurulu toplantısında Europol bilgi sisteminin daha çok geliştirilmesi ve bilgi ve sorumluluğun Eurojust, OLAF, Sınır İdaresi gibi diğer AB güvenlik kurumlarıyla paylaşılması kararı alınmıştır. Bütün bunların yeterli olmayacağı düşünülerek İnterpol, dünya gümrük organizasyonu (WCO) gibi kuruluşlarla da yakın işbirliğine gidilmiştir. Karşılıklı iş birliği amacıyla 2004 yılı içinde değişik ülke veya organizasyonlardan yaklaşık 300 delegasyon ve 9300 kişiyle Brüksel'deki Europol Genel Merkezinde operasyonel toplantı ve görüşmeler yapılmıştır.²⁰⁵

²⁰⁵ Ratzel, Max-peter, Direktörün önsözü, Europol 2004 yıllık raporu, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004>

2.3.1. 1998 YILI RAKAMLARINA GÖRE EUROPOL ÇALIŞMALARI

EUROPOL'ün faaliyetleri hakkında rakamlar verecek olursak; 1998 senesi içerisinde bilgi talebi konusunda üye ülkelerden merkeze 2298 bilgi talebi ulaşmış, üye ülkelerden merkeze, merkezden üye ülkelere toplam 9782 cevap gönderilmiştir. Bilgi talebinin %80'i bilgi mübadelesi şeklinde, %15'i EUROPOL'de faaliyet gösteren analizcilerin dikkat etmesi gereken konular, %5'i ise EUROPOL'ün irtibat görevlilerinin operasyonel desteği ile ilgili işlemlerdir. EUROPOL'ün faaliyetlerinin %80'i genel bilgi mübadelesi şeklinde olmuştur, %20'sini operasyonel olarak düşünmek mümkün olabilir. Genel bilgi mübadelesinde gelen bilgilerin %60'ı uyuşturucu ile mücadele %15'i yasadışı göç ağları, %13'ü çalıntı taşıt kaçakçılığı, %8'i para aklama, %4'ü ise insan kaçakçılığı ile ilgili işlemler yapılmıştır. Uyuşturucu, yasadışı göç ve organize suçlar hakkında genel durum raporları hazırlama gibi EUROPOL'ün daha başka faaliyetleri de mevcuttur.

1998 senesindeki faaliyetlerine göz atacak olursak EUROPOL'ün yapmış olduğu analizler tüm üye ülkelerinin kullanımına sunulmuştur. Ayrıca ulusal teşkilatlara EUROPOL tarafından verilen temel eğitimler vardır. Uyuşturucu ile ilgili olarak EUROPOL veri tabanı ve erken uyarı sistemi oluşumu söz konusudur. Hazırlanan bir broşürle uyuşturucu hapların tabletlerini karşılaştırarak hangi uyuşturucu madde olduğunu tespit imkanı sunulmuştur. Örneğin, ecstasi haplarının 2000 değişik şekli mevcuttur. Bu sayede eldeki hap hakkında %95 karar verebilir. EUROPOL'ün veri tabanı dediğimiz uygulaması tamamen buna yöneliktir. Erken uyarı sistemi denilen olay ise ulusal Polis teşkilatlarının yeni sentetik uyuşturucu hakkında keşfedilen bilgilerin derhal merkeze belirtmeleri ile alakalıdır.

EUROPOL akademik inceleme olarak; yasadışı taşıt kaçakçılığı konusunda incelemeler yapmış, raporlar hazırlamıştır. 1998 senesi içerisinde EUROPOL'ün düzenlemiş olduğu konferans ve eğitim sayısı 283 olmuştur. Londra Metropolitan Polisi ile işbirliği içinde düzenlemiş oldukları kara para aklama semineri en önemli seminerlerinden birisidir. Polisiye işbirliğinde yine göz ardı edilmemesi gereken belki resmi iş birliği kadar önem arz eden gayri resmi ilişkiler vardır. Bu bilgi mübadelesi ve temas kurulması açısından çok büyük önemi olan iş birliğidir. Şimdi burada meslektaş dayanışması dediğimiz olgu karşımıza çıkmaktadır veya sınır bölgelerinde o sınırlarda

çalışan değişik ülke polislerinin dayanışma içerisinde yaptıkları gayri resmi iş birliği vardır.²⁰⁶

2.3.2.SUÇ ÖNCELİĞİ ALANLARININ BELİRLENMESİ

Europol 2004 yıllık raporu incelendiğinde yıllık çalışma programı esas alınarak suç önceliğinin belirlenmesi her yıl üye ülkeler tarafından yapılır. 2004 yılındaki dominant suçlar da dikkate alınarak suç önceliği beş alandan oluşturuldu. Bunlar; uyuşturucu trafiği, yasadışı göç ve insan kaçakçılığı, terörle mücadele, (Euro) para sahteciliği, kara para aklamayı da içeren finansal suçlardır.²⁰⁷ Europol 2004 yılı yıllık raporu incelendiğinde suç türlerine göre aşağıdaki şekilde çalışmalar yapıldığı söylenebilir.

2.3.3.TERÖRLE MÜCADELE ÇALIŞMALARI (COUNTER TERRORİSM)

2.3.3.1.GENEL EĞİLİMLER

Uluslararası alanda yayılan ve heterojen bir yapısı olan organize suçlar günden güne profesyonelleşmekte ve bunlarla mücadelede daha fazla harici bilgi ve uluslar arası işbirliğine gerek duyulmaktadır. Çünkü organize suç örgütleri de artık daha çok arz ve talebe, daha çok paraya, malzemelerini uluslar arası naklini yapmaya, depolamaya ve dağıtımını yapmaya ve bununla ilgili doküman ve işlemlere ihtiyaç duyarlar.

2004 yılında Organize suçlarla mücadelede Europol, horizontal, hedef grubu ve bölgesel grup yaklaşımını kullanmıştır. Kaynaklar, Avrupa Birliği içindeki hedef gruplar ve bölgesel gruplar hakkında bilgi toplamaya odaklanmıştır. Organize grupları hedef alırken Europol'ün tüm projeler ve çalışmalarda önceliği, canlı soruşturmalara destek sağlamaya devam etmektedir. 2004 Yılı rakamlarına bakıldığında Avrupa Birliği içerisinde uyuşturucu kaçakçılığının en yaygın uluslar arası suç olduğu görülmektedir. Üye devletlerin de her türlü yasadışı uyuşturucu için en büyük tüketici market olduğu görülmektedir. İyi organize olmuş suç örgütleri Avrupa Birliği ülkeleri arasında toptan uyuşturucu dağıtımını garanti etmektedir. Bu öncelikli suç alanında Europol, sentetik ve kimyasal uyuşturucuların üretimi ve kaçakçılığı ve suçlarla yakından ilgili olan eroin ve kokainle savaşa odaklandı. Europol tarafından

²⁰⁶ Feys , a.g.e.

²⁰⁷ Europol Annual Report 2004, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004>

uyuşturucuların üretimi ve kaçakçılığıyla yapılan savaşta üye devletlere yardım etmek amacıyla operasyonel destek, uzman desteği, teknik uzmanlık bilgisi ve eğitimi sağlanmıştır.

2.3.3.2.TEMEL AKTİVİTELER

11 Mart 2004 Madrid saldırılarının akabinde Avrupa Konseyi terörle mücadele deklarasyonu ile Europol'e terörle mücadele gücünü yeniden aktif hale getirme yetkisi verilmiştir. Aktif hale getirilen bu güç, Avrupa Birliği ülkelerine yönelen tehditlere karşı mücadele etmek ve özellikle de istihbarat toplama amaçlı olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. Bundan sonra Europol, üye devletlere operasyonel destek sağlamaya, ve operasyonel analitik raporlar doğrultusunda ortak operasyonlar yapmaya başlamıştır. Europol, organize suç örgütleri hakkında üye ülkelere bilgi ve istihbarat toplama konusunda oldukça başarılı olmuştur. Yapılan operasyonlarda bunun olumlu sonuçları görülmeye başlanmıştır. Atina olimpiyat oyunları ve Avrupa futbol şampiyonaları gibi özellikle de uluslararası spor ve kültürel organizasyonlara yönelik terör tehditlerine karşı iyi bir uluslar arası işbirliği ve yardımlaşma söz konusu olmuştur. Terörizm eğilimleri ve gelişmeleri hakkında Europol tarafından sağlanan stratejik belgeler üye ülkeler tarafından özenle kullanılmış ve saklanmıştır. Terör örgütlerinin finansal kaynak ve desteklerini ve terör tehditlerini içeren bu belgeler üye devletlere düzenli olarak iletilmiştir. Europol, anahtar konumundaki partnerlerle işbirliğine devam etmektedir. Bio-terörizm ve nükleer, kimyasal, radyosyonik ve biyolojik silahlar gibi kitle imha silahlarının kullanımı konusunda bilgi değişimi, teknik destek ve ortak eğitim çalışmaları yapılmıştır. Europol çalışmalarının diğer anahtarı, hızlı uyarı sistemi, bomba imha sistemi ve Web tabanlı çalışmalardır.

2.3.4.UYUŞTURUCUYLA MÜCADELE

AB içindeki suç örgütlerinin geçen yıl hem faaliyetlerini genişlettikleri hem de aralarındaki sınır ötesi iletişimi güçlendirdikleri görülmüştür. Uyuşturucu imalatı ve kaçakçılığı, Avrupa içindeki suç grupları arasında en baştaki yerini korumaktadır. Çünkü uyuşturucu dışında hiçbir alan ve organize örgüt bu kadar büyük bir kar kazandırmamaktadır. Avrupa'da ele geçirilen uyuşturucu miktarı ve tahmini tüketim miktarı bunun en iyi göstergesidir. Dünya istatistiklerine bakıldığında ele geçirilen uyuşturucuların %75'inin İspanya, Hollanda ve İngiltere gibi birkaç ülkede toplandığı görülür. Bu ülkelere Morokko ve Pakistan'ı da ekleyebiliriz. Dikkat edildiği zaman bu ülkelerin uyuşturucu imalatı ve pazarlamasında da en başı çeken ülkeler olduğu görülmektedir. Türkiye'nin ise bu ülkelere

giden yolda Balkan rotası üzerinde önemli bir yerde bulunduğu, özellikle eroin ve hammaddesinin Afganistan istikametinden Avrupa'ya Türkiye üzerinden gönderildiği tespit edilmiştir. Europol'un 2005 yılı için hazırladığı raporda, AB içinde eroin trafiğinin Türk kökenli örgütlerin elinde olduğu belirtilmiştir. Raporda, "Örgütlü suç gruplarının aralarında daha yaygın iletişim kurdukları, bu örgütlerin sadece birbirlerine bilgi iletmekle kalmadıkları, işbirliği de yaptıkları vurgulanmaktadır. Rapora göre AB'ye giren eroinin büyük bölümü Afganistan'daki afyon tarımından kaynaklanmakta ve bu ticaret Türk suç örgütleri ve onlarla bağlantılı grupların elinde bulunmaktadır. AB içinde ecstasy ve amfetaminler türü sentetik uyuşturucu ticareti Belçikalı ve Hollandalı suç örgütlerince kontrol ediliyor. Kokain ise AB'ye çoğunlukla Belçika, Hollanda ve İspanya yoluyla giriyor.

Europol birkaç yıl önce uyuşturucu madde kaçakçılığının oluşturduğu tehditlere dikkat çekmiş ve ilk ecstasy katalogunu 1995 yılında yayınlamıştır. Böylelikle operasyonlarda ele geçirilen ecstasy hakkında mukayese edebilme imkanı sağlanmıştır. Uyuşturucu maddelerin üretimi ve kaçakçılığı ile ilgili üye ülkelerden gelen bilgiler Europol uyuşturucu uzmanları tarafından uyuşturucu mukayese sisteminde değerlendirilmekte, gerekli tanımlamalar yapılarak aralarındaki bağlantılar tespit edilmeye çalışılmaktadır. Yapılan karşılaştırmalar ve analizlerin sonuçları üye ülkeleri ile paylaşılarak uyuşturucu maddelerin üretimi ve pazarlamasıyla etkin bir mücadele yapılmasına katkıda bulunulmaya çalışılmaktadır.²⁰⁸

2.3.4.1.GELENEKSEL UYUŞTURUCULAR

2004 Avrupa yıllık raporuna göre Türk organize suç grupları, eroin pazarında hala baskın olup, Avrupa pazarlarına sunulan güney batı Asya'daki haşhaş alanlarının hemen her yönüyle ilgilidir. Bunun yanında Arnavut organize suç gruplarının karıştığı olaylar da hızla artmakta olup bu her iki grup organize suç örgütlerinin aralarında işbirliğinin geliştiğine dair deliller bulunmaktadır. Özellikle uyuşturucu kaçakçılığı, eroin kaçakçılığı ve diğer ilgili suçlar gibi Avrupa birliğine yönelen Türk organize suç grupları gibi suç organizasyonlarının belirlenmesi ve hedef alınmasını amaç edinen Europol, kanun uygulayıcı birimlere analitik destek sağlamaktadır. Bu destek sonucunda şüphelilerin yakalanması ve hapsedilmesini, uyuşturuculara el konulmasını ve bunların ve elde edilen ateşli silahların müsaderesini içeren başarılı çalışmalar yapılmıştır. Bunlara ilaveten yeni soruşturmalar başlatılmış ve bu alanda

²⁰⁸ Europol Drugs January, 2004,
<http://www.europol.eu.int/publications/SeriousCrimeOverviews/2004/OverviewDrugs2004.pdf>

Europol'ün soruşturma timleriyle birlikte çalışmayı içeren uluslar arası işbirliğinin daha da artırılması arzusu doğmuştur.

Avrupa'daki bağlantılarını ve ağlarını kuran Kolombiya kaynaklı organize suç gruplarının kokain arzı hala ağırlıkta olup güney Amerika ve Karaipplerle doğrudan bağlantılar bulunmaktadır. Deniz yoluyla Avrupa'ya her yıl yaklaşık 250 ton kokainin getirildiği tahmin edilmektedir. Üye devletlerden 4 tanesinde yapılan, 10 milyon Euro değerindeki kokain ve eroine el konulması ve 16 kişinin tutuklanmasıyla sonuçlanan operasyonel çalışmalar Europol tarafından desteklenmiştir.

2.3.4.2.SENTETİK UYUŞTURUCULAR

Avrupa Birliği, amfetaminler için birincil kaynak olmaya devam etmektedir ve sentetik uyuşturucu üretim yerlerinin çoğu Hollanda ve Belçika'da yer almaktadır. Bununla beraber üye ülkelerde yapılan soruşturmalar Estonya, Polonya, Sırbistan ve Almanya'daki sentetik uyuşturucu üretiminin arttığını göstermiştir. Türk, Fas ve Çin asıllı organize suç çetelerinin de bu konulara ilgisi ve katkısı giderek artmaktadır.

Europol, üye devletlerce amfetaminlerin üretim ve kaçakçılığını yapan organize suç gruplarını hedef alarak yapılan ortak operasyonlara katılmış, sentetik uyuşturucuların üretimi için gerekli olan kimyasalları sağlayan ülkelerin tespit edilmesine yardımcı olmuştur. 2004 Yılı boyunca, operasyonel destek talep eden üye devletlere, 84 teknik soruşturmayı netice veren 23 farklı imkan sağlanmıştır. Europol bu desteğini günün 24 saatinde ve haftanın yedi gününde de vermiştir.²⁰⁹

2.3.5.FİNANSAL SUÇLAR VE KARAPARA AKLAMA

2.3.5.1.GENEL TRENDLER

Kara para aklama; Avrupa Birliğinde giderek fenomen haline gelen organize suç gruplarının ve finansal suçların temel faaliyet alanıdır. Bu öncelikli suç alanında Europol'ün odak noktası, kara para aklamaya karşı yürütülen uluslar arası operasyonları desteklemektir. Kara para, organize suç gruplarının çalışabilmeleri için gerekli fırsatları sağlayarak onlar için temel teşkil eder. Europol'ün giderek horizontal projelere odaklanma ve işbirliğine dayalı

²⁰⁹ Europol Annual Report 2004, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004>

stratejik düşüncesi sonucunda kara para aklama ile birlikte yasadışı göç, uyuşturucu ve insan kaçakçılığını içeren analitik projelerinde finans uzmanlarının istihdamı yoluna gidilmiştir.

2.3.6.ANALİZ

2004 Yılı boyunca yapılan operasyonel işlemlerin özünü 20 adet analiz dosyası oluşturmuştur. Bu dosyalar yaklaşık 600 adet analitik rapordan oluşmuş olup üye devletlerle yapılan bu önemli operasyonel faaliyetler başarıyla sonuçlanmıştır. Örneğin hedeflerin belirlenmesi, üye devletlerde operasyonel faaliyetlere başlama, tutuklamalar ve üye devletlerde yeni olaylara başlama bu kapsamdadır.

Tablo:4 Europol'ün 2004 yılı içerisinde gerçekleştirdiği operasyonel çalışmalar

SUÇ TÜRÜ	2003 YILI SUÇ SAYISI	2004 YILI SUÇ SAYISI
Uyuşturucu Kaçakçılığı	5	5
Şahıslara karşı suçlar	3	3
Finansal ve mala karşı suçlar	5	5
Organize suç grupları	2	3
Terörizm	2	2
Para sahteciliği	2	2
TOPLAM	19	20

Kaynak: Europol 2003 ve 2004 yıllık raporları

2004 yılında Europol, olimpiyat oyunları veya Avrupa futbol şampiyonası gibi kısa süreli organizasyonların güvenliğiyle ilgili üye devletlerin soruşturma ve araştırma birimlerinin tehdit ve risk değerlendirmelerini içeren analitik destek talebindeki artışla karşılaşmıştır. Europol'ün en önemli stratejik çalışması, üye devletlerden alınan bilgiler doğrultusunda yıllık esaslar üzerinden derlenen AB organize suç raporudur. Bu rapor, durum raporundan tehdit değerlendirmesine geçiş prosesini içermektedir. Gelecek çalışmalara da uyumlu hale getirilen bu rapor Europol'e Avrupa Birliği seviyesinde daha büyük karar verme ve planlama fırsatı verecektir. Europol, eğitimsel, operasyonel ve stratejik istihbaratla ilgili analizler yapan üstün bir merkez olarak görülmektedir. Üye devletlerle birlikte üye olmayan devletler ve uluslar arası organizasyonlardan gelen eğitim talebi de bu durumun kanıtıdır.

2004 yılı içinde üye devletlere 5 operasyonel analiz kursu ve 4 stratejik istihbarat analizi kursu verilmiştir.

2.3.7.STRATEJİK İŞBİRLİĞİ

2004 yılında Europol ve Eurojust arasında işbirliği anlaşması imzalandı. Anlaşmayla ilgili alt yapı çalışmaları ve prosedürü devam etmektedir. Konuyla ilgili gerekli adımların atılması için bir çalışma grubu kurulmuştur. Bu anlaşmayla birlikte karşılıklı işbirliği ortaklığının kurulması beklenmektedir. Ayrıca Europol, güneydoğu Avrupa ülkeleri ile de işbirliği yapılmasını önermiştir. Bu nedenle balkanların batısında Europol'ün rolünün tanımlanması gerekmektedir. Amerika Birleşik Devletleriyle yapılan işbirliği anlaşmasında iki yılda bir değerlendirme toplantısı yapılması öngörülmektedir. Yapılan ön değerlendirme sonucunda Europol ve ABD arasındaki işbirliği anlaşmalarının yürürlüğe girdiği doğrulanmıştır.²¹⁰

2.3.8.EUROPOL TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN ÖNEMLİ ULUSLAR ARASI PROJELER

Bugüne kadar Europol Uyuşturucu bölümünün irtibat görevlileri ile yürütülen karşılıklı bilgi paylaşımı yerine kriminal polis analizleri bilgi değişimi belki de Europol'ün gelecekteki en önemli görevini oluşturacaktır. Hukuki yetkisinin kapsamı içerisinde Europol de üye ülkelerle işbirliği halinde aşağıda belirtilen önemli stratejik Analiz Projeleri yürütülmektedir:

- **Kanunsuz Motosiklet Çeteleri (Monitor 2 Operasyonu):** Bu projenin amacı uyuşturucu ticaretinde Motosiklet Çetelerinin etkinliği hakkında genel bir bakış kazanabilmektir. Hedef kitle olarak “Bandidos” diye adlandırılan ve bunlara yardım ve yataklık yapan diğer gruplardır.
- **COCAPHONE Projesi** ile Latin Amerika ülkeleri , özellikle Kolombiya'nın Avrupa Topluluğu ülkelerinde uyuşturucu ticareti yapan veya yapmak amacıyla olan şüphelileri ve organize suç örgütlerini, ortaya çıkarmak hedeflenmektedir. Amaç bu gruplarca kullanılan , aranılan telefon numaralarının tespit ve değerlendirilmesi ile elde edilen bilgilerin incelenmesi , arşivlenmesidir.

²¹⁰ Europol Annual Report 2004, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004>

- **COURIER PROFİLİNG:** Bu projenin hedefi de yine Avrupa'yı hedef alan Latin Amerika'lı uyuşturucu kaçakçısı organizasyonlardır. Burada da kuryelerle ilgili bilgilerin toplanması , değerlendirilmesi , genişletilmesi ile mevcut durumun daha iyileştirilmesi için mücadele taslaklarının oluşturulması, planların yapılması, soruşturma süreçlerinde destek sağlanması veya öncülük edilmesi amaçlanmaktadır.
- **Organize Doğu Avrupa Suçları:** Projenin uzun süreli hedefi, doğu Avrupalı suçluların Top 100 listesini çıkarmak , temel hedef ise ileriye yönelik planlı , soruşturmalara yardımcı olmaktır.
- **COMMURBE (Doğu Avrupa Organize Suç Örgütlerince öldürülen Avrupa Topluluğu işadamlarının ticari ilişkileri):** Bu Proje ile Doğu Avrupa Ülkeleri kaynaklı Ekonomik ve Çıkar Hesapları sebebi ile öldürülen işadamları katilleri ile ilgili bilgilerin değerlendirilmesi hedeflenmektedir.
- **İllegal Yollarla Göç Eden Irak Kürtler:**Bu proje ile hedeflenen daha önceleri Europol tarafından analiz amaçları ile derlenen çalışma verileri ile üye ülkelerin her birisinde ortaya çıkan verilerin birleştirilmesi, Irak Kürtleri ve diğer ülke vatandaşlarını aldatarak kullanan organize çete ve kişileri tespit etmek, değerlendirmek ve arşiv edilerek darbe vurmak ve göçü önlemektir.
- **Kosova-Arnavutluk bölgesi merkezli İllegal Göç Ağı:** Belçika'nın girişimi ile başlatılan bu projeye Kosovalı Arnavutların suçlarla (özellikle insan kaçakçılığı) ilgisi araştırılmaktadır. Bu proje ile amaçlanan güney bölgelerinden eski Yugoslavya ve Arnavutluk'tan illegal olarak giriş yapmayı kolaylaştıran suç şebekeleri ile mücadeledir. Belçika'nın teklifindeki amaç , güney bölgesinden aşırı derecede artan illegal göçmen sayısını aşağıya çekmektir.
- **SNAKEHEAD Projesi:** İngiltere'nin öncülük ettiği bu proje Çin çetelerinin Çin Halk Cumhuriyetinden yaptıkları insan kaçakçılıklarını önlemeye yöneliktir. Bu çeteler Çin kara parçasında insan kaçakçılığı mekanlarından ("Snakes") dolayı böyle adlandırılıyor.
- **Uç Nuktadaki Kökten Dinci İslami Terörizm:** İtalya'nın öncülüğünde geliştirilen proje, değişik aşırı İslami gruplara yöneliktir. Amaçlanan, bu grupların arkasındaki ekonomik güçler ve bu gruplarla bağlantılı olarak yakalanan silah ve patlayıcı maddeleri araştırmaktır. Almanya uzmanlarını belirleyecek ve verileri iletacaktır.
- **PKK'nın Finans Kaynakları ve Mali Durumu:** Almanya tarafından gündeme getirilen bu proje ile PKK'nın finans kaynağı ve mali durumunun tespiti

amaçlanmaktadır. Europol Yönetim Meclisi , 22.02.2000 tarihinde analiz verilerinin bildirilmesi kararını aldı. Danimarka , İrlanda ve Fransa haricindeki tüm üye ülkeler bu projeye iştirak etmek istemektedir.

Yukarıda belirtilen projelere ilişkin yapılanma sistemini düzenleyen hukuki kurallar, ortak kontrol merkezi Europol Yönetim Meclisi tarafından onaylanmıştır. Yukarıda belirtilen projelerde yer alan üye ülkeler , kendi uzmanlarını belirleyip, yer alacakları her bir proje için gerekli verileri göndermektedirler. Bu veriler Europol çalışanlarınca özel olarak oluşturulan veri tabanlarına girilerek Europol analizcilerinin analiz çalışmalarında hizmetlerine hazır tutulmaktadır. Hali hazırda Europol'da plan aşamasında aşağıdaki projeler bulunmaktadır.

III. BÖLÜM

EUROPOL KAPSAMINA GİREN SUÇLARDA TÜRKİYE'NİN GENEL DURUMU VE ULUSLAR ARASI İŞ BİRLİĞİ

3.1.INTERPOL KAPSAMINA GİREN DÖRT ANA SUÇ TÜRÜNDE TÜRKİYE'NİN GENEL DURUMU VE ULUSLAR ARASI İŞBİRLİĞİNİN GEREKLİLİĞİ

Soğuk Savaş sonrasında Rusya'nın süper güç olma özelliğini kaybetmesi; Orta Doğu, Kafkaslar, Orta Asya, Orta ve Güney Doğu Avrupa'da meydana gelen güç boşlukları uluslararası ilişkiler ve güvenlik sistemlerini daha dinamik hale getirmiştir. Dünya üzerinde tek süper güç kalan ABD'nin yönlendirmesi ile yeni dünya düzeninin temelleri atılmaya başlanmıştır. Yeni dünya düzeninde yeni uluslararası hukuk normları, yeni değerler, yeni koalisyonlar ortaya çıkarken mevcut kurumsal yapılarda da önemli değişimler yaşanmaktadır. Dünyanın bazı bölgelerindeki devletler de etnik çatışmalar ve bölünmeler yaşanırken bazı bölümlerinde devletler kendi aralarında ekonomik ve siyasi entegrasyonlar geliştirmektedir.

Klasik tehdit algılamaları ile birlikte uluslararası terör, uluslararası göç, uyuşturucu trafiği, çevre kirliliği gibi yumuşak güvenlik konuları uluslararası güvenlik kapsamında tehdit algılamalarına dahil edilmiştir. Küreselleşmenin dünya gelir dağılımındaki adaletsiz sonuçları; Dünya'nın kuzey kısmında refah, huzur ve güvenlik ortamı oluşturmuş; güney kısmında ise açlık, sefalet ve iç çatışmaların hüküm sürdüğü bir durum yaratmıştır. Kuzey-Güney ayrımı gelecekte potansiyel krizlerin en önemli nedenlerinden biri olarak görülmeye başlanmıştır. Kültürler ve dinler arası savaşların ve çatışmaların olabileceği konusunda çeşitli senaryolar üretilmiş, kültürel kesişme hatlarında olan devletlerin bu çatışmalardan daha fazla etkileneceği öne sürülmüştür. Teknolojideki olağanüstü ve hızlı gelişmeler, toplumun ilgilendiği tüm alanlarda büyük değişim ve dönüşümlere neden olmaktadır. Bilim, teknoloji, ekonomi, siyaset, güvenlik, sosyoloji ve kültür alanlarındaki baş döndürücü değişim ve dönüşümler olayların ve sonuçlarının algılanmasını güçleştirmektedir. Değişimin çok hızlı yaşanması, olayların çok boyutlu olması ve ülkelerin birbirlerine bağımlı hale gelmesi küreselleşmenin etkisini artırmakta, dünyanın belirli bir bölgesinde yaşanan ekonomik veya siyasi krizler diğer bölgeleri ve devletleri birleşik kaplar gibi etkilemektedir. Başlıklar halinde verdiğimiz bu önemli gelişmelerin büyük çoğunluğunun Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyada meydana gelmesi, küreselleşmenin de etkisiyle bu gelişmelerin tüm bölge ülkelerini ve Türkiye'yi etkisi altına alması kaçınılmaz olmaktadır. Siyasal fikirler, akımlar ve kültürler, ulusal sınırları

zorlamakta ve küresel bir kimlik kazanmaktadır. Daha önceleri ulus devletlerin sorumluluğundaki görevler şimdi bunların kapasitelerini aşar duruma gelmiştir. Ülkelerin güvenlik, refah, çevre sorunları, uyuşturucu trafiği, terörizm gibi konular artık uluslararası politikardan bağımsız düşünülmemektedir. Zaten ulus-devletin bu sorunların üstesinden gelmesi de pek mümkün gözükmemekte olup gelinen nokta ister istemez uluslararası işbirliğini zorunlu kılmaktadır.

Bu bölümde Türkiye'yi etkileyen suç ve suç örgütleri ile bunlara karşı verilen mücadele genel hatlarıyla irdelenerek Europol kapsamına da giren belli başlı suçlardaki genel profil çıkartılacak, bu profil içerisinde terörizm, kaçakçılık ve organize suçlar, yasadışı uyuşturucu ticareti ve karapara aklama gibi örgütlü suçlar ayrı başlıklar altında ve genel özellikleriyle ele alınacaktır. Bazı noktalarda birbirlerine benzerlik gösteren bu suç türleri suç işleme motivasyonları, eylemi gerçekleştirme aşaması, eylemleri sahiplenme, strateji belirleme ve otoriteyi sarsma noktalarından önemli farklılıklar göstermektedir. Çok failli suçlar olarak ta tarifi mümkün olan örgütlü suçların en önemli tehlikesi; toplumun üzerinde toplum adına ülkeyi yönetme yetkisini, yani üstün otoriteyi temsil eden devletin elinde bulundurduğu otoriteyi doğrudan tehdit edebilmeleri ve toplumda bir kaos ve panik havası yaratmak suretiyle ülkedeki ekonomik, siyasal, hukuksal ve benzeri bütün sistemleri sarsabilme, dengeleri bozabilme ve hatta ülkeyi iç savaşa, veya düzeltilmesi çok zor ekonomik krizlere götürebilmesinde yatmaktadır. Ulusal sınırları aşarak uluslar arası hale gelen bu tür suçlarla ilgili Türkiye'nin durumu ve bunlarla mücadelede Türkiye'nin uluslar arası işbirliğine ve bu kapsamda Europol'e ihtiyacı, AB'ye tam üyelikle birlikte Europol'le yapılacak işbirliğinin suçla mücadelede getireceği katkılar yansıtılmaya çalışılacaktır.

3.1.1.TERÖRİZM

Kökünü Latince "terrere" sözcüğünden alan terör deyimini "korkudan sarsıntı geçirme, korkudan dehşete düşmeye sebep olma veya korkudan titreme" anlamlarına gelmektedir. Türkçe'deki karşılığı "yıldıрма, korkutma" olan terör kelimesi Fransızca Petit Robert sözlüğünde "bir toplumda bir grubun halkın direnişini kırmak için meydana getirdiği ortak korku" anlamında yer alırken, Siyasi Terimler ve Örgütler sözlüğünde "kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yılgınlık saçan şiddet hareketleri" olarak belirtilmektedir. Terörizm, esasta şiddetin politik araç olarak kullanılmasıdır. Terör terimi, dehşet ve korkuyu belirtirken terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerik katmaktadır. Ana Britannica'da; "siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma"

şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Bu tanımlar içinde en çok geçen kelimeler sırasıyla; Şiddet/güç, siyasi içerik, endişe/korku, tehdit, psikolojik etkiler, tahmin edilen reaksiyonlar, mağdur/hedef farklılaşması, planlı ve sistematik hareketlerdir.

Terörizm, terör yöntemlerinin siyasi bir amaçla örgütlü, sistemli ve sürekli bir şekilde kullanılmasını benimseyen bir stratejidir. İnsanlık tarihi kadar eski olan terörü sosyolojik açıdan, psikolojik açıdan, tarihsel açıdan, değer yargıları açısından, kültür açısından irdeleyip, tarif etmek mümkündür. En basit şekliyle “siyasal sonuçlar elde etmek amacıyla şiddet kullanılmasıdır” şeklinde tanımlanmış olan terörizme genellikle, bir şiddet ya da şiddetin özel bir biçimi olarak yaklaşılmaktadır. Bazı yaklaşım ve tanımlamalarda terörizmin siyasi niteliği, bazılarında terörizmin belli bir amaca yönelik sistematik karakteri, bazılarında ise tahmin edilemezliği ile simgesel yönleri ön plana çıkartılmaktadır.” Özel bir şiddet eylemi veya değişik bir soğuk savaş şekli olan terörizm, uluslararası alanda etkin ve güçlü devletlerin, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerin içerisindeki sosyal, ekonomik, kültürel ve benzeri birçok alandaki sorunların istismar edilmesi sonucu, var olan veya suni olarak oluşması sağlanan şiddet içerikli fikir ve hareketlerin belirli bir amaç için harekete geçirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.1.1.1.TERÖRİZMİN AMACI

Terörizmin temel amacı, bir davaya veya siyasi anlaşmazlığa dikkat çekilmesidir. Bu “dikkat çekme” şiddet eylemleri neticesinde toplumda oluşturulan korku ve dehşet havası ile sağlanmaktadır. Terörizmin istediği sağduyunun kaybolması, insanların nefretinin artması, korku ve endişenin hakim olması ve eylemlerine meşru bir zemin oluşmasıdır. Kitle iletişim araçlarının sağladığı imkanlardan da yararlanan terörizm, yarattığı korku ve dehşet ile bir bakıma topluma; “Benden yana mısın, değil misin?”, “benden değilsen düşmanımsın”, “düşmanımsan hedefimsin”, “senin yaşama hakkın yoktur.” şeklinde belirtilebilecek “taraf olma” çağrısında bulunmaktadır. Terörizm, bu dramatik çağrılar ile insanlara tarafsız olma hakkını yasaklamakta, onların zihinsel ve duygusal masumiyetini yok etmekte, şiddet ortamına çekmekte ve toplumun şiddet yoluyla siyasallaşmasına, kutuplaşmasına yol açmaktadır. Toplumdaki kutuplaşmalar da zihinsel ve duygusal yönden bölünmüş “çatışan tarafları” ortaya çıkarmaktadır. Çatışan tarafların ise toplumun birlik ve bütünlüğünü bozacağı, dolayısıyla terörün amacına hizmet edeceği açıktır.

Terörizmin benimsediği bir diğer amaç, kargaşa yaratarak toplumun direnme gücünü kırmak, yerleşik sosyal ve siyasal düzenin arkasındaki halk desteğini şiddet yoluyla zayıflatmaktır. Terörizmin bazı güçler tarafından birtakım siyasi ve ekonomik çıkarlar sağlamanın da aracı olarak kullanıldığı dikkate alındığında amaç oldukça farklılaşmaktadır. Bu gibi durumlarda terörizmin amacı, bir kazanım elde etmek maksadıyla hedef alınan ülke ve toplumda belirli ortamların oluşmasına aracılık etmektir. Türkiye gibi stratejik öneme sahip ülkelerin terör ortamında tutulmasında, ülkemizi hedef olarak seçmiş devletler ve birtakım güçlerin çıkarları açısından zaruret bulunduğu, terörün amacının da sadece bu ortamın devamını sağlamak olduğu değerlendirilmektedir. Bu nedenle terörizm, bir siyasi mücadele aracı olmaktan çıkıp, bir ülkenin bir başka ülkeyi zayıflatmak ve istikrarsızlaştırmak için kullandığı bir araç haline gelmektedir. Öte yandan terörizm kitlelere yönelik hedef gözetmeyen şiddet eylemleriyle, toplumun güven duygusunu ortadan kaldırarak, halkın can derdine düşmesini ve olaylara tepkisiz kalmasını amaçlar. Böylece kitleler terörizme karşı duyarlılıklarını yitirir, terörü kanıksar ve devletle toplum arasında güven açısından büyük bir uçurum oluşur.

Terörizmin bir başka amacı da; baş eğdirmek, itaat ettirmektir. Terörizmin bu türü, terörist örgütlerce kendi üyelerine ve etkilemek istedikleri halk kesitlerine uygulanabilmektedir. Terörist gruplarca amaçlanan; yandaşlar kadar “seyircilerin” de itirazsız baş eğmeleri, “hedef kitlenin” emredilene yapmasıdır. Etkilenmesi amaçlanan bireylere ikinci defa düşünecek zaman ve aksine davranabilecekleri alan bırakılmaz. Amaç, “hedef kitleyi” yıldırarak, yönlendirmek ve yönetmektir.²¹¹

3.1.1.2.ULUSAL VE ULUSLAR ARASI TERÖRİZM

Ulusal ve uluslar arası terörizm olarak terörizmi ikiye ayırmak mümkündür. Ulusal terörizm, terörist hareketlerin sadece bir ülke topraklarında gerçekleştirilmesini ifade eder ki, bu durumda dış desteği olmayan yerel kişi ve gruplar söz konusu olmaktadır. Buna, Timothy McVeigh ve suç ortakları tarafından Oklahoma'daki bir federal binanın bombalanması olayı örnek olarak gösterilebilir. Yine, 1995'te Aum Shinri Kyo'nun cemaati mensuplarının metro istasyonunda aynı anda 5 trene birden sarin gazı saldırısı yapması da, yerel terörizme diğer bir örnek teşkil etmektedir. Ancak bu noktada şu da gözden kaçırılmamalıdır ki, terörist hareketin yerel olması, beraberinde dış desteğin olmayacağı şartını getirmemektedir. Uluslar arası terörizm kavramı ise, birden fazla ülkede terörist faaliyetlerin yürütülmesi anlamına

²¹¹ <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm5.htm>, Erişim Tarihi:09.01.06

gelmektedir. Örgütlerin varlığını sürdürebilmesi ve özellikle uzmanlık gerektiren konularda eğitim, teşkilatlanma, finans ve silahlı eğitim gibi faaliyetlerde bulunabilmesi, çoğunlukla başka ülke ve gruplardan sağlayacağı desteğe bağlıdır. Bu özellik, terörün uluslar arasılaşması ile yakından alakalıdır.

Günümüzde terör sadece şiddet değildir. Bir siyaset aracıdır. Uluslararası ilişkilerde manivela etkisi gören bir silahtır. Bir ülkeyi hizaya getirmenin, bir şeye zorlamanın, istikrarsızlaştırmanın, önünü kesmenin en maliyetsiz yoludur. Formel ilişkilerle yola getiremeyeceğiniz hükümetleri terörle, provokatif olaylarla sıkıştırabilir, yönlendirmeye açık hale getirebilirsiniz. İlan edilmese de mesaj taraflarca algılanır ve genellikle gereği yapılır. Mesaj algılanmıyor, algılanmak istenmiyorsa daha anlaşılır ve net şekilde verilir. Uluslararası ilişkilerde terör eylemlerinin uzmanların ve muhatapların anladığı bir dili vardır. Provokatif araçlar daha çok güçlü ülkeler tarafından, yönlendirilmesi gereken ülkelere karşı kullanılır. Belli bir hinterlanda hükmeden ülkeler diplomatik yollarla çözülemeyen sorunlarda hakimiyet alanındaki ülkeleri bu araçlarla hizaya getirmeye çalışırlar. Güç dengesinin olduğu durumlarda karşı tarafın mukabelesi söz konusu olabileceği için kullanılması risklidir. Terör ve provokasyonla yönlendirme yöntemi 20. Yüzyılda yaygın kullanılmaya başlanan bir araçtır. Diğer yollara göre pek çok avantajlara sahiptir. Bu yöntemle aynı ittifaklarda yer aldığımız ülkelere karşı da operasyon uygulayabilir fakat iyi ilişkilerinize devam edersiniz. Dost! ülkenin halkını karşınıza almamış, diplomatik ilişkilerinizi krize sokmamış olursunuz. Ayrıca bu tür operasyonların gerek ekonomik gerekse siyasi maliyeti oldukça düşüktür.

Uluslar arası terörizmi, doğrudan doğruya devlet veya devlet grupları tarafından uygulanan ve onların desteklediği terör ile uluslar arası grup ve örgütlerce girilen bağımsız terör hareketleri olarak ikiye ayırmamız mümkündür. Bu tür terör faaliyetlerine verilebilecek en önemli örnek, 11 Eylül 2001’de ABD’ye gerçekleştirilen terör saldırılarıdır. Bunun yanında, PKK/KADEK terör örgütü tarafından yapılan terör saldırıları da uluslar arası terörizm kategorisine girmektedir. Ülkeler arasında dolaylı çatışma aracı olarak kullanılabilen uluslar arası terörizm bu yönüyle politik açıdan endişe vericidir. Zira, masum sivillere ayırım gözetmeksizin uygulanan saldırılarla uluslar arası standartlar aşındırılmakta, istikrarsız bölgeler oluşturulmaktadır. Lokal terörizmi destekleyen uluslar arası terörizm ile daha geniş politik, ideolojik ve dini çatışmalarla beslenen uluslar arası terörizm, ulusal terörizme göre çok daha problemlidir. Burada ideolojik bağlantılar doğal olarak açığa çıkar özellikte olmasına karşın, terörist hücre ve yapıların çökertilmesi daha zordur. Çünkü, bağlantıları devlet-destekli olanlara göre daha müphem ve esnektir.

Uluslararası terör gruplarının yapabileceği saldırılar arasında kitle imha silahı kullanılması endişesi özellikle son dönemde büyük ölçüde artmıştır. Terör uzmanları, bu grupların düşük teknolojiye nükleer bomba, biyolojik ve kimyasal silahlara sahip olması ihtimalini büyük bir tehlike olarak görmektedir. Terörist örgütlerin, varlıklarını sürdürürken yerel ve yabancı organize suç gruplarıyla irtibatlı olmayacağını ileri sürmek günümüz koşullarında artık gerçekçi bir yaklaşım değildir. Terör örgütleri finans kaynaklarını güçlendirmek için başta uyuşturucu olmak üzere, silah ve mühimmat kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı, bilişim suçları ve karaparanın aklanması gibi birçok suç alanında organize suçlarla yakınlaşma içinde faaliyet göstermektedir. Bunlardan uyuşturucu madde kaçakçılığı suçları ile ilgili olarak, uyuşturucu üretimi, sevkiyatı, dağıtımını ve satışı dahil bu suç faaliyetinin her safhasına katılabildikleri not edilmelidir. Terör ve organize suç gruplarının, gelir kaynaklarından mahrum bırakıldığı oranda güç ve etkinliklerinin azalacağı ortadadır.²¹²

Terörizm, tarihin en eski zamanlarından beri toplumları ve ülkeleri tehdit etmiş ve etmeye devam edecektir. Değişen dengeler ve uluslararası ilişkilerdeki farklılaşmalar neticesinde, geçen yüzyılda “sıcak savaşların” yerini “soğuk savaş” yöntemleri olarak terörizm daha da yaygınlaşmıştır. Güçlü devletlerin etkin politikaları karşısında kendisini savunmak için bazı devletler terörü bir çıkış yolu olarak, güçlü devletlerin bazıları da uluslararası alanda kendi politikalarının işlerliğini kolaylaştırmak ve rakiplerini etkisiz kılabilmek için terörü bir araç olarak görmeye başlamıştır. Terörizmin, uygulama alanı olarak seçilen bazı küçük ve geri kalmış, demokrasisi tam gelişmemiş ülkelerde başarıya ulaşmış olması, uygulayıcı olan ülkeleri cesaretlendirmiş ve böylece terör alanı gittikçe genişlemiştir. Bu safhadan sonra terörizm, uluslar arası bir savaş türü olarak karşımıza çıkmıştır. Özel bir şiddet eylemi veya değişik bir soğuk savaş şekli olan terörizm, uluslararası alanda etkin ve güçlü devletlerin, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerin içerisindeki sosyal, ekonomik, kültürel ve benzeri birçok alandaki sorunların istismar edilmesi sonucu, var olan veya suni olarak oluşması sağlanan şiddet içerikli fikir ve hareketlerin belirli bir amaç için harekete geçirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Değişik şekillerde aldıkları destekle birlikte terör örgütleri giderek büyümüş, buldukları ülke ile sınırlı kalmayarak başka ülkelerdeki farklı gruplar ile bağlantılar kurarak uluslar arası bir nitelik kazanmıştır. Dolayısıyla teröristler, uluslararası bağlantılarını ve modern teknolojiyi de kullanmak suretiyle milletlerarası etki yapan eylemler düzenleyebilmektedirler. Terör örgütlerinin başka ülke ve gruplardan destek almadan başarıya ulaşması, varlığını sürdürmesi hemen hemen imkansız gibidir. Özellikle

²¹² Ömer Ersoy, “Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma Ve İşbirliğinin İncelenmesi”
<http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>

eğitim, teşkilatlanma, finans ve silahlı eğitim için dış desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu özelliği ile terörizm uluslar arası bir nitelik kazanmaktadır. 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de meydana gelen terör olayları, terörizmin, bir tehdit olmaktan çıkararak tüm dünyayı derinden etkileyen bir tehlike haline geldiğinin göstergesidir. Terörizmin uluslararası bir nitelik kazanmasının ve artmasının başlıca nedenleri;

- Haberleşme teknolojisindeki hızlı gelişme sonucu bireysel ve kitle iletişim araçlarının kullanımı pratikleşmiş, etki gücü artmıştır. Bu gelişmeler teröristlerin aralarında iletişim ve koordinasyonu güçlendirmiş, daha dinamik hale getirmiştir.
- Ulaşım aralarındaki teknolojik gelişmeler sonucu büyük hız kazanan ulaştırma araçları mesafeleri kısaltmış ve teröristlere hızlı hareket fırsatı sağlamış, bu gelişim içinde önemli yere sahip uçaklar da saldırı ve kaçırma eylemleri için çok cazip hale gelmiştir.
- Yeni silah ve teçhizatlar ile teknolojik imkanların artması sonucu silahlar daha kolay elde edilir hale gelmiş, kullanımı ve taşınması daha pratik hale gelmiş, değişik amaçlara uygun eşitleri geliştirilmiştir.
- Bilgisayarlar ve siber alandaki gelişmeler sonucu bilgisayar kullanımının pratikleşmesi, ortaya çıkan Internet teknolojisi ve web siteleri ile hem haberleşme hem de örgüt propagandaları daha kolay hale gelmiştir.
- Bazı ülkelerin ideolojilerini ve devrimlerini yaymada terörizmi yöntem olarak seçmeleri sonucu teröristler destek bulmuş, gelişme fırsatı yakalamıştır.
- Uluslararası terör örgütleri arasındaki istihbarat, eğitim, lojistik, teknik, finans temini, eylem yöntemleri konusunda organik bağların ve işbirliğinin artması, sayılabilir.²¹³

Artık tehdit değerlendirmesinde her ülke terörü n sıralarda değerlendirmek; globalleşen dünyada sadece siyasi alanda, kültür, sanat ve düşünce hayatında, ekonomi ve ticarete değil, terör olgusunda da globalleşme olduğunu dikkate almak zorundadır.

Terrizmdeki globalleşmenin doğal sonucu olarak;

- Terörizm daha öldürücü hale gelmiş,
- Terör rgtleri güçlenmiş, dış destek ihtiyaçları azalmış, daha bağımsız hareket eder hale gelmiş,
- Eskiden olduğu gibi sadece fanatiklerin değil;siyasi,iktisadi ve sosyal açıdan kaos yaşayan ülkelerde geniş, cahil ve çaresiz kitlelerin desteğini de kazanabilmektedirler.
- Artan lde dini motifler kullanılmaya başlanmış,

²¹³ <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm6.htm>

- Sınır aşan organize suç örgütleri ile ilişkileri sıklaşmış,
- İntihar eylemleri fazlaşmıştır.
- Dikey otoriter yapı, daha gevşek ve nispeten müstakil örgütlenmeye dönüşmüş,
- Terör örgütleri gelişen teknolojiyi resmi kurumlardan daha önce kullanabilmektedir.
- Terör örgütleri kitle imha silahlarına ulaşma çabasındadır.

Sınırları çoktan aşan ve uluslar arası nitelik kazanan, eylemlerini gerçekleştirmek ve amaçlarına ulaşmak için bütün saldırı teknik ve teknolojilerini kullanan, bilgisayar ve internet gibi en son ulaşım ve iletişim teknolojilerini kullanan terör örgütleriyle mücadelede uluslar arası işbirliği ve yardımlaşmanın sağlanması kaçınılmazdır.

Bu açıklamalardan sonra uluslararası terörizmi, “bir veya birden çok ülke vatandaşlarınca oluşturulmuş, desteğini içeriden ve dışarıdan, bir veya birden çok kaynaktan sağlayan organizasyon, kişi veya gruplarca, her hangi bir toplum, devlet veya devletler üzerinde baskı yaratmak suretiyle bazı kazanımlar sağlamak, etnik ve bölgesel sorunları tahrik ederek ülkelerin ulusal menfaatlerine zarar vermek amacıyla şiddet eylemlerine başvurulmasıdır” şeklinde tanımlamak mümkün olabilir.²¹⁴

3.1.1.3.AVRUPA BİRLİĞİNİN TERÖRİZMLE MÜCADELE YAKLAŞIMI VE EUROPOL’ÜN ROLÜ

Uluslar arası terörizmin temel bir olgu olarak uluslar arası ilişkiler gündemine dahil edilmesi son otuz-kırk yıllık dönemde söz konusu olmuştur. Her ne kadar terörizmin Avrupa’daki varlığı daha gerilere kadar götürülebilse de günümüzdeki anlamıyla 1960’lı yıllarda gerçekleştirilmiştir.²¹⁵ Soğuk savaşın bitiminin ardından yaşanan gelişmeler de Avrupa’daki terörizm olgusu üzerinde önemli etkiler yapmıştır. Avrupa Birliği kapsamında ulusal sınırların kaldırılması, ulaşım ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, terörizmin gelişmesi ve uluslar arası nitelik kazanmasına önemli katkılar sağlamıştır. Ortaya çıkan bu imkanlarla küçük suç grupları bile sınır aşan hedeflerine kolayca ulaşabilmekte, buralarda eylemler düzenleyebilmekte ve bu eylemlerini medya aracılığıyla anında tüm dünya kamuoyuna duyurabilmektedirler.

²¹⁴ <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm6.htm>

²¹⁵ Heather Moore, “International Crime and Integration: Development of Europol”, <http://www.is.rhodes.edu/modus’96/Moore.html> (15.07.2001)

AB'nin terörizme karşı verdiği mücadelenin entegrasyon sürecinin başlangıcı olan 1950'li yıllardan bu yana aşamalı olarak güçlendiği görülmektedir. Daha önceleri ad hoc doğal ve spontane olarak oluşturulan yapılar aracılığıyla yürütülen çabalar günümüzde artık birlik politikası haline gelmiştir. 1970'li yıllarda kurulan Avrupa Konseyi ve daha sonra imzalanan tek senet ve ortak Pazar fikri, terörizmle mücadelede önemli gelişmelerin kaydedilmesine yol açmıştır. Bu çerçevede iç sınırların kaldırılmasından kaynaklanabilecek tehlikeleri önleme amacına yönelik girişimler terörle mücadelenin gelişiminde belirleyici olmuştur. Bu gelişmeleri Shengen düzenlemeleri takip etmiştir. Maastricht'te kabul edilen AB'ne ilişkin anlaşma ise bu konuları bir Birlik politikası haline getirmiştir. AB'ne ilişkin anlaşma üzerinde kimi değişiklikler yapan Amsterdam anlaşmasının getirdiği yenilikler ise terörizmle mücadele alanında AB'nin elini daha da güçlendirmiştir. Avrupa Parlamentosu, 1997'de AB'de terörizmle mücadele amacına yönelik bir tavsiye kararında ilk defa AB bünyesinde terörizme bir tanım getirmektedir. Üye ülkeler nezdinde bağlayıcılığı olmayan bu karardaki terörizm tanımı, 5 Eylül 2001'de değişikliğe uğramıştır. Bu haline göre, bir hareketin terörist eylem olarak kabul edilmesi için üç şartın oluşması gerekmektedir:

1) Maddi unsur; bir ülkeye, onun kurumlarına, halkına ya da halkın unsuru olan belirli kişi ya da gruplara karşı şiddet kullanılması.

2) Güç kullanmak için, ayrılıkçı düşünceleri, aşırı ideolojik inançları, dinsel fanatizmi ya da kazanç sağlama isteğini içerebilen spesifik bir motivasyon olması,

3) İkinci sübjektif unsur olan; belirli gruplar ya da şahıslar arasında terör ortamının yaratılması niyetidir. Ancak bu hareketlerin terörist bir eylem olabilmesi için, bir devletin ya da uluslar arası bir kuruluşun temel prensiplerini ciddi bir şekilde değiştirme ya da zarar verme ve toplumu yıldırmaya dair özel bir amacın varlığı gereklidir.²¹⁶

Terörizmle mücadelenin adalet ve iç işleri alanında iş birliği kapsamına dahil edilmesi ve böylece Birliğin 3.sütunu kapsamına alınması, rejimin bağlayıcılığı üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır. Öte yandan Maastricht anlaşmasıyla birlikte üye devletlerin terörizmle mücadeleyi bir "ortak çıkar" alanı olarak kabul ettikleri görülmektedir. Bu konu üzerinde mutabakata varan üye devletler, bu çerçevede kimi taahhütler altına girmişlerdir. Bu durumda rejimi güçlendiren diğer bir unsur olarak karşımızda durmaktadır. Ancak tüm bu gelişmelere rağmen tam bir entegrasyon sağlanamamış, terörizmle mücadele hükümetler arası işbirliği

²¹⁶ Ersoy Ö, a.g.e.

düzeyinde kalmış ve üyelerin egemenlik haklarından vazgeçmede gösterdikleri isteksizlik yüzünden tepkisel çalışmalardan öteye gidememiştir. Gerek 11 Eylül saldırıları gerekse Madrid’de yaşanan terör saldırılarının ardından terörizm ve güvenlik konusu AB’nin önemli gündem maddeleri arasına girmiştir. 11 Mart 2004’de İspanya’nın başkenti Madrid’de banliyö trenlerini hedef alan bombalı saldırılar, 191 kişinin ölümüne, yaklaşık 2000 kişinin de yaralanmasına yol açmıştır. Saldırıları, El Kaide terörünün bu kez Avrupa’ya sıçradığının habercisidir. Madrid’de meydana gelen terör saldırısı, ABD gibi AB’nin de küresel terörün hedefi haline geldiğinin açık bir göstergesi olmuştur. Hem küresel terör eylemleri hem de ciddi örgütlü suçlar ile mücadele artık üye ülkelerin tek başlarına mücadele edebilecek boyutları çoktan aşmıştır. Yapılması gereken ise özgürlük güvenlik ve adalet alanında hükümetler arası düzenlemelerden öte hükümetler üstü, bir başka ifade ile “Topluluk yöntemi ile” bu suçlar ile mücadeleyi güçlendirmektir. Sınır aşan ciddi örgütlü suçlar ve terörizm tehdidi altındaki Avrupa’nın iç güvenliğini ve vatandaşların özgürlüklerini sağlamak, bu suçlara karşı ulusal mücadele yöntemlerinin AB boyutuyla birleştirilmesi ile mümkündür. Madrid saldırılarından sonra “terörizmle ortak mücadele” gündem maddesiyle Brüksel’de bir araya gelen AB hükümet ve devlet başkanları terörizmle etkin mücadele edilmesi için bir eylem planı üzerinde uzlaşmıştır. Bu eylem planı, terör saldırılarına karşı ulusal silahlı güçlerin devreye girmesini ve bir saldırı olduğu takdirde üye ülkelerin birbirlerine askeri destek vermelerini öngörmektedir. Yapılan zirvede, AB’nin istihbarat yeteneklerini geliştirmesi, Europol ve Eurojust gibi polis ve adalet işbirliği organlarına terörizmle mücadele alanında güç kazandırılması ve üyeler arasında istihbarat alışverişi sağlanması konuları ele alınmıştır. Avrupa çapında bir “gizli haber alma servisi” oluşturulması konusu ise zirvede gündeme gelmemiştir. Bunun yerine Avrupa Polis Teşkilatı Europol’ün yetkililerinin genişletilmesi kararlaştırılmıştır. Terörizmle mücadele konusunda ABD ve başka ülkelerle de yapılan işbirliğinin iyileştirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Zirvede, 11 Eylül saldırısı sonrasında gündeme gelen, ancak bazı ülkelerde eleştirildiği için başarılı olamayan yasa paketinin en kısa zamanda yaşama geçirilmesine de karar verilmiştir. Bu yasa paketinde, Avrupa genelinde geçerli olacak tutuklama kararı, teröristlerin mallarına ya da banka hesaplarına el konulması, kara para aklanmasına karşı önlem alınması ve çok uluslu bilgi bankalarının oluşturulması ve pasaportlarda biyometrik bilgilere yer verilmesi gibi önlemler yer almıştır. Ayrıca Brüksel’de bir araya gelen adalet ve içişleri bakanları, birlik genelinde faaliyet gösterecek bir terörle mücadele koordinatörü atamayı kararlaştırmış ve istihbarat

koordinasyonunu güçlendireceklerini söylemişlerdir.²¹⁷ Teröre karşı mücadele yolunda mevcut verilerin depolanması, istihbarat bilgilerinin paylaşımı ve emniyet teşkilatları arasındaki işbirliği gibi konularda Birlik içinde yaşanan aksaklıkların giderilmesi için alınması gereken önlemler tartışılmaya, bu konuda somut adımlar atılmaya başlanmıştır. Europol fikrinin geniş bir destek bulması ve hızla gelişmesi de bunun en belirgin göstergelerindedir. 16-17 aralık 2004 tarihli Brüksel Avrupa Birliği zirve toplantısı sonuç bildirisinde artık küresel olarak hareket eden terörizmle ilgili önemli hususlar yer almış, AB'nin temel kuruluş ilkelerinden olan demokrasi ve temel haklara saygının terörizm tarafından yok edilmesine izin verilmemesi gerektiği ve AB ülkeleri arası işbirliğinin önemi vurgulanmıştır. Bahse konu bildiri de ayrıca;

- ✓ Terörizm tehdidiyle AB içerisinde ve uluslararası alanda kapsamlı ve bütünleştirilmiş bir yaklaşımla mücadele etme yönündeki kesin kararlılık vurgulanmış,
- ✓ Birliğin terörizme vereceği yanıtın uzun vadede etkili olabilmesi için öncelikli olarak terörizmin nedenlerine yönelmesi gerektiğine inandığını yinelenmiş,
- ✓ Özellikle Europol ve Polis Şefleri Görev Gücü arasındaki pratik ve operasyonel işbirliğinin güçlendirilmesi; üye devletler, Europol ve Eurojust arasındaki bilgi alışverişinin, geliştirilmesi planlanmış,
- ✓ Birlik üyesi güvenlik güçleri ve gizli servislerin bilgi paylaşımını hızlandırılması öngörülmüş,
- ✓ Terörizmin finansmanı ile mücadele önlemleri ve karapara aklama faaliyetlerinin önlenmesi kararlaştırılmıştır.²¹⁸

Bunlara paralel olarak 25 Mart 2004 tarihli “AB Terör ile Mücadele Deklarasyonu” da çok önemli bir uluslar arası dokümandır. AB üyesi ülkeler, Terörle Mücadeleyi etkinleştirecek yasal düzenlemelerde bulunmalarını, uygulama yapmalarını, üçüncü ülkelerle ilişkilerde Terörle Mücadeledeki işbirliğinin esas alınmasını öngörmektedir. Yine bu çerçevede Ocak-2006’da yapılan Viyana-Avrupa Birliği adalet ve içişleri bakanları toplantısında AB'nin iç güvenliğinden sorumlu örgütler arasında üst düzeyde koordinasyon sağlanması ve bu örgütlerin yeniden yapılandırılması hususunda görüş birliğine varılmış, Avrupa polis teşkilatı Europol’ün görev ve yetkileri tartışılarak, Europol’ün Avrupa’nın iç güvenliği ve sınır güvenliğinde devreye girmesi ve üye ülkelerde operasyon yapma yetkisi tanınmıştır. Europol

²¹⁷ <http://www2.dw-world.de/turkish/politik/1.67300.1.html>,erş.tr.01.08.06

²¹⁸ <http://www2.dw-world.de/turkish/politik/1.167969.1.html> erş.tr.14.01.2006

Konvansiyonunun yürürlüğe girişini takiben iki yıl içerisinde örgüt, insan hayatına, vücut bütünlüğüne, kişi hak ve özgürlüklerine veya mülkiyetine yönelik işlenen ya da işlenmesi muhtemel olan terörist eylemlere karşı mücadeleye başlayabilecektir. Yani, terörizmle mücadele iki yıllık bir süre için görev alanı dışında tutulmuştur. Ancak, üye devletler isterlerse, oybirliği ile alacakları bir kararla terörizmi öngörülen bu iki yıllık süreden daha önce de EUROPOL'un çalışma kapsamına sokabileceklerdir.²¹⁹ Bu doğrultuda, 3 Aralık 1998 tarihinde alınmış olan bir karar ile EUROPOL, terörizme karşı görevlendirilmiştir.²²⁰

Görüldüğü üzere EUROPOL, uluslararası terörizm başta olmak üzere, sınır aşan suçlara yönelik faaliyetleri açısından oldukça donanımlı bir görünüm sergilemektedir. Zira, organik yapısı ve mevzuatı itibarı ile gerekli sınır ötesi faaliyetleri kurabilme potansiyeline sahiptir. Öte yandan EUROPOL, bu haliyle, geçmişte oluşturulmuş benzeri amaçları güden yapılarla kıyaslandığında görev alanı net bir biçimde tanımlanmış, belli bir yasal zemine oturan ve daha güvenilir bir yapı olarak görülmektedir. Yukarıda sözü geçen düzenlemelerle EUROPOL'un terörizmle mücadele kapasitesini güçlendirici nitelikte önemli adımlar atılmıştır. Böylelikle EUROPOL, kendisinden önceki dönemde oluşturulan gerek bölgesel gerekse küresel nitelikteki pek çok örgütün taşımış olduğu bir takım teknik ve hukuksal zayıflıklardan kurtarılmıştır. Ancak, daha güçlü bir yasal zemine oturmasına ve kurumsal anlamda daha güçlü bir yapıya sahip olmasına karşın EUROPOL, yinede bir takım hususlarda yetersizdir. Bütün bunlar, Terörle Mücadelede çok önemli hukuki zemin oluşturmaktadır. Ancak hukuki zemin ne olursa olsun, istihbarat paylaşımı, işbirliği ve samimi müşterek gayretler Terörle Mücadelede ana esaslardır. Terörizm genelde tüm ülkelere yönelik bir tehdit olarak kabul edilmeli ve buna karşı ortak bir önlem alınması konusunda her şeyden önce fikri işbirliğine varılmalı, terörist eylemlere karşı kararlı bir tutum içinde bulunulmalıdır. Terörizmle mücadele bir bütündür. Yurtiçindeki ve yurtdışındaki mücadele bu bütünün parçalarıdır. Yurtiçinde verilen mücadele, yurtdışındaki mücadeleyle bütünleştiğinde somut bir sonuç almak mümkün olabilecektir. Bir çok devletin karşı karşıya kaldığı uluslararası terörizmin, klasik realist yöntemler ya da ulus devlet politikaları ile çözülemeyecek kadar karmaşık ve kompleks olduğu görülmektedir. Giderek daha uluslararası veya uluslararası ötesi bir görünüm kazanan terörizmle mücadelenin başarıya ulaşabilmesi, ancak terörizme karşı verilen mücadelenin kararlı bir biçimde yürütülmesi ve uluslararası işbirliği ile mümkündür. Türkiye, terör belasında en çok zarar gören ülkelerin başında gelmektedir ve onun bu durumu

²¹⁹ EUROPOL Konvansiyonu'nun 2. maddesi için bkz. : Bunyan, age., s. 12.

²²⁰ Beşe, a.g.e., s. 99

11 eylül saldırılarına kadar hiçbir ülke tarafından tam olarak anlaşılammıştır. 11 eylül saldırıları, terörle mücadelede de dönüm noktası olmuş ve bu konuyla ilgili uluslararası alanda ortak davranış sergilenmesinin gerekliliği anlaşılmıştır. Terörle mücadelede Türkiye, uluslararası her olumlu girişimin yayında yer almıştır. Uluslararası işbirliğinin önemine ve gerekliliğine inanan ülkemiz güvenlik ve işbirliği alanında, 46 ülke ile (65) anlaşma, 21 ülke ile (33) protokol, 21 ülke ile (33) mutabakat zaptı/muhtırası, 35 ülke ile (123) toplantı tutanağı, 7 ülke ile (15) görüşme tutanağı, 7 ülke ile (8) ortak/niyet bildirisi, 1 ülke ile (1) sözleşme ve 52 ülke ile (278) hukuki metin imzalanmıştır.²²¹ Emniyet Genel Müdürlüğü, devletimizin politikası uyarınca terörizm ve sınır aşan organize suçlarla ilgili olarak temas kurduğu her ülke güvenlik teşkilatlarıyla işbirliğine, deneyim aktarmaya hazır olduğunu söylemekte ve uygulamaktadır. Türkiye, 1963 yılından bu yana Birleşmiş Milletler Sözleşmesi çerçevesinde terörizmle mücadeleyi kapsayan 12 protokolü imzalamış, terörizm ve organize suçlarla ilgili olarak 48 ülkeyle güvenlik ve işbirliği anlaşması imzalamış, aynı konuları kapsayan 118 ikili ve çok taraflı anlaşmalara aktif taraf olmuştur.

Terörle mücadele konusundaki başarı, ulusların ve devletler arası çıkar çatışmalarının üzerinde ortak bir anlayış ve müştereklik kültürünün oluşturulmasına bağlıdır. Terör karşısında ortak bir anlayışın oluşturulması için öncelikle terörün parametrelerinin belirlenmesi ve geniş bir mutabakat sağlanması gerekmektedir. Türkiye, uluslararası barış ve güvenlik ile insan haklarına yönelmiş en büyük tehdidin terörizm olduğuna inanmakta ve terörün her çeşidini kınamaktadır. Hiçbir ülkenin de topraklarını terörist gruplara ve bunların faaliyetlerine açmaması gerektiğini savunmaktadır. Türkiye, yaklaşık 30 yıldan beri, terörün her türlü ile mücadele etmiş ve etmekte olan bir ülke olarak tecrübeleri göstermiştir ki terörizmle mücadelede etkinliğin artırılması ancak uluslararası iş birliği ile mümkündür.

3.1.1.4.TÜRKİYENİN DÜNYA ÜZERİNDEKİ JEOPOLİTİK VE BÖLGESEL ÖNEMİ

Türkiye; Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının birleştiği noktada bir köprü durumunda, dünya güç dengesini etkileyebilecek sürekli ve çok yönlü çıkar ve güç çatışmalarına sahne olan, Orta Doğudaki petrol kaynaklarına yakınlığı ve Orta Asya'daki Türk devletleri ile entegre olabilme avantajı nedeniyle önemli bir jeopolitik ve jeo-stratejik konuma sahiptir. Akdeniz'in egemenlik kapılarından biri olan Marmara Denizi ve Boğazlar bölgesini elinde

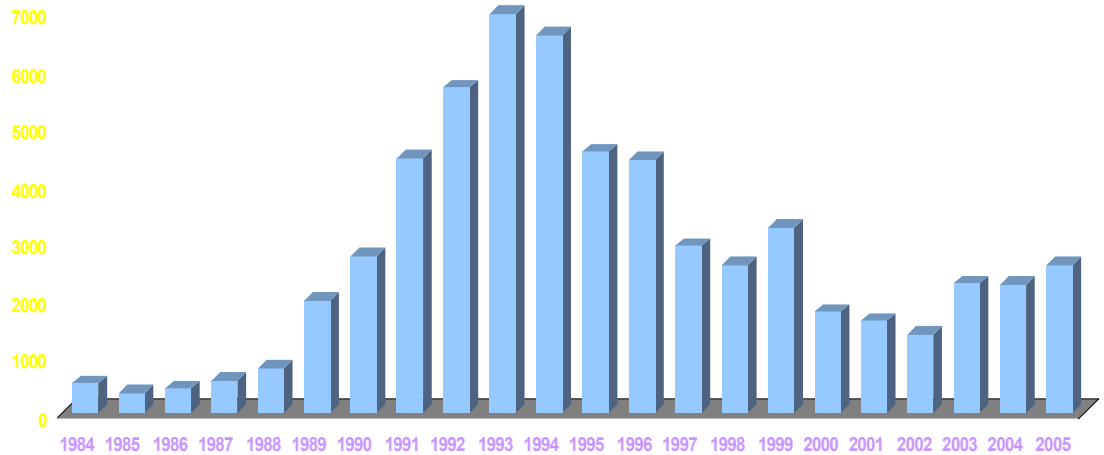
²²¹ <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm8.htm>, erişim tarihi:09.01.06

bulundurması, Orta Doğu, Basra Körfezi'nden Ege'ye kadar Doğu Akdeniz'i kontrol edebilecek coğrafi konumu ile bölgedeki bütün ülkelerin güvenlik ve her türlü ulaşım faaliyetlerini çok yakından ilgilendirmektedir. Bölgede cumhuriyet ve demokrasi ile idare edilen, tek Müslüman ve laik ülke olan Türkiye, yetmiş milyonluk nüfus potansiyeli, zengin yeraltı ve yerüstü kaynakları, her geçen gün gelişmekte olan ekonomik ve teknolojik gücü ile bölgede mevcut politik, askeri ve ekonomik dengeyi bulunduğu tarafa kazandırabilecek milli güce ve coğrafyaya sahip bir bölge devletidir. Dünyada besin ihtiyaçlarını kendi kaynaklarından karşılayabilen ve ihtiyaç fazlası ürün sağlayabilen nadir ülkelerden biridir.²²²

3.1.1.5.TÜRKİYE'DEKİ TERÖRİZMİN GENEL DOKUSU

Türkiye gibi stratejik öneme sahip ülkelerin terör ortamında tutulmasında, ülkemizi hedef olarak seçmiş devletler ve birtakım güçlerin çıkarları olduğu, terörün amacının da sadece bu ortamın devamını sağlamak olduğu değerlendirilmektedir. Bu nedenle terörizm, bir siyasi mücadele aracı olmaktan çıkıp, bir ülkenin bir başka ülkeyi zayıflatmak ve istikrarsızlaştırmak için kullandığı bir araç haline gelmiştir.

Şekil:1 Türkiye Geneli Terör Olayları İstatistiği (01.01.1984 - 31.12.2005 Tarihleri Arası)

YIL	1984	1985	1986	1987	1988	1989
OLAY SAYISI	521	356	426	570	779	1969

²²² <http://tem.iem.gov.tr/biliyormusunuz/biliyormusunuz1.php>

Türkiye'deki terörizm incelendiğinde batı ile yakın ilişki içinde olduğu görülür. Çünkü Türkiye devlet olarak uluslar arası ilişkilerde yönünü batıya dönmüş, her alanda batı ülkeleri düzeyine ulaşmayı hedeflemiş, batıyla entegrasyona çalışmıştır. Devlet olarak benimsenen bu politika sonucunda batı ülkeleri ile birçok alanda işbirliğine gidilmiş, yakınlaşmalar olmuş, birçok fırsatlar ortaya çıkmış ve gerek devlet olarak gerekse halklar arasında sıkı ilişkiler geliştirilmiştir. Diğer taraftan 1950-60'lı yıllardan bu yana birçok Türk insanı başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa ülkelerine işçi olarak gitmiş, günümüzde bu sayı milyonlarla ifade edilir olmuştur. Türkiye'nin Batı ülkeleriyle gelişen ilişkilerinden doğan fırsatları değerlendiren örgütlü suç şebekeleri ve terör örgütlerinin de yönü haliyle batı ülkeleri olmuştur. Bunun doğal sonucu olarak Türkiye üzerinde kötü emelleri olan batılı güçlerin desteğiyle ülkemizi etkileyen terörist örgütlerin bir ucu batı ülkelerine dayanmakta, terörist faaliyetler batı ile etkileşim halinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin kendi içindeki terörizmle yapacağı mücadeledeki başarısı batı ülkeleriyle yapılacak işbirliğinden geçmektedir.

Tanınmış Türk Sosyoloğu Prof.Dr. Emre KONGAR, Huntington'un "Medeniyetler Çatışması" fikrine reddiye diyebileceğimiz şekilde kaleme aldığı "Küresel Terör ve Türkiye" adlı eserinde, "Çağdaş dünyada Türkiye kadar çok yönlü terör saldırısına konu olmuş başka bir toplum bulmak kolay değildir." der ve terör dalgalarından bahseder. Emniyet Genel Müdürü Gökhan AYDINER tarafından verilen "Dünyada ve Türkiye'de Terör" isimli konferansta belirttiği üzere Türkiye son 30-35 yıl içerisinde 5 farklı terör dalgasıyla karşı karşıya kalmıştır.

I. Asala Terörü :Sözde soykırım iddiaları ile yurt dışındaki bazı Ermenileri kullanarak eylemlerine başlayan Asala Terörü, özellikle Türkiye'nin dış temsilciliklerine ve diplomatik görevlilerine yaptıkları saldırılarla sesini duyurmaya çalışmıştır. Yapılan eylemlerde Türkiye'nin değişik ülkelerde görevli 34 vatandaşı öldürülmüş, 15'i de yaralanmıştır. Sözde soykırım iddialarıyla ilgili mücadelenin siyasi alana ve uluslar arası arenaya kayması sonucu eylemlerine son vermişlerdir.

II. 1968'lerde Başlayan İdeolojik Sağ-Sol Çatışması: İhtilalci Sol'un, Marks, Lenin, Stalin, Mao, Enver Hoca veya Tito'yu rehber alan her türlü versiyonu ile; devleti ve milleti korumak adına onlara karşı çıkan ve çoğu milliyetçilik ve mukaddesatçılık sloganı ile hareket

eden gruplar 20 yılı aşkın süreyle birbirleri ile öldüresiye mücadele ettiler. Toplum dahil devlet mekanizması içinde de bölünmelere ve parçalanmalara yol açan bu terör dalgasıyla birlikte yaklaşık 5000 kişi hayatını kaybetmiş, 12 Eylül ihtilali ile bu terör dalgası büyük ölçüde sona ermiştir.

III.Radikal Dinci Terör: Türkiye’de laik, demokratik, sosyal hukuk devleti düzenini yıkararak dini temellere dayalı bir devlet kurmak isteyen gruplar, kutsal dini duyguları sömürmek suretiyle taraftar toplayarak soğuk savaş döneminin anti komünist stratejisinin taktiksel faaliyetleri içinde palazlanmıştır. Hizbullah Terör Örgütü, İBDA-C (İslâmi Büyük Doğu Akıncılar Cephesi), Hizbüttahrir , Tevhit Selam(Kudüs Ordusu) gibi değişik isimler altında karşımıza çıkan dinci terör örgütleri yurt içinde ve dışında yaptıkları eylemlerle seslerini duyurmaya çalışmışlardır. Laik kişilikleriyle ön plana çıkan gazeteci ve yazarlara karşı düzenledikleri saldırılarla gündeme gelen bu örgütler emniyet kuvvetlerince yapılan operasyonlarla büyük ölçüde zayıflatılmış ve çökertilmiştir.

IV. Etnik Bölücü Terör: 1980 öncesinde Sağ-Sol çatışması içinde yer alan ve Kürt kökenli vatandaşlara yönelik örgütlenen bölücü örgütlerin en tehlikelisi, çoluk çocuk, kadın erkek demeden yıllardır eylemlerine devam eden PKK (KONGRA-GEL) örgütüdür. Türkiye’yi bölerek bir Kürt devleti kurmayı amaçlayan örgüt, marksist-leninist fikri ilke edinmesine rağmen, daima söylemlerinde etnik Kürt Milliyetçiliğini kullanmıştır. Kuzey Irak’taki otorite boşluğundan istifade ederek 15-20 yıldır varlığını sürdüren örgüt, bugüne kadar yaklaşık 35.000 Türk vatandaşının ölümüne yol açmıştır. Sınır komşularının ve bazı devletlerin gizli-açık mali, askeri ve siyasi desteğine mahzar olan PKK (KONGRA-GEL) terör örgütü giderek gücünü yitirmesine rağmen eylemlerine devam etmektedir.

V. El-Kaide terör örgütü: Radikal dini gruplarca yaratılan terör dalgasıdır. Amacı ve yapılanması bakımından diğer terör örgütlerinden farklılıklar gösteren El-Kaide terör örgütünün çatısı altında Türkiye’de oluşturulan gruplarca İstanbul’da 15 Kasım 2003 tarihinde 2 Sinagog’a ve 20 Kasım 2003 tarihinde İngiliz Başkonsolosluğu ile bir yabancı bankaya karşı araçlara yüklenmiş patlayıcılarla terörist saldırı gerçekleştirilmiştir. Bu tür yapılarla başarıyla mücadele eden güvenlik güçleri El-Kaide çatısı altında eylem yapmak için oluşan diğer grupları da deşifre ederek, etkisiz hale getirmiştir.

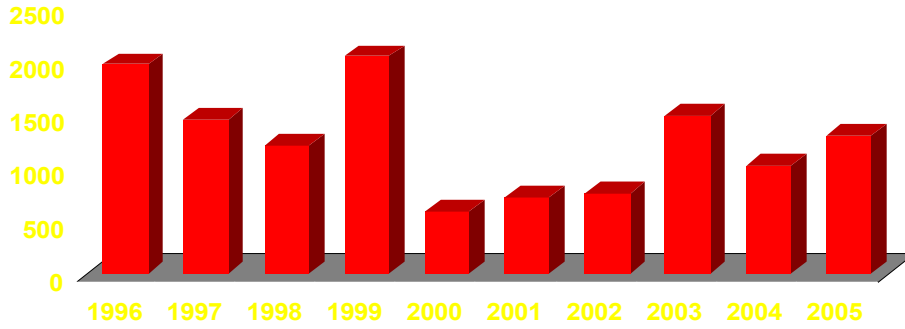
Türkiye’deki terör olaylarının arkasında pek çok terör örgütü yer almıştır. Bunların bir kısmı etkinliğini kaybetmiş, bazıları eylemlerini askıya almış, bazıları ise aktif olmalarına rağmen eylem kısırlığı çekmektedir. Bu terör örgütlerinden pek çoğu legal alanda onların taktik ve

stratejilerini uygulayan parti, dernek, vakıf, şirket gibi kuruluşlara ve yayın organlarına sahiptirler.

Türkiye'de halen faaliyetlerine devam eden başlıca terör örgütleri ;

- Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C)
- MKP (Maoist Komünist Partisi)
- TKP/ML - KONFERANS
- Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP)
- PKK/KONGRA-GEL (Kürdistan Halk Kongresi-KHK)
- Kürdistan Devrim Partisi (PŞK)
- Kürdistan Demokrat Partisi/Bakur (PDK/Bakur)
- Hizbullah
- Hilafet Devleti (HD)
- İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA/C)
- Tevhid-Selam (Kudüs Ordusu)
- El Kaide Terör Örgütü Türkiye Yapılanmaları

Şekil:2 PKK /KONGRA-GEL Terör Örgütü Türkiye Geneli Olayları İstatistiği (01.01.1996 - 31.12. 2005)

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1976	1456	1218	2052	584	729	757	1500

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtları

3.1.2.KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLAR

Sosyolojik ve kriminolojik bir kavram olarak karşımıza çıkan “mafya” ve “organize suç örgütleri” bugün eş anlamlı olarak kullanılmakta olup, “Belirli bir grup insanın bilinçli olarak belirli bir süre yasadışı eylemlerde işbirliği yapmak üzere karar vermeleri, görevleri kendi aralarında bölerek ve çoğunlukla modern altyapı sistemlerini kullanarak mümkün olduğu kadar çabuk, büyük karlar elde etme amacını güden suç biçimidir.” şeklinde tanımlanmaktadır. Yapılan tanımlarda, yasadışı faaliyetlerde yer alan şahısların sayısı, örgüt içi disiplini üzerinde durulmaktadır. Genelde organize suç örgütlerinin varlığını sürdürmek için yasal kurumları istismar etme gücüne sahip bulunduğu üzerinde görüş birliği bulunmaktadır. Suç bilimi açısından örgüt terimi ise , teşekkül, cemiyet, s ilahlı cemiyet, çete veya silahlı çete olarak tanımlanmaktadır.

Organize suçu, suçun niteliğinin yanında, örgütün oluşumu, çalışma mantığı, hedefleri, tehlike boyutları ve stratejisi bakımından ele alarak kapsamlı bir şekilde tanımlamak gerekirse; organize suçlar; legal ve illegal yöntemlerle para ve gücü ele geçirmek maksadıyla, en az üç seviyeli (rütbeli) hiyerarşik bir yapı sergileyen ve belirli bir grup hiyerarşik disiplinde hareket eden ancak ideolojik amaçlı olmayan kişilerin yapmış olduğu eylemlere denir. Organize suçluluk hakkında araştırmalarda bulunan yazarlardan Jansen’e göre, sistemli olarak toplum için ağır sonuçlara neden olan suçlar işleyen, üyelerinin özellikle fiziksel şiddet veya rüşvet ile kişileri etkisiz hale getirmek suretiyle faaliyetlerini örtbas edebildikleri, asıl amacı yasadışı kazanç elde etmek olan gruplar, organize suç gruplarıdır. Organize suçların sonuçları arasında sadece yasadışı gelir elde etmek değil, yasadışı siyasi güç oluşturmak da bulunmaktadır. Organize suç kavramının ayırt edici unsuru, organize suç örgütlerinin görünüşte yasal bir çerçevede hareket etmeleridir. Yasadışı faaliyetler, yasal çerçevede faaliyet gösteren paravan kuruluşlar vasıtasıyla yürütülmektedir. Bu kuruluşlar, yasadışı faaliyetlerinin ortaya çıkmasını engelleyecek mekanizmalar geliştirmiştir. Avrupa Organize Suçla Mücadele Çalışma Grubunun yaptığı tanıma göre bir teşekkülün organize suç kabul edilebilmesi için aşağıdaki yedi özellikten en az beşini taşıması gerekir. Bunlar:

- Haksız kazanç sağlamak üzere bir araya gelmiş ve aralarında iş bölümü ilişkisi bulunan hiyerarşik bir yapının varlığı,

- Suçtan elde edilen bir kazancın varlığı,

- Suç aktivitesi konusunda bir sürekliliğin olması,
- Bir yaptırım sisteminin olması,
- Şiddet, tehdit gibi yöntemlerin kullanılması,
- Kamuya ve özel sektöre nüfuz edilmesi,
- Elde edilen kara paranın aklanması.²²³

Kazanç sağlamayı mümkün kılan her tür suç, organize suçluluk kapsamında değerlendirilebilir. Bu suç kategorileri ise, uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, altın kaçakçılığı, kara para aklama operasyonları, terörizm, yabancı ülkelere işçi, kaçak işçi-sığınmacı gönderilmesi, ekonomik nitelikli suçlar (sermaye yatırım dolandırıcılığı, sübvansiyon, ihale ve kredi yolsuzlukları, yasadışı teknoloji transferi vb. yöntemler) olarak sıralanabilir. Organize örgütler, endüstri, sanayi veya alan olarak bir monopoli ve faaliyet alanları yaratma uğraşı içerisinde olurlar ve birbirleriyle savaştan, yarıştan kaçınırlar. Organize suç örgütleri faaliyetlerini gerçekleştirmek ve örgüt içi disiplini sağlamak bakımından baskı ve şiddet kullanmayı ve rüşvet vermeyi yaygın bir yöntem olarak benimsemektedir. Örgüt üyeliği sınırlandırılmış ve gizlidir ancak bazı olağan dışı durumlarda üye olmayanların da örgüt işlerine karışmaları olasıdır. Organize suç örgütlerinde gizlilik kuralı esastır ve buna aykırı davrananlar bazen öldürmeye varan ağırlıktaki yaptırımlarla karşı karşıya kalırlar.²²⁴ Organize suç örgütleri, sivil toplum alanı içerisinde yasadışı bir ekonomik-siyasi güç odağı oldukları için, demokrasiler açısından büyük bir sorun ve tehdit kaynağı oluşturmaktadır. Çünkü örgütlü suçların en belirgin özelliği, bir kurumlar rejimi olan demokrasinin işlemlerini aksatmaktır. Batı ülkelerinin yerleşmiş demokrasilerini ekonomik ve siyasi yönlerden tehdit ettiği kadar, demokratik sürecini geliştirmeye çalışan ülkeler açısından da ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Ülkeler arasındaki ekonomik karşılıklı-bağımlılık (interdependence), sorunun vehametini daha da arttırmaktadır .

Ulusal ve uluslararası ölçekteki sosyo-ekonomik yapılar, organize suçluluğun doğmasını sağlamakta ve onu beslemektedir. Organize suçlar, bir yandan hukuk devletini

²²³ Ersoy Ö, a.g.e.

²²⁴ Abadinsky, H., (1997) Organized Crime, s.6 Fifth Edition, USA (Basımevi bilinmiyor)

tahrip ederken, diğ er yandan demokrasilerin imkanlarını istismar etmektedir. Yasadışı yollardan elde edilen paralar, organize suç örgütlerince politik sisteme, basına ve kamu yönetimine nüfuz edilmesinde ve onların yönlendirilmesinde bir güç unsuru olarak kullanılmaktadır. Organize suç örgütlerinin ekonomik-teknolojik gelişme sürecinde sürekli profesyonelleşmesi ve aralarındaki ağların gelişmesi, demokratik hukuk devleti içindeki güçler dengesini yönlendirebilmesi imkanını yaratmış ve kendisine karşı mücadele eden güçlerin etkisizleştirilmesi yönündeki hukuki girişimleri de zorlaştırmıştır. Bu konuda İtalya, ilk akla gelen örnektir. Bu ülkede demokratik sistem içine sızmış organize suç unsurlarıyla mücadele eden hukuk çevreleri ve siyasi çevreler, uzun süre büyük zorluklarla karşılaşmış, özellikle savcıların bir çoğu mafya tarafından öldürülerek bertaraf edilmiştir.

Örgütlü suçların çalışma biçimleri terör örgütlerinden farklılık göstermektedir. Her ne kadar terör örgütleri ve organize suçların çete üyeleri yoğun bir şekilde silah ve şiddet kullansalar bile, terör örgütü militanları yaptıklarıyla gurur duyar ve yaptıkları suçları örgüt bazında üstlenirler. Kendi propagandalarını en etkin şekilde böyle yapabileceklerine inanırlar. Organize suç örgütleri ise çoğunlukla yaptıkları suçları gizlilik içersinde gerçekleştirirler ve kesinlikle üstlenmezler. Bu bakımdan örgütlü suçla mücadelede karşılaşılan güçlüklerden biri de bu örgütlerin büyük gizlilik içersinde olmalarından kaynaklanmaktadır. Toplum tarafından boyutlarının, kapsamlarının bilinmemesi de çoğunlukla buna bağlanabilir. Suç işleme motivasyonlarına baktığımızda organize suç örgütleriyle terör örgütlerinin benzeştiği görülmektedir. Her ikisinin de hedefi, devletin ve kurumlarının zafiyet içersinde olduğunu, eylemde bulunduğu ülke vatandaşlarına inandırmaktır. Aradaki tek fark terör örgütlerinin bunu ekonomik olmaktan ziyade siyasi olarak istemesidir. Türkiye ölçeğinde konuya bakıldığında, gerek ideolojik (DHKP-C), gerek ayrılıkçı, bölücü (PKK) ve gerekse irtica amaçlı (Hizbullah) olsun, terör örgütlerinin ortak hedefinin kamunun zafiyete uğraması, halkın panik ve dehşete düşmesi ve ülkedeki bütün istikrar unsurlarının bozulmaya çalışılması olduğu ifade edilebilir.²²⁵ Çalışma biçimi uluslararası şirketlere benzeyen bir örgüt, yasal ekonomiden yararlanarak, ama kuralları çiğneyerek, mümkün olan en yüksek karlara ulaşabilmek için kişileri görevlerini en küçük ayrıntısına kadar belirlenmiş, uzun süre yerinde kalmak üzere ve tamamen kapalı olarak düşünülmüş küçük hücrelerden oluşan bir yapıdaysa örgütlü suç var demektir.

²²⁵ İhsan Bal, Mehmet Özcan, “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=51>

Günümüzde devletler açısından ciddi bir tehdit olarak algılanan terörizm, gelişen ve değişen global koşullara bağlı olarak yeni imkan ve kabiliyetler elde etmektedir. Öte yandan, maksimum çıkar elde etme amacıyla hareket eden organize suç grupları da, yasa dışı faaliyetlerini ülkelerin yargısal denetimlerinin dışında tutacak ve güvenli bir şekilde devamını sağlayacak her türlü imkanı suiistimal etme eğilimindedir. Toplumları değişik düzeylerde ve şartlarda tehdit eden terör ve organize suçların bazı durumlarda iç içe geçtiği ya da kendi aralarında ortaklıklar kurabildiği artık bilinen bir gerçektir. Sınır aşan organize suçların elinde bulunan büyük maddi kaynaklar, terör örgütlerinin de giderek ilgi odağı haline gelmektedir. Aslında bu ilgi yeni olmamakla birlikte, 11 Eylül 2001 terör saldırılarının ardından uluslar arası toplum gündeminin öncelikli konularından biri haline gelmiş ve terörizmin mali kaynakları ile mücadele anlayışı yeni bir ivme kazanmıştır. Mücadeleci kuruluşların ve uzmanların, terör-organize suç bağlantısının ortaya çıkarılmasına dönük çabalarını, terörün finansmanını yok etme konseptinin bir boyutu olarak algılamak mümkündür. Bu bağlantının ortaya konması kanun uygulayıcı birimlerin terör örgütleriyle uluslar arası alanda daha etkin ve çok yönlü mücadele etmesini sağlayabilecek olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Zira, terörist faaliyetlerin uluslar arası politikada her ülkeye göre farklı algılanışı ve henüz tüm ülkelerin üzerinde uzlaştığı gerçek bir terör suçu tanımının yapılmış olmaması, bu suçlara karşı sürdürülen mücadeleyi zayıflatmaktadır. Organize suçlara karşı yürütülen ortak polisiye mücadelenin ise nispeten daha yaygın ve kapsamlı olduğu bilinmektedir. Bu işbirliği özellikle gelişmiş ülkeler için toplumsal ve ekonomik yönden ciddi bir tehdit oluşturan uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı gibi uluslar arası organize suç faaliyetleri bakımından sağlanmaya odaklanmıştır.²²⁶ Uzun yıllar Almanya'da karşı casusluk teşkilatının başında bulunan E.Werthebach'ın belirttiği gibi; dev finansman olanaklarıyla örgütlü suçlar gizlice, ekonomik, toplumsal ve siyasal hayatımızda giderek artan etkilerde bulunmakta, daha da önemlisi, yargı ve kamu yönetimini de etkisi altına almaktadır.²²⁷ Dünya genelinde organize suç örgütlerinin gücü, ellerinde bulundurdukları büyük maddi imkanlar göz önüne alındığında son derece tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Mafyalaşmanın yükselen trendinin gerek demokratik gerekse de baskıcı ülkelerde ayrımsız olarak yaşandığı açık bir şekilde ifade edilebilir.²²⁸ Toplumları tehdit eden en önemli boyut, her şeyin paraya

²²⁶ Ersoy Ö., a.g.e.

²²⁷ Ziegler, J., (1998) Suçun Derebeyleri, Demokrasiye Karşı Yeni Mafyalar, çev.A.C.Akkoyunlu) Doğan kitapçılık İstanbul

²²⁸ Balsamo, W., Carpozi Jr. G., (1996) Organize Suç AŞ. Mafyanın 100 Yıllık Tarihi (çev.M.Harmancı) Sabah Kitapçılık, İstanbul

endekslendiği yeni dünyada, paranın baş döndürücü oranda kazanılabilmesi durumu suç örgütlerini çeşitli riskleri alma pahasına bu alana hızla itmektedir.

Organize suçlar, yolsuzluk ve rüşvet tüm dünyada, temel özgürlükler, insan hakları ve bireylerin yaşam kalitesine ciddi şekilde zarar vermektedir. Organize suçlar, yolsuzluklar ve rüşvet aynı zamanda ekonomik gelişmeyi engeller, sosyal ve politik kurumların istikrarının bozulmasına neden olur. Hem bireysel olarak vatandaşlara, hem de uluslararası topluluğa vermiş olduğu zararların büyüklüğü nedeniyle organize suçlar, yolsuzluk ve rüşvet kavramları bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de gündemin ilk maddelerini oluşturmaya devam etmektedir. Bütün bunlara ilave olarak yine sınıf atlamanın kolay yolu olarak kara-paranın ve kayıt dışı ekonominin büyümesine ve dünyadaki kaygı verici boyutlara ulaşmasına bakıldığında durum daha da vahimdir. Altuğ'un tespit ettiği rakamlara göre; bugün dünyada kayıt dışı sektörün büyüklüğü 3 trilyon dolar olarak tahmin edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde kayıt dışı ekonomi GSMH'nın %10-15'i civarındadır. Türkiye GSMH'nın yaklaşık %50'si oranındaki boyutları ile Dünyada Rusya ve Polonya'nın ardından kaydın en yaygın olduğu üçüncü ülke konumundadır. Dünyadaki rakamı 3 trilyon dolar olarak veren Altuğ ülkemizdeki rakamı da yaklaşık 102 milyar dolar olarak tahmin etmektedir. Organize suçların ekonomik büyüklüğü hiç kuşkusuz bütün ülkeleri siyasal, ekonomik ve ahlaki-moral değerler bakımından tehdit etmektedir. Devletlerin dışında elde ettikleri bu ekonomik gücü devletlerin ellerinde bulundurdukları ekonomik varlığa karşı şantaj, manipüle etme ve istikrasızlık yaratma noktasında kullanabilen organize suç örgütlerinin, ülkelerdeki siyasal sistemleri de çökertebilme güçleri söz konusu olabilmektedir.²²⁹ Birleşmiş Milletlerin 1999 İnsan Gelişme Raporundaki tahmini verilere göre, örgütlü suçların yıllık cirosu 1.500 milyar sterlin olarak hesaplanmaktadır. Bu rakam İngiltere'nin GSMH'ndan bile büyüktür. Yine bu rakam içinde uyuşturucunun payı %25'tir. Bu yaklaşık 400 milyar sterlin eder ki neredeyse dünya petrol ve gaz ticaretine eşit büyüklükte bir rakamdır.²³⁰ Birleşmiş Milletler bu suçların büyüklüğünü ve dünya insanlarına vermiş olduğu büyük zararları önleyebilmek için tarihinde ilk olarak organize suçlar ile mücadele konusunda bir konvansiyon kabul etmiştir. 15 Kasım 2000 tarihinde kabul edilen “*Convention against Transnational Organized Crime*” “Sınır ötesi Organize Suçlarla Mücadele Konvansiyonu” ile organize suçlar ile mücadelede başarılı olabilmek için uluslararası işbirliğinin kaçınılmaz olduğunu belirtmektedir.²³¹ İster ekonomik,

²²⁹ Altuğ, O., (1998) Yeni Türkiye Türkiye'de Kayıt dışı Ekonomi-Paradaki Sıfırların Artması- Rant Arama ve Enflasyon Vergisi Yönünden Yeniden Yapılanma. Sayı 23-24 Sayfa 3418-3425

²³⁰ Hall Ben.,(1999) "Thanks Heaven for Brussels" *World Link*, September/October, s.6.

²³¹ <http://www.unhchr.ch/hurricane/hurricane.nsf/>

isterse siyasal etmenlerden kaynaklansın, örgütlü suçların potansiyel risk olarak bu denli zararlı boyutlara ulaşabilmeleri, bu suç çeteleriyle mücadele etmek durumunda olan ülkeleri de bir hayli zor durumda bırakmaktadır. Buradaki zorluk, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bakımından da önemli risk farklılıklarını gündeme getirmektedir. Ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmelerini tamamlamış ülkelerde bu türden suç şebekelerine karşı alınacak önlemlerin başarı şansları ve mücadeleye toplumun geniş kesimlerinden destek sağlanabilmesi şansı daha yüksektir.²³² Globalleşen sorun, yetersiz düzeyde kalan bazı uluslararası anlaşmalar çerçevesinde devletlerin kabul ettikleri yükümlülüklerle ve demokratik hukuk devletlerinin iç hukuk mevzuatına rağmen, büyümeye devam etmektedir.

Uluslararası terörizm ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, bütün insanlığı ve demokratik değerleri zedeleyen, birbiriyle bağlantılı iki tehdit oluşturmaktadır. İki sorun iç içe geçmiş ve bu durumun yarattığı tehdit, "Soğuk Savaş" sonrasında daha da belirginlik kazanmıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı, terör örgütlerinin silah satın almak için finansman sağlama ve kara para aklama operasyonlarında kullandığı yöntemler arasında yer almaktadır.²³³ ABD Uyuşturucuyla Mücadele Yönetimi (DEA) İstanbul Bürosu Şefi Michael P. Spasero'nun bir demecinde de belirtmiş olduğu gibi, terörist örgütlerin paraya, kaçakçıların da terörist örgütlere ihtiyacı vardır. Uluslararası terörizmle uyuşturucu silah kaçakçılığı, karşılıklı bir çıkar ilişkisinde birleşmiştir.²³⁴ Raufer'in "Yeni Suçluluk" olarak adlandırdığı organize suçlar, örneğine geçmişte rastlanmayacak şekilde, "terörizm-uyuşturucu trafiği- büyük mafya suçluluğu" zincirini oluşturmuştur. Soğuk Savaşın bitimiyle yerel anlaşmazlıklar durmamış, aksine artış göstermiştir. Bu durum, uluslararası uyuşturucu sorununu da doğrudan etkileyerek, tehdidin niteliğini boyutlandırmış ve kapsamını genişletmiştir.²³⁵ "Soğuk Savaş" sonrasında terörist örgütler-organize suçlar ilişkisine yönelik öngörüler arasında, etnik milliyetçiliği siyasi şiddet uygulayarak savunan örgütler ile organize suç örgütleri arasındaki bağlantıların boyutlanarak süreceği yer almaktadır. Teknolojinin sağladığı yeni olanaklar insanlarımızı daha kolay ve konforlu bir yaşam sunarken, diğer taraftan bilgisayar destekli suçlar ile kredi kartlarının da kullanımının artması, dünyamıza yeni bir organize suç türünü "**bilişim suçları**" olarak tanıtmıştır.

²³² Bal, İ., (1999) Prevention of Terrorism in Liberal Democracies: A case study of Turkey, Yayınlanmamış doktora tezi, Leichestre Üniversitesi-United Kingdom

²³³ Ali M. Köknar, "The Turkey Connection: Combating Nuclear, Chemical, Biological Materials and ,Narcotics Smuggling. " Journal of Counterterrorism & Security International, Yaz 1997, s. 18-22 (s. 20).

²³⁴ Les Superpuissances du Crime, s. 19

²³⁵ Uyuşturucu Jeopolitik Gözlemevi, The World Geopolitics of Drugs, Annual Report, Eylül 1997. INTERNET'te <http://www.ogd.org/rapport> adresinde yer almaktadır.

3.1.2.1.ORGANİZE SUÇLARDA TÜRKİYE’NİN DURUMU

Osmanlının ve Cumhuriyetin ilk dönemlerinin kabadayılarının 1960’lı yıllardan sonra mafya ve çeteleşmeleri, 1970’li yıllarda ise gerek terörizmin gelişmesi sonucu oluşan illegal yollardan silah ve benzeri gereksinimleri karşılaması ve gerekse kapalı ekonomik sistemin ürettiği karaborsanın rantını paylaşarak büyümesi ile, mafyalaşma ve suç örgütleri, ülkemizdeki ağırlığını iyiden iyiye hissettirmeye başlamıştır.²³⁶ Örgütlü suçların, terör Örgütlerinin ve eylemlerinin arttığı ve ülke ekonomisinin darboğazlar yaşadığı 1970’li yıllara rastlaması ve rüşlerini bu dönemde ispatlamaları bir tesadüf olarak değerlendirilmemelidir. Bu dönemin belirgin özellikleri arasında; devlet otoritesinin sarsılması, zayıf koalisyon hükümetlerinin iş başına gelmesi, ekonomik reformların gerçekleştirilmesi ve gelir artırımının sağlanması yerine hantal ve yavaş işlemesi, devlet ağırlıklı bürokrasinin artması, gelir dağılımının giderek adaletsizleşmesi ve köylerden kentlere doğru hızlı bir demografik gelişimin yaşandığı nüfus hareketleri varlığı sayılabilir.²³⁷ Ayrıca Mutlu’nun ifadesiyle bireyin hak ettiğini alamadığına, adaletsizliğin yaygın olduğuna inancı, “boşuna çalışıyorum” veya “ne kadar çalışırsam çalışayım yaşamım için gerekli temel gereksinimleri elde edemeyeceğim” şeklindeki düşüncesi bu tür suçların artmasında önemli bir etken olmaktadır. Bir başka anlatımla bireyin alın terine dayalı çalışmaları sonucu minimum yaşam standardına dahi ulaşmaktaki umutsuzluğu, organize suç çeteleri tarafından kullanılmaya hazır bir kitlenin yaratılmasını kaçınılmaz kılmaktadır.²³⁸ Tüm bu nedenlerin terörde olduğu gibi organize suç çetelerinin oluşmasına da uygun bir ortam sağladığı söylenebilir. Ayrıca suç örgütlerinin palazlanıp büyümelerinde, yasaklamaların da etkisi önemli boyutlarda olmuştur.

1980’li yıllar veya diğer ifadesiyle Özallı yıllar, mafyanın da strateji ve yöntem değiştirmesini gündeme getirmiştir. Özellikle ekonomide alınan birtakım radikal dönüşüm kararlarının, gümrük mevzuatındaki düzenlemeler ile ithalatın serbest hale getirilmesi ve benzeri düzenlemelerin, ülkemizdeki karaborsa düzenine ve buna bağlı mafyalaşma hareketlerine önemli bir darbe vurduğu ifade edilebilir. Ancak organize suç, Özal döneminde hareketlilik yaşayan piyasalar ve liberal ekonomiye geçiş ile birlikte eş zamanlı olarak mafyalaşma alanında ülkemiz ölçeğinde, üçüncü dönemi başlatmakta ve mafyanın alanını,

²³⁶ Önder Aytaç, İhsan Bal , (1999) Kamu Hukuku Arşivi Medyanın Gözüyle Organize Suçlar ve The Best of Polişe Sayı Sayfa 122-132.

²³⁷ Dodd C. H., (1990) The Crisis Of Turkish Democracy The Eothen Pres, London

²³⁸ Mutlu, K., (1998) Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu Ekonomi-hukuk entegrasyonu sorunu ve örgütlü suç gruplarının oluşumu. s.253, Polis Akademisi Yayınları, 5., Ankara

vizyonunu ve ülke sistemine etkisini yeni bir boyuta taşımakta gecikmemiştir. Mutlunun anlatımları içerisinde “ekonomik gelişmeler ile hukukun eş zamanlı entegrasyonu” 1970’li yıllarda 2 milyar dolara yakın gelir sağlayan mafyanın bu alandaki kazancını da sona erdirmekle sonuçlanmıştır (Mutlu, 1998: 256). Yeni düzenlemeler karşısında bocalayan mafyanın, 1987 yılında bu düzenlemelerin baş kahramanı gördüğü Özal’a suikast girişiminde bulunma noktasına kadar işi götürdüğü yaygın bir kanıdır.²³⁹ Özal’ı öldürmeyi başaramayan organize suç çetelerinin imdadına terör yetişmiş ve terörün ülke gündemine bir kabus gibi yerleşmesi mafyalaşma için önemli bir fırsat oluşturmuştur. Zira devletin dikkati artık terör örgütüyle mücadeleye yönelmiş ve ekonomik kaynaklardan elde edilen gelirlerin de önemli bir kısmı yine bu alandaki mücadeleye sevk edilmek zorunda kalmıştır ki, bu da her şey rayına girecek, gelirler yükselecek ekonomik sorunlar çözülecek beklentisi içinde olan ülkemizi son on yıl içerisinde iki önemli mali krizle baş başa bırakmıştır. Terörün gölgesinde yeniden yapılanmasını tamamlayan organize suç örgütleri, aynı zamanda dünyaya açılmayı yeni teknolojinin kendilerine sunduğu olanaklarla sağlamayı başarmıştır.

Yeni dünya düzeninin 1990’lı yıllarda kendini globalleşme olarak ifade etmesine paralel olarak, çok failli suç örgütleri de yeni yöntemler ve açılımlar elde etmekte gecikmemiştir. 1996 yılı itibariyle sayıları 150’yi bulan borsadaki aracı kurumların %20 civarında bir kesitinin kara-para aklamak isteyenlerle yakın ilişki içerisinde bulunduğu iddiası²⁴⁰, ülkemizdeki yeni ekonomik düzenin oluşturduğu platformdan ve yeni teknolojik olanaklardan organize suç örgütlerinin yararlanmakta gecikmediklerinin açık bir kanıtı olduğu söylenebilir. Bu durumun son ekonomik krizdeki borsa spekülasyonlarına ve ülkemiz ekonomisini uçurumun dibine getiren son ekonomik gelişmelerde önemli bir rol oynadığı kuşkusunun artmasına neden olduğu belirtilmektedir. Bu konuda gerek Başbakanın ve gerekse ekonomiden sorumlu devlet kurumlarının ekonomiye gizli müdahale olduğu yönündeki yaklaşımları bu iddiaları güçlendirmektedir. Yeni teknolojik olanaklar ulusal boyutun ötesinde sınır tanımadan dünyanın her yerini organize suç örgütlerinin faaliyet alanı içine sokabilmektedir. Günümüzde ise uluslararası alanda internet üzerinden sanal ortamda gerçekleştiren parasal hareketlenmelerinin yanında, smartcard’lar ile yapılan işlemler de hiçbir şekilde kontrol edilememekte ve kayıtlara geçirilememektedir. Bu ise pek çok ülkenin kara-parayla mücadelede bir zorunluluk olarak öngördüğü 10 bin doları

239 Önder Aytaç, (1997) Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk Sam Yayıncılık Ankara

240 Uyanık, C., (1996) Ekonomi, 32 Kısım Tekmili Birden Kara paranın macerası, sayı 3, s.17-27

aşan şüpheli işlemlerin resmi makamlara bildirilmesi uygulamasının boşlukta kalmasına neden olmaktadır.²⁴¹

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı verilerine göre organize suç örgütlerinin bir yıllık bilançosu; Ülkemizde 1999 yılı içinde polis bölgesinde meydana gelen 393 organize suç olayında yakalanan 2413 sanıktan 489'u tutuklanmıştır. Yakalanan sanıklarda 464 tabanca, 17 adet uzun namlulu silah, iki kalem tabanca, 19 adet gaz tabancası, 18 adet el ve gaz bombası ve bu silahlara ait çok sayıda cephane ve mühimmat ele geçirilmiştir. Aynı zamanda sahte kimlikler, pasaportlar, sahte çek ve senetler, hesap cüzdanları ele geçirilmiştir.²⁴² Bu rakamlardan hareketle organize suç örgütleriyle terör örgütleri arasında çok yakın bir paralellik olduğunu ileri sürmek mümkündür. Zira yakalanan kişilerden ele geçirilen uzun ve kısa namlulu silahlar ile patlayıcı maddelerin ürkütücü boyutlarda olması bu örgütlerin ne denli şiddete yönelik olduğunu da açık bir göstergesidir. Yalnız bir farkla; terörde ideolojisini hakim kılmaya çalışan örgüt üyeleri, organize suçlarda ekonomik amaçlı bir görünüm sergilemektedirler. Ancak her ikisinin de ülke istikrarı, kamu düzenine ve ülkedeki sosyal, hukuksal, ekonomik ve politik düzene karşı oluşturduğu tehdidin boyutu aynı ölçütlerde denilebilir. Öyle ki, Rus mafyasını anlatan Ziegler, "Rusya da hiçbir özelleştirme veya kamu bankasının kredi kullandırması olmasın ki mafyanın gelişmelere müdahalesi, yönlendirmesi ve etkisi olmasın" saptamasında bulunmaktadır²⁴³ Ziegler'in bu saptamalarının benzeri yansımalarını Türk kamuoyu da Engin Civan, Korkmaz Yiğit, Alaattin Çakıcı ve Erol Evcil olaylarında bütün çıplaklığı ile görmek durumunda kalmıştır. Mutlu'nun ifadesiyle "hukuk ve ekonomik entegrasyonun birlikte yürütülmesi" olgusunun işlevsel olarak yaşama geçirilememesi yeni ekonomik gelişmelerde suç örgütlerinin elini çabuk tutarak sistemi manipüle ettiğini görmekteyiz.

3.1.2.2.ÖRGÜTLÜ SUÇLARDA ULUSLAR ARASI İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ

Ülkemizin gerek ekonomik gerekse siyasal alanda dünyaya açılımını ve bu amaçla yaptığı değişim ve gelişimin fırsatlarından ve boşluklarından yararlanabilen, bilim ve teknolojiye yenilik ve gelişmelerden anında istifade ederek güvenlik güçlerinin önünde gitmeye çalışan, demokrasilerdeki insana saygı ve özgürlük ortamını suiistimal ederek

241 Ö. Aytaç, İ. Bal, (1999) Kamu Hukuku Arşivi Medyanın Gözüyle Organize Suçlar ve The Best of Polişe Sayı Sayfa 122-132.

242 Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2000), Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele'99, EGM KOMDB Yayınları, Ankara

243 Ziegler, a.g.e.,

demokrasiler açısından büyük bir sorun ve tehdit kaynağı oluşturan, yerine göre terör örgütleriyle bile işbirliği yapmaktan kaçınmayan organize suç örgütleri ve mafya ile mücadele, ülkemiz için hem çok önemli hem de çok zordur. Terör örgütleri konusunda da açıkladığımız gibi ülkemizin siyasal olarak yönünün batıya dönük olması ve batı ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla imzalanan anlaşmalar ve bu anlaşmaların sağladığı serbestlik ortamı ve fırsatlar içerisinde organize suç örgütlerinin de bir ucu hep batı ülkelerine dayanmaktadır. Bu tür örgütlerin yönetim merkezleri bazen batılı ülkeler seçilmekte ve bazen da sıkıştıklarında kaçarak sığındıkları ve saklandıkları ülkeler batı ülkeleri olmaktadır. Diğer taraftan düşünüldüğünde bu tür örgütlerin beslendiği kaçakçılık ve uyuşturucu imkanları da ancak batı ülkelerinde ellerine geçebilmektedir.

Avrupa Polis Teşkilatı Europol'ün 2003 ve 2004 yıllık raporlarında Avrupa'da faaliyet gösteren Türk organize suç örgütlerine geniş bir yer ayrıldığı, bu suç örgütlerinin feodal bir yapıya sahip oldukları, çoğunun aile ve kan bağıyla birbirleriyle ilişkili oldukları belirtilmekte, Avrupa'da faaliyet gösteren Türk kökenli suç gruplarının özellikle uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı ile kara para aklama ve haraç kesme gibi suçlar işledikleri vurgulanmaktadır. Bu örgütlerin aynı zamanda, Avrupa ülkelerinde yaşayan diğer Türk vatandaşlarına da şiddet uyguladığı belirtilmektedir. Raporda ayrıca Avrupa ülkelerinde faaliyet gösteren Türk organize suç örgütlerinin farklı etnik kökenlere sahip örgütlerle giderek daha sıkı işbirliğine girmeye başladığı, bu işbirliğinin Avrupa'daki yerel suç örgütlerinin de gelişmesine neden olduğu belirtilmektedir. Europol raporunda, Türk mafyasının Avrupa ülkelerinde ön plana çıktığı, özellikle İngiltere'de Türk mafyasının ikinci sırada yer aldığı ve Hollanda'da da Türk suç örgütlerine karşı özel bir polis birimi kurulduğu örneği verilmiştir.²⁴⁴

Küreselleşme ile birlikte organize suçlarda çok büyük artışlar gözlemlenmektedir. Küresel ölçekli bir sorunu çözenin en güvenilir yolu, yine küresel işbirliği ve çözüm önerilerinden geçmektedir. Ülkesel ölçekli başarıların, kısa vadede olsa bile, uzun vadede kesin çözüm sağlaması mümkün değildir. Unutulmamalıdır ki küreselleşme ile birlikte artık devletler *independent* (bağımsız) değil, *interdependent* (karşılıklı olarak birbirine bağımlı) dir.²⁴⁵ Tüm bu tespitlerden sonra örgütlü suçlarla mücadelenin uluslar arası işbirliği olmadan yapılabilmesi mümkün görülmemektedir. Uluslar arası işbirliğinde de batı

²⁴⁴ Europol Annual Report 2003-2004, <http://www.europol.eu.int>, erişim tarihi: 22.07.06

²⁴⁵ Clinton, Williams J.,(1998), "Group of Eight Birmingham Summit Communique", *Weekly Compilation of Presidential Documents*, 05/25/1998, Vol. 34, Issue, 21, s. 903.

ülkelerinin önemli bir yeri olması kaçınılmaz bir sonuçtur. Ülkemizde terörle mücadele sahasında elde edilen birikimler ve uzun yılların deneyimi bizlere öğretmektedir ki örgütlü suçla mücadelede kullanılacak personel çok yönlü ve çok nitelikli olmak durumundadır. Çünkü bu tür suç örgütleri dünyadaki her türlü yeni gelişmeleri takip etmekte ve dolayısı ile suç işleme becerilerini her geçen gün bir öncekine göre yeni bir formata sokmakta ve yeni bir aşamaya taşıyabilmektedirler. Özellikle teknolojik gelişmeleri oldukça yakından izlemekte ve kullanabilmekteler. Bunun yanında organize suç örgütlerinin aynen terör örgütlerinde olduğu gibi uluslararası bağlantıları da oldukça güçlü olduğu bir gerçektir. Bu alanda özellikle ulusal olduğu gibi uluslararası işbirliğinin de önemi bir hayli fazla olacaktır. Bu bakımdan örgütlü suçun tanımı ve hukuksal açıdan yapılacak düzenlemeler konusunda mücadele edecek ülkeler arasında bir fikir birliği ve eşgüdüm sağlanması çok önemlidir. Bunun gerçekleşebilmesine en iyi örneklerden birisi ise 26.06.2000 tarihinde kurulan Turkish International Academy Against Drugs and Organised Crime TADOK, (Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi) dir. Ankara'da kurulan bu merkez, organize suçlarla mücadeleyi ulusal boyutun ötesine taşıyarak uluslararası boyutta yürütebilmenin altyapısını oluşturmak amacıyla oluşturulmuştur. Buradan anlaşılacağı üzere polis, organize suçların uluslararası alanda çeşitli partnerler bularak (Uyuşturucu trafiği'nde yaşanan iş bölümü buna tipik bir örnektir) dikkat etmekte yarar olacaktır. Hukuk devletinin ve demokratik sistemlerin karşısındaki en güçlü tehlikelerden birisi örgütlü suç çeteleridir. Çünkü inanılmaz parasal kaynaklarıyla organize suç örgütlerinin demokratik karar verme biçimini sürekli etkilemesi yanında sivil ve askeri bürokrasideki karar vericileri de hızla kendi etki alanına çekebilme cazibesine sahiptir.

3.1.3.UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

Yunanca uyku anlamında ki "narke"den gelen ve İngilizceye "narkotik" olarak geçen uyuşturucu sözcüğü, uyuşturma özelliği olan, uyuşturan, duymaz hale getiren demektir. Uyuşturucu madde kavramı genellikle, uyuşturma özelliğine sahip maddeleri ifade eder. Ancak, keyif veren, kışkırtan, yatıştırıcı, uyanıklık sağlayan kimi maddeler için de kullanılmaktadır. **a)**Afyon türevleri (afyon, morfin, kodein, eroin), **b)**Kenevir ve türevleri (esrar), **c)**Uyarıcılar(amfetamin, kokain, kafein), **d)**Sentetikler (ecstasy, captagon) ve **e)**Sakinleştiriciler (barbituratlar) olarak 5 ana grupta sınıflandırılan uyuşturucu maddeler; merkezi sinir sistemini etkileyerek kullanan, kişinin ruhsal ve fiziksel dengesini bozan; bu kişide fiziksel ve ruhsal bağımlılığa yol açan; kişisel ve toplumsal yönden ekonomik ve sosyal

çöküntü oluşturan maddelerdir.²⁴⁶ İnsanoğlu, fiziksel ve beyinsel işlevlerinin kendisini rahatsız eder bir niteliğe dönüşmesi ve bu rahatsızlık verici durumları ortadan kaldırmak istemesinin sonucu olarak uyuşturucu maddelerle tanışmıştır. İnsanlık tarihi boyunca ortaya çıkan hastalıklar ve bunların tedavisi ile ilgili çalışmalar, tıp ve eczacılığı geliştirmiş, çeşitli drog ve ilaçlar bulunarak tedavide kullanılmıştır.²⁴⁷

İnsanların düşkünlükleri sonucu amaç dışı kullanımı oldukça artan uyuşturucular bir ticaret kapısı ve yasadışı örgütler tarafından da bir gelir kapısı haline gelmiştir. Bugün yasadışı örgütlerin bir çoğunun para girdisi uyuşturucu madde kaçakçılığından sağlanmaktadır. Terör örgütlerinin bile para kaynağı haline gelen uyuşturucu kaçakçılığının yıllık getirisi Birleşmiş Milletler verilerine göre son yıllarda 500 milyar doları bulmakta, bundan terörist organizasyonlar da payını almaktadır.²⁴⁸ Dünya genelindeki uyuşturucu trafiğinde dönen toplam para 450 milyar dolar civarında gösteriliyor. Bu paranın 13 milyar doları uyuşturucuların üretim aşamasında, 94 milyar doları toptan satış aşamasında, 322 milyar doları ise perakende satış aşamasında dönüyor. Paranın uyuşturucu türlerine göre dağılımı ise şöyle: 123 milyar dolarla esrar, 71 milyar dolarla kokain, 65 milyar dolarla eroin ve afyon, 44 milyar dolarla amfetamin türü haplar ön plana çıkıyor. Amerikan Merkez Bankası'na göre, yılda 300-500 milyar dolar arasında bir kara para aklanması yaşanıyor ki, bu rakam Batı ülkelerinin yıllık petrol harcamalarına eşit. Dünya genelindeki kara para miktarı ise bir trilyon dolar olarak hesaplanıyor.²⁴⁹ 11 Eylül sonrasında dünya çapında sıkı bir incelemeye alınan terörist örgütler, kendilerini finanse etmek için çareyi uyuşturucu kaçakçılığına sarılmakta bulmuştur. Üstelik, kesilen yardımlar ve mal varlıklarına karşı etkili önlemler alınması nedeniyle zehirli eylemlerini artırmaları beklenebilir. Terör örgütleri uyuşturucudan kazandıkları "kara para"yı aklamak için uyuşturucu kaçakçılarının yöntemlerinden yararlanıyor. Uyuşturucu kaçakçılığı tüm dünyada "insanlık suçu" olarak kabul edildiğinden, örgütün imajının zedelenmemesi ve propaganda faaliyetlerinin başarısı için teröristler zehir tacirliğini toplumdan gizlemektedir.

26 Şubat 2003 tarihinde yayınlanan Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu Raporuna göre, yasadışı uyuşturucu üretimi ekonomik gelişmeyi engellemekte ve uzun vadede hiçbir sürdürülebilir ekonomik gelişme yaratmamaktadır. Bir ülkede uzun-vadeli ekonomik

²⁴⁶ <http://www.sakaryapolis.gov.tr/sizler/uyusturucu/uystr.asp>

²⁴⁷ <http://www.kpl.gov.tr/tr/uyusturucu.htm>

²⁴⁸ Clutterbuck, a.g.e., s.132

²⁴⁹ Aksiyon dergisi, 10.yıl, sayı: 615, 20.01.2003, <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=24708>, Erş.tr. 24.09.06

gelişmenin etkili uyuşturucu kontrol programları olmadan yapılamayacağını ve uyuşturucuların bir ülkenin ekonomisini, durumunu ve toplumun dengesini bozacağını göstermektedir. Gelişmiş ülkeler uyuşturucu kullanımının toplumsal sorunlarını yaşarken, asıl ekonomik sıkıntı ise gelişmekte olan ülkelerde yaşanmaktadır. Bu sıkıntıların bazen ülkeleri iç savaşın eşiğine getirecek kadar etkili olduğu gözlemlenmektedir. Rapor ayrıca, bu yasal olmayan aktivitelerin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini de göz önünde bulundurmuştur. Uyuşturucu ticareti çoğu zaman, insan kaçırma ve şantaj gibi suçların artmasına sebep olmaktadır. Bu durum eliti bozmakta, yasaları göz ardı etmekte ve çoğunlukla yerel uyuşturucu kullanımı problemlerine neden olmaktadır.²⁵⁰

Uyuşturucularla ilgili olarak Türkiye'yi ilgilendiren bir başka önemli konuya Terör-Uyuşturucu trafiği ilişkisidir. Emniyet Genel Müdürlüğü kaynaklarına göre Türkiye'deki terör örgütlerinin para kaynaklarının başında uyuşturucu kaçakçılığı gelmektedir. PKK/KONGRA-GEL, ASALA, TKP/ML ve DHKP/C gibi terör örgütlerinin faaliyetlerini finanse etmek için uyuşturucu kaçakçılığına bulaştıkları ve giderek bu durumun arttığı tespit edilmektedir. Özellikle son on yıldır ülkemizde etkinlik gösteren ve bugün büyük ölçüde kontrol altına alınmış olan PKK terör örgütü, varlığını esas itibarıyla uyuşturucu ticareti ile sağlamaktadır. Terör örgütüne indirilen darbeler aynı zamanda uyuşturucu trafiğinin de büyük ölçüde sekteye uğratılmasını sağlamıştır. Bunun tersi mantıkla uyuşturucu madde kaçakçılığına ve ticaretine vurulan darbe aynı zamanda terör örgütlerine vurulmuş darbe demektir. Söz konusu terör örgütü aynı zamanda, özellikle batı Avrupa'da yapılanmasını uyuşturucu maddelerin sevkiyatı ve dağıtımından sağladığı gelirlerle finanse etmektedir. Son yıllarda önemli bir kalkınma hızı yakalayan Türkiye'de kırsal kesimden büyük şehirlere büyük bir göç olgusu yaşanmaktadır. Bu olgu, özellikle aile yapıları üzerindeki olumsuz etkisiyle birlikte, uyuşturucu bağımlılarının sayısında da bir artış getirmiştir. Bunun yanı sıra, bir göç ülkesi olarak Türkiye'de çok sayıda yabancının yaşaması uyuşturucu trafiği için de müsait bir ortam hazırlamıştır.

²⁵⁰ <http://www.undp.org.tr/incbreport-tur2.htm>

Tablo:5 2002-2003-2004 Yılları Tüm Madde Yakalamaları

	2002	2003	2004
Olay Sayısı	714	683	492
Şüpheli	1755	1541	1532
Eroin	970 Kg	2 Ton 342 Kg	3 Ton 626 Kg
Morfin	110 Kg	499 Kg	4 Ton 410 Kg
Afyon	10 Kg	29 Kg	11.358 Gram
Asit Anhidrit	3000 Litre	1648 Litre	62 Litre
Haşhaş	382 Kg	206 Kg	962 Kg
LSD	-	4970 adet Pul	24 adet Pul
Kokain	7 Kg	5 Kg	82 Kg
Captagon	6.773.413 adet	1.528.529 adet	1.924.711 adet
Ecstasy	75.828 adet	195.226 adet	514.337 adet
Amfetamin	-	-	75 Kg

Kaynak: İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Narkotik Şube Müdürlüğü İstatistikleri²⁵¹

2006 yılının ilk sekiz ayında 905 operasyon yapılmış, “1 ton 703 kilo 351 gram eroin maddesi, 54 kilo 200 gram kokain maddesi, 2 milyon 410 bin 150 adet captagon, 746 bin 845 adet extacy, 116 kilo 849 gram Afyon Sakızı maddesi, 795 kök hint keneviri ve 69 adet tabanca ele geçirilmiş, olaylarla ilgili 1906 şüpheli yakalanmıştır.” Türk Güvenlik kuvvetlerinin yakaladığı eroin miktarı AB üyesi 25 ülkenin yakalamasına eşit seviyede olup bunun yaklaşık %50’si İstanbul’da yakalanmıştır.²⁵²

Görülmektedir ki uyuşturucu madde kaçakçılığı, bir insanlık suçudur ve organize suç örgütlerinin önemli finans kaynaklarından birisidir. Uyuşturucu madde suçlarına karşı etkin stratejiler geliştirilmeli, bilim ve teknolojinin sunduğu imkanlar sonuna kadar kullanılmalıdır. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede görev alan personelin eğitim ve gelişimine önem verilerek, mücadelede bilimsel ve gelişime açık bir yapı oluşturulmalıdır. Bu alanda uluslararası işbirliği artarak devam etmelidir. Sürdürülen mücadele, uyuşturucunun arz, talep ve rehabilitasyon safhalarının tümünü, aynı oranda kapsayacak şekilde olmalıdır.

²⁵¹ <http://narkotik.iem.gov.tr/istatistik.html>, erş.tr.24.09.06

²⁵² Celalettin Cerrah,, 09.08.2006 tarihli basın açıklaması, http://www.haberler.com/haber_431442.asp, erş.tr.24.09.06

3.1.3.1.ÜLKEMİZİN COĞRAFİ KONUMUNUN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye coğrafi konumu itibariyle, yüzyıllardır doğu ile batı arasında kullanılan bir ticaret ve kültür köprüsüdür. Bu yapısından dolayı, yasal olarak sürdürülen ipek ve baharat ticareti ile arz-talep yönünden aynı özelliklere sahip uyuşturucu madde kaçakçılığında da yoğun olarak etkilenmektedir. Halen Balkan Uyuşturucu Rotası olarak tanımlanan rota, geçmişten günümüze var olan bu tarihi yolların Avrupa'ya çıkışı niteliğindedir. Türkiye'nin Balkan rotası üzerinde bulunan diğer ülkelere göre daha çok gündemde kalmasının sebebi, hem coğrafi hem de kültürel yönden doğunun çıkış, batının ise giriş kapısı olma özelliğini taşımasıdır. Ayrıca ülkemiz, yasadışı haşhaş ekimi ve buna bağlı olarak afyon üretiminin gerçekleştirildiği Güney-Batı Asya ülkelerine yakın bir coğrafyada yer almaktadır. Üretim bölgelerine yakın bir coğrafi konumda bulunmanın yanı sıra ülkemiz geniş bir uyuşturucu madde tüketim kitlesine sahip Batı Avrupa ülkeleri ile de komşu durumundadır. Bu konumu ile ülkemiz üretim bölgelerinden tüketici ülkelere yönelik olarak gerçekleştirilen transit uyuşturucu madde kaçakçılığı güzergahında yer almaktadır.

Eroin trafiği üzerinde bulunan her ülke, uyuşturucu ticareti ile ilgili kısmi sorunlarla mücadele ederken, ülkemiz, yukarıda belirtilen konumundan dolayı diğer ülkelerin karşılaştıkları sorunlara ek olarak, doğudan batıya doğal uyuşturucuların yasadışı trafiğinden etkilenirken, batıdan doğuya da ters yönde kimyasal maddelerin ve sentetik uyuşturucuların trafiğinden etkilenmektedir. Kimyasal maddelerden özellikle eroin imalatında olmazsa olmaz öneme sahip asetik anhidrit maddesinin yasadışı trafiğinden yoğun olarak etkilenen ülkemiz, asetik anhidrit maddesinin kaçığa kaymasını önleme adına ön bildirim zorunluluğu gibi bazı tedbirler paketinin yapılması gerektiğini tüm uluslararası toplantılarda dile getirmektedir.

Ülkemizin bulunduğu coğrafya üzerinde cereyan eden yasadışı uyuşturucu madde trafiği ana hatları ile çizildiğinde, uyuşturucu trafiğinin tek yönlü bir seyir izlemediği, uyuşturucu trafiği güzergahlarının bölgede yaşanan savaş ve iç karışıklıklardan, ülkelerin siyasi yapılarındaki değişimlerden etkilendiği görülmektedir. Bu bağlamda ülkemizin doğrudan etkilendiği Avrasya uyuşturucu trafiği, kendi aralarında kollara ayrılan; Balkan Rotası, Kuzey Karadeniz Rotası ve Doğu Akdeniz Rotası olarak şekillenmiştir. EGM KOM Daire Başkanlığı Narkotik Şube Müdürlüğü tarafından hazırlanan haritada Sentetik ve doğal uyuşturucuların Balkan Rotası üzerinde ki hareketi görülmektedir.

Şekil:3 Sentetik ve doğal uyuşturucuların Balkan Rotası üzerindeki hareketi

Kaynak: EGM KOM Daire Başkanlığı, Narkotik Şube Müdürlüğü

3.1.3.2.UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞIYLA MÜCADELEDE ULUSLAR ARASI İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI

Ülkemiz uyuşturucu ile mücadeleyi, üretim-tüketim ve yasadışı ticaret alanlarını kapsayan çok yönlü bir mücadele olarak görmektedir. Bu yönde göstermiş olduğu çabalarda, akılcılıktan ödün vermemektedir. Bu mücadelede, uyuşturucu kaçakçılığı yapan kişilerin dil, din ve ırk özelliklerine bakılmaksızın, toplum barışına yönelen bu ciddi tehditler, yasaların vermiş olduğu her türlü yetki kullanılarak minimuma indirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Türkiye, bu şekilde elde edilen kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde tedbirler almakta, finansman biliminin ilkelerinden olan "parayı izle, gerçeğe ulaş" mantığı doğrultusunda, sıkı bir denetim ve gözetim sistemi uygulamak suretiyle mücadele faaliyetlerine pro-aktif bir yapı kazandırmaktadır.

Organize suç örgütlerinin uluslararası alanda çeşitli partnerler bularak ve teknolojinin sağladığı olanaklarla açıldığı dünya arenasında bu tür suç örgütleriyle mücadele uluslararası işbirliği olmadan neredeyse imkansız hale gelmekte veya mücadelenin önemli bir ayağı eksik kalmaktadır. Uyuşturucu trafiğinde yaşanan örgütler arası iş bölümüne baktığımızda bunlarla mücadelede uluslar arası polis işbirliğinin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Örneğin Kolombiya'da üretilen uyuşturucunun ABD'nin sokaklarındaki kullanıcılara kadar geçen

sürecinde en az üç farklı ülkenin organize suç örgütü müşterek çalışma gerçekleştirmekte veya kara-para aklama yönteminde kullanılan off-shore bankacılığı sistemi de en az iki ülkenin insanların katılımıyla gerçekleşmektedir. Örgütlü suçlarla mücadelenin zorluğunu ve uluslar arası işbirliğinin zorunluluğunu ifade etmeye çalışan Ziegler örgütlü suççu Yunan mitolojisindeki çok başlı Hidraya benzetmektedir. Bir kafası uçurulan Hidranın kesik başının yerine kısa zamanda iki kafa belirlemektedir.

Tüm insanlık için ciddi bir tehdit oluşturan uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede, hiçbir ülke tek başına başarıya ulaşamaz. Bunun bilincinde olan Türkiye, sınır aşan örgütlü suç çetelerine karşı tüm ülkelerin güçlerini birleştirmeleri gerektiğine inanmaktadır.²⁵³ Türk Polisi olarak özellikle son yıllarda tüm suçlarda olduğu gibi uyuşturucu ve örgütlü suçlarla mücadele alanında da ülkemizde çok önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Türkiye, bulunduğu coğrafya nedeniyle uyuşturucu ve kimyasal maddelerin üretim ve tüketim bölgeleri arasında yaşanan yasadışı trafiğinden büyük boyutlarda etkilenmektedir. Bu denli hassas bir bölgede yer alan ülkemiz bir insanlık suçu olan uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelesini uluslararası işbirliğinin gerekliliğine inanarak çok yönlü sürdürmektedir. Bu çerçevede uyuşturucu suçlarının yanında kara para aklama ve organize suçlarla mücadele konusunda da kararlılığını devam ettirmekte ve bu doğrultudaki yapısal değişikliklerin olumlu sonuçlar doğurmasını; alanında profesyonel görevlilerce olabileceği gerçeğinden hareketle eğitim etkinliklerine ayrı bir önem vermektedir. Eğitim alanında sahip olduğu bilgi ve tecrübeleri her fırsatta bölgesindeki diğer ülkelere de aktarmaya çalışan Türkiye, bölgesel eğitim faaliyetlerinin sağlam temellere dayalı ve sürekli kılınabilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen her türlü girişimi desteklemiştir. Bunun yanı sıra polis birimlerinin mevcut çalışmalarının geliştirilmesi ve performanslarının artırılması amacıyla uluslararası ve sınır aşan suç gruplarıyla mücadelede uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi yönünde kaynakların yoğunlaştırılması dikkate değer bir diğer konudur. Bu amaçla Avrupa Birliği Komisyonunca Türkiye-Avrupa Birliği mali işbirliği fonlarından desteklenen projelerinin bu doğrultuda uluslararası işbirliğini yoğunlaştıracağını, polis ve adli işbirliği kapasitesini güçlendireceği beklenmektedir.

AB Uyuşturucu Politikası, üye devletler arasında mevzuat uyumundan çok işbirliğine yoğunlaştırılmasıdır. Bilindiği gibi AB'nin polis işbirliği çalışmaları Europol kapsamında düşünülmüştür. Polis, gümrük ve diğer otoriteler arasında işbirliğini teminen EUROPOL ile işbirliğine önem verilmektedir. EUROPOL ve Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı

²⁵³ 1999 İnterpol, Haftalık Olay Raporu No:14

İzleme Merkezi arasında sentetik uyuşturucularla mücadele alanında işbirliği bulunmaktadır. Üye ülkeler yakalanan sentetik uyuşturucular hakkında merkeze bilgi göndermekte, merkez bu bilgiyi EUROPOL'e aktarmaktadır. Avrupa Birliğinin uyuşturucuyla mücadele politikası, global arz ve talebin azaltılmasına odaklanmakta olup, Maastricht Anlaşmasıyla EMCDDA (Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) ve EUROPOL Uyuşturucuyla Mücadele Birimi'nin kurulmuş, halk sağlığının korunması ve uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele alanlarında kapasite artırılmış ve Avrupa Konseyinin Helsinki'deki toplantısında uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadelede 15 yıllık bir strateji kabul edilmiştir. Uyuşturucu ile mücadele alanında; Türkiye coğrafi konumu itibariyle üretici ve tüketici ülkeler arasında transit kaçakçılık rotaları üzerinde bulunmaktadır. Uyuşturucu kaçakçılığında özellikle Kuzey Karadeniz Rotası, Balkan Rotası ve Doğu Akdeniz Rotası kullanılmaktadır. Uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede uluslararası işbirliği artırılmalıdır.²⁵⁴

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ancak üretim, tüketim ve kaçakçılık saflarında yapılacak komple bir mücadele ile önlenilecektir. Sadece üretim ve güzergah boyundaki bölgelerde uyuşturucu madde ele geçirilmesi tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Ele geçirilen uyuşturucunun güzergahı ve nihai noktasındaki bağlantılarının araştırılmaması ve buradaki organizasyon elemanlarının deşifre edilerek organizasyonun bütünüyle yok edilmemesi halinde organizasyonlar bu yakalamaları telafi için uyuşturucu sevkine diğer elemanları vasıtasıyla değişik modüs operandi ve güzergahları kullanmak suretiyle devam edeceklerdir. Zaten operasyonel anlamda gerçek başarı da, ülkelerin mücadeleciler kuruluşları arasında, uyuşturucu madde organizasyonlarının yapısı ve çalışma usullerinin tespitine yönelik operasyonel bilgilerin sürekli ve hızlı değişimi ile müşterek olarak gerçekleştirilecek planlı çalışmalar ve eşgüdümlü operasyonlarla sağlanabilecektir. Bu da uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmektedir. Türkiye, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, çok sayıda uluslararası ve bölgesel kuruluşun çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır. Karşılıklı atanan irtibat görevlileri vasıtasıyla çoğunluğu AB üyesi ülkeler olmak üzere bir çok ülke ile doğrudan işbirliği yapmaktadır.²⁵⁵

3.1.4.KARAPARA VE KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELE

Kamuoyunda “karapara” kavramı, genel olarak kayıt dışı ekonomik değerleri tanımlamak amacıyla kullanılmakta ise de hukuki anlamda karapara, kayıt dışı ekonominin sadece bir bölümünü oluşturmaktadır ve aklama kavramı da özü itibariyle karaparanın kayıtlı

²⁵⁴ <http://www.kom.gov.tr/turkce/kategori.aspx?id=13&sm=comp13>, erişim tarihi :24.09.06

²⁵⁵ <http://www.kom.gov.tr/turkce/absurec.aspx?id=1>, erişim tarihi::24.09.06

sisteme dahil edilme çabasıdır.²⁵⁶ Genel anlamda kara para; yasadışı faaliyetler sonucu elde edilen para , mal veya değerler olarak tanımlanmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de yasadışı yollardan büyük miktarlarda gelir elde edilmektedir. Söz konusu gelirlerin kaynağını çoğunlukla uyuşturucu ve psikotrop maddeler, silah kaçakçılığı, patlayıcı madde, kadın ve çocuk ticareti oluşturmaktadır. Bu bağlamda, karapara, kaynağına göre iki grup içinde değerlendirilebilir.

a) Birinci grupta; başlangıcından itibaren yasadışı faaliyetlerden elde edilen paralar sayılmaktadır. Örneğin uyuşturucu ve silah kaçakçılığından kazanılan paralar gibi.

b) İkinci grupta ise; başlangıçta paranın kaynağını oluşturan faaliyet yasal olmakla beraber daha sonra sahte fatura düzenlenerek veya vesikaları tahrif etmek sureti ile yapılan vergi kaçakçılığı ile elde edilen paralar sayılmaktadır.

Günümüzde tanımını olabildiğince geniş tutulan ve mücadelesi de bu boyutta yapılan karapara ile hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yürütülen mücadelenin yoğunluğu, konuya verilen önemi göstermektedir. Bu da ülkelerin uyuşturucu kaçakçılığı ve diğer örgütlü suçların engellenmesinde, kara paranın aklanmasının önlenmesini, mücadelede başlıca araç olarak gördükleri anlamına gelmektedir.

Karaparanın aklanması ne demektir?

Karapara, yasadışı yollardan kazanılan gelirlere, bunlara yasallık kazandırmak, kaynağını gizlemek veya şeklini değiştirmek için yapılan çalışmalara ise karapara aklama işlemi denilmektedir. Yasadışı yollardan elde edilen gelirler genellikle nakit olarak elde edilmekte olup bunların serbestçe ve kısa sürede kullanılabilmesi mümkün değildir. Bu bağlamda, söz konusu gelirlerin yasadışı faaliyetlerden elde edildiğinin tespit edilmesi halinde müsadere cezasının yanı sıra para ve hapis cezası da gündeme geleceği için, elde edilen kara paraların aklanması zorunluluğu vardır. Bu nedenle yasadışı eylemlerden elde edilen gelirlere ilişkin kaynağın gizlenmesi gerekecek ve söz konusu gelirlere yasal faaliyetler sonucu elde edildiği izlenimi verilmeye çalışılacaktır. Böylece yasadışı yollardan elde edilerek kaynağı gizlenen ve yasal yollardan elde edilen fonlardan ayırt edilmesi engellenen anılan gelirler, elde edenlerce risksiz ve rahat bir şekilde kullanılabilirler.

²⁵⁶ <http://www.masak.gov.tr/tr/kpNedir.htm>, erişim tarihi::24.09.06

Yukarıda da açıklandığı üzere karaparanın aklanması; yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelire meşru görünüm kazandırarak kullanılabilir hale getirmek amacıyla, kasıtlı olarak karaparanın kaynağının gizlenmesi fiilidir. Hangi suçlardan elde edilen gelirin karapara kapsamında değerlendirileceği her ülkenin kendi yasal düzenlemelerinde yer almakta ve farklılık göstermektedir. Dolayısıyla karapara aklama suçunun kapsamı ve yasal tanımı da ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Bazı ülke düzenlemelerinde, her türlü yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması karaparanın aklanması olarak nitelendirildiği halde diğer bazı ülkelerde belirli yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması karaparanın aklanması olarak nitelendirilmiştir. Örneğin; İspanya ve Portekiz’de, uyuşturucu kaçakçılığında, İsviçre’de, en az bir yıl hürriyeti bağlayıcı suçlardan, Amerika , Hollanda ve İngiltere’de tüm suçlardan, Yunanistan’da, uyuşturucu, silah kaçakçılığı, fidye, hırsızlık, zimmet ve dolandırıcılık gibi suçlardan elde edilen gelirlerin aklanması, karaparanın aklanması suçu olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü gibi karaparanın aklanması konusunda da bir hayli tanım yapılmıştır. Bütün tanımların asli iki unsuru;

- a) Birincisi illegal yollardan elde edilen kazanç,
- b) İkincisi de bu kazancın görünümünün değiştirilmesidir.

Bu iki asli unsur göz önünde tutulduğunda kısaca karaparanın aklanması şöylece tanımlanabilmektedir; yasadışı yollardan elde edilen paranın, kimliğinin değiştirilmesi suretiyle, meşru bir kaynaktan kazanıldığı izleniminin yaratılmasına neden olan her türlü işlemdir. Karaparanın aklanması süreci genel olarak üç aşamadan oluşmaktadır.

- **Yerleştirme** aşamasında suçlunun amacı, suçtan elde ettiği kazancı nakit formundan kurtarmaktır. Zira günümüzde çek, kredi kartı ve diğer nakit olmayan araçlar sıklıkla kullanıldığından, büyük miktardaki nakit para dikkat çekicidir.
- **Ayırma** aşamasında fonun kaynağının kara olduğunu gizlemek amacıyla sıklık, hacim ve karmaşıklık açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmaktadır.
- **Bütünleşme** aşamasında ise suçlu yasal gibi görünen kazançları ile yatırım yapar, lüks bir hayat sürer veya kaynakların bir kısmını tekrar suç işlemek amacıyla kullanır.

Karapara Aklama Yöntemleri: Yasadışı yollardan elde edilen paranın kimliğini gizlemek için, başta teknolojinin sağladığı imkanlar olmak üzere bir çok metot kullanılır. Yurtdışına kaçırma, kıymetli evraka dönüştürme, serbest bölgelerde sunulan mali hizmetlerden yararlanılması, kredi kartlarının kullanılması, nakit alımlarının yapılması, banka

transferlerinden faydalanma gibi temel yöntemlerin yanında, nakit kaçakçılığı, smurfing (mantarlama), yapılandırma, vergi cennetleri, borç ödeme, taşeron veya hayali şirketleri kullanma, nakit işlemleri, kumar ve gazinoculuk sektörü, yeraltı bankacılığı sistemi, yanlış veya şişirilmiş faturaların kullanılması, nakit değişimi (exchange), broker borsaları (aracı büroları), transfer edilemeyen nakitler, para kuryelerinin kullanılması, perakendeci bankacılık piyasalarının, telefon bankacılığı, ev ve ofis bankacılığı gibi yöntemler de kullanılmaktadır.²⁵⁷

3.1.4.1. TÜRKİYEİN KARAPARA AKLAMA SUÇLARIYLA MÜCADELESİ

Türkiye'nin ilk defa sistematik olarak uyuşturucu kaçakçılığı ve karapara ile tanışması 1960'lı yılların ortalarına rastlar. O yıllarda Avrupa'ya yönelik gurbetçi akını içinde yer alan insanlardan küçük bir azınlık yasal olmayan işlere yönelerek kolay gelir elde etmenin yollarına başvurur. Uyuşturucu yolu olma özelliği nedeniyle, Türkiye'de karaparanın en büyük kaynağını uyuşturucu madde kaçakçılığı oluşturmaktadır. Bir hesaba göre, 1997 yılı içerisinde yakalanan uyuşturucu maddelerin (esrar, eroin, baz morfin ve kokain) piyasa fiyatı 500 milyon Alman Markı dolayındadır. Sahte fatura kullanımı, silah ve patlayıcı madde kaçakçılığı, tarihi eser kaçakçılığı da diğer önemli karapara kaynakları arasındadır. 4208 sayılı yasanın meclisteki görüşmeleri sırasında aşağıdaki düşünceler dile getirilmiştir: "Kara parayla mücadelenin ülkemiz açısından çok büyük önemi vardır. Özellikle 1980 sonrasında, karapara kazanma olanaklarının oldukça artmış olması, bu alandaki faaliyetlerin niteliğini oldukça genişletmiş ve yasadışı faaliyetlerin aşırı gelişmesi sonucunu yaratmıştır. Ayrıca, sermaye hareketleri serbestliği kararları yanında, sıcak paranın Türkiye'ye akması konusunda getirilen teşvikler, başka ülkelerde elde edilen karaparanın Türkiye'de aklanması için oldukça büyük bir olanak yaratmış, zemin hazırlamıştır."

"Ülkemizde son zamanlara kadar karaparanın aklanmasına ilişkin ciddi önlemler alınmadığından ülkemizdeki finansal sistemin her bir noktası karaparanın aklanması için uygun bir yapı arz etmiş, bunun doğal sonucu olarak da hiç bir araç ya da sektör karaparanın aklanması hususunda diğerlerine göre ön plana çıkmamıştır.²⁵⁸ "Türk ekonomisinde yıllık 50 milyar dolarlık kaynağı belirsiz bir paranın dolaştığı belirtilmektedir. Türk bankalarındaki döviz mevduatı giderek artmakta, banka mevduatlarının yüzde kırk beşinin kaynağı açıklanamamaktadır. Kayıt dışı ekonomi ortadan kaldırıldığı zaman karapara olarak ortada kalacaktır. Bugün Türkiye'de, kayıt dışı ekonomi kayıt altındaki ekonominin neredeyse üç

²⁵⁷ http://mali.istanbul.pol.tr/Sayfa_Modul.asp?nedir=modul&isim=sucgelirlerinin, erişim tarihi::24.09.06

²⁵⁸ Yıldırım AKAR, Karaparanın Aklanması, Ankara 1997, s.137.

katıdır.”²⁵⁹ “Türkiye’de mali sistem karaparayı engelleyemediği için borsadan bankalara kadar bir çok yerde karapara akladığını söylemek mümkündür. Bir çok araç ve kurum karapara aklamak amacıyla kullanılabilir. Bu durum genel olarak malî sistemin bir sorunudur. Türkiye’de coğrafi konumdan kaynaklanan çok büyük bir karapara trafiği vardır. Afganistan’dan başlayıp Amerika’ya kadar uzanan uyuşturucu trafiği buradan geçiyor. Böyle bir trafiğin ortasında yer alan Türkiye’de insanların bu işlere bulaşma fırsatları ve olasılığı artmaktadır. Diğer taraftan terör olayları Türkiye’nin en büyük sorunlarından birisi olup bir realitedir. Terörün sürdüğü her yerde terörden kazanç sağlayan insanlar vardır. Ayrıca değişik boyutlarda mafya ilişkisi vardır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye’de büyük oranda bir karapara olayı vardır ancak bunun boyutları bilinmemektedir.”²⁶⁰ Tüm bu değerlendirmeler ve basında çok sık olarak yer alan bu konuya ilişkin haber ve olaylar, Türkiye’de karapara aklama konusunda bir tehlikenin altını çizmektedir. Ama Türkiye’den geçen karapara konusunda bir ittifak bulunmamaktadır. Susurluk Komisyonu raporuna ve Amerikan DEA kuruluşuna göre karaparanın Türkiye boyutu yaklaşık 50 milyar dolardır.

Karaparanın akladığı başlıca sektörler arasında yer alan turizm, inşaat ve bankacılık alanında ülkemizdeki karar ve gelişmeler, karaparanın ulaştığı boyuta ışık tutacak niteliktedir. Yabancı basında yer alan haberlerde, uyuşturucu ticareti dahil Türkiye’deki kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin 1996 yılında Türkiye’ye 50 milyar dolar pompaladığı ve uyuşturucu parasının İstanbul’u Ortadoğu’nun karapara aklama merkezlerinden birisi yaptığı, özellikle uyuşturucu gelirlerinin, gazinolar ve döviz büfeleri aracılığıyla akladığı iddia edilmektedir. Down Jones News Servic’e göre ise, Türkiye’nin döviz rezervlerindeki artışın 531’i, yani yaklaşık 4 milyar doları aklanmış kara paradan sağlanmıştır. ABD Devlet başkanlığına bağlı Uluslararası Uyuşturucuya Mücadele Bürosunun her yıl yayınladığı “Uluslararası Narkotik Kontrol Stratejisi Raporu”nda verilen karapara haritasında 1988-1996 yılları arasında hiç yer almayan Türkiye 1996, 1997, 1998 yıllarında yüksek derecede karapara aklanan ülkeler arasında gösterilmektedir. İçişleri Bakanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’nın verilerine göre, Türkiye’de karapara aklama olayları değerlendirildiğinde, 1997 ve 1998’de 7’şer olay meydana geldiği görülüyor. 1997 yılında Ankara’da 2, Edirne’de 4 ve Bingöl’de 1 olay görülürken, 1998’de suç mahallinde değişiklik dikkat çekmektedir. 1998’de, İstanbul’da 3, Ankara’da 1, İzmir’de 2 ve Mardin’de 1 karapara aklama olayı ortaya

²⁵⁹ Doç.Dr.Veysi Seviğ’in 16.6.1997 günlü gazetelerde yer alan açıklaması

²⁶⁰ Ergin Ergül, (Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Tetkik Hakimi), “Türkiye’nin Karapara Aklama Mücadelesi”, http://www.turkhukusitesi.com/makale_47.htm, Erişim tarihi:24.09.06

çıkarılmıştır. Karapara aklamada kullanılan yöntemlerde ilk sırayı yüzde 39 ile para transferi alırken, kurye ve araçta zulanın payları yüzde 25'er, sahte fatura yüzde 7 ve banka teminat mektubu yüzde 4 olmuştur. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı istatistiklerine göre, Başkanlıkça MASAK'a mali inceleme için 1997'de 5, 1998'de 18, 1992'da ise 49 dosya intikal ettirilmiştir.

Fransız Profesör Guilhem FABRE, 1994-1995 Meksika, 1997 Tayland ve 1998 Rusya krizlerindeki karapara aklamanın rolünü ortaya koyduğu Nisan 2000 tarihli "le monde diplomatique" deki makalesinde, Venezuela, Nijerya ve Türkiye'deki krizlerin de aynı perspektiften analiz edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.²⁶¹ FATF'ın 1999 yılı içindeki Türkiye incelemesinin ardından hazırladığı raporda; Türkiye'de örgütlü suç grupları ile karapara aklama konusunda doğrudan ilişki bulunduğu, en yaygın karapara aklama yolunun kuryelerle getirilen karaparanın, bankalara yatırılması, lüks araçlar, kıymetli eşyalar alınması olduğu belirtilmiştir. Türkiye'nin karapara ile mücadele konusunda etkin bir gayret sarf ettiği belirtilen raporda, Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının (MASAK) kurulması ve bazı gerekli yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi olumlu gelişmeler olarak belirtilmiştir. Raporda ayrıca etkin bir bilgi ağı ve denetimin kara paraya karşı mücadeleyi güçlendireceği ifade edilmiştir.

Karapara aklama ile mücadele, aynı zamanda yolsuzluk ve örgütlü suçlarla mücadelenin en önemli tamamlayıcısı olup bu tür suçlarla mücadele eden polislerin mükemmel bir teknolojik donanımına sahip olması şarttır.²⁶² Karapara aklama suçuyla mücadelede uluslar arası işbirliğinin önemli bir bölümünü oluşturacak Avrupa Birliği polis iş birliği çalışmalarının yine Europol çatısı altında yapılması öngörülmüş, bununla ilgili yasal düzenlemeler ve alt yapı çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda AB Örgütlü Suçlarla Mücadele Eylem Planı hazırlanmış, bu eylem planı, dondurma, el koyma ve iz sürme konularını içermektedir. Karapara ile mücadelede AB Konseyinin, üye ülkelerden bu konuda yasamayı uyumlu hale getirmesini istediği, ortak standartlar oluşturulmasına ve şirket kanunlarının gözden geçirilmesine karar verildiği Türk tarafına bildirilmiştir. **Kara paranın aklanması** ile ilgili olarak, Türkiye, Eylül 2001'de Suç Yoluyla Elde Edilen Kazançların Aklanması, Aranması, El konulması ve Müsaderesi hakkında 1990 yılında yapılan Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni imzaladı. Bir başka gelişme, Mayıs 2001'de, yolsuzluğa ve kara para

²⁶¹ Guilhem FABRE, Du blanchiment aux crises, le Monde diplomatique, avril 2000,s.6.

²⁶² Ergül, a.g.e., s.286

aklamaya karşı mücadele alanında eğitim programları hazırlanmasını öngören Bankalar Kanunu'nun Değiştirilmesine Dair Kanun'un kabul edilmesiyle ilgilidir.²⁶³

3.1.5. TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI ÖRGÜTLÜ SUÇLARLA MÜCADELE ÇALIŞMALARI VE BU ALANDAKİ ÜLKE YAPILANMASI

Ülkemizde uluslararası suçla mücadelede polis ve adli işbirliğinden bahsedildiğinde bu işbirliğine esas çalışmaların bir kaç farklı şekilde yürütüldüğü görülmektedir. Kolluk birimlerince yürütülmekte olan başlıca işbirliği kanalları; INTERPOL, EUROPOL, bölgesel işbirliğine dayalı çalışmalar (SECI, KEI gibi), ikili veya çok taraflı güvenlik işbirliği anlaşmalarından kaynaklanan işbirliği çalışmaları (karşılıklı işbirliği anlaşmaları), yurtdışında görevlendirilen ulusal irtibat görevlileri, ülkemizde görevlendirilen yabancı irtibat görevlileri olarak belirtilebilir.

Küreselleşmeyle birlikte suçluların da bir ülkeyle sınırlı kalmadığı, uluslar arası alanda bir veya daha fazla ülkede faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bütün gelişmeler güvenlik anlayışında da küreselleşmeyi ve uluslar arası polis iş birliği ve yardımlaşmasını zorunlu hale getirmiştir. Ulusal devletlerin güvenliği sağlamakla görevli kuruluşları ve bunların suç ve suçlularla mücadelede kullandıkları yol yöntemlerde ve adli prosedürlerinde bir takım farklılıkların bulunduğu bir gerçektir. Ulusal devlet yapısı içinde hiçbir ülke yasası kendi polisine başka bir ülkede suç soruşturması yapma yetkisi veremez. Güvenlik anlayışındaki küreselleşme ihtiyacına karşı ulusal devlet polis yapılanması ile cevap verilebilmesi mümkün değildir. Giderek artan uluslar arası suçlarla mücadelenin ulus devlet yapısı içinde yapılması mümkün olmadığından uluslar arası polis iş birliğinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Dünya üzerinde jeopolitik öneme sahip bir bölgede yer alan Türkiye, yoğun olarak maruz kaldığı terörizm ve örgütlü suçlara karşı diğer ülkelerden daha çok uluslar arası polis işbirliğine ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle uluslar arası polis işbirliği kuruluşlarına üst seviyede katılarak rol almaya ve onların sunduğu işbirliği imkanlarından maksimum düzeyde istifade etmeye çalışmaktadır. Değişik ülkelerdeki yasalar çerçevesinde, adli polis otoriteleri arasında karşılıklı olarak yardımlaşmanın sağlanması, adi suçların önlenmesi ve bastırılmasına katkıda bulunmak amacıyla kurulan INTERPOL 'e ülkemizin üyeliği, Ulu Önder Atatürk'ün imzaladığı 08.01. 1930 tarih ve 8761 sayılı Kararname ile gerçekleşmiştir. Bu tarihten itibaren, önce bir büro, 16.01.1972 tarihinden sonra da Şube Müdürlüğü statüsünde bir birim

²⁶³ Ergül, a.g.e., s.286

olarak görev ifa eden Türk INTERPOL 'ü, ülkemizin jeopolitik konumu nedeniyle iş hacminin süratli artış göstermesi neticesinde 01.04. 1988 tarihinde Daire Başkanlığı seviyesine yükselmiştir. INTERPOL Daire Başkanlığı, uluslararası düzeyde, INTERPOL Genel Sekreterliği, INTERPOL 'e üye 184 ülke Milli Merkez Bürosu ve KKTC Polis Genel Müdürlüğü ile, ulusal düzeyde, merkez teşkilatı, taşra teşkilatı, ilgili bakanlıklar, cumhuriyet savcılıkları, dış temsilciliklerimiz ve Türk ve ülkemizdeki yabancı irtibat görevlileri ile diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak hizmet vermektedir.

INTERPOL Daire Başkanlığı, INTERPOL Teşkilatı'nın uluslararası dört resmi dilinden İngilizce ve Fransızca lisanlarında yazışma yapmaktadır. Milli mevzuat, INTERPOL Ana Sözleşmesi ve uluslararası ikili ve çok taraflı anlaşmalar çerçevesinde uluslararası seviyede suçların önlenmesi, suçluların izlenmesi, yakalanması ve iadelerinin gerçekleştirilmesi amacıyla gerekli işlemleri yürütmektedir. Ayrıca, adli makamlarımızca düzenlenen gıyabi tevkif veya yakalama-tutuklama müzakerelerine istinaden aranmakta iken yurtdışına kaçan sanık veya hükümlülerin takibi ile yakalanmalarını ve yurda iade edilmelerini sağlamakta, çeşitli suçlar nedeniyle yurtdışında hapis cezasını çekmekte olan vatandaşlarımızın bakiye cezalarını Türkiye'de çekmeyi istemeleri durumunda, bunların ülkemize transferlerini gerçekleştirmektedir. Belli amaçlara yönelik olarak bültenler hazırlamakta ve bunların yayınlanması ile üye ülkelere dağıtımlarının yapılmasını sağlamaktadır. AB'ne adaylığımız sürecinde AB uyum çalışmalarına temel teşkil eden II.Ulusal Programın "ÖNCELİK 24.8 Polis İşbirliği, Shengen Bilgi Sistemi ve EUROPOL 'e Katılım" başlığı altında yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmesiyle ilgili çalışmalarını yürütmek üzere INTERPOL Dairesi Başkanlığı görevlendirilmiştir. EUROPOL üyelik sürecinde, oldukça büyük öneme sahip EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi de bu daire başkanlığı bünyesinde kurulmuş olup, gerekli hukuki düzenlemeler tamamlanarak görev alanında meydana gelen gelişmelere paralel, 11/2/2005 tarih ve 2005/8496 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Daire Başkanlığının ismini INTERPOL-EUROPOL-SIRENE Dairesi Başkanlığı olarak değiştirmiştir.²⁶⁴ Dolayısıyla AB Üyelik sürecinde INTERPOL Milli Merkez Bürosu olarak hizmet vermekte olan INTERPOL Dairesi Başkanlığı, INTERPOL-EUROPOL-SIRENE Dairesi Başkanlığı olan yeni isimle birlikte AB Uyum sürecinde gündeme gelen EUROPOL Ulusal İrtibat Birimi ile SIRENE Ofisi'nin kurulum ve hizmet verme görevlerini de üstlenmiştir.

²⁶⁴ 11/2/2005 tarih ve 2005/8496 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 06/03/2005 tarihli Resmi Gazete

3.1.5.1.TÜRKİYE’NİN ULUSLARARASI KURULUŞLARLA YÜRÜTTÜĞÜ İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI

Sınır aşan suç örgütleri, gelişen ve değişen dünya koşullarına uyumlu olarak kendi çıkarları doğrultusunda farklı strateji ve uygulamalara yönelmektedir. Gelişen teknoloji ve iletişim dünyasının sunduğu imkanları ve fırsatları da kullanarak istikrarsız ve denetimden yoksun bölgelerde elde ettiği yeni imkan ve kabiliyetlerle birlikte etkisini ve gücünü her geçen gün daha da arttırma yoluna gitmektedir. Bu itibarla, sınır aşan organize suçlarla mücadelede, bu tür tehditlerle karşı karşıya kalan ülkelerin tek başına yürüteceği çalışmalarla tam ve sürekli bir başarının sağlanması oldukça güçtür. Sınır aşan suçlarla mücadelede, ülkelerin diğer ülkelerle karşılıklı olarak ya da uluslar arası örgütlerin oluşturmuş olduğu platformlarda çok taraflı olarak belirlenen ortak stratejiler çerçevesinde hareket etmesi, suç örgütlerinin dünya üzerindeki yaşama alanlarının bütünüyle ortadan kaldırılmasında büyük önem taşımaktadır. Global veya bölgesel çapta sınır aşan örgütlü suçlarla mücadelede uluslararası dayanışmanın gerekliliğinin bilinciyle hareket eden Türkiye, bu alandaki öncü kuruluşlarca yürütülmekte olan çalışmalara, uluslararası ve bölgesel toplantılara, operasyonel faaliyetlere katılmakta, bilgi ve deneyimlerini talep eden ülkelerle paylaşmakta, başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere sınır aşan örgütlü suçlara karşı uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi amacını taşıyan her türlü girişime destek vermektedir. Türkiye’nin bu alanda ikili ve ortak işbirliği çalışmaları yürüttüğü başlıca uluslararası ve bölgesel kuruluşlar aşağıda sıralanmıştır. BM, AK, AB, AGİT, FATF, KEİ, İNTERPOL, OYUTAK, INCP, SECI MERKEZİ, EİT/UKKB, İP/SPOC, GRECO, SEECF, HONLEA, IPA, NATO, UMK, DUBLİN GRUBU, POMPİDOU GRUBU

3.1.5.2.TÜRKİYE’NİN ÜLKELERLE YÜRÜTÜLEN İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI

Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ile mal ve üretim faktörlerinin serbest dolaşımı ve beraberinde ülkeler arasında artık izafileşen sınırlar madalyonun bir yüzüne siyasi küreselleşmeyi yerleştirirken, görmek istenmeyen ancak uluslararası kamuoyunun gündeminden inmeyen sınır aşan organize suç örgütlerinin faaliyet ve hareket alanını diğer yüzüne oturtmaktadır. Kendi aralarında en az kanun uygulayıcı birimler kadar işbirliği ve diyalog içerisinde bulunan bu çıkar amaçlı suç örgütleri ile mücadelenin olmazsa olmaz koşulu çok taraflı uzun vadeli bir stratejinin geliştirilmesi ile uluslararası işbirliği, eşgüdüm ve koordinasyondur. Uluslararasılaşan organize suç türleriyle savaşımında ülkelerin tek başlarına

yetersiz kalmaları, uluslar arası/üstü işbirliğini kaçınılmaz kılmıştır. Bu sebeple; uluslararası işbirliğine ayrı ve özel bir önem veren Türk Emniyet Teşkilatı, diğer ülkelerin kanun uygulayıcı birimleri ile organize suç ve suçlulukla mücadelede ortak hareket etmekte; ikili, çok taraflı ve bölgesel işbirliğine aktif olarak katılmaya çalışmaktadır. Uluslararası düzeyde başta uyuşturucu ve organize suçlar olmak üzere suç ve suçlulukla mücadele alanında yürütülen işbirliği faaliyetleri ülkemiz ile 65 ülkenin yetkili makamları arasında imzalanan güvenlik işbirliği metinleri (Anlaşma, Protokol, Mutabakat Zaptı, Ortak Deklarasyon veya Toplantı Tutanağı) çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu metinler ülkeler arasındaki diyalog ve işbirliğini hukuki bir zemine oturtmakla kalmamış, aynı zamanda kazandırdığı siyasi istişare ve bilgi alışverişini sağlayan mekanizmalarıyla sınır aşan organize suçlarla mücadeledeki uluslararası işbirliğine işlerlik katmıştır.²⁶⁵

3.2. TÜRKİYE’NİN AB ÜYELİĞİ SÜRECİ VE BU SÜRECİN ULUSLARARASI POLİS İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK ÜLKE YAPILANMASINA ETKİLERİ

Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu’na Temmuz 1959’da tam üye olmak için başvurmuştur. Tam üyelik başvurusuna, Türkiye’nin kalkınma düzeyinin tam üyeliğin gereklerini yerine getirmeye yeterli olmadığı gerekçesiyle tam üyelik koşulları gerçekleşinceye kadar geçerli olmak üzere bir ortaklık anlaşması imzalanmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede, 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara Anlaşması imzalanmıştır. Anlaşma, hazırlık, geçiş ve nihai olmak üzere toplam üç dönemden oluşmaktaydı. Geçiş döneminin sonunda gümrük birliğinin tamamlanması öngörülmüştür. Hazırlık döneminin sonunda 13 Kasım 1970 tarihinde imzalanan Katma Protokol 1973 yılında yürürlüğe girmiştir. Ancak çeşitli gerekçelerle Ankara Anlaşması ile Katma Protokol tam olarak uygulanamamıştır. Yalnızca Katma Protokolün ticari hükümlerine devam edilmiştir. 1983 yılında Türkiye’nin dışa açılma sürecini başlatmasıyla ilişkiler yeniden hayata geçirilmiştir. 14 Nisan 1987’de AB’ne tam üyelik için müracaatta bulunularak gümrük alanındaki çalışmalara da 1988 yılından itibaren belli bir ivme kazandırılmıştır. AB Komisyonu Türkiye’nin 1989 yılında tam üyelik için yaptığı başvuruya, Topluluğun kendi içindeki derinleşme sürecini tamamlanması sebebiyle bir sonraki genişleme sürecine kadar beklenmesi yönünde karar vermiştir. Bu arada Türkiye ile gümrük birliği sürecinin tamamlanmasını da tavsiye etmiştir. Bu çerçevede, Katma Protokolde öngörüldüğü şekilde 1995 yılında Gümrük Birliği’nin tamamlanması amacıyla gerekli hazırlıklar yapılmış ve 5 Mart 1995 tarihinde yapılan Ortaklık

²⁶⁵ <http://www.kom.gov.tr/turkce/kategori.aspx?id=16&sm=comp16>, Erişim tarihi:24.09.06

Konseyi toplantısında alınan karar gereği Türkiye ile AB arasındaki gümrük birliği 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Böylece Türkiye AB ile Gümrük Birliğine girebilmiş tek üçüncü ülke olmuştur.

Avrupa Birliği 1993 Kopenhag Zirve Toplantısında aldığı kararlar uyarınca eski Varşova Paktı ülkeleri olan Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerini kapsayan bir genişleme süreci başlatmış ancak, Türkiye genişleme kapsamına alınmamıştır. Nihai olarak Türkiye, 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki'de yapılan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde oybirliği ile Avrupa Birliğine aday ülke olarak kabul edilmiş, diğer aday ülkelerle eşit konumda olacağı açık ve kesin bir dille ifade edilmiştir. Buna paralel olarak Türkiye'nin AB'ne adaylığının hukuki zeminini oluşturan Katılım Ortaklığı Belgesi ve Çerçeve Yönetmelik 2001 yılı başlarında AB Konseyince onaylanmıştır. Katılım Ortaklığı Belgesinde belirlenen kriterlere uygun olarak AB Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin I. Ulusal Programı 26 Mart 2001 tarihinde Komisyona tevdi edilmiştir. Son dönemde çıkartılan uyum paketleri ile 2001 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde belirtilen bir çok öncelikler yerine getirilmiştir. Bu çerçevede, Türkiye'nin, Katılım Ortaklığı Belgesi yeniden gözden geçirilmiş buna paralel olarak da AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Programın yenilemesi talep edilmiştir.²⁶⁶ Bu çerçevede, AB uyum çalışmalarında yol haritası niteliği taşıyan ve 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesine paralel olarak hazırlanan II Ulusal Program (UP) 24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Uluslararası işbirliğine yönelik düzenlemeler II. Ulusal Programın “ÖNCELİK 24.8 Polis İşbirliği, Schengen Bilgi Sistemi ve EUROPOL 'e Katılım” başlığı altında yer almaktadır. Bu bölümde; “Schengen Bilgi Sistemi ve EUROPOL'e tam olarak katılımın mümkün olması için veri koruma ve kanun uygulama amaçlarıyla, kişisel verilerin değişimi alanındaki AB mevzuatının kabulü ve uygulama için gerekli idari kapasitenin oluşturulmasına, 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde kısa ve orta vade öncelikler arasında yer verilmektedir. Bunun yanı sıra idari kapasitenin ve farklı kanun uygulayıcı kuruluşlar arasında işbirliğinin artırılmaya devam edilmesi ve bu alanlardaki uluslararası işbirliğinin daha da yoğunlaştırılması, Topluluk Hukuku ile Adalet ve İçişleri alanında AB mevzuatı ve uygulamaları konularında sürdürülebilir eğitim programlarının geliştirilmesi de kısa vadeli öncelikler arasında yer almaktadır.

²⁶⁶ Avrupa Birliği tarafından hazırlanan Türkiye 2003 Yılı Katılım Ortaklığı Belgesi, 2003, s.2

3.2.1.POLİS İŞBİRLİĞİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE’NİN SCHENGEN BİLGİ SİSTEMİ VE EUROPOL İLE ENTEGRASYONU

Kişisel Verilerin Korunması Kanununun yürürlüğe girmesini takiben, Schengen Bilgi Sistemi ile ilgili gerekli idari düzenleme çalışmalarına başlanarak, bu alanda AB mevzuatına uyum sağlanması çalışmaları sürdürülecektir. Ülkemizin Schengen Müktesebatını kabulünden sonra, Schengen Bilgi Sistemleri Ağının (SISNET) İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü iletişim alt yapısına yönelik çalışmalarına başlanabilecektir. EUROPOL ve Schengen İrtibat Merkezleri ile INTERPOL Merkezi tek bir merkezde ve tek bir yapı içinde kurularak, diğer kolluk kuvvetlerinin de bu merkeze iştirakleri ile söz konusu birimler arasındaki işbirliği, koordinasyon ve daha etkin ve verimli çalışma imkanları sağlanarak kurumsal kapasite güçlendirilecektir. Ayrıca, EUROPOL ve Schengen İrtibat Merkezleri kurularak halkın bu konularda bilinçlendirilmesi sağlanacak ve hazırlanacak olan çalışma kılavuzları ve düzenlenecek eğitim programlarıyla, uluslararası suç ve suçlularla mücadeleye yönelik olarak etkin bir işbirliği tesis edilecektir. Türkiye’nin mevzuata uyumu ve uygulanması için kurumsal yapılanma takvimi aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

1. EUROPOL, Schengen ve INTERPOL haberleşme ve alt yapılarının Uluslararası Haber Merkezi olarak yapılandırılması,

2. AB’de gerçekleştirilen uygulamalara yönelik olarak EUROPOL, Schengen, INTERPOL, OLAF ve ileride AB bünyesinde kurulacak kolluk teşkilatları ile haberleşme, bilgi değişimi ve işbirliği amaçlı olarak tüm kolluk birimlerinin iştirakiyle bir ulusal birimin (Milli Büro) oluşturulması²⁶⁷ ifade edilmektedir. Dolayısıyla II.Ulusal Program’da; AB’ye üyelik sürecinde EUROPOL ve SIS ’e ülkemizin tam üyeliğinin gerçekleştirilmesi için gerekli hukuki ve teknik altyapıların tamamlanmasıyla birlikte idari kapasitenin güçlendirilmesine yönelik çalışmaların da yürütülmesi öngörülmektedir. Sonuç olarak, AB’ne üyelik sürecinde üç önemli nokta ön plana çıkmaktadır.Bunlar;

a. EUROPOL ve Schengen Sistemine tam üyelik ve katılım sürecinde kurulacak EUROPOL ve Schengen İrtibat Merkezleri ile INTERPOL Merkezinin tek bir merkezde ve tek bir yapı içinde kurularak, diğer kolluk kuvvetlerinin de bu merkeze iştirakleri ve söz

²⁶⁷ 24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan II. Ulusal Program “ÖNCELİK 24.8 Polis İşbirliği, Schengen Bilgi Sistemi ve EUROPOL’e Katılım”

konusu birimler arasındaki işbirliği, koordinasyon ve daha etkin ve verimli çalışma imkanlarının sağlanarak kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi,

b. Ülkemizin Schengen Müktesebatını kabulünden sonra, SIS Ağının İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü iletişim alt yapısında kurulması,

c. EUROPOL, Schengen ve INTERPOL haberleşme ve alt yapılarının Uluslararası Haber Merkezinde yapılandırılmasıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER BÖLÜMÜ

Avrupa Birliği içindeki uluslar arası polis işbirliği çabalarının ele alındığı bu çalışma ile Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde bulunan Türkiye'nin Avrupa polis işbirliğine ve Avrupa Birliğinin de Türkiye ile işbirliğine ne kadar çok ihtiyacı olduğu ortaya çıkmıştır. Sadece polis işbirliği penceresinden bakıldığında bile Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Birliği içindeki işbirliği çalışmalarının vazgeçilemez bir unsuru olduğu görülebilir.

Teknoloji, ulaşım ve iletişim alanında yaşanan yeniliklerin etkisiyle ortaya çıkan siyasal ve ekonomik gelişmelerin yol açtığı küreselleşme süreci, güvenlik alanındaki tehdit algılanmalarının da değişmesine neden olmuştur. Küreselleşmenin etkisiyle demokrasi, insan hak ve özgürlükleri alanında büyük gelişmeler yaşanmış, sınırların ortadan kalktığı, insanların, mal ve sermayenin rahatça dolaşabildiği bir dünyaya doğru gidiş süreci başlamıştır. Bütün bunların sonucunda ulus devlet yapıları zayıflamış, ülkelerin güçlerini ve zenginlik kaynaklarını birleştirdikleri ve paylaşma açtıkları küresel ve bölgesel birliktelikler ortaya çıkmıştır. Küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan gelişmeler ve fırsatlardan güvenlik alanında da yararlanılarak çok büyük atılımlar ve olumlu gelişmeler sağlanmış ancak bu fırsatların suç örgütleri ve suçlular tarafından suiistimal edilmesinin de önüne geçilememiştir. Bu imkânların suiistimaliyle birlikte güvenlik kavramına yönelik tehditler ve tehdit algılamaları da değişmiş ve bunun doğal sonucu olarak yeni güvenlik anlayışları ortaya çıkmıştır. Klasik tehdit algılamaları ile birlikte uluslararası terör, uluslararası göç, uyuşturucu trafiği, çevre kirliliği gibi yumuşak güvenlik konuları da uluslararası güvenlik kapsamında tehdit algılamalarına dahil edilmiştir.

Yeni tehdit algılamaları içinde en önemli yere sahip uluslararası terör olgusu, gerek kullandığı araçlar ve gerekse hedeflediği amaçları itibariyle geçmişe nazaran çok daha tehlikeli bir hal almıştır. Küreselleşmeden etkilenen terörizm ve terör örgütleri, doktrin, strateji, organizasyon ve teknoloji konularında büyük değişim yaşamış, ulus devlet mantığı içinde baş edilemeyecek boyutlara ulaşmıştır. Giderek daha da uluslararasılaşan ve hatta El Kaide örneğinde olduğu gibi küreselleşen bir suç biçimi olarak uluslararası terörizm, sınır tanımaksızın ve ayırt etmeksizin tüm dünya uluslarını tehdit eder bir hal almıştır. Terörizmin sınır tanımaz doğası, onunla mücadeleyi de sınır ötesi bir boyuta taşımayı zorunlu kılmıştır. Terörizmde olduğu gibi organize suç örgütleri, uyuşturucu ve kara para gibi diğer nitelikli ve

ulus aşan suçların ve suç örgütlerinin de küreselleşmenin getirdiği fırsatlardan yararlanarak hızla yayıldığı, gerekli tedbirler alınmadığı takdirde tüm dünyayı etki alanına alarak uluslar arası bir tehdit haline geldiği görülmektedir. Daha önceleri yerel nitelikli ve sınırlı sayıdaki suçlarla anılan organize suç örgütleri veya halk arasındaki adıyla mafyanın etkinlik alanı küreselleşmeyle birlikte günümüzde daha geniş ve uluslar arası boyutlara ulaşmıştır. Bugün birçok devletin bütçesini aşan mali olanaklarıyla ve silahlı eylem gücüyle mafyanın devlet otoriteleriyle rekabet ettiği görülmektedir. Organize suç örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı ve insan kaçakçılığı gibi büyük küresel etkiye sahip ve küresel toplumu derinden yaralayan suç türlerini yürüttükleri görülmektedir. Organize suç örgütlerinin, kazandıkları büyük miktarlardaki parayı yasal yollardan kullanma süreci, yeni güvenlik kavramının diğer bir tehdit unsuru olan karapara ve karapara aklama suçunu oluşturmaktadır. Dünya genelinde dönen kara para miktarının bir trilyon dolar gibi korkunç rakamlara ulaştığı bilinmektedir.

Diğer örgütlü suçlarda olduğu gibi küreselleşme sonucu uyuşturucu kaçakçılığı da daha kapsamlı ve sınır aşan bir hale gelmiştir. Teknolojik gelişmeler, uyuşturucunun hazırlanması, taşınması ve pazarlanmasında güvenlik güçleri aleyhine kolaylıklar sağlamıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde uyuşturucu kullanımının modern hayata paralel olarak hızlı artışı, uyuşturucu şebekelerinin gelirlerindeki hızlı artışı da beraberinde getirmiştir. Uyuşturucu kaçakçılığının önemi diğer küresel güvenlik problemlerini beslemesinden kaynaklanmaktadır. Uyuşturucu gelirleri bir yandan terör ve silah kaçakçılığını beslemekte, diğer yandan karapara aklama faaliyetleriyle içli dışlı devam etmektedir. Terör örgütlerinin bile para kaynağı haline gelen uyuşturucu kaçakçılığının yıllık getirisi Birleşmiş Milletler verilerine göre son yıllarda 500 milyar doları bulmaktadır.

Küreselleşen dünyada sınırların kalkması ile birlikte organize suç örgütleri tahmin edilemeyecek boyutlarda hareket serbestisine kavuşmuştur. Öyle ki, ülkelerin sınırları kaldırma konusundaki politik iradelerini daha ortaya koymadan ve uygulamaya geçiremeden, organize suç örgütleri bu olasılığı öngörerek tüm dünya network ağlarını kurmuşlardır. Hükümetlerden ve meşru otoritelerden çok daha hızlı karar alma ve uygulama mekanizmalarına sahip olan suç örgütlerinin bir çok konuda hükümetlerden önde gittikleri görülmektedir. Bu nedenle organize suçlarla mücadelede ulusal ve uluslar arası yasal düzenlemelerin öncelikli olarak ele alınması, hızla yaşama geçirilmesi ve özellikle uluslar arası işbirliğinin ödünsüz bir şekilde gerçekleştirilmesi zorunludur. Teknolojinin sağladığı

yeni olanaklarla artık uluslararası partnerleriyle birlikte çalışmakta olan organize suç örgütleriyle mücadelede uluslararası polis işbirliği kaçınılmazdır.

Küreselleşmeyle birlikte güvenlik algılamalarında yaşanan değişim ve ortaya çıkan tehditlerin daha nitelikli ve küresel boyutlu hale gelmesi, bunlarla mücadele eden kurumları da değişime ve gelişime zorlamıştır. Küreselleşme olgusunun olumlu yönlerinin yanında ortaya çıkan olumsuz yönlerinin bertaraf edilmesi, ancak küresel toplumun işbirliği ve dayanışmasıyla mümkün olacaktır. Ortaya çıkan yeni tehdit algılamalarına paralel olarak küreselleşmenin sağladığı imkânlar da kullanılarak dünya polisleri arasında sağlanacak işbirliği çalışmalarının ve polis işbirliği kurumlarının kurulması kaçınılmaz hale gelmiştir. Ulus devlet polis teşkilatlarının giderek tek bir polis teşkilatının farklı ülkelerdeki şubeleri gibi çalışmaları, aralarındaki tutuculuğu bırakıp suç ve suçlularla mücadelede sıkı bir bilgi ve istihbarat paylaşımına girmeleri ve hatta ortak operasyonel çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Küreselleşme sürecinin en somut gelişmelerinden birisi olarak kabul edilen Avrupa Birliği düşüncesinin gerçekleşebilmesi için Avrupa sınırları içinde insanların, sermayenin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımının sağlanması, bu amaçla ulusal sınırların ortadan kaldırılması sonucu üye ülkelerin ve dolayısıyla AB'nin iç güvenlik politikaları ve tehdit algılamaları da önemli ölçüde değiştirmiştir. Uygulamaya konulan bu tür düzenlemelerle birlikte açık toplumlara sahip, demokratik ve özgürlükçü yapısıyla günümüz Avrupa'sı, birçok örgütlü suç ve suçlulara karşı korumasız ve hassas bir yapı kazanmıştır. Suç örgütlerine karşı mücadelede demokratik, hukuk devleti ilkeleri ve insan haklarına saygılı olma zorunluluğu içinde yasal kurallara bağlı kalarak çalışmak zorunda olan Avrupa ulus polislerinin işi giderek daha da zorlaşmıştır. Her türlü fırsatı değerlendirerek etkinliğini artıran ve uluslar arası nitelik kazanan suç örgütlerine karşı mücadele etmesi gereken Avrupa polislerinin de ortaya çıkan yeni tehdit algılamalarına paralel olarak küreselleşmenin sağladığı olanaklar da kullanılarak kendi aralarında ve tüm dünya polisleri ile sıkı bir iş birliğine gitmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Dünya polisleri arasında karşılıklı olarak en geniş düzeyde yardımlaşmayı ve adı suçların önlenmesi ile bastırılmasına katkıda bulunmak üzere kurulan evrensel nitelikli INTERPOL Teşkilatının, AB'nin amaçları doğrultusunda bütünleşmiş Avrupa'nın kurulması ve güçlendirilmesine ciddi anlamda destek sağlayabilmesi pek mümkün olmamıştır. Maastricht Antlaşması ile birlikte INTERPOL kapsamında yürütülmekte olan hizmetlere ilave

olarak, başta bölgesel ihtiyaçlara bağlı daha güçlü hukuki temellere sahip yeni bir suçla mücadele yapılmasına gidilmesi öngörülmüştür. Bu amaçla iki veya daha fazla üye devleti etkileyen ve büyüklük, önem ve sonuçları itibarıyla üye devletlerin ortak yaklaşımına ihtiyaç duyulan terörizm, organize suç örgütleri ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi örgütlü suçların önlenmesinde ve bunlarla mücadelede üye devletlerdeki yetkili makamların etkinliğini ve işbirliğini iyileştirmek üzere Avrupa Polis Teşkilatı EUROPOL kurulmuştur. Avrupa Birliğine üye ülkeler için kurulmuş Merkezi Polis Teşkilatı olup suç istihbarat faaliyetlerini yöneterek üye ülkelerin emniyet birimlerine yardım eden yasa uygulayıcısı Europol düşüncesinin altında yeni tehditlere karşı gereken önlemleri alarak, kişilerin serbest dolaşımı ilkesine uygun, güvenli ve özgür bir Avrupa'nın kurulması düşüncesi yatmaktadır. Avrupa Polis Teşkilatı Europol'ün amacı; uluslar arası örgütlü suçlar ve terörizmle mücadele ve önlemede AB'ye üye devletlerin yetkili güvenlik organları arasındaki işbirliği ve yardımlaşmayı ve etkinliği geliştirmektir.

Giriş bölümünde çalışmamızın temel amacının, “küreselleşmeyle birlikte tehdit algılamalarının değiştiği dünyamızda suç ve suçlularla mücadelede küresel ve bölgesel polis işbirliklerine ihtiyaç duyan Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyelikle birlikte Europol'le kurulacak ilişkilere nedenli ihtiyacı olduğunu ortaya koymak” olduğunu belirtmiştik. Bu ihtiyacın ortaya konulabilmesi için çalışmamızda öncelikle Türkiye'yi etkileyen suç ve suç örgütleri ile bunlara karşı verilen mücadele genel hatlarıyla irdelenmiş, küreselleşmenin etkisiyle daha karmaşık hale gelen ve uluslar arası nitelik kazanan terörizm, kaçakçılık ve organize suçlar, yasadışı uyuşturucu ticareti ve karapara aklama gibi belli başlı suçlarda Türkiye'nin genel profili çıkartılmış, Europol kapsamına da giren bu tür örgütlü suçlarla mücadelede Europol'ün Türk Polis Teşkilatına sağlayacağı katkılarının neler olacağı ve AB'ye tam üyelikle birlikte Europol'le yapılacak işbirliğinde ve sağlayacağı katkılarda ne gibi değişiklikler olabileceği irdelenmiştir.

Son elli yıldır tüm dünyaya, özellikle Avrupa'ya göç veren Türkiye, özellikle 1950-60'lı yıllardan bu yana birçok vatandaşını başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa ülkelerine işçi olarak göndermiş, günümüzde bu sayı milyonlarla ifade edilir olmuştur. Bugün Avrupa'da neredeyse Danimarka nüfusu kadar Türkiye ile yakın ilişki içinde bulunan göçmen topluluk yaşamaktadır. Bu yüzden Türkiye'nin uyuşturucu kaçakçılığına, organize suçlara veya terörizme karşı başarılı bir mücadele verebilmesi için özellikle AB ülkeleriyle sıkı işbirliğine girmesi, iç güvenliği açısından hayati öneme sahiptir. Diğer taraftan bu tür örgütlü

suçlarla mücadelede Avrupa'nın da Türkiye ile kurulacak ilişkilere çok ihtiyacı olduğu açıktır. Dünya üzerindeki önemli gelişmelerin çoğunun Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyada meydana gelmesi, küreselleşmenin de etkisiyle bu gelişmelerin tüm bölge ülkelerini ve Türkiye'yi etkisi altına alması kaçınılmazdır. Uluslar arası ilişkilerde Türkiye Cumhuriyeti devlet olarak yönünü sürekli batıya dönmüş, her alanda batı ülkeleri düzeyine ulaşmayı hedeflemiş, yıllardır batıyla bütünleşmeye çalışmıştır. Devlet olarak benimsenen bu tür politikalar sonucunda batı ülkeleri ile birçok alanda işbirliğine gidilmiş, yakınlaşmalar olmuş, birçok fırsatlar ortaya çıkmış ve gerek devlet olarak gerekse halklar arasında sıkı ilişkiler geliştirilmiştir. Türkiye'nin Batı ülkeleriyle gelişen ilişkileri sonucu ortaya çıkan fırsatları değerlendiren örgütlü suç şebekeleri ve terör örgütlerinin de yönü haliyle batı ülkeleri olmuştur. Bu nedenle Türkiye'nin kendi içindeki örgütlü suçlar ve terörizmle yapacağı mücadeledeki başarısı, batı ülkeleriyle yapılacak işbirliğinden geçmektedir.

15-20 yıldır varlığını sürdürerek yaklaşık 35.000 Türk vatandaşının ölümüne yol açmış etnik bölücü terör örgütü PKK (KONGRA-GEL), Türkiye'deki laik, demokratik, sosyal hukuk devleti düzenini yıkarak dini temellere dayalı bir devlet kurmak isteyen radikal dinci terör örgütleri El-Kaide, Hizbullah, İBDA-C ve Hizbüttahrir'e baktığımızda uluslar arası nitelik kazandıkları ve dış destekle palazlanarak ayakta kaldıkları görülmektedir.

1960'lı yıllardan sonra Türkiye'de ortaya çıkan mafya ve çeteleşmeler, 1970'li yıllardaki terörizm ortamında illegal yollardan silah ve benzeri gereksinimlerini karşılamışlar ve kapalı ekonomik sistemin ürettiği karaborsanın rantını paylaşarak büyümüşlerdir. Devlet otoritesinin zayıfladığı, güçsüz koalisyonların iktidara geldiği dönemlerde daha da güçlenen organize suç örgütleri, terör olaylarının yoğunlaştığı dönemlerde etkinliklerini iyiden iyiye arttırarak yeni teknolojilerin kendilerine sunduğu olanaklarla dünyaya açılmayı başarmışlardır. Türkiye'nin gerçekleştirdiği ekonomik ve siyasal alanlardaki açılımlar sonucu oluşan değişim ve gelişim fırsatlarından ve boşluklarından yararlanan organize suç örgütleri, bilim ve teknolojiye yenilik ve gelişmelerden de istifade ederek güvenlik güçlerinden önde gitmeye çalışmıştır. Demokratik hukuk devleti olan Türkiye'nin insana saygı ve özgürlük ortamını suiistimal ederek büyük bir sorun ve tehdit kaynağı oluşturan, yerine göre Türkiye'nin baş belası terör örgütleriyle bile işbirliği yapmaktan kaçınmayan bu örgütler ve mafya ile mücadele, Türkiye için hem çok önemli hem de çok zordur.

Terör örgütleri konusunda da açıkladığımız gibi ülkemizin siyasal olarak yönünü batıya dönük olması ve batı ülkeleriyle ilişkilerin daha iyi gelişmiş olması sonucu batı

lkeleri, Türk organize suç örgütleri için fırsatlarla dolu daha serbest ortamlar oluşturmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak organize suç örgütlerinin bir ucu batı ülkelerine dayanmakta, Türkiye'den kaçan örgüt yöneticileri veya üyelerinin çoğu Avrupa'da saklanmakta, bazılarının yönetim merkezleri batı ülkelerinde bulunmaktadır. Diğer taraftan bu tür örgütlerin beslendiği kaçakçılık ve uyυřturucu imkanları ancak batı ülkelerinde ellerine geçebilmekte olup aynı zamanda batı ülkeleri bu tür örgütler için iyi bir pazar oluşturmaktadır. Türkiye'de eylem yapan organize suç örgütleri ve mafyanın batı ülkelerinde odaklanmasının yanında batı ülkelerinde faaliyet gösteren Türk mafyalarının da varlığı ve etkinliği Europol raporlarında yer almaktadır. Küreselleşme ile birlikte örgütlü suçlarda ortaya çıkan büyük artışlar karşısında Türkiye'nin uluslar arası işbirliği olmadan başarılı olması mümkün değildir. Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu uluslar arası işbirliğinde batı ülkelerinin önemli bir yeri olacağı muhakkaktır.

Uyυřturucu ile mücadele alanında; coğrafi konumu itibariyle Türkiye, retici ve tüketiciler arasında transit kaçakçılık rotaları üzerinde bulunmaktadır. Bu nedenle Türkiye, uyυřturucu ve kimyasal maddelerin üretim ve tüketim bölgeleri arasında yaşanan yasadışı trafikten büyük boyutlarda etkilenmektedir. Uyυřturucu madde kaçakçılığı ancak üretim, tüketim ve kaçakçılık safhalarında yapılacak komple bir mücadele ile önlenebileceği gerçeğinden hareketle tüm insanlık için ciddi bir tehdit oluşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede, hiçbir ülkenin tek başına başa çıkabilmesi mümkün değildir.

Bu kadar stratejik bir bölgede yer alan Türkiye'nin bir insanlık suçu olan uyυřturucu kaçakçılığı ile mücadelesini uluslararası işbirliğinin gerekliliğine inanarak çok yönlü yürütmesi şarttır. Operasyonel anlamda gerçek başarı, ülkelerin mücadeleci kuruluşları arasında, uyυřturucu madde organizasyonlarının yapısı ve çalışma usullerinin tespitine yönelik operasyonel bilgilerin sürekli ve hızlı değişimi ile müşterek olarak gerçekleştirilecek planlı çalışmalar ve eşgüdümlü operasyonlarla sağlanabilecektir. Bu da uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmektedir. Uyυřturucu madde kaçakçılığı konusunda Türkiye'yi ilgilendiren bir başka önemli nokta ise, Terör-Uyυřturucu trafiği ilişkisidir. Emniyet Genel Müdürlüğü kaynaklarına göre Türkiye'deki terör örgütlerinin para kaynaklarının başında uyυřturucu kaçakçılığı gelmektedir. Bu nedenle uyυřturucu kaçakçılığına indirilecek darbe aynı zamanda terör örgütlerine indirilmiş darbe olarak nitelendirilebilir. Türkiye'nin uyυřturucu kaçakçılığıyla mücadelesinde Avrupa Birliği lkeleri önemli bir yer tutar. Şekil 3'teki Sentetik ve doğal uyυřturucuların Balkan Rotası zerindeki hareketine göz atıldığında

Türkiye üzerinden gerçekleştirilen doğal ve sentetik uyuşturucu akışımın Avrupa odaklı olduğu görülecektir. AB Uyuşturucu Politikası, üye devletlerarasında mevzuat uyumundan çok işbirliğine yoğunlaştırılmasıdır ve AB'nin polis işbirliği çalışmaları Europol kapsamında düşünülmüştür.

Coğrafi konumu nedeniyle Türkiye'de çok büyük bir karapara trafiği vardır. Uyuşturucu yolu olma özelliği nedeniyle, Türkiye'de kara paranın en büyük kaynağını uyuşturucu madde kaçakçılığı oluşturmaktadır. Afganistan'dan başlayıp Amerika'ya kadar uzanan uyuşturucu trafiği buradan geçmektedir. Böyle bir trafiğin ortasında yer alan Türkiye'de insanların bu işlere bulaşma fırsatları ve olasılığı artmaktadır. Türk ekonomisinde yıllık 50 milyar dolarlık kaynağı belirsiz bir paranın dolaştığı belirtilmektedir. Karapara aklama suçuyla mücadelede uluslar arası işbirliğinin önemli bir bölümünü oluşturacak Avrupa Birliği polis iş birliği çalışmalarının yine Europol çatısı altında yapılması öngörülmüş, bununla ilgili yasal düzenlemeler ve alt yapı çalışmaları sürdürülmektedir.

Buraya kadar yapılan değerlendirmede küreselleşme sürecinin güvenlik alanındaki tehdit algılamaları üzerine etkisi ve uluslar arası polis işbirliğinin kaçınılmazlığı, Türkiye'nin belli başlı örgütlü suçlar olan terörizm, organize suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı ve kara para aklama suçlarındaki genel profiline bakılarak uluslar arası polis işbirliğine şiddetli ihtiyacı irdelenmiş, yıllardan beri uyguladığı batılılaşma politikaları ve batıyla entegrasyon çalışmalarının sonucu olarak içinde yer almak için uğraştığı Avrupa Birliğinin polis teşkilatı Europol ile ilişkilere ne kadar ihtiyacı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünün bundan sonraki kısmında Europol'ün üstün özellikleri vurgulanarak Türkiye'nin Europol'e üyeliğiyle birlikte elde edeceği olası kazanımlar üzerinde durulacaktır.

Bilindiği gibi Avrupa çapında daha homojen ve bölge ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilen ve bölgesel bir nitelik taşıyan Europol ile Avrupa güvenliği açısından daha verimli ve etkili bir işbirliği ve yardımlaşma hedeflenmiştir. Üye ülkelerin siyasi yapılanmaları, hukuki altyapıları, suç tanımlamaları gibi birçok alanda daha homojen bir yapıya sahip Europol, Avrupa'nın polis işbirliği alanında bölgesel ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilecektir. Mevcut yönetim ve karar mekanizmasıyla Europol'ün karar mekanizması daha hızlı çalışmakta olup dinamizmi yüksektir. Avrupa Birliği ülkeleri ve sınırlı sayıdaki işbirliği yapılan ülkelerle Europol, daha güvenilir bir yapı oluşturmakta, bilgi değişimi ve paylaşımı konusunda yüksek bir güvenilirlik düzeyine sahip bulunmaktadır. Üye ülkeler ve kanun uygulayıcı birimler arasında bilgi değişimini sağlayarak bu bilgilerin işlenmesini sağlamakta

ve analizlerini yapmaktadır. Suçla ilgili tespit edilen tüm bağlantı ve bilgileri EUROPOL, ulusal irtibat birimleri aracılığıyla ilgili birimlere aktarılmasını temin etmekte, operasyonel faaliyetlerde ulusal kaynakların en etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla istihbari bilgi sağlamaktadır.

AB ülkeleri arasında yapılan terör tanımı az çok birbirine benzerlik gösterdiğinden Europol'ün terörle mücadele çalışmaları daha çok ayakları yere basan bir nitelik göstermektedir. Avrupa Konseyi terörle mücadele deklarasyonu ile Europol'e terörle mücadele gücünü yeniden aktif hale getirme yetkisi verilmiştir. Bu güç Avrupa Birliği ülkelerine yönelen tehditlere karşı mücadele etmek ve özellikle de istihbarat toplama amaçlı olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. Bundan sonra Europol, üye devletlere operasyonel destek sağlamaya ve operasyonel analitik raporlar doğrultusunda ortak operasyonlar yapmaya başlamıştır.

Europol'ün uluslar arası polis işbirliği teşkilatı olmasından ziyade Avrupa Birliğine üye ülkelerle sınırlanan, özellikle birden fazla Avrupa ülkesinde ortaya çıkan suç ve suçlularla mücadelede ortak çalışmaları ve koordinasyonu sağlayan başlı başına bölgesel bir kuruluş olduğu görülmektedir. Ceza Kanunları, uygulamaları ve bunların icrasında görev alan kuruluşlar arasındaki farklılıklar nedeniyle bu alanda istenilen düzeyde yardımlaşma ve işbirliği sağlanamadığından EUROPOL, iki veya daha fazla üye ülkeyi etkileyen ağır nitelikli organize suçlarda etkinliği artırmak üzere kurulmuştur. Bölgesel bir polis işbirliği teşkilatı olan Europol yapısı içinde AB sınır güvenliği ile ilgili özel ve bölgesel sorunlar ve kaygılar daha rahatlıkla çözümlenecek, işbirliği daha kolay sağlanacaktır. Europol'e öncülük eden ve ümit ve motivasyon kazandıran Schengen anlaşması ile sınırlardaki işbirliği başarılmış olup bu durum Europol içindeki sınırlarda işbirliği çalışmalarına da ilham olmuştur. Europol, çok uluslu ve dilli, çok kurumlu, çok kültürlü bir organizasyondur. Europol'ün sağladığı katma değer; hızlı ve güvenilir bilgi değişimi, analitik, teknik ve operasyonel soruşturma desteği ve uzmanlık, eğitim ve proje desteği sağlamak olarak özetlenebilir.

Hali hazırda AB'ye aday Türkiye ile operasyonel, teknik ve stratejik düzeyde ilişkisi bulunan Europol'le AB üyeliği sonunda daha kapsamlı, etkili ve güvenli ilişkiler kurulacaktır. Türkiye'nin Europol'e üye olması, Avrupa Birliğine üye olmasının doğal bir sonucudur. Çünkü Europol, Avrupa Birliğinin ortak güvenlik teşkilatı olup aynı zamanda bir lazımdır. Europol'le kurulacak ilişkilerin Türkiye'nin suç ve suçlularla mücadelesine olacak olası olumlu yansımalarını şu şekilde özetlemek mümkündür;

- Avrupa Birliğine üye ülkelerle uluslararası seviyedeki suçların önlenmesi, suçluların izlenmesi, yakalanması ve iadelerinin gerçekleştirilmesi işlemleri daha kolaylıkla yapılabilecektir.
- Özellikle Europol ve Polis Şefleri Görev Gücü arasındaki pratik ve operasyonel işbirliğinin güçlendirilmesi; üye devletler, Europol ve Eurojust arasındaki bilgi alışverişinin artırılması sonucu uluslararası suç ve suçlulara karşı tüm üye ülke polis teşkilatlarıyla birlikte işbirliği içinde mücadele vererek Türk Polisinin uluslar arası suç ve suçlularla mücadelesi daha etkili ve verimli bir hale gelecektir.
- Shengen bilgi sistemi ve Europol içerisindeki haber ve bilgi paylaşımı ile daha etkili bir çalışma yapılabilir, bunun doğal sonucu olarak hem teröristlerin kendi aralarındaki bilgi alışverişi izlenebilecek, hem de onlara karşı uygulanan yol ve yöntemler paylaşılabilir.
- Türkiye’de suç işleyerek yurtdışına kaçan suçluların yakalanmasında daha sağlam bir işbirliği yapılabilecektir.
- Europol kapsamında gerçekleştirilecek karşılıklı bilgi ve teknoloji paylaşımı sonucunda suç ve suçlularla mücadelede geliştirilen yeni teknik ve teknolojilere sahip olunabilecektir.
- Avrupa Birliğine üyelik sürecinde Europol’e üye olma çabasındaki Türk Polisi, öncelikle belli standartları ve Avrupa kriterlerini yakalama adına büyük bir değişim ve gelişim yaşayacaktır.
- AB uyum projeleri kapsamında kendi alanında gayret gösteren Türk Polis teşkilatı, Avrupa Birliği bütçesinden sağlanacak katkılardan daha çok yararlanabilecektir.
- Uluslararası alanda suç ve suçlularla mücadelenin daha etkin hale getirilmesi amacıyla Europol Yönetimi, Europol üye ülkeleri ve Schengen ülkeleri tarafından Sirene Ofisi kapsamındaki polisiye işbirliği alanı ile ilgili kurulan çalışma grupları ile konferanslar, seminerler, kurslar, yıllık faaliyet ve istatistik raporları vb. faaliyetlere daha sık katılım sağlayacaktır.
- AB uyum sürecinde işkence ve kötü muamele ile mücadele alanında Türkiye’nin yasal sistemi Avrupa standartlarına yaklaşmış, “işkence ve kötü muameleyle karşı sıfır tolerans” uygulamasının sonucu olarak işkencenin boyutları hızla azalmıştır.
- Uluslar arası örgütlü suçlar ve terörizmle mücadelede kapsamlı ve bütünleştirilmiş bir yaklaşımla mücadele etme imkanı doğacaktır. Bu tür suçlara karşı birlik ülkeleriyle

birlikte orta ve uzun vadeli strateji ve eylem planları belirleyerek sıkı bir işbirliği geliştirilecektir. Ayrıca,

- Avrupa polis işbirliği ve Europol kapsamında yapılacak adli işbirliği ile suç kayıtları hakkında bilgi akışı sağlanacak, tutulan telekomünikasyon verilerinden ve Avrupa Kanıt Paylaşım Sisteminden istifade edilecektir.
- Sınır ve belge güvenliği alanında AB kriterleri esas alınarak bu alanda biyometrik verilerin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
- İstihbarat alanındaki işbirliği kapsamında ulusal istihbarat servislerince sağlanan stratejik tehdit değerlendirmelerinin Europol bünyesinde paylaşılarak uluslar arası suçlarda etkinliğin artırılması mümkün olacaktır.
- Terörizmin ve örgütlü suçların finansmanı ile mücadele önlemleri kapsamında, özellikle Birliğe para giriş ve çıkışının izlenerek karapara aklama olaylarının üzerine gidilmesi, teröristler ve terör örgütlerine karşı mali yaptırımların uygulanması, bu alanda hazırlanacak strateji belgesinde ortak tehdit algılamaları belirtilerek bunlara karşı yürütülecek ortak mücadele ve işbirliğinin belirlenmesi, gerekirse üye ülkelerde bilinen isim ve grupların, hesapların dondurulmasına ilişkin çalışmaların yapılması ve böylece yaptırımların daha etkili hale getirilmesi sağlanacaktır.
- Terör saldırılarının önlenmesi, bunlara hazırlıklı olunması ve cevap verilmesine ilişkin sivil koruma kapasitesinin güçlendirilmesi ve terör tehdit ve saldırılarının sonuçlarına ilişkin Dayanışma Programı'nın kurulması sağlanarak üye ülkelerin bir saldırı durumunda Sivil Koruma Mekanizması'nın kullanımı ayrıca sivil koruma kabiliyetlerinin, ortak çalışmalar, kamunun bilgilendirilmesinin koordine edilmesi ve tıbbi kaynakların yaygınlaştırılması yoluyla daha ileri düzeye çıkarılması mümkün olacaktır.²⁶⁸

Görülmektedir ki Europol, suçla mücadelede işbirliği yapmak amacıyla bu güne kadar Avrupa'da oluşturulan kurumlardan çok daha güçlü bir yapıya sahiptir. Zira, organik yapısı ve mevzuatı itibari ile gerekli sınır ötesi faaliyetleri kurabilme potansiyeline sahiptir. Europol, bu haliyle geçmişte oluşturulan kurumlarla kıyaslandığında görev alanı net bir biçimde tanımlanmış, belli bir yasal temele oturtulmuş daha güvenilir bir yapı olarak görülmektedir. Yapılan yeni düzenlemelerle EUROPOL'ün terörizmle mücadele kapasitesini güçlendirici

²⁶⁸ Brüksel-16-17 ARALIK 2004 Avrupa Birliği Zirve Sonuç Bildirisi, http://www.belgenet.com/arsiv/ab/brukselzirve_122004.html Erişim Tarihi: 24.03.06

nitelikte önemli adımlar atılmıştır. Böylelikle EUROPOL, kendisinden önceki dönemde oluşturulan gerek bölgesel gerekse küresel nitelikteki pek çok örgütün taşımış olduğu bir takım teknik ve hukuksal zayıflıklardan kurtarılmıştır. Bu nedenle Europol'ün Türkiye'nin suçla mücadele çalışmalarının güçlenmesinde önemli bir rolü olacaktır.

Sağlam temellere dayanan ve günden güne görev alanını hızla genişleten Avrupa polis Teşkilatı-Europol, AB'nin FBI kuruluşu olma yolundadır. Üyeliğiyle birlikte Europol'ün yönetim yapısı dahil her kademesinde yer alacak ve Europol'ün sunduğu tüm fırsatlardan yararlanacak Türkiye, giderek daha karmaşık hale gelen örgütlü suçlarla mücadelede büyük bir üstünlük ve başarı elde edebilecektir. Ayrıca stratejik açıdan büyük öneme sahip Türkiye'nin, üyeliği ile birlikte Europol'e büyük bir güç ve dinamizm kazandıracığı da açıktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR _____ :

1. Abadinsky, H., (1997) Organized Crime, s.6 Fifth Edition, USA (Basımevi bilinmiyor)
2. Akar Yıldırım, Karaparanın Akalanması, Ankara 1997
3. Alkan Necati, Gençlik ve Terörizm, TEMÜH Yayınları, Ankara –2002
4. Alkan Necati, Psikolojik Harekât, Terörizm ve Polis, TEMÜH Yayınları, Ankara, 2000
5. Altuğ, Yılmaz, Terörün Anatomisi Altın Kitaplar Basımevi, İstanbul
6. Arıboğan, Deniz Ü. , Globalleşme Senaryosunun Aktörleri, Der Yayınları, İstanbul, 1997
7. Aslan, Gündüz, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Teşkilatlar Hakkında Temel Belgeler, Beta Yayınları, İstanbul, 1994
8. Atasoy Ömer, Küresel Toplumda Güvenlik Ve Uluslararası Polislik Çalışmaları, Yayınlanmamış Tez Notları, Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Uluslar Arası Polislik Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Ankara, Ocak-2005
9. Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, AB Adalet ve İçişleri Politikası, Avrupa Komisyonu Yayınları, Ankara, 2000
10. Aytaç, Ö., (1997) Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk, Sam Yayıncılık, Ankara
11. Bal, İ., (1999) Prevention of Terrorism in Liberal Democracies: A case study of Turkey, Yayınlanmamış doktora tezi, Leichester Üniversitesi-United Kingdom
12. Balsamo, W., Carpozi Jr. G., (1996) Organize Suç AŞ. Mafyanın 100 Yıllık Tarihi (Çev.M.Harmancı) Sabah Kitapçılık, İstanbul
13. Başbakanlık Devlet Planlama Müsteşarlığı, AB Sözlüğü, Ekim 2004
14. Ben Hayes, The Activities and Development of EUROPOL, Statewatch Yayınları, Londra, 2002
15. Beşe, Ertan, Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Ankara: Seçkin Yayınları, 2002,
16. Bozkurt, Enver (Prof. Dr.), Özcan, Mehmet (Yrd.Doç. Dr.), Köktaş, Arif (Yrd.Doç. Dr), Avrupa Birliği Hukuku, Asil Yayın Dağıtım Ltd.ti., Ankara, 2004
17. Bozkurt, Enver, Özcan Mehmet, Köktaş Arif, Avrupa Birliği Temel Mevzuatı, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara, 2005
18. Bunyan, Tony, The EUROPOL Convention. London: Statewatch, 2000
19. Clutterbuck, Richard, Terrorism Drugs & Crime in Europe After 1992, Routledge Yayınları, London,1990

20. Çakıcı, Yalçın, Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik, Nobel Yayın Dağıtım Ankara 2003
21. Deitrich Fischer, Nonmilitary Aspects of Security: A System Approach, Dartmouth Publishing Company, Aldershot
22. Demir M.Faruk, Milli Güvenlik Siyaseti, Yücel Ofset
23. Demir Ömer, Küresel Rekabette Etkin Devlet: Türkiye İçin Etkin Bir Devlet Oluşturma İmkânı, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2003
24. Dodd C. H., (1990) The Crisis Of Turkish Democracy The Eothen Pres, London
25. Ergül Ergin, Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu, Yargı Yayınevi, Ankara 2001
26. European Information Association, EIA Quick Guides: European Police Office (EUROPOL), Manchester EIA Association, June 2000
27. Europol Basın Bülteni, 27 Nisan 2000, Press Release of Europol, 27 April 2000, The Hague
28. EUROPOL Yönetimi, Freedom, Security, Justice - A guide to EUROPOL, EUROPOL Yayınları, Hollanda, 2003
29. Fendioğlu, H.Tahsin, Uluslararası Belgelerde Terörizm, 1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildirileri, Fırat Üniversitesi Yayınları, Elazığ: 2000
30. Friedman, Thomas L., (2000), Küreselleşmenin Geleceği: Lexus ve Zeytin Ağacı, Elif Özsayar (çev.), İstanbul: Boyner Yayınları. İstanbul, 2000
31. Fontaine Pascal, Prof. "On iki Derste Avrupa", Avrupa Komisyonu Yayın ve İletişim Genel Müdürlüğü, Paris, 2003
32. Gaines Larry K., Victor E. Kappeler, Joseph B. Vaughn, Policing In America, Cincinnati, Anderson Publishing Co., 1999
33. Guilhem FABRE, Du Blanchiment Aux Crises, Le Monde Diplomatique, Avril 2000
34. Gündüz, Mustafa, Basın ve Terör, Saray Kitapevi, İzmir:1996
35. Hebenton B. and T.Thomas, Policing Europe: Co-Operation, Conflict and Control, St.Martin's Press, Newyork, 1995
36. İktisadi Kalkınma Vakfı, "AB ile Katılım Müzakereleri Rehberi", İKV Yayınları No184, Promat Basım Yayın San. ve Tic.A.Ş., İstanbul, 2005
37. İlhan, Suat, Terör Neden Türkiye, NU-DO Yayıncılık, Ankara: 1998
38. İlkar Ayhan, Avrupa Birliği'nde Uluslararası Suçla Mücadele ve Türkiye, Yayınlanmamış Tez Notları, TODAİ Yüksek Lisans Programı, Kolluk Yönetimi, Ankara,2006
39. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2000), Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele'99, EGM KOMDB Yayınları, Ankara
40. Karluk Rıdvan, Avrupa Birliği ve Türkiye, Beta Yayınları, İstanbul, 1998

41. Kaya Sezgin, Avrupa Birliği'nde Uluslar arası Terörizmle Mücadele Alanında İşbirliği, Uludağ Ün. Sos.Bil.Ens. Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2002
42. Laçiner, Küreselleşme ve İç Güvenliğe Etkileri Ders Notları, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2001
43. Mathiesen Thomas, "On Globalisation of Control Towards an Integrated Surveillance System in Europe" Print West One yayınları, Londra, 1999
44. Mutlu, K., (1998) Ceza Adalet Sistemi Ve Polis Sempozyumu, Ekonomi-Hukuk Entegrasyonu Sorunu ve Örgütlü Suç Gruplarının Oluşumu, Polis Akademisi Yayınları, Ankara
45. Öke Mim Kemal, Küresel Toplum, Asam Yayınları, Ankara, 2001
46. Öke, Mim Kemal, (2001), Küresel Toplum, Ankara: Asam Yayınları
47. Pulat Y.Tacar, Terör ve Demokrasi, Bilgi Yayınevi, İstanbul: 1999
48. Pausst J. J., Boussini C. ve diğerleri, 'Drug Trafficking and Related Offenses', International Criminal Law, Corolina Akademic Press, ABD, 1996
49. Roberg Ray, Crank John, Kuykendall Jack, Police & Society, Roxbury Publishing Company, Los Ageles, 2000
50. Santiago, Michael. Europol and Police Cooperation in Europe. New York: The Edwin Mellen Press, 2000
51. Sheptycki James (Ed.), (2000), *Issues in Transnational Policing*, Londra: Routledge
52. Thomas L. Friedman, Küreselleşmenin Geleceği: Lexus ve Zeytin Ağacı, Elif Özsayar(çev.), Boyner Yayınları, İstanbul, 2000
53. Tony Bunyan, The EUROPOL Convention, London: Statewatch, 2000
54. Ünal Şeref, Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler Arasında İçişleri ve Adalet Alanlarında İşbirliği
55. Yiğit,Dilek, "Ankara Bütünleşme Sürecinde Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları", Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, 2001 Ankara
56. Ziegler, J., (1998) Suçun Derebeyleri, Demokrasiye Karşı Yeni Mafyalar, Çev.A.C.Akkoyunlu, Doğan kitapçılık İstanbul

MAKALELER :

1. Açıkgöz, Özkan, "AB'nde Kültürel Entegrasyon ve Türkiye'nin Durumu", Stratejik Öngörü, Stratejik Araştırmalar Dergisi, TASAM Yayınları, S:1, İstanbul, Mayıs, 2004
2. Altuğ, O., Yeni Türkiye, "Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomİ-Paradaki Sıfırların Artması-Rant Arama ve Enflasyon Vergisi Yönünden Yeniden Yapılanma", 1998, Sayı 23-24

3. Aytaç, Ö., Bal İ., (1999) “Kamu Hukuku Arşivi Medyanın Gözüyle Organize Suçlar ve The Best of Police”
4. Bal İhsan ve Laçiner Sedat, “Küresel Terörle Mücadelede ABD Güvenlik Politikalarının Türkiye’nin İç Güvenliğine Yansımaları”
5. Benyon, John, “Policing the European Union: The Changing Basis of Cooperation on Law Enforcement”, International Affairs (Royal Institute of International Affairs), Volume 70, Issue 3, Jul., 1994
6. Bozkurt, Ömer, Prof.Dr., “Maastricht Antlaşması ve Avrupa Birliği’nin Geleceği”, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Semineri -20-21 Mart 1995, Merkez Bankası Yayınları, Ankara, 1995
7. Breseler, Fento N, “İnterpol”, Almanya, 1993
8. Bruce George and Watson Timothy, “International Terrorism After 1992 ”, Y. Alexander and Dennis A.Pluchinsky (Ed.), European Terrorism: Today & Tomorrow, Virginia: Brassey’S Inc., 1992
9. Bruggeman Willy, “EUROPOL–A European FBI In Making?”, Lecture in Cicero Foundation Great Debate Seminar “Justice and Home Affairs –How to Implement the Amsterdam Treaty?”, Paris, 13-14 April 2000
10. Çakıcı Yalçın, “International Police Co-operation”, içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das
11. Chalk Peter , “West European Terrorism and Counter Terrorism”, Palgrave Macmillan Yayınları, İngiltere, 1996,
12. Clinton, Williams J.,(1998), "Group of Eight Birmingham Summit Communique", Weekly Compilation of Prisdential Documents, 05/25/1998, Vol. 34, Issue, 21
13. ÇAKICI Yalçın, 26-27 Nisan 2000, Lahey/Hollanda, Europol Semineri Raporu
14. Deflem Mathieu, “Technology and the Internationalization of Policing: A Comparative Historical Perspective”, Justice Quarterly, Vol. 19, No 3, September 2002
15. Deflem Mathieu, ‘Wild Beasts Without Nationality: The Uncertain Orgins of Interpol, 1898–1910’, içinde Philip Reichel (ed.), *The Handbook of Transnational Crime and Justice*, Sage Publications, CA, 2005, s. 2.
16. Deflem, “International Policing in 19th Century Europe: The Police Union of German States, 1851-1866”, *International Criminal Justice Review*, Vol 6, 1996,
17. Deflem Mathie, ‘Bureaucratization and Social Control: Historical Foundations of International Police Cooperation’, *Law & Society Review*, Vol 34, No 3, 2000
18. Edelbacher M., ‘Human Mobilitiy: Criminals and Victims of Human Smuggling’, içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das,
19. Feys Jimmy , “Uluslar Arası Polis İş Birliği”,Uluslar arası Polis İşbirliği Konferansı, EGM, Asayiş Daire Bşk.lığı, Sasem Eğt.Mrk., 05.06.2000, Ankara

20. Gregory Frank, "Policing Transition In Europe: The Role of EUROPOL and the Problem of Organized Crime", *The European Journal of Social Sciences*, Vol.:11, Issue: 3, September 1998
21. Gümüşkaya Hayrettin, "Karaparanın Ekonomi ve Piyasalar Üzerinde Oluşturduğu Sorunlar", *Yaklaşım Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 70, Ekim 1998
22. Hall Ben.,(1999) "Thanks Heaven for Brussels" *World Link*, September/October
23. Hartmut Aden, (2001), 'Covergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europa', *European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice*, Vol. 9/2.
24. İskenderoğlu Muharrem, "Küreselleşme, Ulus devletin Geleceği ve Türkiye", *Türkiye ve Siyaset Dergisi*, Sayı: 5
25. Karluk Rıdvan, "Avrupa Birliği ve Türkiye", Beta Basım ve Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998
26. Köknar Ali M., "The Turkey Connection: Combating Nuclear, Chemical, Biological Materials and ,Narcotics Smuggling", *Journal of Counterterrorism & Security International*, 1997
27. KÖKTAş Arif, Dr., "Avrupa Birliğine Üye Devletlerin Yeni Polis Teşkilatı: Avrupa Polis Ofisi (EUROPOL)", *Polis Dergisi* 155.Yıl Özel Sayısı, Ankara, 2000
28. Laçiner Sedat, "Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığında Dış Destek ve Nedenleri", *Avrasya Dosyası*, Cilt: 8, Sayı: 4, Kış 2002
29. Laçiner Sedat, "Bölücü Televizyon Yayıncılığı ve Uluslararası Bağlantıları: Med-Tv Örnek Olayı", *Avrasya Dosyası*, Cilt: 8, Sayı: 2, Yaz 2002
30. Laçiner Sedat, "11 Eylül Olayları ve Ermeni Sorunu"
31. Özcan Mehmet, "Genişleme ve Avrupa Birliği İç Güvenlik Sorunsalı, Uşak Gündem Web Sitesi, <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=4&type=2>, erş.tr.20.07.06
32. Erkmn Serhat, "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı", *Stratejik Analiz*, Ekim 2001, Cilt: 2, Sayı 18
33. Gammelgard P., "International Police Cooperation from a Norwegian Perspective", içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, *International Police Cooperation*, Lexington Books, Maryland
34. Ohara Y., "International Police Cooperation in Japon", içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das
35. Seitner Manfred -EUROPOL 3. Ülke ve Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği Bölüm Başkanı, TAIEX - Danimarka SIRENE Ofisinin ortak işbirliği çerçevesinde düzenlenen "SIRENE/Schengen, İnterpol ve EUROPOL İletişiminde Ulusal Temas Biriminin Oluşturulması ve Çalıştırılması " semineri-11.12.2003, Danimarka Dışişleri Bakanlığı, Kopenhag, 2003
36. Treddenick Jack, "Globalization and Security Speaking Notes", Kiev, 10 şubat 2003, [www.ndc.nato.int/ download/kyev/topic01.pdf](http://www.ndc.nato.int/download/kyev/topic01.pdf), erişim tarihi: 21.10.2003.

37. Uyanık, C., (1996) Ekonomi, “32 Kısım Tekmili Birden Kara paranın macerası”, sayı 3,
38. VAN DE RIJT Wouter, “Toward the Full Implementation of the Amsterdam Treaty”, Lecture in the Cicero Foundation Great Debate seminar, 14.02.2002, Paris
39. Doç.Dr.Veysi Seviğ’in 16.6.1997 günlü gazetelerde yer alan açıklaması
40. Yardımcı, Serkan. “Küreselleşmenin Güvenliğe Olumsuz Etkileri”

İNTERNET ADRESLERİ :

1. Aksiyon dergisi, 10.yıl, sayı: 615, 20.01.2003,
<http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=24708>, Erş.tr. 24.09.06
2. “Area of Security”, http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l14005_a.htm
3. http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/college/wai/fsj_police_college_en.htm, Avrupa Birliği, Erişim tarihi: 21.09.2004.
4. BAL İhsan, ÖZCAN Mehmet, “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=51>
5. http://www.belgenet.com/arsiv/ab/brukselzirve_122004.html erş.tr.24.03.06
6. <http://www.cas.sc.edu/socy/faculty/deflem/zinterpolterror.html>
7. Cepol’ün düzenlemiş olduğu kurslar için bkz.: <http://www.cepol.net/KIM/>.
8. Cerrah,Celalettin, 09.08.2006 tarihli basın açıklaması,
http://www.haberler.com/haber_431442.asp, erş.tr.24.09.06
9. <http://www.cicerofoundation.org/lectures/p4bruggeman.html> (27.01.2004)
10. “Cooperation In the Field of Justice and Home Affairs”, <http://ue.eu.int/jai/pres.asp>
11. <http://www.curia.eu.int/en/actu/activites/act98/9806en.htm>
12. <http://www2.dw-world.de/turkish/politik/1.167969.1.html> erş.tr.01.02.06
13. <http://www.egm.gov.tr/interpol/turkce/tanitim.htm> (26.06.2004)
14. <http://www.egm.gov.tr/interpol/turkce/turkint.htm> Erş.tr.23.03.06
15. Council of The European Union, Press Release, Extraordinary Council Meeting, “The Council adopted a Declaration condemning the terrorist attacks on London” 11116/05 (Presse 187), Brussels, 13 July 2005.
http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/fsj_police_intro_en.htm, Erşim Tar.28.07.06
16. DEA, ‘Transnational Policing: A Practical Approach for the Future’, 2002, www.usdoj.gov/dea/pubs/intel/02014/02014.htm., erişim tarihi: 07.01.2004.
17. www.deltur.cec.eu.int/default.asp?lang=0&ndx=9&ord=1&key=11654
18. http://www.diplomatikgozlem.com/turkish/ab/20020711_02.html

19. EGM Terörle Mücadele Daire Başkanlığı İnternet Sitesi, “AB ve Terör Karşıtı Yapılanmalar”, http://www.teror.gen.tr/turkce/ab_karsit/index.html
20. Ergül ERGİN, (Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Tetkik Hakimi), “Türkiye’nin Karapara Aklama Mücadelesi”, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_47.htm
21. ERSOY, Ömer, “Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma Ve İşbirliğinin İncelenmesi” <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>
22. Europol resmi internet sitesi, “Frequently Asked Questions”, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=faq>, eriş.tr.28.07.06
23. Europol Drugs January, 2004, <http://www.europol.eu.int/publications/SeriousCrimeOverviews/2004/OverviewDrugs2004.pdf>
24. http://www.europarl.eu.int/presentation/6_1_tr.htm (26.08.2005)
25. http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/police/fsj_police_intro_en.htm
26. <http://europa.eu.int/en/record/mt/title6.html>
27. www.europol.eu.int
28. <http://ue.int/Amsterdam/en/teraty/teraty.htm>
29. <http://europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/dat/amsterdam.html>
30. Frans-JAN-MULSCHLEGEL röportajı, <http://www.osint.org/osq/v2n2/mulschlegel.htm>
31. Moore Heather, “International Crime and Integration: Development of Europol”, <http://www.is.rhodes.edu/modus'96/Moore.html> (15.07.2001)
32. <http://www.interpol.int/Public/Icpo/default.asp> (10.08.2005)
33. <http://www.hri.org/docs/Rome57/Part3Title05.html#Art100c>
34. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=3381746&tarih=2005-10-14>
35. <http://www.INTERPOL.int/public/ICPO/Governance/SG/history.asp>
36. İstanbul Emniyet Müdürlüğü, <http://www.iem.gov.tr/organize/index.asp#not3>, erişim tarihi: 08.01.2003.
37. Arquilla John, David Ronfeldt ve Michele Zanini, ‘Networks, Netwars and Information- Age Terrorism’, <http://www.rand.org/publications/MR/MR989/MR989.chap3.pdf> = 2, erişim tarihi 16.01.2004.
38. Karl-Heinz KIND, Interpol temsilcisi, Kültürel Haklarla İlgil Suçlar Konulu Eğitim Semineri, Macaristan/Budapeşte,7-10 Haziran 2005, http://www.kulturturizm.gov.tr/portal/bakanlik_tr.asp?belgeno=57883
39. <http://www.kom.gov.tr/turkce/kategori.aspx?id=13&sm=comp13>
40. <http://www.kom.gov.tr/turkce/absurec.aspx?id=1>
41. <http://www.kpl.gov.tr/tr/uyusturucu.htm>

42. Laçiner, 'Yeni Terörizm', Zaman Gazetesi, <http://212.154.21.40/2001/11/22/yorum/yorum.htm>, erişim tarihi: 26.03.2004.
43. Lecture in Cicero Foundation Great Debate seminar "Justice and Home Affairs - How to Implement the Amsterdam Treaty?", PARIS, 13 - 14 April 2000
<http://www.cicerofoundation.org/lectures/p4bruggeman.html>
44. "Management and Control", <http://www.EUROPOL.eu.int/index.asp?page=facts>
45. http://mali.istanbul.pol.tr/Sayfa_Modul.asp?nedir=modul&isim=sucgelirlerinin
46. <http://www.masak.gov.tr/tr/kpNedir.htm>
47. Morgan Matthew J., 'The Origins of New Terrorism', Parameters, Spring 2004,
48. <http://narkotik.iem.gov.tr/istatistik.html>, erişim tarihi: 24.09.06
49. <http://carlisle-www.army.mil/usawc/Parameters/04spring/morgan.pdf>,
erişim tarihi: 16.01.2004
50. <http://www.pmckenna.com/agenda/treaty/amsterdam/democracy3.html>
51. <http://www.sabah.com.tr/2005/12/02/gnd93.html>, erişim tarihi: 12.07.06
52. <http://www.sakaryapolis.gov.tr/sizler/uyusturucu/uystr.asp>
53. Atasoy Sevil, 'Türkiye Bağlı Ülke Olamaz', <http://www.milliyet.com.tr/2004/05/20/pazar/paz04.html+uyu%C5%9Fturucu+ticaretinin+boyutu&hl=tr>., erişim tarihi: 16.08.2004
54. Baştürk Şenol, 'Bir Olgu Olarak Küreselleşme', "...İş, Güç..." Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt:3 Sayı:2, <http://www.isguc.org/senol1.htm>, erişim tarihi: 27.02.2004.
55. The Week in Europe, http://www.delmlt.cec.eu.int/press_highlights/european-police-college.htm, erişim tarihi: 27.12.2004.
56. <http://tem.iem.gov.tr/biliyormusunuz/biliyormusunuz1.php>
57. <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm9.htm>
58. http://www.terror.gen.tr/turkce/ab_karsit/trevi2.html (05.09.2002)
59. Tucker David, 'What's New About the New Terrorism and How Dangerous Is It?', *Terrorism and Political Violence*, Sayı: 13, Sonbahar 2001,
<http://www.nps.navy.mil/ctiw/files/The%20New%20Terrorism.pdf>, erişim tarihi: 23.01.2004,
60. <http://www.unhchr.ch/hurricane/hurricane.nsf/>
61. <http://www.undp.org.tr/incbreport-tur2.htm>
62. <http://www.unmikonline.org> erişim tarihi: 26.04.06
63. Uyuşturucu Jeopolitik Gözlemevi, The World Geopolitics of Drugs, Annual Report, Eylül 1997. İNTERNET'te <http://www.ogd.org/rapport> adresinde yer almaktadır.
64. Öniş Ziya, "11 Eylül ve Dengeli Küreselleşme", www.home.ku.edu.tr, erişim tarihi: 18.01.2003

RAPORLAR :

1. Amsterdam Sözleşmesi, 17 Haziran 1997
2. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan 24_adalet_ve_icisleri dokümanı, http://www.abgs.gov.tr/UVT/UPizleme_kurumsal.htm, Ankara, 2005
3. Avrupa Birliği Maastricht Sözleşmesi, 7 Şubat 1992 (Treaty on European Union of 7 February 1992)
4. Europol Antlaşması, 1 Ekim 1998 (Convention Based on Article K.3 of The Treaty on European Union, on Establishment of A European Police Office- EUROPOL CONVENTION)
5. Europol Üçüncü Ülkelerle Yapılması Planlanan Model İşbirliği Anlaşması (Draft Model Agreement Cooperation With Third States)
6. Europol Annual Report 2003-2004, <http://www.europol.eu.int>, erişim tarihi: 22.07.06
7. Europol Annual Report 2004, <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004>
8. 1999 İnterpol, Haftalık Olay Raporu No:14
9. Avrupa Birliği tarafından hazırlanan Türkiye 2003 Yılı Katılım Ortaklığı Belgesi, 2003, s.2
10. 29 Nisan 1999 ve 27 Mart 2000 tarihli Konsey Kararları
11. Ratzel, Max-peter, Direktörün önsözü, Europol 2004 yıllık raporu,
12. <http://www.europol.eu.int/index.asp?page=publar2004>
13. Tampere Zirvesi, 15-16 Ekim 1999 (Tampere Summit, 15-16 October 1999,Tampere/Finland)
14. 11.02.2005 tarih ve 2005/8496 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 06/03/2005 tarihli Resmi Gazete
15. 24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan II. Ulusal Program “ÖNCELİK 24.8 Polis İşbirliği, Schengen Bilgi Sistemi ve EUROPOL’e Katılım”
16. Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi, AB İstihbarat Kurumları, Stratejik rapor No:6, Nisan 2005
17. Three Year Report on the Operation and Future Of the Network, Roma, 2003
18. Brüksel-16-17 ARALIK 2004 Avrupa Birliği Zirve Sonuç Bildirisi

ÖZGEÇMİŞ

01 Ağustos 1968 tarihinde Osmaniye’de doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi yine aynı ilde tamamladım. 1985 yılında Osmaniye Atatürk Lisesinden mezun oldum. 1985-1989 yılları arasında Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesini bitirdim. 1990 Yılında Polis Akademisi’nin özel sınıf eğitimini kazanarak 1991 yılında Komiser Yardımcısı olarak mezun oldum. Askerliğimi 2002 yılında Samsun Sahra Sıhhiye Birliğinde tamamladım. 1991 Yılından bu yana Ankara, Şanlıurfa ve İstanbul Emniyet Müdürlüklerinin değişik birimlerinde değişik rütbelerde görev yaptım. 2003-2004 Yılları arasında Birleşmiş Milletler Kosova Barış Misyonunda gözlemci polis olarak görev yaptım. Halen İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Bahçelievler İlçe Emniyet Müdürlüğünde 4.Sınıf Emniyet Müdürü olarak görev yapmaktayım.

2004 Yılında Beykent Üniversitesi/ İşletme Ana Bilim Dalı/ Yönetim Organizasyon Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladım.

Yabancı dilim İngilizce olup KPDS sınavından 70(Yetmiş) puan aldım. Polis Bilimleri Dergisinin 2006 Mayıs Sayısında, “Olay Yeri İncelemenin Psikolojik ve Sosyolojik Açıdan Değerlendirilmesi” konulu bir makalem yayınlandı.

Özel ilgi alanlarım; İşletme yönetimi, stratejik yönetim, insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış, bir kurum olarak Emniyet Teşkilatının daha etkili ve verimli çalışması ve uluslar arası polis işbirliği konularında çok meraklıyım.

Evli ve üç çocuk babasıyım.

Ekrem GÜNEYİSİ